

# TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

## TUTANAK DERGİSİ

40'ıncı Birleşim  
16 Aralık 2022 Cuma

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

### İÇİNDEKİLER

#### I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

#### II.-GELEN KÂĞITLAR

#### III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, Diyarbakır-Mardin kara yolu üzerinde Çevik Kuvvet polislerine düzenlenen hain terör saldırısına, terörle mücadeleyle, 2023 yılı bütçe sürecine, bütçe çalışmalarında görev alan bütün arkadaşlarına teşekkür ettiğine, Gazi Meclisin hatırasına ve saygınlığına sahip çıkmanın milletvekillerinin istisnasız tamamının vazifesi olduğuna, cumhuriyetin 100'üncü yılı bütçesinin hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ettiğine ve başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bundan yüz yıl önce Gazi Meclis çatısı altında görev ifa eden merhum milletvekillerini hürmet ve rahmetle yâd ettiğine ilişkin konuşması

#### IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

##### A) Kanun Teklifleri

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetvel-ler, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlen-dirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363)

#### V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ile Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmaları sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

2.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

#### VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

#### VII.- OYLAMALAR

1.- (S. Sayısı: 362) 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin oylaması

2.- (S. Sayısı: 363) 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin oylaması

#### VIII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

1.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Türkiye Madenin verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan ödemelere ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in cevabı (7/74519)

2.- İzmir Milletvekili Özcan Purçu'nun, 2020-2022 yılları arasında intihar eden Bakanlık personeline ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in cevabı (7/74521)

3.- Mersin Milletvekili Alpay Antmen'in, 2017-2022 yılları arasında Eti Madenin verdiği reklamlara ve bu reklamlara yapılan öde-melere ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in cevabı (7/74522)

4.- Manisa Milletvekili Özgür Özel'in, ABD Temsilciler Meclisi Gözetim ve Reform Komitesi tarafından hazırlanan bir raporda Türkiye'yle ilgili iddialara ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/74669)

5.- İstanbul Milletvekili Ahmet Şık'ın, Yunanistan kolluk güçleri tarafından göçmenlere yönelik yapılan kötü muamelelere ilişkin sorusu ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun cevabı (7/74762)

6.- Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Yusufeli Barajı'nın açılmasında yaşanan gecikme sebebiyle meydana gelen kamu zararına ilişkin sorusu ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez'in cevabı (7/75274)

16 Aralık 2022 Cuma

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.03

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 40'ıncı Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

III.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkanı Mustafa Şentop'un, Diyarbakır-Mardin kara yolu üzerinde Çevik Kuvvet polislerine düzenlenen hain terör saldırısına, terörle mücadeleye, 2023 yılı bütçe sürecine, bütçe çalışmalarında görev alan bütün arkadaşlarına teşekkür ettiğine, Gazi Meclisin hatırasına ve saygınlığına sahip çıkmanın milletvekillerinin istisnasız tamamının vazifesi olduğuna, cumhuriyetin 100'üncü yılı bütçesinin hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ettiğine ve başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere bundan yüz yıl önce Gazi Meclis çatısı altında görev ifa eden merhum milletvekillerini hürmet ve rahmetle yâd ettiğine ilişkin konuşması

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, gündeme geçmeden önce birkaç hususu kısaca ifade etmek istiyorum.

Öncelikle, bugün sabah saatlerinde Diyarbakır-Mardin kara yolu üzerinde Çevik Kuvvet polislerimizin servis aracının geçişi esnasında bombalı araçla düzenlenen hain terör saldırısını lanetliyoruz. Saldırıda yaralananlara, ailelerine ve bütün Türkiye'ye geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum.

Türkiye'nin gerek yurt içinde gerek yurt dışında terörle amansız mücadelesi kesintisiz olarak ve kararlılıkla devam edecek, hiçbir terör örgütü bu haklı ve kararlı mücadelesinde Türkiye'ye geri adım atırmayı başaramayacaktır.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına denk gelen 2023 yılı bütçesi vesilesiyle Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 5 Aralık Pazartesi günü başlamış olduğumuz görüşmelerin bugün sonuna gelmiş bulunuyoruz. Bütçe sürecinde Genel Kurul aşamasından önce Plan ve Bütçe Komisyonunda 21 birleşim ve 70 oturum gerçekleştirilmiş; bu oturumlarda toplam iki yüz yirmi dokuz saat otuz dört dakika çalışılmış ve 8.467 sayfa tutanak tutulmuştur. Komisyonumuzun kabul ettiği bütçe ve kesin hesap kanunu tekliflerinin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulundaki görüşmelerinde ise bugüne kadar milletvekillerimiz toplam yüz otuz dört saat yirmi dakikaya ve 6.187 sayfa tutanağa karşılık gelen yoğun bir çalışma temposu sergilemişlerdir. Bu vesileyle bugün kapanış görüşmelerini icra edeceğimiz 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Bütçe ve kesin hesap kanun tekliflerine ilişkin yasama süreçlerinde görev alan bütün arkadaşlarıma yoğun bir mesaiyle gece gündüz çalışarak bu sürecin tamamlanmasına sağladıkları katkı için teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, bugün cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesini görüşüp oylayacağımız bu kutlu çatı, yüz yıl önce vatanımızı emperyalist işgalden kurtaran, kurtuluş mücadelemizi yönetip yeni devletimizi kuran Gazi Meclisin çatısıdır. Bu çatının "gazilik" sıfatı, bundan altı yıl önce yine bazı emperyalist güçlerin kuklası konumundaki hain terör örgütünün mensupları tarafından atılan bombalara karşı siz kıymetli milletvekillerimizin milletin emanetine sahip çıkmasıyla bir kere daha tescil edilmiş ve ebedileşmiştir. Dolayısıyla Gazi Meclisimizin hatırasına ve saygınlığına sahip çıkmak, milletimizin oylarıyla bu çatı altına gelip çok kutlu bir vazife olan milletimizi temsil onuruna erişen milletvekillerimizin istisnasız tamamının milletimize karşı vazifesidir. Bu çerçevede, bütçe görüşmeleri esnasında Genel Kurulda zaman zaman yaşanan kimi olumsuz hadiseler sebebiyle duyduğum derin üzüntüyü sizlerle paylaşmak istiyorum. Ülkemize ve milletimize hizmet etme onuruna eriştiğimiz Gazi Meclisimizde her zaman onun vakarına yakışır şekilde davranmak, aziz milletimizi temsil etme onuruna halel getirmeme hassasiyetiyle hareket etmek mecburiyetindeyiz. Bu, herhangi bir makam ayrımı gözetmeksizin bir milletvekili olarak hepimizin yerine getirmesi gereken en büyük sorumluluktur. Bu vesileyle bugüne kadar istenmeden yaşandığını düşündüğüm ve halkımız nezdinde kabul görmeyen olumsuz sözlerin ve davranışların tekrarlanmaması gereğine dikkatlerimizi çekerek bugünkü görüşmelerin ve bundan sonraki görüşmelerin sağlıklı bir müzakere ve tartışma zemininde gerçekleşmesi beklentimi paylaşmak istiyorum.

Değerli milletvekilleri, bütçe, sadece rakamlardan ibaret değildir. Daha önce de ifade ettiğim gibi bütçeyi konuşmak esasen konuşmaktır. Geçmişin muhasebesini ve gelecekte beklentilerimizin değerlendirmesini yapmaktır. Bütçe kanunları bir devletin gelişmişliğinin göstergesi, çalışan ve üreten milletin emeğinin karşılığıdır. Bu bilinçle, 2023 yılının mali yönden devletimizin gelişimini sürdürmesini ve dünyayı etkisi altına alan kriz ortamının aksine ekonomimizin pozitif yönde gelişmesini sağlayacak temelleri içermesini temenni ediyorum. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı bütçesinin hayırlara vesile olması niyazıyla, başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere, bundan yüz yıl önce Gazi Meclis çatısı altında görev ifa eden merhum milletvekillerimizi hürmet ve rahmetle yâd ediyorum.

Gündeme geçiyoruz...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkanım, bu Diyarbakır'daki saldırıyla ilgili gruplar da bir söz söylese olur mu?

BAŞKAN – Programa devam edelim, daha sonra söz vereceğim Sayın Altay.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başta söyleyelim çıksın Başkanım.

BAŞKAN – Lütfen, sadece sizinle kalmıyor ama.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hayır, saldırıyla ilgili söz istiyoruz yani bir kınama yapmak istiyoruz.

BAŞKAN – Tamam, tamam; ben de söz vermenin zamanını değerlendireceğim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tamam Sayın Başkanım.

BAŞKAN – Gündeme geçiyoruz.

Gündemimize göre 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerindeki son konuşmalar yapılacaktır.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (\*)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (\*)

**BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.**

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İç Tüzük'ün 62'nci maddesi uyarınca istemi hâlinde görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye altmışar dakika söz verilecektir. Bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir. İç Tüzük'ün 86'ncı maddesine göre yapılacak lehte ve aleyhteki kişisel konuşmalar ise onar dakika olacaktır.

Şimdi siyasi parti grupları, yürütme ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı ile İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Sayın Fatma Kurtulan ile Grup Başkan Vekili, İstanbul Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Akif Hamzaçebi ile İstanbul Milletvekili Sayın İlhan Kesici.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Kayseri Milletvekili Sayın Mustafa Elitaş ile Çankırı Milletvekili Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu.

İYİ Parti Grubu adına Grup Başkanı Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu ile Grup Başkan Vekili, Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta.

Şahsı adına, lehte olmak üzere Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı Sivas Milletvekili Sayın İsmet Yılmaz.

Yürütme adına Cumhurbaşkanı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay.

Şahsı adına, aleyhte olmak üzere Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili, İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay.

Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ilk söz Konya Milletvekili Sayın Mustafa Kalaycı'ya aittir.

Buyurun Sayın Kalaycı. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA MUSTAFA KALAYCI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Bu vesileyle, sizleri ve ekranları karşısında bizleri izleyen aziz milletimizi hürmetle selamlıyorum.

Bu sabah, Diyarbakır-Mardin yolunda bombalı araçla yapılan terör saldırısını lanetliyorum, yaralanan polislerimize ve vatandaşımıza acil şifalar diliyorum. Olayın failleri kısa sürede yakalanmış, 5 kişi gözaltına alınmıştır. Ülkemizin huzur ve güvenliğine kastedenlerin bunun bedelini ödeyecek, terörün kökü mutlaka kazınacaktır; o günler de yakındır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin 100'üncü yılı bütçesi olan 2023 yılı bütçesinde bütçe giderleri 4 trilyon 469,6 milyar lira, bütçe açığı ise gayrisafi yurt içi hasılanın yüzde 3,5'i oranında 659,4 milyar lira olarak öngörülmüştür. Bütçe görüşmeleri dünyada büyük sorunların yaşandığı bir dönemde yapılmaktadır. Pandemi, Rusya-Ukrayna savaşı ve küresel krizler dünya ekonomisine büyük darbe vurmuş, gıda ve enerji krizi beşeriyeti kuşatmıştır. Küresel ekonomi yavaşlarken birçok ülkede resesyon beklentileri yükselmiştir. Sıkıntı yaşamayan ülke bulunmamaktadır. Türkiye ise zorlu koşullara rağmen büyüyen ve güçlüen bir ülkedir. Ülkemizde Türkiye ekonomisi modeline büyümede, üretimde, makine teçhizat yatırımlarında, istihdamda, ihracatta ve turizmde tarihî rekorlar kırılmaktadır. 2020 yılında dünya ekonomisi küçülürken Türkiye pozitif büyüme kaydeden birkaç ülkeden biri olma başarısını göstermiştir. Türkiye, 2021 yılında yüzde 11,4 büyümeyle elli yılın rekorunu kırmış, G20 ülkeleri arasında en yüksek büyüyen ülke olmuştur.

(Uğultular)

**BAŞKAN – Sayın Kalaycı, bir saniye...**

Değerli arkadaşlar, bir uğultu var salonda, lütfen hatibi dinleyelim.

MUSTAFA KALAYCI (Devamla) – 2022 yılının dokuz aylık döneminde gerçekleşen büyüme oranı da yüzde 6,2 olup dünya ortalamasının oldukça üzerindedir. Türkiye ekonomisinin tüm güçlüklerle rağmen son yıllarda gösterdiği yüksek performans uluslararası kuruluşların raporlarına da yansımaktadır. Buna karşın, 2011 yılında açıklanan 2023 yılına dair makroekonomik hedeflerin neden tutturulamadığı ve on yıl öncesine göre millî gelirin neden düştüğü sorgulanıp başarısızlık hikâyeleri anlatılmaktadır. Bu süreçte ülkemizi hedef alan komplo, kumpas ve saldırılar göz ardı edilmekte, Türkiye'yi teslim almayı hedefleyen odakların alçakça projelendirdiği 15 Temmuz hain işgal teşebbüsü, hendek terörü, isyan denemeleri, terör eylemleri ile ekonomik saldırıların ve bunlarla mücadelenin ekonomimize yüklediği maliyet görmezden gelinmektedir. Hamdolsun, bekamıza yönelik bu tehdit ve tehlikeler boşa çıkarılmış, oynanan oyunlar ve tuzaklar bozulmuştur. Türk milleti vatanımızın tehlikeye girdiği o yılları, 15 Temmuz hain işgal girişimini unutmamış, asla da unutmayacaktır. Son günlerde yine kirli oyunlar sahnelenmekte, ülkemizin huzur ve güvenliği hedef alınmaktadır. Sinsi niyet ve hedeflerini demokrasi ve insan hakları projelerinin içine istifleyen Türkiye düşmanı terör muhipleri asla ama asla başaramayacaktır.

Türk milleti, 16 Nisan 2017'de Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemini kabul etmiş, geleceğini bu sistemin ruhuna göre planlamıştır. Türk istiklali Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle doğrulmuş, Cumhuriyet İttifakı'yla ayağa kalkmıştır. Yabancı odakların ve iş birlikçilerinin sancıları bundandır. Türkiye terörün tasallutundan mutlaka kurtulacak, teröristler ve arkalarındaki sinsi ve namert destekçileri tümüyle hak ettikleri bedeli ödeyeceklerdir. Terörle mücadele çok boyutlu bir süreçtir. PKK, YPG, DAESH, FETÖ kukladır, piyondur. Türk milletiyle kimlerin hesabı varsa, Türkiye'nin varlığından ve egemenlik haklarından kimler rahatsızsa terörizmin baronları onlardır. ABD ve AB teröristleri himaye etmekte, ikiyüzlü siyaset izlemektedir. Bir taraftan Yunanistan silahlandırılıp kışkırtılırken diğer yandan terör örgütlerine silah, mühimmat, araç ve gereç gönderilmektedir. Haçın hilale tahammülsüzlüğünün özünde Türk ve İslam düşmanlığı yatmaktadır. Ehlisalıp nerede karşımıza çıkarsa çıksın, sabrımız ve millî gücümüz nereye kadar sınırsın sınırsın Türk'e kefen biçmeye cüret edenlerin sonu tarihin her döneminde hüsrana olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacak, Türk milleti ebediyen var olacaktır.

(\*) 362, 363 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 5/12/2022 tarihli 29'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yaşanan tüm güçlüklerle rağmen Türk sanayisinde çarklar dönmekte, Türkiye üreterek büyümektedir. Makine, teçhizat yatırımları 2019 yılının son çeyreğinden bu yana kesintisiz olarak artmakta olup ortalama yıllık büyüme oranı yaklaşık yüzde 20 düzeyindedir. 2021 yılında yüzde 17,2 büyüyen sanayi sektörü, arz kısıtlarına rağmen esnek ve dayanıklı yapısıyla 2022 yılında da büyümeyi ve iş gücü piyasasını desteklemektedir.

İstihdam, ekim ayı itibarıyla bir yılda 1 milyon 671 bin kişi artarak tarihin en yüksek seviyesi olan 31 milyon 200 bin kişiye ulaşmıştır. Türkiye, OECD üyeleri arasında en fazla istihdam sağlayan ülkelerin başında gelmektedir. Salgın döneminde uygulanan işten çıkarma yasağı kalkınca "İşsizlik patlayacak." demişlerdi. Yaşan kalktığı Temmuz 2021'den beri istihdam 3 milyon 338 bin kişi arttı, işsizlik 218 bin kişi azaldı. Sürekli kriz edebiyatı yapanlar olumlu veriler geldikçe kendileri krize giriyorlar.

Turizm gelirlerimiz, 2022 yılının dokuz ayında yüksek seviyeye ulaşmış, Türkiye en çok ziyaretçi çeken 4'üncü ülke olmuştur. 2022 yılı turizm hedefleri, tarihî bir rekor niteliğini taşıyan 51,5 milyon ziyaretçi ve 46 milyar dolar gelirdir.

İhracat her ay rekor kırmakta olup kasım ayı itibarıyla yıllık 253 milyar doları aşarak cumhuriyet tarihimizin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. Ülkemizin küresel mal ihracatından aldığı pay ilk kez 2021 yılından itibaren yüzde 1'in üzerine çıkmıştır. İthalat ise 2021 yılında 271,4 milyar dolar iken bu yıl kasım ayı itibarıyla 332 milyar dolar, cari işlemler açığı da 2021 yılında 13,9 milyar dolar iken bu yıl ekim ayı itibarıyla 43,5 milyar dolar gerçekleşmiştir. İthalattaki artışta ve cari açığın büyümesinde küresel emtia, özellikle de enerji fiyatlarındaki anormal yükseliş etkili olmuştur. Nitekim sadece enerji ithalatımız kasım ayı itibarıyla yıllık yüzde 103 oranında 44,8 milyar dolar artmıştır.

Yapılan onca vergi indirimine, toplum kesimlerine verilen desteklere ve aylıklarda sağlanan artışlara rağmen bütçe açığı 2022 yılının on bir ayında geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 56 azalarak sadece 20,4 milyar lira gerçekleşmiş; 272,2 milyar liralık faiz dışı fazla oluşmuştur.

Türkiye, kamu borçluluğu, reel sektör borçluluğu ve hane halkı borçluluğu bakımından en az borçlu olan ülkeler arasındadır. AB tanımlı genel yönetim borçluluk oranı 2021 yılında yüzde 41,8 iken bu yıl üçüncü çeyrekte yüzde 39,3'e inmiştir, bu oran AB üyesi ülkelerde yüzde 86'dır. Yurt içi tasarruf oranı 2021 yılında 3,6 puan artarak yüzde 30,3'e çıkmıştır. Borsa İstanbul coşmuş, işlem gören şirket sayısı 482'ye ulaşmıştır.

Bankacılık sektörü sağlam bir bünyeye sahiptir. Kredilerin takibe dönüşme oranı yüzde 2,2'ye kadar inmiştir. 2021 yılında 111 milyar dolar olan Merkez Bankası brüt rezervi 128,8 milyar dolara kadar yükselmiştir. Geçen yıl yaşanan kur şokuna karşı uygulamaya konulan kur korumalı mevduat ve katılım payı hesabı, finansal istikrarda etkin rol oynamış, banka bilançolarındaki Türk lirası payını artırırken TL mevduatın ortalama vadesini yaklaşık 2 katına yükseltmiş, ülkemizin yatırım, üretim ve ihracat kararlılığını olumsuz etkileyecek gelişmeleri önlemiştir. Uygulama, bünyesinde risk barındırsa da zorlu bir dönemin aşılmasında finansal sisteme ve ekonomimize sağladığı büyük fayda göz ardı edilmemelidir.

Küresel fiyat artışları ülkemizde de enflasyonu yükseltmiş, döviz kurlarındaki ekonomik gerçeklerle bağdaşmayan artışlar enflasyonu körüklemiştir. Türkiye, para ve maliye politikalarıyla fiyat istikrarını sağlamak için mücadele vermektedir. Ülkemizde ekim ayı itibarıyla yüzde 85,51'e kadar yükselen yıllık enflasyon oranı, kasım ayında yüzde 84,39 olmuştur, ancak gıda ve alkolsüz içeceklerde enflasyon yüzde 102,55 olup artış devam etmiştir. Gıda ürünlerindeki fiyat artışlarının kontrolü sağlanmalı, denetimler sıkı ve etkin biçimde sürdürülmelidir. Haksız kazanç sağlayan, insanımızın sofrasına göz diken fırsatçıların yakasından tutulmalı, kirli oyunun bir parçası olarak fiyat etiketlerini kabartanlar deşifre edilerek cümle âleme rezil edilmeli, yaptıklarının bedeli de ödetilmelidir. Enflasyonun bu aydan itibaren yüksek oranlarda tepe taklak düştüğü görülecektir; adına "baz etkisi" deyin, ne dersiniz deyin; neticede, enflasyon çıktığı gibi inecektir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel krizler ne yazık ki dünyamızda yaşanan açlık ve yetersiz beslenmeyi artırmıştır. Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü Raporu'na göre 2021 yılında 828 milyon insan yani her 10 kişiden 1'i açlıkla karşı karşıyadır, yüzde 29,3 oranında 2 milyar 300 milyon insan da gıda güvensizliği yaşamıştır. Dünya Bankası raporuna göre de küresel nüfusun yaklaşık yüzde 8'i aşırı yoksulluk içinde günlük 2,15 dolar, yüzde 23'ü günlük 3,65 dolar ve yüzde 47'si de günlük 6,85 dolar yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır. Dünya Bankası'na üst orta gelirli ülkeler arasında gösterilen Türkiye'de 2021 yılı yoksulluk oranının yüzde 11,3 olduğu ifade edilmektedir. Ülkemizde Gini katsayısı 2018 yılında 0,408 iken 2019'da 0,395'e gerilemiş, 2020'de 0,410'a çıkmış, 2021 yılında ise 0,401'e inmiştir. Toplumun gelirlerin en fazla pay alan yüzde 20'sinin gelirinin en az pay alan yüzde 20'sine geliri oranı 2018 yılında 7,8 iken 2019'da 7,4'e gerilemiş, 2020'de 7,8'e çıkmış, 2021 yılında ise 7,6'ya inmiştir. Eş değer hane halkı kullanılabilir fert medyan gelirinin yüzde 60'ına göre belirlenen göreceli yoksulluk oranı 2018 yılında yüzde 21,2 iken 2019'da yüzde 21,3'e, 2020'de yüzde 21,9'a çıkmış, 2021 yılında ise yüzde 21,3'e inmiştir. Görüldüğü üzere, ülkemizde gelir dağılımı ve yoksulluk verilerinde pandemi dönemi öncesine göre ciddi bir bozulma söz konusu olmamıştır.

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı 2022 İnsani Gelişme Raporu'nda küresel İnsani Gelişme Endeksi'nin son iki yılda gerilediği, dünyanın krizden krize savrulduğu, sorunlarla başa çıkamadığı ve daha fazla yoksulluk ve adaletsizliğe sürükleneceği belirtilmiştir. Türkiye, İnsani Gelişme Endeksi'nde en yüksek kategori olan "çok yüksek insani gelişme" kategorisine 2019 yılından itibaren üst üste 3'üncü kez girmiş ve 2021 yılında ülkeler arasında 6 basamak birden yükselmiştir. Türkiye'nin üç yıldır "çok yüksek insani gelişme" kategorisine girdiğini milletimize sürekli kötümserlik aşılayanlardan duyamazsınız, tok gezip açlık edebiyatı yapanlar bunları görmezler.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin ilk yıllarında Büyük Önder'imiz Atatürk'ün talimatlarıyla başlatılan sanayi atılımıyla birçok tesis kurulmuş, uçak sanayisi konusunda önemli gelişmeler yaşanmıştır. 1924 yılında Vecihi Hürkuş ilk Türk uçağını üretmiş, 1926 yılında kurulan Kayseri Uçak Fabrikası Atatürk'ün ölümünden sonra üretimine devam edememiş, 1936 yılında Nuri Demirağ İstanbul'da uçak fabrikası kurmuş, o da üretimini sürdürememiştir. Ülkemiz ne yazık ki emperyalist ülkelerin kışkıracından kurtulamamış, altın değerindeki yıllarını kaybetmiştir. Atatürk'ün başlattığı atılıma, hamdolsun, Cumhuriyet'in sahibi çıkmış, yüz yıl sonra insansız hava araçlarıyla başlattığı atağı beşinci nesil savaş uçaklarıyla sürdürmektedir. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yine, Devrim adıyla üretilen ilk yerli otomobil 29 Ekim 1961 tarihinde Meclisin önüne getirilmiş ama seri üretime geçilemediğinden müzeye kaldırılmıştır. Yerli ve millî otomobil vizyonuna da Cumhuriyet'in sahibi çıkmış ve Devrim otomobilinden altmış bir yıl sonra akıllı cihazımız Togg üretilip 29 Ekim 2022 tarihinde seri üretimine başlanmıştır.

Türk savunma sanayisi Türkiye'nin küresel güç vizyonu doğrultusunda inşa edilmektedir, Türk mühendisleri tarih yazmaktadır. İnsansız savaş uçağımız KIZILELMA uçuşa geçmiş; dostu güven, düşmana korku salmıştır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar) Millî uçaklarımız HÜRKUŞ ve HÜRJET üretilmiş, yeni nesil Millî Muharip Uçak'ımızın imalatı da hızla devam etmektedir. Yerli ve millî helikopter, gemi, denizaltı, zırhlı araç, füze, çeşit çeşit silahlar ve insansız hava araçlarını artık kendimiz üretiyoruz. Türk SİHA'lar dünyayı hayran bırakmış, savaş doktrinini dahi değiştirmiştir. Dış pazarda artan bir ilgi gören savunma sanayisi ürünlerimizi birçok ülke satın almak için sıraya girmiştir.

Havacılık, Uzay ve Teknoloji Festivali (TEKNOFEST) dünya çapında ses getiren bir markamız olma yolunda ilerlemektedir. Türk mühendisleri tarafından geliştirilen gözetleme uydumuz TÜRK SAT 6A 2023 yılında uzaya fırlatılacaktır. Millî Uzay Programı da milletimizi heyecanlandırmaktadır.

Millî teknoloji odaklı sanayi hamlesiyle yerli ve millî üretimi artırma, stratejik alanlarda dışa bağımlılığı azaltma yönünde

uygulanan politikalarla savunma sanayisi, otomotiv, makine, enerji, kâğıt, petrokimya gibi birçok alanda tesisler ve fabrikalar kurulmaktadır. Teknoparklarda, kuluçka merkezlerinde, AR-GE'lerde, tasarım merkezlerinde ve teknoloji geliştirme bölgelerinde çok başarılı çalışmalar yapılmaktadır.

Türkiye, yerli ve millî enerji atılımıyla kurulu enerji gücünde 103 bin megavattı geçmiş; yenilenebilir enerji üretiminde Avrupa'da 5'inci, dünyada 12'nci sıradadır. Ülkemizin enerjide merkez ülke hedefi de inşallah kısa sürede gerçekleşecektir. Türkiye bu dönemde 4 sondaj gemisi ve 2 sismik araştırma gemisiyle güçlü bir filoya sahip olmuştur. Doğal gaz keşfini de gerçekleştiren ilk sondaj gemimiz Fatih 2017 yılında, Yavuz 2018 yılında, Kanuni 2020 yılında filoya katılmıştır. Dünyadaki 5 sondaj gemisinden 1'i olan, en son teknolojiyle donatılmış, yedinci nesil sondaj gemimiz Abdülhamid Han da bu yıl görevine başlamıştır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Geçen yıl cumhuriyet tarihinin en büyük doğal gaz keşfi gerçekleştirilmiştir, inşallah arkası da gelecektir. Gabar Dağı'nda bulunan 12 milyar dolarlık petrol rezervi; Adana, Diyarbakır, Şırnak ve Siirt'teki keşif çalışmaları umut verici ve sevindirici gelişmelerdir. Karadeniz'de keşfettiğimiz 540 milyar metreküp doğal gaz mart ayında evlere ulaşacaktır. Yine, 2023 yılında nükleer enerji üretimine başlanacaktır. Tüm bu gelişmeler enerjide dışa bağımlılığımızı azaltacak, cari işlemler dengemize olumlu katkı sunacaktır.

Türkiye son dönemde dünya çapında mega projelere imza atmış; şehir hastaneleri, havalimanları, kara ve demir yolları, otoyollar, köprüler, viyadükler, tüneller, tüp geçitler, barajlar, millet bahçeleri ve cumhuriyet tarihinin en büyük sosyal konut hamlesi gibi yatırımlarla ülkemiz dev bir şantiyeye dönüştürülmüştür. Her biri gurur abidesi olan 1915Çanakkale Köprüsü, İstanbul Havalimanı, Osmangazi Köprüsü, Rize-Artvin Havalimanı, Yusufeli Barajı, Eğiste Viyadüğü, New York'ta Türkevi, İstanbul ve Ankara Atatürk Kültür Merkezleri gibi dünya çapında şaheserler bu dönemde yapıp hizmete açılmıştır. Hamdolsun, Ayasofya Camisi de bu dönemde ibadete açılmıştır. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hiçbir vaadini de unutmamıştır. Tarihî bir reformla asgari ücretle çalışanların asgari ücret kadar gelirleri vergi dışı bırakılmış; çalışanlara elektrik, doğal gaz ve ısınma giderleri için bin liraya, yemek giderleri için günlük 51 liraya kadar yapılan ödemeler vergiden istisna edilmiş; öğretmen, kamu avukatı, polis, bekçi, uzman çavuş ve jandarma, sağlık personeli, din görevlileri ve müdür gibi bazı unvanların ek göstergeleri 3600'e çıkarılmış; mülki idare amirleri ve Emniyet müdürleri ile öğretmenler ve sağlık çalışanlarının mali haklarında artışlar yapılmış; muhtarların ve güvenlik korucularının maaşları net asgari ücret tutarına yükseltilmiş; tazminat alamayan emekli belediye başkanlarının tazminatlardan faydalanması sağlanmış; tıp ve diş hekimliği fakültesi son sınıf öğrencilerine asgari ücret kadar aylık belirlenmiş; sağlık çalışanlarına ve infaz koruma memurlarına yıpranma payı hakkı verilmiş; mübaşirler genel idare hizmetleri sınıfına alınmış; gençlerimizin KYK kredi borç faizleri silinmiş; sözleşmeli personel için yüzde 3 engelli çalıştırma mecburiyeti getirilmiş; çarşı ve mahalle bekçisi istihdamı sağlanmış; emeklilere Ramazan ve Kurban Bayramlarında 2 ikramiye ödenmeye başlanmış; emekli aylıklarına alt sınır getirilmiş; basit usulde vergilendirilen küçük esnaf gelir vergisinden istisna tutulmuş, gelir ve kurumlar vergisinde dördüncü geçici vergi dönemi kaldırılmış, temel gıda ürünlerindeki KDV yüzde 1'e indirilmiş, vergisini düzenli ödeyen mükelleflere vergi indirim imkânı getirilmiş, elektrik faturalarından TRT payı ve enerji fonu kesintileri kaldırılmış, konutta ve iş yerlerinde kullanılan elektrik ve doğal gazda kademeli tarifeye geçilmiş, ihtiyaç sahibi hanelere ilk defa elektrik ve doğal gaz desteği başlatılmış, konutta ve tarımsal sulamada kullanılan elektrikte KDV yüzde 18'den yüzde 8'e indirilmiş, tarımsal destekler gelir vergisinden istisna edilmiş ve beş yıllık kesintiler iade edilmiş, hazine arazilerini üç yıl kullanan çiftçilere ecimisil bedelinin yarısı üzerinden on yıla kadar kiralama imkânı getirilmiş, tarım destekleri artırılmış, başta buğday ve şeker pancarı olmak üzere tarımsal ürün alım fiyatlarıyla çiftçimiz sevindirilmiş, 2/B orman arazilerinin hak sahiplerine satış düzenlenmiş, köy iken mahalleye dönüşen yerlerin kırsal mahalle ilan edilmesi ve buralarda vergi ve harçlar ile elektrik ve su faturalarında indirim uygulaması için düzenleme yapılmış, Spor Kulüpleri Yasası çıkarılmış, cemevlerinin imar sorununa çözüm getirilmiş ve belediyelerce yapım, bakım ve onarımı düzenlenmiştir.

Tüm bunlar, aynı zamanda Milliyetçi Hareket Partisinin seçim beyannamelerinde sözünü verdiği konuların bazılarıdır. Ayrıca, önerdiğimiz, gerek kurumsal düzenlemeler gerekse üreten ekonomi programımız, sektör politikalarımız, yargı, terörle mücadele ve başta Türk birliği olmak üzere dış politikayla ilgili görüşlerimizde birçok olumlu gelişme ve gerçekleştirme sağlanmıştır. Sözleşmelilere ve geçici işçilere kadro verilmesi ve emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili teklifleri bu ay sonuna kadar bekliyoruz. Kadro alamayan tüm taşeron işçilerin; vekil, fahri ve ücretli statüde çalışanların kadro kapsamına alınmasını, yardımcı hizmetler personelinin genel idare ve teknik hizmetler sınıfına aktarılmasını gerekli görüyoruz.

Bu yıl asgari ücret yüzde 94,6; kamu çalışanları ve emeklilerinin aylıkları yüzde 85,5; SSK ve BAĞKUR emekli aylıkları yüzde 78,6 artırılmıştır. Yılbaşından itibaren uygulanacak asgari ücretle emeklilerin ve kamu çalışanlarının maaş artışında enflasyonla birlikte refah payının da dikkate alınması beklentimizdir. Ayrıca, şehitlerimizin anne ve babalarının aylıklarının artırılması, şehit çocuklarının hepsine iş imkânı verilmesi, muharip gazilerimizin şeref aylığının eşitlenmesi ve artırılması, gazilerimize de ÖTV'siz araç alma imkânı verilmesi ve malul sayılmayan gazilerimize gazilik unvanı ve haklar verilmesi görüşündeyiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle birlikte ülkemiz dış politikada altın yıllarını yaşamaya başlamıştır. Türkiye, çok yönlü ve insani dış politika anlayışıyla bölgesel gelişmelerin belirleyicisi, küresel düzeyde etkili bir aktör konumuna gelmiştir. Dünyanın her tarafında mazlumlara şefkat elini uzatan Türkiye gerçeği herkesin malumudur. Türkiye, söz dinleyen değil, sözü dinlenen; üzerinde hesap yapılan değil, hesapları bozan bir ülke olduğunu, bölgesel ve küresel gelişmeler karşısında ortaya koyduğu tavırla tüm dünyaya göstermiştir.

Türkiye, diplomasinin merkezi olmuştur. Rusya-Ukrayna arasında barışın sağlanabilmesi için olağanüstü bir çaba gösteren Türkiye, Tahıl Koridoru gibi bir anlaşmayla küresel gıda krizini önlemiş, esir mübadelesi gibi çok zor bir operasyona aracılık etmiştir. Antalya Diploması Forumu, 2021 ve 2022 yıllarında çok sayıda devlet ve hükûmet başkanlarının ve bakanların katılımıyla ve başarıyla gerçekleştirilmiştir. Mavi vatanımızda egemenlik haklarımıza sahip çıkılmaktadır. Libya'yla imzalanan anlaşmalarla Doğu Akdeniz'de Türkiye'yi saf dışı bırakmaya çalışanların oyunları bozulmuştur. Yaklaşık otuz yıldan beri işgal altında bulunan Türk yurdu Karabağ, Türkiye'nin aktif desteğiyle Ermenistan'ın işgalinden kurtarılmıştır.

Millî davamız Kıbrıs'ta eşit ve egemen iki devlet kararlılığımız tüm dünyaya ilan edilmiş, kapalı Maraş açılmıştır. Türk Devletleri Teşkilatı kurularak Türk birliğinin ümitleri yeşermiştir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne Türk Devletleri Teşkilatı gözlemci statüsü verilmesi tarihî bir adım olmuştur. Türk Devletleri Teşkilatının gelecek perspektifini ortaya koyan Türk Dünyası 2040 Vizyonu Belgesi kabul edilmiştir. Avrasya coğrafyasının kalbinde yeni bir jeostratejik güç yükselmeye başlamıştır. Cumhurbaşkanlığıyla Türk cihan hâkimiyeti mefkûresinin tohumu yeniden atılmıştır. Bizim ana gayemiz, lider ülke Türkiye hedefine ulaşmak; Türk dünyasının, İslam âleminin ve bütün mazlum milletlerin yegâne ümidi olan Türkiye'yi küresel bir güç hâline getirmek, tarihin tekerrürünü sağlamaktır. Türkiye, kutlu hedeflerine Allah'ın izniyle ve inayetiyle mutlaka ulaşacaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Konya'mızda düzenlenen Hazreti Mevlâna'nın 749'uncu Vuslat Yılı Dönümü Uluslararası Anma Törenleri'nin son gününde, yarın akşam Şebiarus merasimi icra edilecektir. Bu vesileyle, Hazreti Mevlâna'yı

rahmetle, minnetle, şükranla anıyorum. Herkesi Selçuklu'nun payitahtı, sevgi, huzur ve hoşgörünün başkenti Konya'mıza bekliyoruz. Bu yılki törenler "Dostluk Vakti" temasıyla düzenlenmektedir. Hazreti Mevlâna'nın dostluk üzerine bir nasihatıyla konuşmamı tamamlamak istiyorum: "Kiminle dostluk ettiğinize dikkat edin. Zira, bülbül güle, karga da çöplüğe götürür."

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak tümüne de kabul oyu vereceğimiz cumhuriyetimizin 100'üncü yılı bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, sizlere ve aziz Türk milletine saygılarımı sunuyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Şimdi Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına ikinci söz İstanbul Milletvekili Sayın İsmail Faruk Aksu'ya aittir.

Buyurun Sayın Aksu. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

MHP GRUBU ADINA İSMAİL FARUK AKSU (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Cumhuriyetimizin 100'üncü yılı bütçesinin milletimizin birliğine, huzur ve refahına katkı sağlamasını temenni ediyorum, Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlarken, cumhuriyetimizin kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü, aziz şehitlerimizi ve muhterem ecdadımızı rahmet ve hürmetle anıyorum.

Toplumsal ihtiyaçların karşılanmasıyla birlikte büyüme ve kalkınma hedeflerine ulaşmayı amaçlayan 2023 Yılı Bütçe Kanunu Teklifi'nin orta vadeli programda yer alan makroekonomik hedef ve politikalarla uyumlu olarak hazırlandığı görülmektedir. 2022 yılı gerçekleşme tahminine göre bütçe giderlerinin yüzde 57,9 artışla 4 trilyon 469 milyar, bütçe gelirlerinin yüzde 42,6 artışla 3 trilyon 810 milyar, bütçe açığının 659,4 milyar, vergi gelirlerinin yüzde 41 artarak 3 trilyon 200 milyar lira olması hedeflenmiştir. Gayrisafi yurt içi hasılaya oranla toplam bütçe giderlerinin yüzde 24; bütçe gelirlerinin yüzde 20,4; bütçe açığının da yüzde 3,5 olması öngörülmüştür. 2023 yılı bütçe tahminleri yapılırken gayrisafi yurt içi hasılanın reel olarak yüzde 5 büyüyeceği; yıl sonu TÜFE'nin yüzde 24,9 olacağı; ihracatın 265 milyar, ithalatın da 345 milyar olacağı varsayılmıştır.

Ekonomiyi yatırım, üretim, istihdam ve ihracat temelinde büyüme, gelir dağılımı adaletini gözetme, mali disiplinden taviz vermeden öngörülen hedeflere ulaşma amacıyla hazırlanan bütçede, esnaf ve sanayicimizin rekabet gücünü artıracak, çiftçimizi destekleyecek, eğitimde fırsat eşitliği sağlayacak, çalışan ve emeklilerimizin yaşam standardını yükseltecek, gençlerimizin önünü açacak, muhtaçlarımızı sosyal koruma şemsiyesi altına alacak bir kaynak dağılımı yapıldığı anlaşılmaktadır. İnanıyoruz ki bu bütçe tüm vatandaşlarımızın nitelikli kamu hizmeti almasını sağlayacak, becamızı koruma kararlılığına ve lider ülke Türkiye'nin inşasına destek olacaktır.

Değerli milletvekilleri, 2023 yılı bütçesinden en büyük pay eğitime ve gençlerimize ayrılmıştır. Eğitime ve gençliğe yapılacak yatırımın Türkiye'nin geleceği için yapılmış en değerli yatırım olduğunu düşünüyor, gençliğin beklentilerinin karşılanmasını ihmal edilemez bir gereklilik olarak görüyoruz. Bu kapsamda verilen önemin bir göstergesi olarak bütçenin yüzde 14,5'i eğitime ayrılmış, yükseköğretim dâhil edildiğinde eğitim bütçesi yüzde 66,9 artışla 649,8 milyar liraya yükseltilmiştir. Eğitim sisteminin en temel ögesi olan öğretmenlerimizin 3600 ek gösterge dâhil mali ve sosyal haklarına yönelik birçok beklentisi 2022 yılı içinde karşılanmış, Meslek Kanunu'yla da kariyer basamakları artırılmıştır. Millî hedeflerimize ulaşmak iyi yetişmiş gençler sayesinde mümkün olacaktır. Bu anlayışla, okuyan, çalışan, girişimci ve işsiz gençlerimizi geleceğe hazırlayan, ümitlerini yeşerten, hayatlarını kolaylaştıran istihdam ve girişimci desteği ile KYK borç faizlerinin silinmesi gibi birçok düzenleme yıl içinde gerçekleştirilmiştir.

Bilindiği gibi, Türkiye'nin zorlu salgın sürecinde yakaladığı başarının arkasında zamanında alınan tedbirlerle birlikte önemli sağlık yatırımları, teknoloji ve insan gücü kapasitesindeki artış yatmaktadır. Nitelikli sağlık hizmetlerinden herkesin yararlanmasını sağlamak üzere bütçeden sağlığa ayrılan kaynak yüzde 69,1 oranında artırılarak 307 milyar liraya çıkarılmış, üniversiteler ve sosyal güvenlik kurumlarınca yapılacak harcamalar dâhil edildiğinde ise bu kaynak 696,8 milyara ulaşmıştır. Sağlık hizmetlerinin geliştirilmesinin sağlık çalışanlarımıza verilen önemle yakından ilişkili olduğunu düşünüyoruz. Bu anlayışla, başta hekimlerimiz olmak üzere, sağlık personelinin çalışırken ve emekliliğe yansıyan mali haklarında iyileştirmeler yapılmış, tıp ve diş hekimliği fakültesi son sınıf öğrencilerine ödenen ücret asgari ücret düzeyine çıkarılmış, sağlık çalışanlarına yönelik şiddeti önleme konusunda önemli yasal ve idari düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

Aile kurumunu koruyan, kadın ve erkeğe eşit fırsatlar sunan, çocuğun yüksek yararını temel ilke olarak benimseyen ve devlet tarafından güvence altına alınan bir yaklaşımı öngörüyor, bu doğrultuda uygulanan kapsamlı Aile Destek Programı'nı ve cumhuriyet tarihinin en büyük sosyal konut projesini aileyi destekleyici önemli politikalar olarak değerlendiriyoruz. Devleti yaşatmanın yolunun insanı yaşatmaktan geçtiğine, istikbale güvenle bakabilmek için muhtaçların ve yaşlıların onurlu bir yaşam sürmesinin sağlanması gerektiğine inanıyoruz. Bu anlayışla, Türkiye, şehit yakınına, gazisine, muhtaç, engelli ve emeklisine sosyal koruma tedbirleriyle her daim sahip çıkmaktadır. Bu kapsamda, sosyal yardım harcamalarına ayrılan kaynak, bütçenin yüzde 5,8'i olan 258,4 milyar liraya yükseltilmiştir. İftiharla söylenebilir ki ülkemizde geliştirilmiş sosyal yardım programlarıyla hiç kimseyi mahsuz bırakmayacak bir sosyal destek sistemi ve sosyal devlet anlayışı hâkimdir.

Değerli milletvekilleri, lider ülke Türkiye ülkümüzün en önemli unsurlarından biri Türkiye'nin bağımsız, etkili ve sonuç alıcı bir dış politika izlemesidir. Türkiye, bu doğrultuda yürüttüğü dengeli, çok boyutlu ve çok yönlü dış politikayla öne çıkmaktadır.

Rusya-Ukrayna savaşında Türkiye'nin basiretli duruşu ve Rusya karşıtı siyasi ve ekonomik bloklara körü körüne tabi olmayı reddederek millî çıkarlarımızın gereği neyse onu tercih etmesi takdire şayandır. Nitekim, Türkiye'nin bu duruşunun stratejik kazanımları her geçen gün daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Türkiye'nin girişimleriyle imzalanan Tahıl Koridoru Anlaşması'yla bugüne kadar sevk edilen yaklaşık 14 milyon ton tahıl Batılı devletler insan haklarının siyasetini ve ticaretini yaparken küresel gıda krizinin önlenmesinde önemli katkı sağlamış, ayrıca, her 2 ülke arasında esir takasına öncülük etmesi de Türkiye'nin etkinliğini pekiştirmiştir. Aynı şekilde, mavi vatanın önemini ortaya koyan Türkiye ve Libya arasındaki Deniz Yetki Alanlarının Sınırlandırılmasına İlişkin Mutabakat Muhtırası'nın bazı ülkelerde yol açtığı rahatsızlık Türkiye'nin nesiller boyu Doğu Akdeniz'de dengeleri belirleyecek olan ne denli önemli bir kazanım elde ettiğinin ve stratejik adım attığının açık bir göstergesidir.

Huzur ve güvenlik toplumsal ihtiyaçların başında gelmektedir. Güvenliğin olmadığı yerde özgürlükten, demokrasiden ve insan haklarından söz etmek mümkün değildir. Terör, bir insanlık suçu, devletimizin bekasına ve milletimizin birliğine en büyük tehdittir. O sebeple, demokrasiye, insan haklarına ve hukuka saygıdan bahseden herkesin ve her ülkenin insanlığın ortak düşmanı olan teröre ve terör örgütlerine yönelik "ama"sız "fakat"sız ortak bir karşı tavır alma mecburiyeti bulunmaktadır. Milliyetçi Hareket Partisi olarak, hangi düşünce ve amaç uğrunda olursa olsun, terörü ve şiddeti bir yöntem olarak benimseyen anlayışı devletimizin bekasına, milletimizin huzur ve güvenliğine, aynı zamanda insanlığa karşı bir tehdit olarak görüyoruz. Son yıllarda Türk Silahlı Kuvvetleri, Jandarma, Sahil Güvenlik ve emniyet güçlerimiz tarafından düzenlenen harekâtlarla PKK/YPG ve tüm terör örgütlerine darbe üstüne darbe indirilmiş, güney sınırlarımız boyunca açılmak istenen terör koridorunun ve yeni bir göç dalgasının önüne geçilmiştir. Türkiye artık meşru haklarını kullanarak, tehdit nereden kaynaklanıyorsa ve terörist neredeyse arayıp bularak orayı yıkıp geçmektedir. Bugün ülkemizin her yerinde huzur hâkim, ekonomik ve sosyal hayat canlıdır. Huzur

ortamıyla birlikte terörden arındırılan Gabar Dağı'nda zengin petrol yatakları keşfedilmiş, Türkiye'nin her bölgesindeki yer altı ve yer üstü zenginliklerimizi ekonomik değere dönüştürme ve kalkınmaya ivme kazandırma süreci hızlanmıştır. İnşallah bu kararlı mücadele sonuç verecek, milletimiz cumhuriyetimizin 100'üncü yılında terör belasından tamamen kurtulacaktır.

Vatandaşlarımızın huzur ve güvenliğini sağlama kararlılığıyla, savunma ve güvenliğe bütçeden 468,7 milyar lira ödenek ayrılmıştır. Biz kahraman güvenlik güçlerimizin vatan ve millet uğruna verdikleri mücadelenin maddi karşılığının olamayacağını biliyoruz. Bununla birlikte, onların hayatlarını kolaylaştıracak adımların atılmasının, yeterli mali ve sosyal haklara kavuşturulmalarının gerekli olduğuna inanıyor, bu yönde yapılan düzenlemelerden memnuniyet duyuyoruz. Bununla birlikte, şehit yetimlerinin tamamına istihdam hakkı verilmesini, şeref aylığının hak sahipleri bakımından eşitlenmesini, uzman erbaşların kadroya geçirilmesini, malul sayılmayan gazilerimizin mağduriyetlerinin giderilmesini de gerekli görüyoruz.

Parti olarak program ve beyannamelerimizde toplumsal kesimlere ilişkin olarak gündeme getirdiğimiz birçok önemli hususla beraber çalışanlarımıza ilişkin taahhütlerimiz de Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminin uygulandığı dönemde Cumhurbaşkanlığı birlikteliğinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, asgari ücretli ve ücretlilerin gelirlerinin asgari ücret kadarkı kısmı vergi dışı bırakılmış, 2022 yılı için 2 defa yapılan artışla asgari ücrette kümülatif yüzde 94,6 oranında artış yapılmıştır. Reformist bir adımla tüm memur ve emeklilere genel anlamda 600 puanlık ek gösterge artışı yapılmış; öğretmen, polis, müdür, şube müdürü, sağlık personeli, kamu avukatı, uzman erbaş, fakülte sekreteri, gelir uzmanı, din görevlisi ve birçok kamu çalışanının 3600 ek gösterge beklentisi karşılanmıştır. Askerî personel, polis, çarşı ve mahalle bekçilerinin ek göstergeleri 3600'ün altında olanlarının emekli aylıklarında 1.200 lira artış yapılmıştır. Muhtar ödeneği ve güvenlik korucularının aylık ücretleri asgari ücret tutarına çıkarılmıştır. Eğitim, sağlık, güvenlik, mülki idare çalışanlarının çalışma şartlarında ve mali haklarında iyileştirmeler yapılmış, infaz koruma memurları ile sağlık çalışanları için yıpranma payı getirilmiştir. 4/B sözleşmeli personel statüsü için engelli çalıştırma mecburiyeti getirilerek 12 bin engelliye istihdam sağlanmıştır. En düşük emekli aylığı 3.500 liraya çıkarılmış, kamu çalışanları ve emekli memur aylıkları ile SSK ve BAĞ-KUR emekli aylıklarında enflasyonun üzerinde artış yapılmıştır. Çalışanlara işverenlerce yapılan doğal gaz, elektrik ve yemek ödemeleri vergiden istisna tutulmuştur. Ayrıca, emeklilikte yaşa takılanlarla ilgili sorunun kökten çözülmesi, kamudaki sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesi, geçici işçilerin daimî işçi kadrolarına alınmasına ilişkin düzenlemelerin yakında Meclis gündemine gelerek yasalaşacak olmasından da memnuniyet duyuyoruz.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, hayata geçirdiği reformlarla pek çok uluslararası yatırımcının dikkatini çekmeyi sürdürmektedir. Ülkemiz, aldığı yatırımlarla, 2021 yılında Avrupa'da en çok tercih edilen 5'inci uluslararası doğrudan yatırım destinasyonu konumuna gelmiştir. Türkiye, yatırımcı için, hızlı işleyen, öngörülebilir teşvik ve destekleri de içeren, uluslararası standartlarda bir yatırım iklimine sahiptir. Yatırıma, üretime ve ihracata dayalı büyüme stratejisinin desteklenmesi doğrultusunda bütçeden yatırım harcamaları için 383,1 milyar lira ayrılmış, reel kesim destekleri için ayrılan ödenek de önemli ölçüde artırılarak 145,4 milyar liraya çıkarılmıştır.

Türkiye, sanayi ve teknoloji alanında güçlü bir vizyon ortaya koyarak birçok yeniliğe imza atmıştır. Nitekim, Millî Teknoloji Hamlesi'nin çıktılarının alınmaya devam etmekte, başta savunma sanayisi olmak üzere, enerji, yazılım, ilaç ve tıbbi malzeme gibi birçok stratejik alanda yerli ve millî üretim artmaktadır. Yüksek teknolojiyle üretilen çiplerle birlikte millî otomobilimiz Togg banttan inmiş, KIZILELMA harekete geçmiştir.

Türkiye'nin gelişen sanayisine ve büyüyen ekonomisine paralel olarak enerji talebi de artmaktadır. Son yıllarda yapılan hamleler; yeni ve yenilenebilir enerji kaynaklarındaki artış, nükleer santraller, depolama alanları ve yerli üretime dönük keşifler, enerji arz güvenliğini sağlamanın yanında dış ticaret açığımızın orta ve uzun vadede kalıcı olarak azalması bakımından önemli hâle gelmiştir. Ayrıca, Karadeniz'de keşfedilen 540 milyar metreküp doğal gaz rezervinin halkımızın kullanımına sunulacak olması, bulunan petrol rezervleri inanıyoruz ki ülkemizi enerjide daha güçlü hâle getirecektir.

Önemli enerji yatırımlarının yanı sıra tüm dünyanın kapandığı bir dönemde ulaştırma ve lojistik alanında yaptığı dünya çapındaki yatırımlarla Türkiye ön almış ve rekabet üstünlüğü sağlamıştır. Dünya ticaretinin değişen eksenini nedeniyle tüketim ve üretim merkezlerine yakınlığı, uluslararası alanda ülkemize önemli fırsatlar sunmaktadır.

Bize göre, geleceğin stratejik sektörlerinden biri de tarımdır. Tüm dünyada enerji kriziyle birlikte gıda arz güvenliği ülkelerin başat sorunu hâline gelmişken, güçlü altyapısı sayesinde gıda tedarikinde sorun yaşamayan Türkiye aynı zamanda tarımda net ihracatçıdır. Tarımsal gayrisafi yurt içi hasılamız 2021 yılında 44,7 milyar dolara yükselerek Avrupa'da 1'inci sırada yer almıştır. 2023 yılı bütçesinde tarımsal destek programları 54 milyara, tarıma ayrılan kaynak ise 142,9 milyar liraya yükseltilmiştir. Ayrıca, Gelir Vergisi Kanunu'nda yapılan değişiklikle çiftçilerimize yapılan tarımsal destekleme ödemeleri gelir vergisinden istisna tutulmuş, geriye dönük beş yıllık vergi kesintileri de iade edilmiştir. Toprak Mahsulleri Ofisinin 2022 hasat dönemindeki alım fiyatları ve teşvikleri üreticilerimizce memnuniyetle karşılanmıştır. Tarımsal desteklerle çiftçilerimiz güçlendirilirken esnaf ve sanatkârlarımıza yönelik nakit, hibe, kira, gelir kaybı ve hazine kredi destekleri uygulanmış; basit usulde vergilendirilen yaklaşık 850 bin esnafımızın kazançları gelir vergisinden istisna tutulmuş, esnafımıza sahip çıkılmıştır.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; pandemiyle, doğal afetlerle, savaşlarla, yoksullukla, göçlerle imtihanında insanlığın ağır hasarlar aldığı bir süreçten geçmekteyiz. 2020 yılında salgının etkisiyle yüzde 3,1 oranında daralan dünya ekonomisi, küresel tedarik zincirlerindeki bozulmalara rağmen 2021 yılında yüzde 6 oranında büyümüş, 2022 yılına Rusya-Ukrayna savaşının olumsuz yansımalarıyla girmiştir. Savaş sadece iki ülke arasındaki çatışmadan ibaret kalmayıp küresel ekonomi üzerinde olumsuz etki oluşturan jeopolitik bir gerilime evrilmiştir. Yaşanan küresel enflasyon nedeniyle ABD ve avro bölgesi ülke ekonomilerinin faiz oranlarını yükseltmeleriyle birlikte dünya ekonomisinde resesyon ve devamında işsizlikte artış tehlikesi baş göstermiştir. Ekonomilerde yaşanan daralmayla küresel büyüme tahminleri aşağı yönlü revize edilmiş, IMF'ye göre dünya ekonomisinin 2022 yılında yüzde 3,2; 2023 yılında yüzde 2,7 oranında büyümesi öngörülmüştür.

Önce pandemi, ardından Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle politik ve ekonomik türbülansa giren dünyadaki gelişmeler elbette Türkiye'yi de olumsuz etkilemiştir. Dış ticarete en önemli partneri avro bölgesi olan Türkiye, savaşın doğrudan zarar göreni olmasa da dolaylı olarak olumsuz etkilenen ülkelerden biri olmuştur. Bununla birlikte, hızla toparlanarak 2021 yılında yüzde 11,4 oranında büyüyen Türkiye ekonomisi son elli yılın en yüksek büyüme hızına ulaşmıştır. Tüm dünya daralırken büyüme eğilimi devam eden Türkiye, üçüncü çeyrekte yüzde 3,9; 2022 yılının ilk dokuz ayında da yüzde 6,2 oranında büyümeyi başarmıştır.

Sürdürülebilir büyümenin sürükleyicilerinden olan makine, teçhizat yatırımları on iki çeyrekte artmaya devam ederek dengeli büyüme kompozisyonunun devam ettiğini göstermiştir. 2022 yılında da ekonominin üretim ve talep yönüyle dengeli bir görünüm sergileyerek yüzde 5 büyüme oranını koruması hedeflenmektedir.

Büyüme oranlarında görülen bu başarının arkasındaki asıl itici güç, son açıklanan ekim ayı verilerine göre yükselme eğilimi devam eden sanayi üretimimiz ve güçlü sanayi altyapımızdır. Bu doğrultuda, Türkiye'nin istihdam kazanımları da benzer ekonomilere göre daha olumlu seyretmektedir. Özellikle istihdam artışına katkı veren sektörler dikkate alındığında, büyüme dinamiklerinin yapısal kazanımlarla desteklenmekte olduğu görülmektedir.

Salgın öncesi 2019 yılı üçüncü çeyreğinde 27 milyon 939 bin olan istihdamımız 2022 yılı üçüncü çeyreğinde 2 milyon

848 bin kişi artarak 30 milyon 787 bin kişiye çıkmış, ekim ayı itibarıyla da 31 milyon 200 bin seviyesiyle tarihî zirveye ulaşmıştır.

Türkiye daralan küresel ekonomiye rağmen yeni pazarlarla ihracattaki başarısını sürdürmüş, her ay ihracat rekorları kırmış, 2021 yılında küresel ihracattan aldığı payını ilk defa yüzde 1'in üzerine çıkarmıştır. Kasım ayında ihracatımız yıllık 253 milyar doları aşarak cumhuriyet tarihinin en yüksek seviyesine ulaşmıştır. İthalat ise yüksek enerji fiyatları sonucunda yıllık 360 milyar dolara çıkmıştır. Türkiye'nin küresel turizminden aldığı payın İspanya'nın önüne geçtiği 2021 yılının ardından yanı başımızda yaşanan savaşa rağmen yıl sonu turizm gelirimizin 46 milyar dolara, ziyaretçi sayısının da 51,5 milyona çıkacak olması önemli bir başarıdır. Yurt dışı müteahhitlik sektörümüz de küresel başarısını devam ettirmekte 2022 Eylül ayı itibarıyla 40,4 milyar dolar gelir elde edilmiş bulunmaktadır.

İktisadi faaliyetteki güçlü toparlanmaya, ihracat, turizm ve yurt dışı müteahhitlik hizmetlerindeki gelir artışına karşın küresel emtia fiyatlarındaki aşırı yükseliş ve enerji ithalatçısı bir ülke olmamız, cari dengemizin 2021 yılı olumlu performansının sürmesini geciktirmiştir. Cari açık enerji ithalatına bağlı olarak artmış, ekim ayında yıllık 43,5 milyar dolar olmuştur. Enerji ve altın hariç cari işlemler hesabımız ise 49,5 milyar dolarlık fazlaya ulaşmıştır.

Türkiye, bir taraftan yüksek oranda büyüme sağlarken diğer taraftan bütçe açığı ve borçlanmada önemli oranda düşüş sağlamayı da başarmıştır. Harcamalarda ortaya konulan ihtiyatlı duruş, kamu maliyesinde birçok gelişmiş ülkeden daha iyi performans gösterilmesini sağlamıştır. Vazgeçilen bütçe gelirlerine rağmen 2021 yıl sonu bütçe açığının gayrisafi yurt içi hasılaya oranı, orta vadeli programda yer alan hedefin ve Maastricht Kriterlerinin altında kalarak yüzde 2,8 olmuştur. 2022 yılında da yüzde 3,5'lük hedefin altında bir açığın gerçekleşmesi beklenmektedir. Nitekim kasımda bütçemiz 108,3 milyar lira fazla vermiş ve ocak-kasım dönemi açığı 20,4 milyar liraya gerilemiştir.

Türkiye; kamu borçluluğu, hane halkı borçluluğu ve reel sektör borçluluğu bakımından da en az borçlu ülkeler arasında yer almaktadır. Ülkemizin AB tanımlı genel yönetim borç stokunun millî gelire oranı yüzde 39,3'tür. Bu oran yüzde 60 olan Maastricht Kriterlerinin ve yüzde 86,4 olan güncel AB ortalamasının oldukça altındadır. Bankacılık sektörümüz, güçlü sermaye yapısına ve yüksek aktif kalitesine sahiptir. En önemli sağlamlık göstergelerinden olan sermaye yeterliliği oranı, ekim ayı itibarıyla yüzde 19,23'le standart oranların üzerinde, yüksek bir düzeydedir. Kredilerin takibe düşme oranı yüzde 2,23'le oldukça düşük bir riskliliğe işaret etmektedir. 2021 Aralık ayında yüzde 69 olan döviz tevdiat hesaplarının toplam mevduat içerisindeki payı, liralama stratejisiyle birlikte 2022 Aralık ayının ikinci haftasında yüzde 49'a gerilemiştir.

Türkiye ekonomisine güvenin bir sonucu olarak sermaye piyasalarımızda olumlu gelişmeler kaydedilmiş, yatırımcıların piyasalara talebi artmıştır. Cazibesine ve saygınlığına gölge düşürülmeye çalışılsa da işlem hacmi açısından küresel ölçekte dikkat çeken Borsa İstanbul'a bizim güvenimiz tamdır; yerli ve yabancı yatırımcılar için de en güvenli limandır.

Bu gelişmelerle birlikte küresel ekonomide yaşanan arz talep dengesizliği, başta enerji ve gıda olmak üzere emtia fiyatlarında gözlenen artışlar, tedarik zincirlerindeki bozulmalar, taşıma maliyetlerinin yükselmesi ve jeopolitik riskler ülkemizde de enflasyonist bir dalga yaratmıştır. Türkiye enflasyonla mücadele adına önemli tedbirler alırken bir yandan da gelir artırıcı politikalarla hiçbir vatandaşımızı enflasyona ezdirmemiştir.

Bu kapsamda asgari ücret ile memur ve emekli maaşlarında, elektrik, doğal gaz ve tarımsal desteklerde, sosyal yardımlarda ciddi oranlarda artışlar yapılmıştır. Ayrıca, konut kira artışları yüzde 25'le sınırlandırılmış, cumhuriyet tarihinin en kapsamlı konut projesiyle fiyat artışlarının önü kesilmek istenmiştir. Harcama tarafında ise başta gıda ve temel tüketim mallarında yapılan vergi indirimleri ve sübvansiyonlar aracılığıyla vatandaşlarımızın alım güçleri desteklenmiş, temel ürünlere erişimi kolaylaştırılmıştır.

Dış ticaret tedbirleriyle de arz kısıtlarının hafifletilmesini sağlamaya dönük enflasyonla mücadele önlemleri hayata geçirilmiştir. Yapılan mücadele sonuç vermeye başlamış ve enflasyon düşme eğilimine girmiştir. Merkez Bankası, TÜFE'nin 2022'de yüzde 65,2 2023'te ise yüzde 22,3 oranında gerçekleşeceğini tahmin etmiştir. Millî birlik ve dayanışma anlayışıyla enflasyonun da üstesinden gelinecek, haksız fiyat artışlarıyla vatandaşımızın helal kazancına el uzatanlardan da hesap sorulacaktır.

Değerli milletvekilleri, kim ne derse desin küresel gelişmeler ve mukayeseli değerlendirmeler, Türkiye ekonomisinin giderek güçlendiğini ve güven kazandığını, pozitif yönlü ayrıştığını göstermektedir. Türkiye, büyüyen, istihdam yaratan, ihracat rekorları kıran, gelir dağılımını daha adaletli hâle getiren en az borçlu ülkelerden biridir. Aynı zamanda da terörle kararlı mücadelesini sürdüren, egemenlik haklarımızdan taviz vermeyen huzurlu bir ülkedir. Ekonomik ve sosyal gelişmelerdeki bu olumlu seyir, şüphesiz ülkemizdeki demokratik, siyasi istikrarın sürdürülebilir olmasına bağlıdır. Türkiye, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle demokratik istikrarı yakalamıştır ve bundan geriye dönüş de olmayacaktır. İstikrar sürecek, Türkiye yükseldikçe yükselecek, aziz milletimiz, yabancı başkentlerde gelecek arayanlara, küresel senaryolara bel bağlayanlara fırsat vermeyecektir.

Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemiyle her sıkıntıyı aşmayı başaran Türkiye, bundan sonra da tüm zorlukların üstesinden gelecektir. Türkiye, Cumhuriyet İttifakı birlikteliğinde, millî hedefler doğrultusunda yoluna devam edecek, fırsat ve imkânları değerlendirerek lider ülke olma hedefini adım adım gerçeğe dönüştürecektir. Bunun için Türk milleti ortak paydasında buluşmak, devletimize, milletimize, demokrasimize ve ahdî haklarımıza sahip çıkmak, Türkiye'nin kutlu geleceğinin inşasına odaklanmak yeterli olacaktır.

Milliyetçi Hareket Partisi olarak "Önce ülkem ve milletim" düsturuyla "2053'te süper güç Türkiye" için gayret gösterecek, milletimizin hayrına olan her işin yanında olmaya devam edeceğiz. Zaman Türkiye zamanıdır, yüzyıl Türkiye'nindir. Bu bütçe, millî yükselişin ve Türkiye'nin onurlu geleceğinin destekçisidir.

Bu düşüncelerle 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'ne kabul oyu vereceğimizi bir kez daha vurguluyor, bütçelerin ülkemize ve milletimize hayırlı olması dileğiyle sizleri ve muhterem vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

**BAŞKAN –** Değerli arkadaşlar, şimdi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ilk söz, Mersin Milletvekili Sayın Fatma Kurtulan'a aittir.

Buyurun Sayın Kurtulan. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

**HDP GRUBU ADINA FATMA KURTULAN (Mersin) –** Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen değerli halkımızı, cezaevlerinde tutuklu bulunan tüm arkadaşlarımızı saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Bugün Ezidi halkımızın "Cejna Ezi" bayramıdır. Ezidi halkımızın bayramını da kutluyorum.

Değerli milletvekilleri, Parlamantonun faaliyetleri arasında bütçe ve bütçe görüşmelerinin önemli bir yeri var. Bütçe halkındır, bütçe hakkı halka aittir; Parlamantonun varlık amacı da halktan aldığı yetkiyle halk adına bütçeleme yapmaktır ancak bu hak, AKP iktidarında gasbedildi ve biz bu Parlamantoda iki ay boyunca iktidarın ve yandaşlarının rant bütçesini görüştük. Bir kez daha bütçe hakkının halk için kullanılmadığını gördük. Halka ait kaynakların, özü itibarıyla bir avuç sermayedara nasıl peşkeş çekildiğini gördük.

Yine, iktidarın muhalefetin tek bir önerisini dikkate almadığını gördük. Bu anlamda halkımıza vereceğimiz bir tek müjde var; bu bütçenin iktidarın son bütçesi olduğudur. Bir yıl sonra halkın bütçesini hep birlikte yapacağız, bu rant ve talan düzeni bitecek, sizlerden toplanan vergiler sizlere geri dönecek.

Değerli milletvekilleri, büyük bir ekonomik iflasın içerisinde AKP iktidarı ile küçük ortağının son ve telaşlı nefeslerini duyduğumuz bir bütçe sürecini geride bırakıyoruz. Komisyon sürecinden Genel Kurul sürecine kadar yaklaşık kırk beş gündür bozuk bir kaset gibi "2002 yılı" nakaratını tekrarlayan Bakanlar ve milletvekilleri, hiçbir şey söylemeyerek Türkiye'nin iflasına, derin ekonomik krize, açlığa, yoksulluğa, borçluluğa dair tek bir kelam etmediler. "Türkiye büyüyor." dediler, halkın küçülen sofrasından bahsetmediler. Büyüyen buralardan, binalara sığmayan icra dosyalarından, büyüyen sefaletten hiç bahsetmediler. "Türkiye ihracat rekorları kırıyor." dediler, ithalat batağına batmış, üretmeyen Türkiye'den bahsetmediler. "İstihdam artıyor, işsizlik azalıyor." dediler, 10 milyonu aşkın işsiz yurttaştan, yağmalanan İşsizlik Fonu'ndan, kadın işsizliğinden bahsetmediler. Açlıktan uyuyamayan, yokluktan sokağa çıkamayan milyonlarca yurttaştan hiç söz etmediler.

Sonuç olarak 2023 yılı bütçesinde kulağını muhalefete tıkayan, demagoji içerisinde debelenen iktidar ve küçük ortağının söyleyecek hiçbir şeyinin kalmadığını kırk beş gündür burada, utanç içinde izliyoruz. "Bu bütçe, bir seçim bütçesidir." dedik "Bu bütçe, bir çıkar bütçesidir." dedik. Bakın, 7 milyonu aşkın asgari ücretli emekçi, insan onuruna yaraşır bir ücret talep ediyor. 2023 yılı asgari ücret tespiti için görüşmeler, 7 Aralıkta başladı. Açlık sınırının 7.787 TL, yoksulluk sınırının 26.123 TL olduğu 2022 yılı Türkiye'sinde gerçek rakamları telaffuz etmekten imtina eden bir AKP iktidarı ve onun güvencesi altında olan işverenler var.

Geçen yıl, burada asgari ücretin 2022 yılı için 5.500 TL olması gerektiğini söylemiştik. Bu rakamları Halkların Demokratik Partisi olarak ifade ettiğimizde, AKP sıralarından "Nerede yaşıyorsunuz, siz de iyi uçuyorsunuz!" diye bağırان onlarca milletvekili vardı. Ne oldu? Altı ay dolmadan bir ek bütçeye ihtiyaç duyuldu. Ne oldu? 4.250 TL yaptığınız asgari ücret altı ayda eridi, kül oldu. Altı ayda HDP'nin siyasi öngörüsü ve muhalefetine yenildiniz. Bugün de yine sayenizde asgari ücret, açlık sınırıyla başa baş gidiyor. Asgari ücretin açlık sınırı seviyelerinde dolaşmasına izin vermeyeceğiz. HDP olarak, asgari ücretin en az 12.500 TL olması gerektiğini belirtiyoruz. Şunu da hatırlatalım: Bizler, Türkiye'nin bütün emekçileri bu topraklarda yaşıyoruz; bu topraklarda emek verip alın terimizi bu topraklarda siliyoruz; asıl size soruyoruz: Siz nerede yaşıyorsunuz? Hangi adalarda, hangi deniz aşırı ülkelerde nakit transferleriyle uğraşıyorsunuz?

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün yoksulun ekmeğini pişiren ateşe kadar vergi alınıyor. Çiftçi, esnaf; neredeyse günlük haraç öder hâle getirildi. Vergi düzeni, nefes alan herkesi ve her şeyi kapsayacak kadar büyüdü. Bu, büyüyen devletin değil yoksullaşan, çürüyen, enflasyona yenilmiş devletin hazin tablosudur. Sözde önlemler alınarak yama politikalarıyla batış örtbas edilemez. Ekonomik sorunları gerçekten çözmek yerine sadece halkın öfkesini hayalî hedeflere yönlendirecek politikalar anlatılıyor, uygulanıyor. Tavan yapan ekmek ve gıda fiyatlarıyla mücadele yerine, aç olduğunu söyleyenlerle mücadele eden bir akılla karşıyoruz.

Bu popülizm, bu pahalılığı hem de kıtlığı daha da derinleştirmeye devam ederken bundan en fazla yine yoksulun etkilendiğini görmüyor. Bir avuç zenginın şatafatıyla büyülenip her şeyin yolunda olduğunu söyleme riyakârlığına düşebiliyor. Bundandır ki bugün makbul vatandaş, asla ekmek talebinde bulunmayan sadece alkışlayan vatandaş olarak tasvir ediliyor.

Hani Hazine ve Maliye Bakanı utanmadan "Fakire fukaraya vermek, bereket getirir." diyor ya bilerek, isteyerek, çalıp çırparak yaratılan sefaletin yükünü yine vatandaşa yüklüyor. Ortada emekçilerden, emeklilerden, memurlardan, gençlerden, kadınlardan çalınan koca bir vergi serveti var, ortada bir hırsız var. Bakın, 2022 yılı ilk on ayında ucube bir icat olan kur korumalı mevduat sisteminde hazineden 90 milyar TL üzerinde harcama yapıldı. Servetine servet katan zenginleri yine vatandaşın vergileriyle besliyorsunuz. İşte AKP iktidarının ekonomi tercihleri ve sonuçları bu şekilde.

Halkların Demokratik Partisi olarak adil gelir dağılımını esas alan bir bütçeyi HDP yönetiminde hayata geçireceğiz. Bu sebeple Türkiye'de asgari ücretle çalışan emekçi sayısı azami yüzde 10 olacaktır. Kayıt dışı ve güvencesiz çalışma şartları ortadan kaldırılarak insan onuruna yaraşır bir gelirle çalışma koşulları ve sosyal politikalar tesis edilecektir. Alt gelir gruplarının gelirini artırmak amacıyla bütçeden pay ayrılacaktır. Gelir dağılımındaki adaletin sağlanması amacıyla alt gelir gruplarının üzerindeki vergi yükünü azaltacak politikalar devreye konulacaktır.

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de yargının geldiği durum içler acısı. Sadece "Kobani davası" denen akıl tutulması kumpasa bakmak bile yargının nasıl da sopa olarak kullanıldığını, kişilerin elinde oyuncağa döndüğünü anlamaya yeter. Kobani olayları ne zaman yaşandı? 2014. Dosyada görevlendirilen 5 savcı, 2019'a kadar kalem dahi oynatmadı ama 2018 seçimlerinde Erdoğan, Kobani olaylarını seçim malzemesi yapınca, Ahmet Altun adlı savcı, dosyaya özel olarak atandı. 2019 yılında dosyaya gizlilik kararı verildi ve olaylar gelişti. 3.350 sayfalık iddianame hazırlandı ve hukuk kırımı başladı.

Dava dosyası, 200'ü aşkın klasörden oluşuyor. Davanın bir haftalık kısa bir zamanda mahkeme heyeti tarafından kabul edilmesi hukuk kırımı değil midir? Delil üretmek için dört yıldır hiçbir tanık olmayan dosyaya 2 gizli, 2 açık tanık konulması hukuk kırımı değil midir? Savcının dosyada unuttuğu kumpas belgesine ne diyelim? TEM'den gelen bu belge, kumpasın nasıl kurgulanabileceğini, vekillerimizin kumpasla nasıl tutuklanabileceğini, kapatma davasına giden yolun bu şekilde nasıl aşılabileceğini belgeleyen bir belge; alın size, hukuk vahşetinin, kepezeliğin, rezilliğin belgesi.

Yargılama aşamasına girmiyorum bile; savunma hakkının kısıtlanmasından, Mahkeme Başkanının çete örgütü lideri çıkmasından, yargılamanın olağanüstü bir hızla yürütülmesinden tutun da tanıkların yönlendirilmesine kadar türlü türlü hukuksuzlukla karşılaştık.

Kumpasın devamı olan kapatma davası da çok farksız değil, tam bir tesadüfler davası. İlk tesadüf, ilk iddianamenin Anayasa Mahkemesine MHP Genel Kongresi'nden bir gün önce verilmesi; ikinci tesadüf ise ikinci iddianamenin HDP'nin Türkiye'de seçim dengelerini değiştirdiği ve AKP'yi ilk defa iktidardan düşürdüğü, seçimin yapıldığı 7 Hazirandı. AKP hukuku, tesadüfleri sever olsa gerek ki kapatma davası, iktidarın kendisi küçük, yaygarası büyük ortağı MHP'nin "HDP kapatılsın." diye yargıyı yönlendirmesinden sonra açıldı.

Sırf ekonomiyi eleştirdiği için gözaltına alınanlardan tutun da "Kimyasal silah araştırılmalı." diyen TTB Başkanı Sayın Şebnem Korur Fincancı'nın tutuklanmasına, kumpas davalarından tutun AİHM kararlarının uygulanmamasına, OHAL Komisyonundan cezasızlık kararlarına kadar, cezaevlerini Kürtlerle ve muhaliflerle doldurulmasından siyasi soykırım operasyonlarına kadar, yargıda çeteleşmeye kadar hukuk devletinin esamesinin okunmadığı bir döneme geçildi ama biliyoruz ki kopara kopara zehirli meyve veren ağaca çevirdikleri hukuk, er ya da geç, bu talan, yolsuzluk ve adaletsizlik iktidarını zehirleyecektir. (HDP sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, hepimizin gördüğü gibi bu Meclis çatısı altında Kürt sorununun konuşulmadığı tek bir gün bile yok çünkü Kürtlere dönük hak ihlallerinin gerçekleşmediği, haklarının gasbedilmediği, Kürtlerin katledilmediği, işkenceye uğramadığı tek bir gün yok, hatta bu kürsüde dahi kof milliyetçi bir hamasetle Kürt halkına, Kürt kimliğine nefret ve düşmanlığın kusulmadığı tek bir gün bile yok. Bunlar sadece Kürtlere mi yapılıyor ya da sadece Kürt sorununu mu konuşuyoruz? Elbette ki hayır. Her gün bu Kurulda işçilere, emekçilere, işsizlere, emeklilere, EYT'lilere, Alevilere başta olmak üzere kültür ve inanç kimliklerine, öğrencilere, kadınlara, LGBTI+'lara, gençlere, mültecilere, çocuklara yönelik hak ihlallerini, temel haklarının gasbedilmesini

konusuyoruz.

Bakın, çok uzağa gitmeden bizim eleştirilerimizi kabul etmeyen Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay bütçe açılışını şu sözlerle yaptı: "Bu bütçe, Millî Muharip Uçak'ın, KIZILELMA'nın, yeni tip denizaltılarımızın, siper füzemizin, çıkarma gemimizin bütçesidir." dedi. Yani tamamen savaşa odaklı bir akıl söz konusu. Defalarca dile getirdik; savaşa, çatışmayla, öldürmekle, cezaevleriyle bu sorunun çözülemediğini, aksine gittikçe ağırlaşacağını ve tüm topluma kaybettirdiğini defalarca dile getirdiğimiz gibi.

Burada Türkiye halklarına sesleniyoruz: Kürt sorunu bu ülkenin en eski, en temel sorunlarından biridir. Bu sorun demokratik müzakere yöntemiyle rahatlıkla çözülebilir ama savaş ve çatışmada ısrar edildiği için hem çözülüyor hem de yeni birçok sorunun da ortaya çıkmasına neden oluyor. Bugün özendiğimiz, zengin ve refah seviyeleri yüksek, dünyanın en gelişmiş demokrasilerine, insan haklarına sahip, basın özgürlüğünün gelişmiş olduğu, kadın haklarının güvence altına alındığı, çocukların okullara aç gitmediği, 6 yaşında evlendirilmediği ülkelere bakalım. İngiltere, İspanya, Fransa başta olmak üzere birçok ülke, ulus devlet olduktan sonra dışladığı kimlikleri savaşa, baskıyla dize getireceklerini, yok ederek çözeceklerini düşünüp bu yöntemleri denediler ama yanıldıklarını görüp çözüm geliştirmek zorunda kaldılar. Esas olarak bu sorunlarını çözdükten sonra diğer sorunlarını kolayca çözdüler ve geliştiler çünkü tek ve gerçek çözümün diyalog, müzakere ve eşit yurttaşlık olduğu, bunun dışında uygulanan tüm yöntemlerin acı, yıkım ve yoksulluk getirdiği anlaşıldı.

2013 yılında, Kürt sorununun demokratik çözümü konusunda en azından diyalog kanallarının açılmasının, bu sorunun toplum tarafından savaş ve ölüm dışında barışçıl yöntemle tartışmasının zemini açılmıştı. İmralı'daki ağırlaştırılmış tecrit aralanınca Sayın Öcalan'la geliştirilen diyalog süreci milyonlara umut olmuştu. Silahların sustuğu bu kısa dönemde dahi her şeyden önemlisi cenazeler gelmemiş, toplum biraz da olsa nefes almış ve barışın mümkün olabileceği tüm toplumsal kesimler tarafından görülmüştü. Bu açıdan 2013 "Nevroz"unda okunan çözüm deklarasyonu, Dolmabahçe mutabakatı ve partimizin Eylül 2021'de demokrasiye, adalet ve barışa çağrı deklarasyonu yani tutum belgemiz, ülkenin tüm sorunlarında olduğu gibi Kürt sorununun demokratik zeminde çözümünün de tarihsel çağrı metinleridir.

Partimiz halklara umut olan 2013 "Nevroz" deklarasyonunun arkasındadır. Yayınladığımız tutum belgemiz temel tutum belgemiz olmaya devam ediyor. Bu yüzden "Tecrit kaldırılmalı, barışa giden yol açılsın." diyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

Temel insan hakkı olan toplumun barış hakkını hep birlikte inşa edebiliriz. Tüm ülke halklarını da bizleri kutuplaştıran ve ayırtıran, geçmişimizi aldığı gibi geleceğimize de ipotek koyan; bize acı, ölüm ve yoksulluk dışında hiçbir şey getirmeyen bu savaşa ve çatışma politikalarına "Dur!" demeye, savaş politikalarında ısrarın en büyük sembolü olan tecride karşı durmaya; demokratik çözümünden, müzakereden ve diyalogdan yana tavır almaya davet ediyoruz. (HDP sıralarından alkışlar)

Değerli halkımız, Türkiye halkları bugün hukukun üstünlüğünü, demokratik katılımı, insan hak ve özgürlüklerini güvenceye alan, insan onuruna yaraşır bir yaşamın teminatı olan demokratik bir anayasa özlemi içindedir. Bildiğimiz gibi 21 Anayasası'nın yerel yönetimlere öncelik veren görece demokratik ruhu, cumhuriyetin ilanı sonrası adım adım ortadan kaldırıldı. Rejimin kurumsallaşmasıyla bu topraklarda yaşayan bütün halk ve inançlar Türklük sözleşmesi etrafında yok sayıldı. Dışlayıcı ve inkârcı rejim, sürekli kriz hâlinin olgunlaştırdığı bir girdap içerisinde. Demokratik ulusun ve bu toplumsal yeniden kuruluşun içerisinde hayat bulacağı demokratik cumhuriyetin inşa edilmesi bir zorunluluktur. Demokratik cumhuriyetin inşasında en önemli adımlarından biri olarak yeni bir demokratik sözleşmeyi yani demokratik bir anayasayı öngörüyoruz.

Herkesin kabul ettiği bir şey var: 12 Eylül darbe anayasası, bugün başta Kürt sorunu olmak üzere, siyasal alandan toplumsal alana kadar bütün sorunların çözümünün ve cumhuriyetin demokratikleşmesinin önündeki en büyük engeldir. Toplumsal barışın sağlanması, köklü sorunların çözümüne kavuşması için farklılıkları zenginlik olarak gören, demokratik kazanımları geliştiren, toplumsal mutabakatı esas alan sivil, demokratik ve özgürlükçü bir anayasa en acil ihtiyaçtır. (HDP sıralarından alkışlar)

Türkiye siyaseti yıllardır iki kutba sıkıştırılıyor, sizlerden de bir tercihte bulunmanız isteniyor: Bir tarafta, ülkedeki her alandaki krizin ve yıkımın mimarı olan statükocu iktidar, diğer tarafta, gerçekte hiçbir şey vadetmeyen restorasyoncu muhalefet var. Bu iki bloka da mecbur değiliz. Halklar, inançlar, ezilenler, kadınlar, gençler, emekçiler, ekoloji mücadelesi yürütenler; tüm dışlananlar demokratik değişim taleplerini dile getiriyorlar. Ortak yeni yaşam hattı olan "üçüncü yol" siyasetimizle biz bu talepleri hayata geçirmeyi hedefliyoruz. Bizim için "üçüncü yol" siyaseti sadece siyasi alanda değil, toplumsal, iktisadi, toplumsal cinsiyet, emek ve ekoloji gibi bütün alanlarda yeni bir siyaseti ve yaşamı inşa etme iddiasındadır. Bu yol, Türkiye'yi demokratikleştirecek ve yapısal sorunlarını çözecek tek yoldur.

Değerli milletvekilleri, kadına yönelik şiddet katliam düzeyinde. Her gün en az 2 kadın katlediliyor ya da şüpheli şekilde hayatını kaybediyor. Rakamlar kamuoyundan gizleniyor. Kadın kurumları bu rakamları kaydediyor, görünür kılıyor ve mücadele ediyor. Bu nedenle bu kurumlar da şiddetin hedefinde. Dişimizle tırnağımızla, dayanışmayla kadın katillerinin davalarında kenetleniyoruz, hep birlikte birbirimizin sesi oluyoruz. Toplumsal yaşamda da kadınlar görmezden geliniyor. Kadınlar erkeklere göre kamusal hizmetlerden de daha az yararlanıyor. Kadın istihdam oranı TÜİK'in çarpıtılmış rakamlarında bile yüzde 26, üstelik bunun içerisinde 15 yaş üstü işçileştirilen çocuklar da dâhil.

Sevgili kadınlar, sevgili kız kardeşlerim; konuşmamın başında da kullandığım bir ifade vardı: "Bütçe hakkı." "Bütçe hakkı" dedim, bu tanımlı aklımızda iyice turalım ve bırakmayalım. Bu karanlık tabloda da görülüyor ki bu bütçede kadınlar yok. Kadınları görmeyen bütçeyi de bu karanlık tabloyu da kabul etmiyoruz. (HDP sıralarından alkışlar) Bu nedenle, yıllardır "toplumsal cinsiyete duyarlı bütçe" diyoruz. 41 ülkede bu denendi ve başarılı oldu. "Bütün kurumların bütçesi toplumsal cinsiyete duyarlı olmalı." diyoruz. Kamu kaynakları eşitliği sağlanmalıdır, şiddetle mücadele edilmelidir. Bakın, HDP belediyelerinin tamamında toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyi hayata geçirdik. HDP yönetiminde de kamu bütçesinin eşitliği sağlaması için merkezden yerele kadar toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeyi hayata geçireceğiz. Ve biz kadınlar her neyi aklımıza yazdık ise hayata geçirme kudretine de sahibiz. (HDP sıralarından alkışlar)

"..." (\*) sloganı şu an dünyanın her yerinde, her dilde yankılanıyor, enternasyonal kadın mücadelesine güç veriyor, kadın mücadelesine ışık tutuyor. İran'da "..." (\*) diyen kadınlar, dünyanın diğer ucunda "..." (\*) diye haykırıyor. (HDP sıralarından alkışlar) Kadınlar içerisinde özgürlük tutkusuyla "Femmes, vie, liberte" şarkısını söylüyor. Faşizme karşı bugün dünyanın her yerinde en görkemli mücadele, kadın, yaşam ve özgürlük mücadelesidir. Bu emek ve özgürlük mücadelesinin bileşkesidir.

Buradan, erkek egemen iktidara sesleniyorum, şunu unutmayın: Tüm haklarımızla beraber vardık, varız ve var olacağız. (HDP sıralarından alkışlar) Eş başkanlık sistemini siyasetin her kademesinde hayata geçireceğiz. Ve tüm kadınlara sesleniyorum: Hep birlikte ortak mücadelemizle İstanbul Sözleşmesi'ni geri getirecek ve uygulayacağız. (HDP sıralarından alkışlar)

Bizler zulüm perdesini yırtanlarız, bizler cesareti kuşananlarız, yaşamı savunanlarız, özgürlüğü inşa edenleriz.

(\*) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

Demokratik ve kadın özgürlükçü bir toplumu inşa edecek kudretimiz ve cesaretimiz var. Binbir emekle elde ettiğimiz kazanımlarımıza iktidarın el koymasına asla müsaade etmeyeceğiz. Kazanımlarımız için, kadına yönelik şiddete karşı durmak için mahkeme önlerinde, alanlarda, fabrikalarda, tarlalarda, sokaklarda, cezaevlerinde ve hatta bu Mecliste Leyla Güven, Semra Güzel, Salihe Aydeniz şahsında mücadele ettik, etmeye devam edeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, Türkiye'de toplumsal, siyasal, iktisadi ve toplumsal cinsiyet alanında yaşanan krizlerden en çok çocuklar etkilenmektedir. AKP Türkiye'sinde çocuklar tehlikededir. Türkiyeli milyonlarca çocuk, bugün işçilik, zorla çalıştırılma, istismar, madde bağımlılığı, şiddet ve yoksulluk gibi sorunlarla karşı karşıyadır. Buna rağmen, bütçe kesintilerinden öncelikle bu kesime yönelik hizmetlerde kesinti olmaktadır. Bu nedenle çocuklara yönelik bütçeleme oldukça önem arz etmektedir.

Bu Meclisin ne yazık ki bir çocuk politikası yoktur. H.K.G.'nin maruz kaldığı şiddet gibi Türkiye'yi sarsan vakalar dışında bu Mecliste çocuk gündemi açılmamaktadır. İki yıldır bilinen vahşete dair tek bir adım atılmamış, âdeta istismarın boyutu arttıkça saklama gayreti de artmıştır. Üstelik, failer yine korunmuş, sistematik istismar en yetkili ağızlarca sıradanlaştırılmaya çalışılmıştır. Bizlerin bu ve buna benzer vahşetleri araştıracağı Meclis bünyesinde bir komisyon dahi bulunmamaktadır. Çocuk politikası inşa eden veya çocukların sorunlarını merkezine alan bir ihtisas komisyonu hâlâ kurulmamıştır. 23 milyona yakın çocuk nüfusu var ancak gerekli yasal düzenlemeleri yapacak, çocukların karşı karşıya olduğu yapısal sorunlara yapısal çözümler üretecek daimî bir çocuk komisyonu Meclis bünyesinde yoktur.

Çocukların bugünü ve geleceği için tek bir kuruş içermeyen bu bütçe kabulümüz değildir, olamaz. Bu coğrafyayı çocuklar için yaşanabilir kılabacak bir bütçeyi seneye bugünlerde birlikte hazırlayacağız, buna inanın. (HDP sıralarından alkışlar)

Bu vesileyle ifade etmek isterim ki halkımızın, yoksulluğun, işsizliğin, baskının, yasakların, yıkımın, sefaletin, ayrımcılığın, şiddet sarmalının içinde hayatta kalmaya çalıştığı bu ülke, her türden kaynak açısından oldukça zengin bir ülke. Ancak, bu kaynaklar ve milyonların emek ve birikiminin ürünü olan toplumsal zenginlik, yüz yıldır halkın değil iktidarın hizmetinde, tekelinde; bu zenginlik, yirmi yıldır ise sarayın rejiminin etrafında birikmiş durumda.

Değerli halkımız, bizler, Türkiye'nin önünün açılması, yapısal sorunların ve bütün krizlerin çözülmesi için açık ve net bir programa sahibiz. Türkiye'nin temel sorunlarının başında haksızlık ve adaletsizlik geliyor. Bu ülkede hak arama özgürlüğünü, eşit ve adil yargılamayı ve yargı bağımsızlığını hayata geçireceğiz. Temel hak ve özgürlükleri savunacağız, koruyacağız. Temel hakları güvence altına alacağız. Mevcut Anayasa, eşit yurttaşlık değil ayrımcılık üreten bir anayasadır. Yönetime geldiğimizde ilk işimiz, bütün yurttaşları kapsayan, evrensel temel hak ve özgürlüklere dayalı, etnik inanç ve kültürel farklılıkları eşit yurttaş kabul eden demokratik bir anayasayı hayata geçireceğiz. Türkiye'yi tek adam rejiminden kurtaracağız. (HDP sıralarından alkışlar) Merkezî yönetimi kuvvetler ayrılığıyla dengeleyeceğiz. Kürt sorununu çözeceğiz. Kürt sorunu ülkedeki bütün sorunlara kaynaklık etmektedir. Bu sorunun demokratik, barışçıl çözümünü diyalog ve müzakereyle sağlayacağız. (HDP sıralarından alkışlar) Ana dilinde eğitimi hayata geçireceğiz. Hiçbir dilin ayrımcılığa uğramadığı, her dilin yaşam bulduğu bir Türkiye'yi inşa edeceğiz. Eğitim ve sağlık gibi kamusal hizmetlerin tamamını ana dilinde sağlayacağız. Savaşa son verecek, barışı büyüteceğiz. Savaş, bu ülkede iktidarların varlık aparatı işlevi görüyor. Sürekli bir biçimde sanal bir beka tehdidi yaratılmakta ve savaşa gerekçe üretilmektedir. İçeride, dışarıda ve komşularla barış politikasını hayata geçireceğiz. Bu ülkeyi yoksulluktan kurtaracağız. HDP'nin hayata geçireceği ekonomi programıyla krizi çözeceğiz. Bütçe var, bütçe tercihleri yanlış; ülkenin kaynaklarını savaşa, ranta, talana, yandaşa ve tek adama değil, aş ve iş için kullanacağız. Rant çarkına son verecek, kaynakları halk için eşitçe bölüşen demokratik ekonomi modelini hayata geçireceğiz.

Bu rejim kadın düşmanıdır, toplumsal cinsiyet özgürlüğü düşmanıdır. HDP yönetiminde erkek egemenliği ve cinsiyetçilikle mücadele edeceğiz. Kadına yönelik her türden şiddete son vereceğiz. Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçelemeyi hayata geçireceğiz. Gençleri bugünün öznesi olarak görmeyen siyasete son vereceğiz. HDP yönetiminde gençler gelecek tahayyülünün nesnesi değil, bugünün politik özneleri ve aktörleri olacak. Gençlerin eğitim, istihdam, kültürel ve gündelik hayata dair her türlü sorununu çözeceğiz. (HDP sıralarından alkışlar) HDP, bir çocuğun daha güvencesiz bir ortamda şiddet sarmalında, yoksulluk içinde ayrımcılığı deneyimleyerek büyümesine izin vermeyecek. Türkiye'de tüm bakanlıklar nezdinde çocuklara duyarlı bütçeleme hayata geçirilecek. Eğitimin her düzeyinde devlet okullarında çocukların beslenme ihtiyaçları ücretsiz karşılanacak.

HDP, doğayı sonsuz bir sömürü kaynağı olarak gören anlayışa son verecek. Doğa talanını, rantı, ekolojik yıkımı derhâl durduracağız. Kapitalist talana karşı demokratik, ekolojik bir toplumu inşa edeceğiz.

İnançların özgürce yaşamasını güvence altına alacağız. Yaşayan bütün inançların kamu bütçesinden yararlanacağı, hiçbir inancın kamusal alanda ayrımcılığa uğramadığı bir sistem kuracağız.

Herkes bilmelidir ki demokrasiyi hâkim kılabacak, toplumsal cinsiyet özgürlüğünü örececek, toplumsal barışı inşa edecek, hak, hukuk ve adaleti sağlayacak siyaset HDP siyasetidir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

**BAŞKAN - Şimdi Halkların Demokratik Partisi Grubu adına ikinci söz, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili Sayın Hakkı Saruhan Oluç'a aittir.**

Buyurun Sayın Oluç. (HDP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır

**HDP GRUBU ADINA HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Sayın Başkan, sayın milletvekilleri, ekranları başındaki değerli halklarımız; hepinizi saygıyla selamlıyorum.**

Şu anda cezaevlerinde haksız ve hukuksuz olarak rehin tutulan, bizleri izleyen Selahattin Demirtaş, Figen Yüksekdağ, İdris Baluken, Gültan Kışanak ve Selçuk Mızraklı şahsında tüm seçilmişlerimizi ve üyelerimizi sevgiyle ve saygıyla selamlıyorum. Hepimizin onurusunuz. (HDP sıralarından alkışlar)

Bugün, Ezidi halkının Ezi Bayramı. Dünyanın her yerindeki Ezidi halkının bayramını yürekten kutluyoruz.

Sayın vekiller, bütçe sürecinde bir buçuk ayı geride bıraktık. Bu süre boyunca gerek Plan ve Bütçe Komisyonunda gerekse Genel Kurulda yoğun bir mesai harcadık. Öncelikle, bu mesaimizde bizleri ekranlarından, sosyal medyadan, yakından takip ederek desteklerini sunan halklarımıza, tüm Meclis emekçilerine, kavaslara, stenograflara, teknik ekibe, garsonlara, danışman ve milletvekili arkadaşlarımızın her birine tek tek teşekkür ediyoruz.

Sayın vekiller, 2022 yılının son günlerinde önümüze konulan bu bütçeyi dünyadaki son dönem gelişmelerinden ve Türkiye'nin bu gelişmelere karşı aldığı çeşitli politik pozisyonlardan bağımsız okumak doğru olmaz. Hangi uluslararası ortamda bu bütçenin gündeme geldiğine öncelikle kısaca değinmek istiyorum. Bugün iktidarların dizginsizce küresel mekânda at oynattığı ama politikanın en az eskisi kadar yerel olmaya devam ettiği bir dünyadayız ve bu dünya şimdi yeniden şekilleniyor, hızlı bir dönüşüm yaşanıyor, köşeler tutuluyor, kasırga sinyalleri ardı ardına geliyor.

NATO, bu yıl içinde, Madrid'de yeni dönem planını ve ilk defa uygulayacağı konsepti ilan etti. Yetmiş yıl aradan sonra Atlantik Pakti güncellendi ve Türkiye de iktidar eliyle bu yeni konsepti onayladı. İlk defa Çin'e karşı bu denli sert duvarlar örülüyor. Ukrayna'da halen üçüncü dünya savaşının bir ön provası yaşanıyor. Orta Doğu'da kırılan fay hatları her gün karşımıza başka bir sosyolojiyi çıkarıyor. Dünyanın yeniden parsellendiği bir dönemdeyiz. Bugün NATO yapısı ve Amerika Birleşik Devletleri'nin

öncülüğünü ettiği blok ile Şanghay olarak kendini güncelleyen blok arasında, başta enerji olmak üzere, nükleer tehditler eşliğinde sıcak ve soğuk savaş sürüyor, maalesef gittikçe de yayılma emareleri gösteriyor.

Türkiye, bu iki blok arasında aktör değil, maalesef faktör olarak rasyonalitesini kaybetmiş bir ülke konumunda. İktidar bir yandan NATO üyesi olarak söz kuruyor, yeni NATO konseptinin altına imza atıyor, diğer yandan, Şanghay İşbirliği Örgütünden gelen üyeliğe sıcak baktığını ifade ederek ikili oynuyor, aslında toplumu aldatıyor, gerçekleri konuşmuyor. NATO üyesiye bu tür açıklamalar yapmak iktidarın basit bir aldatmacasından başka bir şey değil, bir algı operasyonundan başka bir şey değil. Bir yandan Batı'dan kopmayan, diğer yandan da Doğu'yla dansını sürdürmek isteyen bir siyaset belirsiz bir kulvarda yol almaya devam ediyor. Mesele zaman zaman uygulanabilir olan denge siyaseti değil, ilkesiz davranışlar ve güven kırıcı adımlardır esas olarak. Pompalanmış irrasyonel korkuların, içi boş bir "yerli" "millî" söyleminin, savaşa dayalı kutsiyetin cenderesinde gerçeğe en aykırı şeyleri bile "Halkımız için, ülkemiz için doğrusu bu." mazeretiyle ifade etmek tam da bir algı operasyonunun itirafıdır. Dün katil ilan edilenlerle bugün kucaklaşılabiliyor. Sürekli eksen kaymalarına uğrayan bu politika dünyadaki gelişmeleri okuyamamaktadır, bunları doğru temelde, kendi içinde tahvil edememektedir. Ne yazık ki tekçi Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle, iç siyasette olduğu gibi ülkenin dış politikası da şahsileştirilmiş ve liyakat temelli kurumsal işleyiş askıya alınmıştır.

Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı geçtiğimiz günlerde "Türkiye Yüzyılı ülkemizle birlikte bölgemizden başlayarak dünyanın her yerine demokrasi, kalkınma, barış ve refah götürecektir bir devrimin adı." dedi. "Barış, sınır ötesi operasyonlarla mı götürülecektir?" "Barış, barışçı olmayan bir dış politikayla mı yayacaksınız?" "Refah, huzuru başka bir ülke topraklarında, Suriye'de ameliyat yaparak mı sağlayacaksınız?" soruları elbette ki güncelliğini koruyor. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanı Suriye'ye yönelik askerî politikasını güvenlik ve huzur çemberini genişletme olarak ifade etmektedir. "2011'den bu yana Suriye'deki savaşın içerisindeyiz, tarafısınız, bugüne değin huzur ve güvenlik mi sağladınız, istikrar mı getirdiniz?" sorusu güncelliğini koruyor. İşte, bu yaklaşım, aslında, güvensizlik ve huzursuzluk çemberini de büyütüyor. Suriye açısından baktığımızda, olması gereken, kalıcı barışın tesisine yönelik demokratik politikalar üretmektir; Suriye'de Kürt ve Arap halklarının ve diğer tüm halkların demokratik iradesine saygı duymaktır; asolan, Suriye'den başlayarak barış çemberini geliştirmek ve büyüttürmektir, Suriye'de demokratik rejimin oluşmasına katkı yapmaktır.

Sayın milletvekilleri, şiddeti ve askerî operasyonları diplomasinin, siyasetin ve müzakerenin önüne koyan bir dış politika anlayışı her alanda başarısızlıkla karşı karşıya kalmıştır ve bu dış politikanın evrensel gelişmelerle uyumlu olması ve yeni dönemin ihtiyaçlarına cevap vermesi mümkün değildir. Rusya-Ukrayna savaşını Erdoğan kendince Allah'ın lütfu gibi görmüştür. Türkiye'nin Rusya'yı kayırması ve yaptırımları delmesi karşılığında Rusya'dan kuzeydoğu Suriye'de Kürtlere karşı yeni bir işgal operasyonunun onayı talep edilmektedir. "Kürt karşıtlığı merkezli bir dış politika olabilir mi?" sorusunun cevabı "Evet." oluyor. Geleneksel devlet anlayışıyla, Kürtlerin Orta Doğu'nun herhangi bir ülkesinde statü kazanmasını engellemek refleksi varlığını sürdürüyor ve Esad'la görüşmelere başlamanın da temel motivasyonunu esas olarak bu oluşturuyor maalesef. Şu çok açık ki tutarlı, ilkel, küresel ve bölgesel istikrarı katkı sunacak barışçı bir dış politika için her şeyden önce özgürlükler, demokrasi ve hukuk alanında sorunlarını çözmüş bir ülkenin kamuoyuna hesap verebilir bir iktidarı olması gerekir ama bugün, Türkiye'de böyle bir iktidar yok.

Sayın vekiller, son bir yıl içinde 3'üncü kez bütçe tartışıyoruz, 3'üncü kez. İktidar aradaki ek bütçe tartışmalarını anmak yerine unutturmak istiyor, biliyoruz ama unutmuyoruz. Daha tartışıldığı sırada kadük hâle gelmiş olan, öngörülerini tutmayan 2022 bütçesine altı ay sonra bir yama yapılmak zorunda kalınmıştı ek bütçeyle. Ek bütçeyle birlikte, 2022 yılı, 461 milyar Türk lirası bütçe açığı ve 50 milyar dolar cari açıkla tamamlanacak; durum bu.

Şimdi, çok komik bir şey oldu "komik" diyorum, aslında trajikomik bir şey oldu. Nedir? Biz burada günlerdir bütçeyi tartışıyoruz. En az dört gündür Hazine ve Maliye Bakanı burada, şu sıralarda oturuyor, bizleri dinliyor, zaman zaman sorulara ve eleştirilere cevap veriyor ama ne oldu? Dün gece yarısı biz buradaki çalışmayı tamamladıktan sonra, Sanayi ve Enerji Komisyonuna aslında Plan ve Bütçe Komisyonuna gelmesi gereken 200 milyar Türk liralık bir net ek borçlanma kanun teklifi getirildi, gece yarısı. Böyle bir şey olabilir mi, böyle güven kırıcı bir şey olabilir mi? Hazine ve Maliye Bakanı burada günlerdir oturuyor, ağzını açıp da bir tek kelimeyle bunu söyledi mi bizlere? Söylemedi. Ama gece yarısı, üstelik de Sanayi ve Enerji Komisyonuna bu madde ihdası getirilebiliyor. Üstelik de kullanılmış bir paranın sonradan kanunu çıkarılmak isteniyor. İşte, bu iktidarın bütçeye bakışı esas itibarıyla bu. Ekonomi yönetiminin büyük defolarını 2022 bütçesinde gidermeye çalışan iktidar, 2023 bütçesiyle beraber yeni defolar yaratmaktadır. "Defo" dediysek büyük kara deliklerden söz ediyoruz, hazinenin ve Merkez Bankasının bütün dengelerinin altüst olduğu ekonomik uygulamalardan söz ediyoruz.

İktidar ittifakı, özellikle son dört yıla baktığımızda, günbegün Türkiye ekonomisini buhrana sürüklemektedir. 2022'de enflasyon, işsizlik ve yoksulluk patladı, bırakalım refahı, ekonomik çöküş tüm topluma yayıldı. Enflasyonu düşürme timlerin, fiyat istikrar komitelerinin bir işe yaradı mı? Yaramadı. Çocuklar okula aç gidiyor, temel gıda maddesi olan süt, peynir, yumurta alınamaz hâle geldi, barınma krizi, beslenme krizi, ulaşım krizi Türkiye'nin bir gerçeği hâline geldi. Tutmayan öngörüler, boş vaatler, hayal pazarlama; işte ekonomi modeliniz, yönetiminiz ve politikanız bu. Siz kendi mirasını yiyenler olarak 2004 yılında yaptığınız Uluslararası Muhafazakârlık ve Demokrasi Sempozyumu'nda siyasi partileri sadece rant dağıtan siyasi şirketler olarak eleştirmiştiniz, yıllar sonra döndünüz "Devleti şirket gibi yönetirsek sonuç alırız." dediniz. Şimdi, küresel ekonomiyi çöküşünüze kılıf yapmaya çalışıyorsunuz; kalemi ve mikrofonu her elinize aldığınızda "Küresel şartlar kötüdür." deyip duruyorsunuz. Hazine ve Maliye Bakanı burada "1929 Buhranı'ndan sonraki en büyük krizi yaşıyoruz." dedi geçtiğimiz günlerde ama gerçekler hiç öyle demiyor.

Bakın, 2013 yılında kişi başı gayrisafi yurt içi hasılamız 12 bin dolarla zirvedeyken 2021'de 9.650 dolara indik; 2013'teki zirveye göre 2.840 dolar fakirleştik. Türkiye'nin her bir vatandaşı dokuz yılda neredeyse dörtte 1, yüzde 23 oranında gelir kaybına uğradı; aynı dönemde, Güney Kore'nin kişi başına millî geliri 27 bin dolardan 35 bin dolara çıktı; fakir Hindistan 1.450 dolardan 2.280 dolara, Gürcistan 4 bin dolardan 5.010 dolara çıktı; Bulgaristan, Romanya gibi ülkeler de aynı şekilde büyük bir artış gösterdiler. Bu göstergelerin tek sebebiyse 2013 yılında kapitalist merkez ülkelerde başlayan parasal daralmaya karşı, sizin iktidarınızın koltuğu koruma sevdasına Türkiye ekonomisini kor atışlara atmasıdır, yanlış ekonomi politikalarınızdır.

İddia ettiğiniz gibi ekonomi büyüyorsa, halkın ekonomisi neden küçülüyor, kişi başına düşen millî gelir neden düşüyor, halk neden borç ve haciz kaskacında boğuluyor? Kim büyüyor, kim küçülüyor? Herkes biliyor ki kur korumayla güvence altına aldıklarınız büyüyor, ihale kaskacınız büyüyor, rüşvet ve yolsuzluk çarkı büyüyor, yandaşlar büyüyor ama halkın rızık ve lokması küçülüyor. Büyüme hamasetine dayalı ekonomik modelinizle enflasyonu, kuru, işsizliği, yoksulluğu, açlığı, yolsuzluğu, rüşveti, faizi, rantı büyüttünüz; hukuksuzluğu, adaletsizliği, eşitsizliği, ayrımcılığı, kutuplaşmayı, çatışmayı, yasakları büyüttünüz; sisteminiz toplum karşıtı ne varsa onu büyüttü. Yoksulluğu değil, yoksulluğun yaşını küçülttünüz, ülkeyi küçülttünüz, umutları, hayalleri küçülttünüz. Bakın, iktidar ittifakı geçtiğimiz yıl bu zamanlar çaresizce imdat frenini çekti ve bu imdat frenine ise "yeni ekonomi modeli" dedi. Bu modele göre ihracat rekoru kırılacak, döviz akacak, üretim artacak, istihdam artacak, işsizlik bitecekti, değil mi? Pembe tablo buydu. Bu defa, Hazine ve Maliye Bakanı gaza geldi ve "Türkiye, ekonomi modeliyle dünyaya örnek olacak." dedi ama bu ham hayallere karşı, milyonlar olarak bizler hayatın acı gerçekleriyle karşı karşıya kaldık. İhracat müjde

bakanı atadınız, dış ticaret açığı ekimde, geçen yılın aynı ayına göre yüzde 421 artarak 7 milyar 874 milyon dolar oldu; ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 93,2'den yüzde 73'e geriledi; bu yılın açık beklentisi 100 milyar doları bulacak. Durum bu. "Bütçemiz çok güçlü." dediniz, merkezî yönetim bütçesi ekimde 83,3 milyar Türk lirasıyla yılın en yüksek açığını verdi, on iki aylık bütçe açığı ekim itibarıyla 224 milyar Türk lirasına çıktı. "Üretiyoruz." "Satıyoruz." "Zenginleşiyoruz." dediniz; cari denge ekimde 359 milyon dolar cari açık verdi, cari açık on iki ayda 43 milyar dolar oldu, yıllık cari açık 2018'den bu yana en yüksek düzeye yükseldi yani ham hayal satmak istediniz ama üç açıklı kapkaranlık bir tabloyla bizleri baş başa bıraktınız. Siz bir sonbaharda 3Y'yle geldiniz, bu ilkbaharda 3A'yla gideceksiniz, cari açık, bütçe açığı ve dış ticaret açığıyla; Allah yolunuzu açık etsin diyeyim.

Sayın vekiller, Adalet ve Kalkınma Partisi iktidarının imzacısı olduğu 2023 saray bütçesi bir seçim bütçesidir, faiz ve savaş bütçesidir aynı zamanda. Bu bütçe, kaybetmeye doğru hızla yol alan ittifakını kurtarmak için yetim hakkına el uzatan bir seçim bütçesidir. 2023 yılı bütçesi 660 milyar Türk lirası açık öngörüyor. Haziran ayında getirilen ek bütçede yıl sonu bütçe açığı 278 milyar Türk lirası olarak öngörülmüştü, şimdi 200 milyar Türk lirasına daha ihtiyaç duyulduğu açıklandı; dediğim gibi, kullanılmış olanın yasası şimdi çıkarılıyor. Her altı ayda bir bütçe yapıp bütçe açıklarını 2 katına çıkaracak kadar başarısızınız.

İşçiden, işsizden, gençten, esnaftan alınan kaynakları sırf lüks, israf ve şatafat içinde yaşamaya devam etmek için seçim bütçesi olarak harcamayı düşünüyorsunuz. Bu bütçe, emekçilerin alın terine el koyan, gençleri umutsuzluğa sevk eden, kadınlara karşı eşitsizliği artıran bir faiz bütçesidir. 2023 yılı için öngörülen 565 milyar Türk lirası faiz lobilerine aktarılacak. Siz faize karşı olduğunuzu iddia ediyorsunuz, oysa gerçekler ortaya çıkmaya birer birer devam ediyor. Sadece büyüme verilerine baktığımızda, 2022 yılı ikinci çeyreğinde finans ve sigorta faaliyetleri yüzde 26 büyüdü, üçüncü çeyrekte ise yüzde 21,6 büyüdü. Büyümeden payı faiz lobileri alıyor. Faiz lobileri 2022 yılı Ağustos ayında, bir önceki yıla göre yüzde 86 olarak aktif büyüklük sağladı. Bunu biz demiyoruz, 2022 Yıllık Ekonomik Rapor'unuz söylüyor. Faiz lobileri kazanırken bu ülkenin üreten gücü kaybediyor. 2016 yılı sonrası sermayenin millî gelirden aldığı pay yüzde 41'den yüzde 54,8 çıkarken emeğin payı, emekçinin, işçinin payı yüzde 40,5'tan 26,3'e indi; makas açıldıkça açılıyor; bu, tarihî bir rekordur, cumhuriyet tarihindeki en büyük makas açığıdır, bu kadar kötüşü hiç olmamıştır. Tüm halkımız bilmelidir ki yüzüye tarihinin faiz lobilerine en çok para kazandıran iktidarı AKP iktidarındır, bu sizin onur nişanınızdır esas itibarıyla.

Şimdi, ben size bir örnek vermek istiyorum: 2022 bütçesine baktığımızda, köprü ve otoyol garanti ödemeleri 3 milyar dolardı 2022 bütçesinde, 2023 bütçesinde de 3 milyar dolar öngörülüyor. Şimdi, bu 3 milyar dolarla, 2022 bütçesindeki 3 milyar dolarla Yavuz Sultan Selim Köprüsü ve Osmangazi Köprüsü yapılabilirdi, bize de kalırdı ve ücretsiz geçilebilirdi bu köprülerden. Şimdi, 2023'te de 3 milyar dolar öngörülüyor yandaşlara aktarma konusunda; o parayla da Çanakkale Köprüsü ve Avrasya Tüneli yapılabilirdi. Yani 3 köprü ve 1 tünel iki yılda yandaşlara aktarılan parayla yapılabilirdi, halka kalırdı ve ücretsiz geçilebilirdi. Nasıl bir iş sizin bu yaptığınız? İşte, biz bunu eleştiriyoruz, eleştiri köprü ya da yol yapılmasına değildir, tünel yapılmasına değildir.

Aynı şey şehir hastanelerinde karşımızda. 2023 bütçesi şehir hastaneleri kira ödemesi 47 milyar Türk lirası, bu parayla 7 şehir hastanesi yapılabilirdi ve halka kalırdı 14 şehir hastanesinden 7'si. Hastane yapılmasına karşı değiliz ama hastanelerin soygun yapılarak yapılmasını eleştiriyoruz.

Bu bütçe aynı zamanda bir savaş bütçesidir dedik çünkü 2023 yılı için savaşa ve güvenlikçi politikalara ayrılan miktar 468 milyar Türk lirasıdır. Nurettin Canikli, burada, son derece önemli teknik bilgilerle tarihin en büyük itiraflarından birini yaptı. F-16'lerden atılan mühimmatın ve nüfuz edici bombanın maliyetini en az 1,2 milyon dolar olarak verdi, FIRTINA obüslerinin maliyetinin her birinin 5 bin dolar olduğunu ifade etti ve her operasyonda yüzlercesinin, binlercesinin kullanıldığını söyledi. Yani yıllardan beri, savaş, sefalet ve yoksulluktan diyen bizlerin ne kadar haklı olduğunu itiraf etti. "Bir merminin fiyatını biliyor musunuz?" sorusundan sonraki en önemli veriler bunlar oldu. Biz diyoruz ki: Kullandığınız her mühimmat daha fazla çocuğun yastığa başını aç koymasına yol açıyor, ataması yapılmayan öğretmen sayısını artırıyor; siz obüslere her sarıldığınızda bu ülkedeki insanların sofralarından daha fazla ekmek eksiliyor. Siz yüzlerce milyon dolarla ölüm, düşmanlık ve nefret yayarken bu ülkede işsizlik, açlık ve yoksulluk artıyor. Sorunları, konuşarak, diyalogla müzakere ederek, dışarıda diploması, içeride demokratik siyasetle çözme anlayışımızı ısrarla vurgulamamızın esas nedeni yıllardan beri budur.

Sayın milletvekilleri, ekonomi sadece ekonomi değildir, hukuktur, adalettir ve siyasal tercihlerdir. 2004'te "Bugün bize düşen, ortak bir barış dili ve diyalog zemini üretebilmektir." diyen Genel Başkanınız, bugün savaş tamtamlarını çalmaya doyamıyor çünkü geçen on sekiz yılda siz büyük bir güç zehirlenmesi yaşıyorsunuz.

Komisyonunda verdiğimiz önergelerde de söyledik; bugün oylayacağımız bütçenin sadece altıda 1'iyle yani sadece 810 milyar Türk lirasıyla çiftçilerin kredi borçlarının, barınamayan öğrencilerin, ev eksenli çalışan kadınların, küçük esnafın, enerjiye erişemeyen dar gelirli ailelerin, emeklilerin, ataması yapılmayan öğretmenlerin, engellilerin, okullarda beslenemeyen çocukların sorunları çözülebilir ama bu iktidar bunların tam tersini yapmaktadır. İktidar olarak siz yarına nasıl uyanacağınızı biliyorsunuz, sırtınız pek; ya halk? Yarına neyle uyanacağını bilmiyor, başına neler gelecek bilmiyor, yurttaş kendisini güvende hissetmiyor, umutlu ve mutlu değil, kocaman bir güvensizlik rejimi yarattınız; böyle gitmez ve gitmeyecektir.

Sayın vekiller, hepinizin bildiği gibi, cumhuriyetin 2'nci yüzyılına giriyoruz. Geçtiğimiz yüzyıl bu topraklarda yaşayan halkların farklı inanç, kültür ve kimliklerin, ana dillerin inkar edilmesine sahne oldu. Bir bütün olarak demokrasi, eşitlik, özgürlük ve adalet mücadeleleri inkâr ve imha politikalarının, zor ve baskının hedefi oldu. 1'inci yüzyılda cumhuriyet kalıcı ve istikrarlı bir şekilde hem uygulamalar hem de kurumsallaşma anlamında demokrasiyle buluşmadı. Katılımcı ve müzakereci bir demokrasiyle, güçlü bir yerel demokrasiyle cumhuriyet bütünleşemedi. Her iktidar döneminde bunun eksikliğinin yarattığı sorunlarla boğuşuldu. Sınırsız yetkiye, kontrolsüz mutlak güce ve iktidara dayanan; demokrasiye, uzlaşmaya, müzakereye kapalı olan bir yönetim sisteminin sonucu çöküştü. 2'nci yüzyılda bu sorunlar mutlaka aşılmalı ve cumhuriyetle güçlü bir demokrasinin bütünleşmesi sağlanmalı, demokratik cumhuriyete ulaşılmalıdır. Demokratik cumhuriyet her şeyden önce tekçilik yerine çoğulculuğu esas alır, tek tipleştirici anlayışa karşı farklılıkların kabulü ve karşılıklı saygısı temelinde eşit ve özgür bir arada yaşamı güvenceye alır. Çok kültürlü, çok kimlikli, çok inançlı, çok ana dilli bir toplumsal yapıya sahip olan bu ülkeyi, herkesin kendi farklılığını yaşayabildiği bir halklar bahçesine çevirmeyi hedefler. Demokratik cumhuriyet, halklarımızın, ezilenlerin, kadınların, emekçilerin, gençlerin, ekolojistlerin demokratik değişim taleplerini içerir; bu ülkenin en ücra köşesinden yükselen itirazlara kulak verir; bu itirazların en yukarıya taşınması, seslendirilmesi, çözülmesi için imkân ve olanaklar yaratır; yurttaşların yerelde kendilerini yönetmelerinin kolektif yollarını artırır; her yurttaşın kendisini bütünün saygın bir parçası olarak görmesini sağlar. Bunun da yolu demokrasi ortak paydasında birleşilmesidir. (HDP sıralarından alkışlar)

İşte, partimiz HDP kurulduğundan bugüne değin tekçi zihniyete karşı farklılıkları zenginlik olarak görmüş, tüm yapısını ve çalışmalarını bu çoğulcu anlayış üzerine kurmuştur. Demokratik cumhuriyetin kurucu felsefesi, partimizin kurucu felsefesiyle örtüşür. Partimiz statükocu ve restorasyoncu iki tarihsel blok arasında sıkışan halklarımız için tıpkı bir buzkıran gemi gibi yeni ve katılımcı ve müzakereci demokrasiye dayalı bir üçüncü yolu, radikal demokrasi yolunu açmayı başarmıştır. Seçeneksizliğe karşı emekten, özgürlüklerden, demokrasiden yana yeni bir seçeneği hayata geçirmiştir.

Demokratik toplumsal birlik, huzur ve güven ancak güçlü toplumsal barışla, demokratik, özgürlükçü bir sistemle var olabilir. Cumhuriyetin güçlü bir demokrasiyle ve güçlü bir yerel demokrasiyle buluşmasının merkezinde birçok dönemsel, sosyal

ve siyasal krizin nedeni olan tarihsel bir sorunun, Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü bulunmaktadır. Yüz yılı aşkındır çözülemeyen bu sorun on binlerce insanımızın hayatını kaybetmesine sebep olmuş, Türkiye halklarının enerjisini, imkânlarını tüketmiş, gün geçtikçe daha da büyüyerek bölgesel hatta küresel bir mahiyet kazanmıştır. Çözumsuzlukla geçen her gün ödenen bedeller bütün halklar için katlanmaktadır.

Bugün, tekçi güçler maalesef Kürt halkına karşı hamaseti öne çıkarmaktadır. Her zaman olduğu gibi, yolsuzluk ve hırsızlıklar açığa çıkarken bağıra bağıra Kürt düşmanlığı yapılmaktadır. Sarayda odaları olan “Çiller” “Ağar” gibi mevcut iktidardan önceki iktidarlara da Kürt düşmanlığını yükseltip çatışmayı derinleştirirken aynı zamanda devlet eliyle uyuşturucu ticareti yaptılar. 90’lı yıllarda çeteler devleti soyarken Kürt halkına karşı karanlık ve kirliliği bir savaş yürütüldü. Hamaset zirvedeyken devletin en başındakiler bankaların kasalarını boşaltıyorlardı. Bu formül hiç şaşmadı ve şaşıyor.

Kuzey Suriye’de Kürt düşmanlığı üzerinden tertiplenmek istenen seçim ayarlı çatışma ortamı, iktidarda kalmanın ve Kürt karşıtı bölgesel statükoyu sürdürmenin bir aracı hâline getirilmeye çalışılıyor. Suriyeli Kürtler iktidar güçlerince beslenen IŞİD, El Kaide türevleri ve ÖSO çeteleri aracılığıyla Birleşmiş Milletlerin raporlarında da geçtiği üzere etnik temizliğe, kıyıma, demografik değişime maruz bırakılmak isteniyor. Buradan açıkça söylüyoruz: Bu siyasal, ekonomik, toplumsal kriz bu yolla aşılamaz. Kürt meselesinin nasıl çözülemeyeceği geçmişten günümüze defalarca denenmiş yöntemlerle ortaya çıkarıldı. Adalet ve Kalkınma Partisi Genel Başkanının birkaç gün önce Bakanlar Kurulu toplantısı sonrasında sarf ettiği şu cümleyi kendisine tekrarlayıp durmasını tavsiye ediyoruz, dedi ki: “Sürekliliği aynı şeyleri yaparak farklı sonuçları ummak sağlıklı bir zihnin hayata ve siyasete bakış tarzı olamaz.” Biz, işte bu kısır döngüden çıkılmasını öneriyoruz, temel politikamız budur.

Şark Islahat Planı’ndan OHAL’lere kadar inkâr ve asimilasyonla, imhayla, yasaklarla, faili meçhullerle, işkencelerle, baskı ve zorla Kürt sorununun çözülemeyeceğini hem mevcut iktidar hem de geçmişteki hükümetler kanıtladılar. Dönemsel olarak zaman kazanmak ve kazanılan zamanda bu sorunu çözmek değil, üstünü örtme anlayışı sürgit uygulanamaz. Çözüm bu değil, açıkça ortada; çözüm diyalogda, müzakereci bir anlayışla konuya yaklaşmakta, konuşmakla ilerlemekte. (HDP sıralarından alkışlar) Mesele hem uluslararası hem de ulusal hukuka aykırı olduğu hâlde mesela İmralı’da tecrid uygulamak, hukuksal bütün haklarını askıya almak Kürt sorununu çözmez. Bir hükümlünün en temel hakkı olan avukatlarıyla görüşmesinin sağlanması gerçekleşmelidir, yapılan başvurulara cevap verilmelidir; avukatları ve ailesi bir ayrıcalık istemiyor “Hukuk uygulansın.” diyor, biz de diyoruz ki: Hukuk uygulansın. (HDP sıralarından alkışlar) Kürt sorununu, ekonomik ve sosyal krizi, dış politikayı ve tecridi birbirinden bağımsız gören büyük yanılır. Hiç sayılan hukukla, gasbedilen haklarla, ortadan kaldırılan adaletle, bırakın Kürt meselesini, tek bir sorun çözülebiliyor mu? Hayır, çözülemez. Türkiye halkları neyse ki sizin bütün çabalarınıza rağmen “toplumsal barış” demeye devam ediyor. Barışın toplumsal ve siyasal zemini çok güçlüdür bu ülkede. Bunun en büyük harcı da birlikte yaşam iradesidir, bunu bozmaya kimsenin gücü yetmeyecektir.

Yapılması gereken, artık etkelenemez, ötelenemez bir hâl alan Kürt meselesini demokratik ve barışçı yollarla çözmektir. Batıdan doğuya, güneyden kuzeye 7 kıtada dünya benzer meselelerini demokratik yol ve yöntemlerle çözmüştür; biz de artık bir asrı aşan bu sorunumuzu çözebiliriz, çözmeliyiz, çağrımız budur. Hem bugünkü iktidara ve muhalefete hem de yarınki iktidara ve muhalefete bu çağrıyı bir kez daha yapıyoruz. (HDP sıralarından alkışlar) Ortak akılla, demokrasi içinde çözümün koşulları gerek toplumsal gerekse de siyasal mutabakat açısından daha güçlü bir zemine doğru evrilmektedir. Demokratik çözümün, kalıcı barışın bir maliyeti yoktur; diyalog ve müzakereci maliyeti yoktur; demokratik getirisi, toplumsal barış kazancı vardır.

Dalga dalga yayılan toplumsal itirazları görmek istemiyorsunuz; artan, büyüyen toplumsal itirazlar karşısında toplumsal bir rıza üretmiyorsunuz artık. Giderek büyüyen toplumsal itirazlar, siyasal dönüşümü de yaratacaktır. Demokratik kültürü ve demokratik hafızayı otoriter dayatmalarla yok etmek isteyen bir iktidara karşı karşıyayız ama anlamadığınız şudur: Bu ülkedeki demokrasi kültürü tarihsel bir mücadele geleneğine dayanmaktadır, bu mücadele geleneği darbelerle, yasaklamalarla, baskı ve zorla engellenemedi; sizin tepeden inme otoriterlik anlayışınız da bunu yok edemez ve engelleyemez. Seçim sonuçlarını siyasi, taraflı yargı kararlarıyla, kayyum atamalarıyla ortadan kaldıran, toplumsal muhalefeti baskıyla, tehditle, tutuklamalarla sindirmeye ve dizayn etmeye çalışan yönetim politikası iflas etmiştir, siyaseti yargıyla dizayn etme mühendisliğiniz iflas etmiştir, tutmayacaktır.

Mafya iltisaklı yargı, kolluk, troll kumpas çemberi kuruldu; bu çemberle tüm yurttaşlar kuşatma altına alındı. Özgürlükler saldırı altında, yaşam tarzları saldırı altında, hak talepleri saldırı altında, düşünce ve ifade, medya ve örgütlenme özgürlüğü saldırı altında. Kendinizi çekici; hak arayan, itiraz eden herkesi ise çivi olarak görüyorsunuz. Çekiç güç iktidarına döndünüz; bu çekiç düzenini güçlü demokrasiyle mutlaka değiştireceğiz. Türkiye’ye her türlü hukuksuzluğu, keyfiyeti, dayatmacılığı, denetimsizliği barındıran kaçak bir rejim, kaçak bir yapı inşa etmeye çalışıyorsunuz; halk buna imar izni vermeyecek, emin olun bundan. (HDP sıralarından alkışlar)

Tüm gücü kendinizde topladığınız bu sistemde asıl unuttuğunuz hakikat şudur: Zayıflatarak çöktürmeyi ve tasfiye etmeyi planladığınız demokratik, toplumsal, siyasal mücadele geleneği fırtınaları, duvarları, engelleri aşı aşı bugün Türkiye’yi demokratik dönüşüm aşamasına getirmiştir. Asıl güçlü olan, toplumsal mücadeledir, yurttaşın özgür iradesidir, dayanışmadır, ortak mücadele anlayışdır, değiştirme ve dönüştürme gücüdür, demokratik cumhuriyet hedefi etrafındaki büyük kenetlenmedir. Güç iktidarınızda değil, demokrasidedir, gücün birleştiği tek merkez demokrasidir, bunun adı da güçlü, katılımcı, çoğulcu ve müzakereci demokrasidir, güçlü yerel demokrasidir.

Buradan tüm halklarımıza sesleniyoruz: Umutsuz olmak için hiçbir sebep yok. Bizler cesur oldukça, bizler değişimden yana oldukça, demokrasinin tüm yurttaşlar için ekmek kadar, su kadar önemli olduğuna inandıkça önümüzde hiçbir kuvvet duramaz. Tüm dünya tarihi bize göstermiştir ki halkların değişim talebi karşısında hiçbir baskıcı, zorba, otoriter, totaliter, otokratik rejim direnememiştir. Kazanacağımıza olan inancımız tamdır, mutlaka kazanacağız.

Herkesi sevgiyle saygıyla selamlıyorum. Dinlediğiniz için teşekkür ederim. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk söz İstanbul Milletvekili Sayın Mehmet Akif Hamzaçebi’ye aittir.

Buyurun Sayın Hamzaçebi. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

CHP GRUBU ADINA MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, bütçe görüşmelerini ekranlardan, radyolardan takip etmekte olan çok değerli vatandaşlarımız; hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum; sağlıklı, güzel, mutlu günler diliyorum.

Bütçeyi dolayısıyla ekonomiyi görüşüyoruz ancak konuya girmeden önce İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanı Ekrem İmamoğlu’na dün verilmiş olan mahkeme kararı hakkında görüşümü çok kısaca ifade etmek istiyorum. İstanbul seçimlerini iptal eden hastalıklı irade, bu kararın arkasında yine kendisini göstermiş ve Ekrem İmamoğlu’na hukuka uymayan bu ceza verilmiştir ancak şunu ifade edeyim ki bu kararın arkasında iktidarın siyasi aklı yoktur, bu kararın arkasında iktidarın siyasi akılsızlığı vardır. (CHP sıralarından alkışlar) Ancak şu gerçek ortaya çıkıyor: Güç sahipleri, iktidar sahipleri hukuku bir sopa olarak kullanırsa ekonomide büyüme olmaz arkadaşlar. Bizim ekonomimizin temel meselesi de budur.

Sayın Erdoğan'ın yirmi yıllık iktidarı yirmi yıllık bir değerlendirmeyi zorunlu kılıyor. Bir dönem başta Erdoğan olmak üzere AK PARTİ sözcüleri kendi dönemlerindeki ilerlemeyi vurgulamak için "Nereden nereye." derlerdi. Sanki AK PARTİ iktidarından önce Türkiye'de medeniyet yokmuş gibi, sanki teknolojik gelişmelerle, medeniyetle Türkiye'yi AK PARTİ iktidarı tanıştırmış gibi. AK PARTİ iktidarının, Sayın Erdoğan'ın on iki yıl Başbakan, sekiz yıl da Cumhurbaşkanı olarak yani toplam yirmi yıl yönettiği Türkiye'de bugün, manzarayı özetleyecek şekilde: Ekonomimiz ağır sorunların içerisinde. Birincisi, yüksek enflasyon vardır. 2017'den bu yana çift haneli enflasyonla yaşıyoruz. 2023 ve 2024'te de orta vadeli programa göre çift haneli enflasyon öngörüldüğüne göre demek ki AK PARTİ iktidarı cumhuriyetin 100'üncü yılı dâhil, ondan sonraki yıl dâhil Türkiye'yi çift haneli enflasyonla yaşamaya mahkûm etmiştir. Sekiz yıl çift haneli enflasyonla yaşayan bir Türkiye. Erdoğan "Enflasyonun nedeni faizdir." dedikçe maşallah, enflasyon yükseliyor. Erdoğan, bu bilim dışı düşüncüyü muhafaza ettikçe, bunda ısrar ettikçe milyonlar hayat pahalılığının altında eziliyor. OECD, geçenlerde bir istatistik yayınladı, çok yeni, OECD ülkelerinde gıda enflasyonunu gösteriyor. Türkiye, ekim ayındaki yüzde 99'luk enflasyonla OECD ülkelerinin lideri durumunda. Türkiye'den sonra 2'nci sırada Macaristan geliyor, Türkiye'nin enflasyonunun yarısından çok daha az bir orana sahip. OECD henüz daha kasım ayı gıda enflasyonunu görmüş değil, kasım ayı gıda enflasyonu yüzde 102. Şimdi Erdoğan'ın bu politikası devam ettiği sürece, devam ederse ileride bugünlere "İyi günlermiş." demek durumunda kalabiliriz. Yüzde bin enflasyonun olduğu Türkiye'yi görmek bu politikaların sonucu olacaktır, çok sürpriz olmayacaktır.

Değerli milletvekilleri, ikinci önemli sorun, Türkiye'de düşük istikrarsız ve kalitesiz büyüme var; bu nedenle, işsizlik azalmıyor. İstenildiği kadar "İstihdam yarattık." teranesi söylensin, Türkiye'de işsizlik seviyesi hâlâ 2002 yılının yüzde 10,3'lük işsizlik oranı seviyelerindedir. Yirmi yıl geçmiş, yirmi yılın sonunda Türkiye hâlâ yirmi yıl öncesinin işsizlik oranına sahip. Ülke fakirleşmiş, sosyal yardım alan vatandaş ve hane sayısı artmıştır. İşsizliği azaltamayan, yoksulluğu azaltamayan iktidar, sosyal yardım yapılan hane sayısının, kişi sayısının büyüklüğüyle övünmektedir; aslında, bu, bir utanç konusu olmalı. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Kişi başına gelirden 2007 yılının gerisine gittik. Aklıma eski masallardan, çocukluğumuzda duyduğumuz masallardan bir tekerleme geldi: Az gittik, uz gittik, dere tepe düz gittik, yirmi yıl yol gittik, döndük arkamıza baktık ki bir arpa boyu yol gitmişiz. (CHP sıralarından alkışlar) AK PARTİ ekonomi politikasının, Erdoğan ve arkadaşlarının ekonomi politikasının sonucu budur. Sosyal devlet gücü kaybetmiştir, "sosyal kamu hizmeti" kavramının içi boşaltılmıştır. O kadar ki Sultanbeyli'nin Adil Mahallesi'ndeki PTT Şubesinin "Zarar ediyor." gerekçesiyle kapatılmasına kadar varmıştır iş. Maliye politikası önemsizleştirilmiştir, bu önemlidir. Bakın, hep Merkez Bankası bağımsızlığı ve para politikası etrafında bu enflasyon meselesi tartışılıyor, maliye politikasının destek vermediği bir para politikasının başarıya ulaşma şansı da yoktur. Şu an esasen para politikası da yerlerde sürünmektedir, böyle bir para politikası yoktur Türkiye'de. Hazinesin toplam borcu yükselmiştir, geleceği olmayan nesiller yaratılmıştır. İnsanlarımız mutsuzdur, umutsuzdur ama "2023 yılı bütçesiyle burada bir şeyler yapacağız." denilmeye çalışılıyor. O bile yetersiz, 2023 yılı bütçesiyle Türkiye'ye vad edilen kişi başı gelir hedefi 10.071 dolardır, on üç sene öncesinin rakamıdır bu. Cumhuriyetin 100'üncü yılına giriyoruz, AK PARTİ iktidarı Türkiye'ye on üç yıl öncesinin kişi başına gelirini yakalama sözü veriyor. Şimdi, bir şey söyleyeceğim: Her şey darmadağın olmuş, ekonomik dengeler, toplumsal dengeler, her şey darmadağın olmuş, siz ufalanmış tuğlalarla yeni bir ev yapmaya çalışıyorsunuz, mümkün değil.

Değerli milletvekilleri, evet, nereden nereye dedik; yirmi yıllık iktidar var, yirmi yılı değerlendirmemiz zorunlu. Rakamlar yalan söylemez; her ne kadar Sayın Canikli bir hafta önce burada cimbızla Türkiye'nin muz tüketimindeki artışı olarak "Ekonomide işler iyi, çiftçinin durumu iyi." demeye çalıştıysa da öyle değil, o konuya geleceğim -Sayın Canikli'ye laf atıyorum, belki bana bir cevap verir- yirmi yıl önce Türkiye ekonomisi neredeydi, şimdi nerede? Gelişmekte olan ülke ekonomileri neredeydi, şimdi nerede? Yirmi yıl önce Türkiye ekonomisi, dünya ekonomisinin yarattığı gelirin yüzde 1'inden azını üretiyordu; yüzde 0,8. Yirmi yıl sonra gene yüzde 0,8; yüzde 1'in altındayız. Bir ara yükselmiş 2008-2013 döneminde, Sayın Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı olduğu 2014 yılından itibaren baş aşağı gitmeye başlamışız. 2014 çok büyük bir dönüm noktası, her şeyin tersine döndüğü tarihtir o.

Peki, gelişmekte olan ülkeler bu süreçte ne yapmışlar? Gelişmekte olan ülkelerin dünya ekonomisi içindeki payı 2002 yılında yüzde 20,5, şimdi yüzde 42,2; 2 katına çıkmış. Türkiye 0,8-0,8; sabit kalmış. Bir laf vardır ya: "Bu küreselleşme hep gelişmiş ülkelerin lehine." Bu, uluslararası şirketlerin kesin lehine ama bakın, gelişmekte olan ülkeler payını yirmi yılda yüzde 20,5'tan yüzde 42'ye çıkarmış. Demek ki küreselleşmeyi yönetebilersen başarılı olursun ama Türkiye yönetememiş, yirmi yılı yönetememiş Türkiye, heba etmiş. Peki gelişmekte olan ülke ekonomileri içerisinde Türkiye'nin payı ne? 2002 yılında yüzde 3,4, şimdi yüzde 2. 90'lı yıllar Türkiye'nin büyüme hikâyesi açısından iyi yıllar değildir, 90 yılı başında Türkiye ekonomisinin dünya ekonomisi içindeki payı yüzde 4, şimdi yüzde 2; yarı yarıya inmişiz. Nefesimiz yetmemiş; gelişmekte olan ülkeler koşmaya başlamış, biz ağır adımlarla yürüyoruz hâlâ ve zamanı kaybediyoruz değerli arkadaşlar.

Şimdi, bakın, kişi başına gelirden durum da farklı değil; 2002 yılında 74'üncü sırada, 2020'de 195 ülke arasında 75'inci sırada. Çok iyi hatırlıyorum, Sayın Erdoğan'ın "Çıraklık dönemim." dediği yıllar, Romanyalı işçiler İstanbul Büyükşehir Belediyesinin Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nde çalışıyordu. Gazetede okudum, gayet iyi hatırlıyorum, soruyorlar: "Niye Türkiye'desin?" "Ya, burada ücretler daha iyi." Baktım, 2002'de Romanya'da kişi başına gelir 2.114 dolar, Türkiye'de 3.617 dolar; aşağı yukarı yüzde 50'den fazla. Şimdi Romanya nerede biliyor musunuz? 14.795 dolar, 7 katına çıkmış. Bulgaristan 2.091 dolardan 11.746 dolara çıkmış; 6 katına çıkmış. Başka ülkeler de var, hepsini vererek zamanınızı almayayım. Çıraklık, kalfalık, ustalık dönemlerini Sayın Erdoğan geçirdi ama Türkiye bu küreselleşme döneminden çirak çıktı. (CHP sıralarından alkışlar)

Ama Türkiye'de bu yirmi yıllık sürenin, yirmi yıllık AK PARTİ iktidarının kazananları da var, kazananları da var, herkes kaybetmedi. Türkiye kaybetti de Türkiye'de kazananlar var. Bir istatistik var önümde -millet fakirleşti ama bir grup insan zenginleşti- Türkiye'de ve dünyada belli ülkelerdeki servet dağılımını gösteriyor. Türkiye, servet dağılımında dünyanın en kötü ülkesi; en varlıklı yüzde 1'in elindeki servet toplam servetin yüzde 41'i. Bizden daha kötü olan Rusya ve Güney Afrika var, 2 ülke var. Amerika Birleşik Devletleri dahi Türkiye'den daha az adaletsiz. Avrupa ülkelerini saymıyorum, hepsi bizden daha iyi. Erdoğan, Türkiye'de serveti yeniden dağıttı, 5 araç kullandı: Kamu ihaleleri, banka kredileri, teşvikler, imar emsal uygulamaları, TMSF ve özelleştirme ihaleleri. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

İktidarların görevi, kendi siyasal anlayışlarına, siyasal programlarına göre serveti ve geliri yeniden dağıtmaktır; bunu adalet ölçüsüne uygun olarak yaparsanız herkes mutlu olur ama adaletsiz yaparsanız herkes tepki gösterir, tepki gösterir. Şimdi, görüyoruz ki AK PARTİ'nin yirmi yıllık iktidarı döneminde bir grup insan zenginleşti. Yeni bir elit var Türkiye'de artık, yeni bir elit; bu, AK PARTİ döneminin eliti. "Elit" kavramı değişti artık, başka bir şey; AK PARTİ döneminde iktidara eklenmiş olan, iktidarın dağıttığı kaynaklardan, imkânlardan nemalanmış olanlar bunlar. Oysa, biz iktidarı nasıl tarif ediyoruz? İktidar, adalet dağıtmanın yeridir, nema dağıtmanın yeri değildir. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Sayın Erdoğan sık sık Kur'an-ı Kerim'den sureler, ayetler okuyor, ben de ona bir ayet okumak istiyorum Haşır suresi 7'nci ayet: "Servet, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir şey olmasın." Sayın Erdoğan, Aralık 2021'de İslam İşbirliği Teşkilatı Üyesi Ülkelerin Parlamento Birliği 16'ncı Konferansı'nda konuşuyor; şunu söylüyor, aynen okuyorum: "Muhakkak ki sizi biraz korku ve açlıkla mallardan, canlardan ve ürünlerden eksiltmekle deneriz, sabredenlere müjdeler." Bakara suresinden bir ayet. Evet, İslam'da dünya hayatı bir imtihan

olarak görülür, inançlı bütün insanlar bunu böyle kabul eder; ben de inanırım, ben de böyle inanıyorum ama Sayın Erdoğan, siz ve arkadaşlarınız bu imtihana hiçbir zaman girmediniz ki. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bakın, yüzde 1'in elinde servet toplanıyor; millet fakirleşiyor, yoksullaşiyor. Ücretlilerin millî gelirden aldığı paya bakıyorum, üçüncü çeyrekler itibarıyla 2002 yılından itibaren bütün rakamlar burada. Bunların hepsini gösteremeyeceğim, konuşma sürem çok sınırlı, burada 2014'ten itibaren var. Ama bakın, buradan size özetleyeyim: 2014'te ücretliler millî gelirin yüzde 30,7'sini alıyormuş, 30,7'si. Şimdi ne kadar? Yüzde 26,5'u; azalmış, bir ara bir yükselme olmuş, azalmış. Bu rakam, üçüncü çeyrekler itibarıyla verdiğimiz bu rakam 2003 yılından bu yana AK PARTİ iktidarının en kötü rakamı. Ücretlilerin millî gelirden aldığı pay aşağıya iniyor sevgili arkadaşlar.

Şimdi, biraz önce, bir imtihandan söz ettim, bu neye benziyor biliyor musunuz? Yani bir grup fakirleşiyor, ücretliler fakirleşiyor, toplum yoksullaşiyor; öte taraftan Erdoğan ve arkadaşları bize dinî mesajlar veriyor, Kur'an'dan ayetler okuyor. Teşekkür ederiz; bu ayetlerin hiçbirine itirazımız yok, hepsi bizim de kabul ettiğimiz, inandığımız ayetler. Ama bu, biraz şuna benziyor: Dıştan namazlı niyazlı, içten infaka değil kenze yani mal mülk biriktirmeye dayalı dindarlık. (CHP sıralarından alkışlar) Evet, nereden nereye.

Devam ediyoruz, bir taraftan da dakikalarımı hesaplıyorum Sayın Başkan çok zora sokmamak için; yedi, on iki, on altı, evet, fena değil, tutturmuşum.

Nereden nereye. Şimdi, değerli arkadaşlar ekonomik büyüme istikrarsız, inişli çıkışlı. Gerçekleşen büyüme de yoksulluğu azaltmıyor, refah yaratmıyor, işsizliği azaltmıyor; rakamlar bunu gösteriyor. Türkiye ekonomisinin bir verimlilik problemi var. Verimlilik yani faktör verimliliği; emek ve sermaye aynı kaldığı anda eğer üretim miktarı artmış ise verimlilik artmış demektir. Türkiye ekonomisi bu verimliliği 2001-2007 yıllarında yakalamış, AK PARTİ'nin o çiraklık dönemi dediği yıllar; 2001'de başlıyor ama. İki nedeni var verimlilik artışının: Bir, 2001 krizinde atıl kalan kapasite üretime koşuluyor; ikincisi, reformlar, yapısal reformlar dediğimiz kavram. Bu dönemde, 2001'den itibaren ne yapılmış? Bankacılık reformu yapılmış, kamu ihale reformu yapılmış. AK PARTİ onu 200'e yakın kez değiştirdi. "Hangi ihaleyi kime, nasıl veririz?" diye, bunun yasal altyapısını oluşturmak için bu yasa bu kadar değiştirildi. Mali disiplini sağlandı, vergi tabanı genişletildi; maliye politikası son derece güçlüydü, Merkez Bankasının para politikasını destekliyordu. Özerk gelir idaresi... Fonların kaldırılması; bu, çok önemli. Fonların kaldırılması bizim maliye tarihimize mali disiplin açısından bir devrimdir, çok önemlidir. Bütün bunlar, Merkez Bankası bağımsızlığı; sayabiliriz. Ha, bunun üzerine 2004'te Avrupa Birliğinden müzakere takviminin alınmış olması. Bütün bunlar, o dönem verimliliği artıran unsurlar oldu. Verimlilik niye sona erdi biliyor musunuz? Reformlardan vazgeçildi, yapılan reformlar da ters yüz edildi. Kamu İhale Kanunu 200 kere değişirse Türkiye ekonomisi ne büyüyebilir ne de verimliliğini artırabilir.

Sayın Erdoğan demokrasiyi sevmiyor, onun temelini oluşturan temel hak ve özgürlükleri sevmiyor. Yani, elinden gelse... Onu yapmaya teşebbüs ediyor, birçok uygulamasında görüyoruz, işte, İmamoğlu kararı gibi, önceki yıllardaki Demirtaş kararı olsun, diğer kararlar olsun; bunların hepsi. Sevmiyor, elinden gelse "Bu piyasa ekonomisi olsun ama bu da otoriter piyasa ekonomisi olsun." diyecek. Yani "Özel sektör de benim emir ve talimatlarım doğrultusunda hareket etsin." diyecek, bunu istiyor. Bakın, bugün bankacılık sistemi var ya, eğer böyle devam etsin, önümüzdeki yıl "özel banka" diye bir banka kalmayacak; söylüyoruz size.

Evet, sevgili arkadaşlar, bakın, asgari ücrete bir girmek istiyorum; asgari ücrete iki nedenle girmek istiyorum. Birincisi, güncel bir tartışma; ikincisi de şu: Türkiye ekonomisi teknoloji yoğun ürün üretmiyor arkadaşlar, bizim imalat sanayimizin asıl problemi buradadır. Türkiye'nin teknoloji yoğun ürün üretimindeki yeri maalesef, âdeta sabit kalmış, ilerlemiyor; daha çok "orta teknoloji", "orta düşük" ya da "orta yüksek" dediğimiz grup ki bunlar toplam imalat sanayisinin yüzde 97'sini oluşturuyor, yüksek teknoloji ürün üretim ve ihracatı yüzde 3 seviyesinde; Dünya Bankası rakamları önümde. Türkiye'nin teknoloji yoğun ürün ihracatının toplam ihracatı içerisindeki, imalat sanayisi ihracatı içerisindeki payı yüzde 3 seviyelerinde. Bakın, Romanya yüzde 4'lerden başlamış 2007'de, şimdi yüzde 12'de. Meksika yüzde 21 ki OECD'de biz birçok istatistikte yan yana oluruz Meksika'yla; bizi fersah fersah geçmiş. Latin Amerika ülkeleri yüzde 15, Hindistan yüzde 10, Kore yüzde 36, Brezilya yüzde 14, Bulgaristan yüzde 11 ve Türkiye yüzde 3'lerde; yüzde 2,1'lerden yüzde 3'e gelmiş. İşte, böyle devam edersek bu asgari ücreti, yoksulluk sınırının bile altında olan asgari ücreti her sene tartışırız, her sene tartışırız. Niye? Çünkü emek yoğun sanayiye yönelmişiz, 5 milyon da Suriyeli, Afganlı kişi var Türkiye'de; bunların varlığı bizim imalat sanayimiz için bir fırsat olarak görülüyor. Ucuz emeğe dayanarak rekabet gücü kazanmaya çalışmak Türkiye ekonomisinin yıkımı olur arkadaşlar, bundan vazgeçin, bu çıkış değil. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Çıkış, bu sanayileşme stratejisini değiştirmektedir, katma değeri yüksek, teknoloji yoğun ürün üretebilmektedir.

Evet, devam ediyorum. Bir cümle söyleyeceğim, hatırlayacaksınız, 24 Haziran 2018'deki Cumhurbaşkanlığı ve milletvekili seçiminin 19 Haziran 2018 tarihinde söylenmiş: "Neymiş bu kur falan? Bunlar bizim geleceğimizi belirleyen şeyler değil. Bunu Hans'a, George'a bırakamayız -müthiş milliyetçi bir söylem- bunlara biz karar verimiz." diyor Sayın Erdoğan. "Şu 24'ünü hayırlısıyla bir atlatalım -24 Haziran- şu dolarla, kurla, faizle nasıl uğraşılırmış göreceksiniz." Evet, harika bir cümle! (CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Gördük!

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Şimdi, bakıyorum, 2018 Haziranında TÜFE yüzde 15, şimdi TÜİK'in baskılanmış enflasyonu yüzde 84; aşağı yukarı 7 katına çıkmış. Dolar kuru 4 lira 70 kuruş, işte, bugün de 18 lira 65 kuruş; o da 6 katına çıkmış. Şimdi, bir vatandaş sosyal medyada yazmış: "Ya, yaktın bizi Erdoğan." diyor, "Yaktın bizi Erdoğan." diyor, "Sana güvendik, yaktın bizi."

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaktı!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yaktı ki yaktı!

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Yaktı bizi!

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Şimdi, arkadaşlar, yetki istiyor ya, sakın ola ki bir daha yetki vermeyin Erdoğan'a. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, çıkıyor "Bana son defa yetki verin." diyor, çiraklık, kalfalık, ustalık; şimdi "Ustabaşılık dönemim." diyebilir. Sakın ola ki inanmayın sevgili vatandaşlarımız. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, neymiş asgari ücret? Bakın, asgari ücret tartışılıyor; 2021 Ocak ayında 2.825 lira. Ekmek kaç lira o zaman? 1,5 lira. Kaç ekmek alınıyormuş asgari ücretle? 1.883 ekmek. 2022 Ocakta asgari ücret 4.253 lira, ekmek 2,5 lira. Kaç tane ekmek alınıyor asgari ücretle? 1.701 tane, 182 ekmek gitti bir yılda. Temmuzda asgari ücret bir daha arttı, 5.500 lira oldu; böyle bayram havası estirildi memlekette "2021 başına göre yüzde 95 oranında artırdık asgari ücreti." diye. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yazıklar olsun!

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Ekmek 4 lira, temmuz ayı fiyatını söylüyorum, şimdi, 5 liraya da çıktı. 1.375 ekmek alınıyor. 2021 Ocağa göre 508 ekmek asgari ücretinin sofrasından çekilip alındı; bu da bu. (CHP sıralarından alkışlar) 2021 Ocakta asgari ücretle alınan ekmeğe 4 dersek, 2022 Ocakta 1 ekmeğin yarısı gitti, 3,5 ekmeğe indi; şimdi 4 ekmekten 1'i gitti arkadaşlar, şimdi dediğim temmuzda, temmuzda şimdi, bakmayın, çıkacak arkadaşlar "Ya, artıracacağız." diyecekler,

inanmayın.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yakında 2'ye düşecek!

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sevgili arkadaşlar, devam ediyorum, şeye geleceğim, bir dakika. Bu kur, faiz, bu iş daha bitmedi. Faizle nasıl uğraşılır? Evet, Merkez Bankası politika faizini indirdi. Nebati Bakan "Anlamsızlaştırdık zaten o faizi." dedi; bu da dünya merkez bankacılığı tarihinde bir ilk oluyor zannediyorum. Dolar faizi neymiş o zaman? Hazinesin dolar cinsinden borçlanma faizi 2018 seçiminden önce yüzde 4'lerde. Şimdi kaçlarda? Yüzde 10'larda, son ihalede yüzde 10'un biraz altına düştü. Yani 2 katına çıkmış dolar cinsinden borçlanma faizi. Nereye gidiyoruz biliyor musunuz? Bu politika Türkiye'yi çöküşe doğru götürüyor; izin vermeyeceğiz o çöküşe ama oraya doğru gidiyor. Bakın, döviz cinsinden borçların Hazinesin toplam borç stoku içindeki durumu: 2002, kötü yıl; krizden çıkmış, yüzde 58'lerde; şimdi, 2021, yüzde 66'larda; ekim ayı itibarıyla 2022'de oran aynı. Bakın, iyileşmiş; reformlar var bu zaman, bunun da hepsini kendinize mal etmeyin ama reformlara sahip çıkmışsınız, bu da güzel bir şey ama sonra kötüye gitmiş; enflasyona endeksli kağıtları da buna dâhil ederseniz yüzde 82'yi buluyor; çöküşe gidiyor. Peki, ne oldu, ne anladık biz bu işten? Büyük milliyetçi laflar ettiniz "Hans'a, George'a bırakamayız." dediniz, bu milliyetçilik hepimizin hoşuna gitti. Bu nasıl bir milliyetçilik biliyor musunuz? Cami avlusu milliyetçiliği, avludan çıkınca milliyetçilik avluda kalıyor, unutuluyor. (CHP sıralarından alkışlar) Mücahit gömleği giyerek yola çıktınız, gömlek değiştirdikten sonra bugün tatlısı mücahidi olmuş durumdasınız.

Değerli milletvekilleri -bir yandan zamanımı kontrol etmeye çalışıyorum- Sayın Canikli geçen hafta "Muz tüketimi arttı, ekonomi iyi durumda." dedi...

VELİ AĞBABA (Malatya) – Et, et...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) - ...yanına domatesi de kirazı da koydu, haksızlık etmeyeyim. Zamanım yok, hepsine cevap vermeye ama değerlendirmek zorundayım. Sayın Canikli de arzu ederse -Canikli'yle meslektaşız- bir televizyon programında bunları karşılıklı konuşabiliriz, ben mutlu olurum bunları konuşuyor olmaktan.

Şimdi, dedi ki gelir yönünden hiç problemi yok Sayın Canikli'nin, Sayın Canikli yoğunluktan artık herhâlde takip edemiyor o kadar. Bu da devletin rakamları, tarımsal destekte Türkiye nerede? Mavi çizgi, 2002 yılında bütçeden yapılan tarımsal destek harcamalarının millî gelire oranı, 2002 yılında 0,52, binde 5; şimdi 2022'de 0,30, 2021'de 0,33. Kırmızı çizgi de tarımsal destekleme harcamalarının faiz hariç bütçe harcamalarına oranı, bakın, orada da ciddi bir azalış söz konusu. "Ya, Hamzaçebi, bırak bu binde 50'leri, şunları bunları da bize rakam söyle." diyeceksiniz. Yani şöyle söyleyeyim: AK PARTİ iktidarı Sayın Erdoğan'ın Cumhurbaşkanı olduğu tarihten bu yana, 2014'ten bu yana çiftçiye verdiği desteği azaltmıştır. Eğer 2002 yılındaki kadar çiftçiye destek verilmiş olsaydı 2002 yılında 39 milyar TL vermiş, 30 milyar daha verecekti. Bakın, yüzde 1'i geçtim, millî gelirin yüzde 1'i oranında destek vermiyorsunuz eleştirisini yapmıyorum, "Bütçe imkânları müsait değil." diyeceksiniz; ya, hiç değilse 2002'deki desteği verin. (CHP sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, 30 milyar daha eksik veriyorsunuz. 2023 yılında eğer 2002'deki desteği verecek olsaydınız bütçede 54 milyar lira değil, destek 43 milyar lira fazlasıyla 97 milyar lira olarak yer alacaktı; sadece demek ki 2022'de çiftçinin 30 milyarını, 2023'te de 43 milyarını aldınız, nasıl asgari ücretliden aldysanız çiftçiden de aldınız.

Sevgili arkadaşlar, konuşmamın sonlarına geliyorum. Erdoğan Türkiye'de serveti yeniden dağıttı, 5 araç kullandı dedim; bir tane daha var kamu ihalelerinin içinde devleti soyma. "Ya, Hamzaçebi, ne diyorsun?" gibi bir şey diyebilirsiniz. Huzurunuzda Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğünün bandrol ihalesini getirmiştik. Sayın Engin Altay bunu konuştu, basın toplantıları yaptı, televizyonlarda söyledi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – 5 kere, 5 kere.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Hiçbirinizin kılı kırkırmadı. Bunu burada çok kısaca özetleyeceğim. Gelir İdaresi Başkanlığı alkollü içkiler ve sigaralardaki bandrolü on beş yıl süreyle ihale edip almış, beşer yıllık dönemler hâlinde 3 dönem ihale etmiş. Niye? Bu bandrolü Maliye basıyor, ÖTV'nin güvence altına alınması demektir bu, ÖTV o bandrolle alınıyor işte. Gayet başarılı ihale yapmış. 4'üncü dönem ihalesine çıkıyor 2019 yılında.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Sayın Başkan, teşekkür ederim.

Teklifler alınıyor, ihale yapılacak, Hazine ve Maliye Bakanı Sayın Berat Albayrak "Ya, bir dakika, bu çok önemli bir iş." diyor. Yerli ve millî... O zaman bu orta vadeli programın adını da değiştirmişti, yeni ekonomi programı; yerli, millî, milliyetçilik, hepsi çok güzel. Bu çok önemli, özel sektöre yaptırılmaz. Gelir İdaresi Başkanlığı 3 dönem başarıyla yürüttüğü ihalenin, 4'üncüsünü iptal ediyor bu nedenle. Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü "Bu işi ben yapacağım." diye Gelir İdaresine yazı yazıyor, -bunların hepsi kamuoyunda var, basında var- Darphane alıyor bunu. Sonra, aa, Cumhurbaşkanlığı, Sayın Cumhurbaşkanlığı bir karar yayınlıyor: "Darphanenin Bandrol Basım İhale İşlerine İlişkin Usul ve Esaslar." Kararı okuyorum: "Darphane bu işi davetiye usulü veya pazarlıkla yapacak." İstese bile rekabete açık ihale yapamaz. Peki, olabilir. Bir şirket kuruluyor, DNS diye bir şirket; ana sözleşmesinde bu iş tarif ediliyor, bandrol basım ve dağıtım işi. Peki. Darphane ihaleyi yapıyor. E, hani bu çok önemli işti, özel sektör yapmayacaktı? Yerli, millî; geçtik onu. İhaleyi kaç yapıyor? 400 milyon TL. Peki, öbür şirket kaç yapıyordu, ondan önceki şirket; SICPA, Türk ve İtalyan ortaklığı şirket? 190 milyon liraya. Peki, onu da geçtik. İhaleyi alan DNS şirketi ilk işi yapan, on beş yıl süreyle yapan SICPA'ya gidiyor: "Ya, benim matbaam falan yok, bu işi sen yap. Al sana 190 milyon. Tamam mı?" "Tamam." 210 milyon cepte, kılçıksız. Bunun adı devleti soymaktır. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Buna hiç kimse ses çıkarmadı. Niye biliyor musunuz? Çünkü takvadan günah işleme özgürlüğüne geçmişsiniz. Evet, takvadan günah işleme özgürlüğüne geçenler bu işe göz yumdular. Bu sırada Sayın Erdoğan ne diyordu biliyor musunuz? Darphanenin de hesaplarını denetlemekle görevli olan Sayıştaya diyordu ki: "Denetimleri açık arama mantığıyla yapmayın, sakın yapmayın. Olabilir, bizi rahatsız eden, canımızı sıkın şeyler olabilir, yaklaşım farklılıkları olabilir ama buna da saygı göstermek zorundayız."

Sayın Erdoğan, biz bu hırsızlığa, bu soyguna saygı göstermiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Bu, milletin parasıdır; bu, milletin parasıdır.

Sayın AK PARTİ Grubu, hiç mi rahatsız etmiyor sizi? Bunu burada defalarca konuştuk. Bakın, "tweet"ler attım sosyal medyada. "Darphanede çete var." diyorum, çete; burada, huzurunuzda söylüyorum. Bunun sorumlusu zamanın Maliye Bakanındır, Darphane Genel Müdürüdür. Bir de orada bir genel müdür yardımcısı var; isimlerini de arzu ederseniz veririm -genel müdürü bellidir, genel müdür yardımcısı- sizlere veririm.

Şimdi, tabii, sesiniz çıkmıyor. Yirmi yılın sonunda gördük ki dünyevi olanı uhrevi olanla çok kolay değiş tokuş etmişsiniz. (CHP sıralarından alkışlar) Türkiye'de çoğunun zannettiği gibi dinî bir iktidar yok, dünyevi bir iktidar var; dini iktidarı için kullanan bir iktidar, bir kadro var şu anda yönetimde.

Şimdi, rant coşkusu var. Çapul günlerini yaşıyoruz. Bunlar bitmek üzere, bunlar bitince kaçış günleri başlayacak, sizi o zaman göreceğim ben. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi, tamamlayalım lütfen.

Dört dakika oldu ilaveniz.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkan. Toleransınıza çok teşekkür ediyorum.

Son cümlelerim şunlar değerli arkadaşlar: Türkiye 1999'daki Helsinki Zirvesi'nde Avrupa Birliği'nin tam üye adayı ilan edildi. Bu zirveden sonra Türkiye'de önemli şeyler oldu; 2001 Anayasa değişikliği oldu tüm partilerin mutabakatıyla, 2004 Anayasa değişiklikleri yapıldı, 2004 yılında Avrupa Birliğinden müzakere takvimi alındı, reform süreci işlemeye başladı. İşte, verimliliğin, millî gelirin arttığı dönemlerdir bunlar. Ama yirmi altı yıl sonra Türkiye Avrupa Birliği tarafından yaptırım uygulanan bir ülkeye dönüştü. İnsanlarımız mutsuzdur, umutsuzdur. Ekonomide bütün dengeler bozulmuştur.

Değerli milletvekilleri, biz, bu düzende, hile olan bu düzende bu hileye son vereceğiz. İktidardakilerin devleti kendi özel mülküne çevirdiği bu rejime son vereceğiz. Otoriter antisiaseti sonlandırarak çoğulcu demokrasiyi kuracağız. Türkiye'nin rotasını yeniden tarihsel yönüne yani Batı'ya çevireceğiz, Türkiye'yi AB tam üyeliğine taşıyacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Son toleransınızla bitiriyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayalım.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Biz Türk siyasetinin yeni aktörleri, ittifakların yanında Millet İttifakı'ndan çok daha büyük bir ittifakı kuracağız. Biz, özgürlükleri baskı altına alan bu politikalara karşı daha büyük bir ittifak kuracağız. Ekolojinin, yeşil ekonominin, yeşil finansmanın, vergide yeşil dönüşümün ittifakını kuracağız. Yirmi yıllık iktidarın bir avuç kazananları karşısında çok büyük bir çoğunluğun, AK PARTİ döneminin kaybedenlerinin ittifakını kuracağız. (CHP sıralarından alkışlar) Günah işleme özgürlüğü adı altında devleti soyanlara karşı milletin çıkarlarını savunanların ittifakını kuracağız. (CHP sıralarından alkışlar) Kapsayıcı büyümenin, refahın, güçlü sosyal devletin ve özgürlüğün ittifakını kuracağız. (CHP sıralarından alkışlar) Cumhuriyet Halk Partisi Grubu olarak bütçeye “hayır” oyu vereceğiz.

2023 yılı bütçesinin milletimize ve ülkemize hayırlı olmasını diliyorum, hepinize sevgiler saygılar sunuyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Bu ilave süreleri Sayın Kesici'den keseceğiz herhâlde.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, çok teşekkür ederim efendim, sağ olun.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, şimdi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz İstanbul Milletvekili Sayın İlhan Kesici'ye aittir.

Buyurun Sayın Kesici. (CHP sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

CHP GRUBU ADINA İLHAN KESİCİ (İstanbul) – Sayın Başkan, yüce Meclisin değerli üyeleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi üzerinde Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına görüşlerimizi arz etmek üzere huzurlarınızda bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılı bütçesi AK PARTİ'nin 21'inci bütçesidir, bu bir rekordur. Tek başına ve kesintisiz olarak yirmi yıllık bir hükûmet döneminin sonunda 21'inci bütçe olarak 2023 yılı huzurlarınızdadır. Bu rekor kırılabilcek bir rekora benzememektedir. Bundan sonra zaten bu tür rekorlar da olmamalıdır diye arz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyasete ve ekonomide her şey sonuçlarıyla ölçülür. Büyük devlet adamımız ve büyük şair Ziya Paşa "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz/Şahsın görünür rütbei aklı eserinde." diyor. Bu, dediğimizin daha veciz bir şekilde söylenmiş hâlidir. Her şeyi sonuçlarıyla ölçeceğiz.

Şimdi, siyasette AK PARTİ'nin siyasi başarısı elbette inkâr edilemez. Bu yirmi yıldır kesintisiz tek başına iktidar olması bunun bir göstergesi. Acaba ekonomide de benzer bir başarısı var mıdır, ona giriyoruz. Konuya girmeden önce, iki gün önce İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımız Ekrem İmamoğlu'na verilen bir ceza ve siyasi yasak, hukukun çok ileri derecede zorlandığı bir durum gibi görünmektedir. Bu karar, İstanbul halkının demokratik iradesine karşı yapılmış bir darbedir. (CHP sıralarından alkışlar) Hiç kimseye hayır getirmez. İnaniyoruz ki üst mahkemeler bu hukuki garabeti bir an önce düzelteceklerdir. Bu ve benzeri durumlarda bu tür tevessüller, buna benzer tevessüllerde bulunanlar, buna benzer hâllere tenezzül edenler için büyük bir ozanımızın hoş bir deyişi var, onu arz etmek istiyorum. O diyor ki: "Geçme namert köprüsünden ko aparsın su seni, yatma tilki gölgesinde ko yesin aslan seni." Tilki gölgesinde yatmanın ve buralardan medet ummanın anlamı yoktur. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ekonomi demek, aynı zamanda yatırım, üretim, tüketim demek. Bu anlamda yirmi yılın bir bilançosu yapılacak ise onu yapmaya çalışacağım ben; bir icmal tabloyla, bir toplu bakışla yapmak istiyorum. Bunun en iyi göstergesi, bütün yapılanların sonucu mahiyetinde olan dış ticaret verileridir, dış ticaret rakamlarıdır. Yirmi yılda bizim dış ticaretimizde 2,8 trilyon dolar ihracat yapılmış, buna mukabil 4,1 trilyon dolar ithalat yapılmıştır. Dış ticaret açığı 1,3 trilyon dolar. Bu, bütün dünya ölçeğinde bile olsa çok büyük bir rakam. Bu dış ticaret açığı demek, üretmeden tükettiğimiz rakam demek, bunun da rakamı 1,3 trilyon dolar. Şimdi, bugün itibarıyla yani 16 Aralık 2022 tarihi itibarıyla sıkıntısını çektiğimiz her ne var ise bu, dış ticaret açısından kaynaklanan bir sıkıntıdır; dikkatinize bu münasebetle getirmek istiyorum. Bizim dış ticaretimiz mal ticareti mahiyetindedir. Elbette mal ticaretinin dışında da başka döviz gelirlerimiz, döviz harcamalarımız var. Buna "hizmetler sektörü" diyoruz biz. Bunun en büyük kalemi turizm kalemidir; buralardan da bizim epey bir gelirimiz, harcamamız var. Bunun tamamını birleştirdiğimiz zaman ödemeler dengesinde adı "cari işlem hesabı" olan bir hesaba ulaşıyoruz. Cari işlem hesabı 609 milyar dolar açıktır yani eksi 609 milyar dolarlık bir cari işlem hesabı var.

Değerli milletvekilleri, değerli arkadaşlarımız; bu rakamlar, tabii, günlerdir buralarda milyarlar, milyonlar, dolarlar, Türk liralari havada uçuşuyor, kulaklarımız da çok alıştı bu rakamlara ama netice itibarıyla bu, dünya ekonomileri ölçeğinde de çok büyük bir açıktır, bizi çok sıkıntıya sokan bir şeydir. Demin "Üretmeden tükettik." dedik dış ticaret açığına, "cari işlem açığı" demek de kazanmadan harcadığımız para. Kazanmadık bu 609 milyar doları ama harcadık. E, nasıl olacak yani bu? Elden aldık. Elden almak ne demek? Borç almak demek. Özellikle mütedeyyin arkadaşlarımız bu dış borç meselesinde kullandıkları hoş tabirlerden bir tanesi de "Borç alan, emir alır." gibi bazı yaklaşımlarda bulunur; siyasi emir yani buradan muradımız. Ben işin bu bölümüne girmeyeceğim ama bu 609 milyar dolarlık cari işlemler açığı çok büyük bir açıktır. Dış borç aldığımız yerler bize bunu kara kaşımız, kara gözümüz için vermezler. Bu, paradan para kazanan kurumların, insanların yaptığı bir şeydir. Bunda da anormallik görmüyorum ama netice itibarıyla bizim bu aldığımız borç karşılığı ödediğimiz faiz yirmi yılda, 112 milyar doları dış borç olmak üzere, 433 milyar dolar eş değer Türk lirası cinsinden faiz olmak üzere, toplam 545 milyar dolarlık bir faiz ödememiz var. Bizim iligimizi, kemiğimizi perişan eden rakam buradaki rakamdır, bu faiz rakamlarıdır; 545 milyar dolar eş değeri faiz.

Şimdi, buna ilaveten, geçen, iki gün önceki oturumda, Özgür Bey'in görev yaptığı oturumda özelleştirmeyle ilgili hoş - benim de çok takdirle takip ettiğim, gıptayla da izlediğim- bir görsel şölen oldu. Özelleştirilen tesisleri teker teker yazdılar, rulo hâlinde bu büyük salonun bir ucundan bir ucuna kadar getirdiler. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, değerli arkadaşlar, bunun

rakamı 77 milyar dolar. Az mı, çok mu? Çok elbette ama bir kıyasla bakmakta fayda görüyorum ben. AK PARTİ iktidarındaki bakanlarımız, Sayın Başbakanlarımız, Sayın Cumhurbaşkanlarımız, hepsi birden ziyade yani, efendim, çeşitli münasebetlerle ve sık tekrarlanarak AK PARTİ'nin yaptığı projeleri dikkatimize getirirler. Bunların bir kısmı bana göre fizibil olmayan projelerdir, bilmiyoruz, fizibiliteyi yoktur; bir kısmı normalden daha pahalıymış gibi yapılmış projeler gibi gelir bana. Bir kısmını fizibil görüyorum, fizibiliteyi bilmemekle birlikte fizibil gibi görüyorum. Daha da çoğu ulaştırma projeleridir. On sene Ulaştırma Müsteşarlığı yapmış olan benim de hemşehrim, güzel kardeşim... Şimdi, bunlardan bir tanesi İstanbul'da yapılan üçüncü köprüdür, Yavuz Sultan Selim Köprüsü; bunun rakamı 818 milyon dolar, iyi yani 1 milyar doların biraz altında. Şimdi, bu özelleştirmeye bölersek bu rakamı -77 milyar dolara- ortaya çıkan rakam 94; bu ne demek? Bizim ruloları arkadaşlarımızın uzattığı gibi eğer uzatma imkânımız olsa bu salona özelleştirmeden elde edilen parayla tam 94 tane, 94 adet Yavuz Sultan Selim Köprüsü yapılırdı. (CHP sıralarından alkışlar) Bu, mutlaka olmaması gereken bir şeydir. Faize alırsak, 545 milyar dolar eş değeri faiz ödemesine alırsak, yine bu üçüncü köprüye, Yavuz Sultan Selim Köprüsü'ne bölersek ortaya çıkan rakam daha da manidardır; 666 adet yani faize ödediğimiz para 666 adet Yavuz Sultan Selim Köprüsü yapıyor. Ya, biz bu köprüleri üst üste koysak Allahualem aya kadar köprüyle gitmiş oluruz; öyle değil mi? (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, benim bunları söylemekten muradım, bu rakamlara dünyanın hiçbir ekonomisi dayanamaz; bizim ekonomimiz de dayanamıyor, dayanamadı. Şimdi zaten oraya gelmiş olacağız Allah kısmet ederse.

Sayın Başkanımız, değerli arkadaşlar; bir müddet önce -bir müddet hiç kullanılmıyor ama- AK PARTİ'li yöneticilerimiz, Bakanlarımız, yine Sayın Başbakanımız, Cumhurbaşkanımız 4 efsaneden bahseder idi. Bu 4 efsane şudur: "Bir, Türkiye'yi dünyanın 17'nci büyük ekonomisi yaptık; iki, IMF'nin borcunu sıfırladık; üç, millî geliri 3'e katladık; dört, kişi başına düşen millî geliri yine 3'e katladık, 3 katına çıkardık."

Şimdi, 17'nci büyük ekonomi meselesi şudur: Ben 1991 yılında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı oldum. Benim müsteşar olduğum tarihte Türkiye 17'nci büyük dünya ekonomisi idi. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Benden öncesi de var bu işin ama ben müsteşar olduğumda hazır olarak dünyanın 17'nci büyük ekonomisini elimin altında, elimin üstünde buldum; bu, bu. Şimdi kaç? Yirmi sene geçtikten sonra bu 17'nci büyük ekonomi kaç oldu? 21. (CHP sıralarından "21!" sesleri) Allah bundan ötesinden korusun bizi! IMF'nin borcu...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – G40'a düştük.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Doğrudur.

2002 yılı Türk ekonomisinin en kötü yıllarından biridir, daha doğrusu 2002'ye gelen yıl. Sebebi: Özellikle -şimdi unutulmuştur- 1999 yılında büyük bir deprem oldu. Can kayıplarımız elbette yüreğimizi çok yakan kayıplardır. Allah cümlesine rahmet eylesin, mekânları cennet olsun. Ama asıl sanayi bölgemizi vurdu ve 1999 yılı ekonomi büyümesi eksi 3,4'tür, yüzde 3,5 ekonomi küçüldü. 2001 yılında da o finans krizi vesaire dolayısıyla yüzde 6 küçüldü. Demek ki bu mukayese edilen yıl, iki yılda yüzde 10'luk küçülen bir Türk ekonomisinin üstüne geldi; iyi bir şey değildir ama yine onu onunla kıyas yapmaya devam ediyorum ben.

Şimdi, 2002 yılında bu kitap... Şimdi bu kitabın adı 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı. Sayın Cevdet Yılmaz Bey de burada. Eskiden, bu, bizim Devlet Planlama Teşkilatımızın hazırladığı kitaptı, çok kıymetli bir kitaptır. İçinde tek bir rakam, tek bir kelime bile yanlışı yoktur, olmaz; geleneksel olarak öyledir. Şimdi adı "Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı" oldu. Bu kitabı hazırlayan Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığındaki arkadaşlarımıza da uzmanlarımıza da ben sevgilerimi, selamlarımı teşekkürlerle birlikte gönderiyorum. Bunun 11'inci sayfası... Daha doğrusu, bu, bütçenin başlangıç oturumunda bütün arkadaşlarımıza dağıtıldı. Yani Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığının hazırladığı kitap olarak arz ediyorum. Bunun 11'inci sayfası diyor ki: Millî gelir işte bu başlangıçtaki bir iki kur dolayısıyla bir iki farklılık gösteren yıllardır ama 2007, 2008'i oturan, sükûta eren tarih olarak görmek mümkündür. Bu 2008 yılında millî gelir 800 milyar dolardı. Şimdi, aradan geçti on dört tam sene, millî gelirin geldiği rakam ne? 808 milyar dolar. Akif Bey biraz önce "Az gittik uz gittik, dere tepe düz gittik meğer bir arpa boyu yol gittik." diyordu, tam öyle bir durum, on dört senede millî gelir 808 milyar dolar. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Dördüncü gösterge, kişi başına düşen millî gelir. Yine, bu kitaptan arz ediyorum, 11'inci sayfasıdır Osman Bey, orada da diyor ki: 2007 yılında kişi başına düşen millî gelir 9.700 küsur dolar idi. 2022 yılında bu rakam kaç? 9.400 küsur dolar. Yani aradan on beş tam yıl geçmiş, şu kadar özelleştirme parası harcanılmış, bu kadar borç alınmış, şu kadar vergi toplanılmış, on beş sene sonra geldiğimiz yer 2007 yılındaki değer.

Şimdi, değerli milletvekilleri, böyle baktığımız zaman yirmi yılın karnesi zayıf bir karnedir. 2023 yılı bütçesine giriyorum, 2023 yılı bütçesine girerken ola ki bu geçmişten bazı dersler alınmıştır, o dersler münasebetiyle 2023 yılı bütçesi daha iyi hazırlanmış olabilir.

Şimdi, ben Grup Başkan Vekillerimizle otururken Sayın Başkanın zaman bakımından müsamahalı olacağını, bütün konuşmacılara güzel bir müsamahada bulunduğu söylediler. Ben de zor sığıştım bu otuz dakikalık konuşma süresine, anlatmam icap eden bir fıkra vardı, onu da literatürden çıkarmıştım ama şimdi, Sayın Başkanın yüksek müsaadeleriyle, konuyla da çok doğrudan ilgisi olması münasebetiyle iki buçuk dakikalık bir fıkrayı anlatmak istiyorum. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi, Dursun ile Temel bir film seyrediyorlar, bir aksiyon filmi, hareketli bir film; işte, birbirini kovalıyor arabalar, çok büyük süratlerle gidiyorlar, dar virajlara giriyorlar. Tam en heyecanlı yerinde Dursun Temel'e fısıldadı, dedi ki: "Temel, gel seninle bir bahse girelim." "E, olur, girelim. Ne bahsine gireceğiz?" "Bu araba bu uçuruma -yanda, dar virajların arkasında uçurum var- düşer mi, virajı alır mı? Ben diyorum ki almaz, uçuruma düşer." Temel de dedi ki: "Hayır, ben de diyorum ki virajı alır, uçuruma düşmeden gider." Neyse, zaman geçti, virajı alamadı, uçuruma düştü. Bahis ne? Yemek. Ne yemeği yiyecekler? Hamsigiller; hamsili pilavdan hamsili baklavaya kadar veya hamsi baklavasına kadarki bütün bir spektrum hamsi yemeği. Sonra film bitti, yemeğe gittiler, yemeği bir güzel afiyetle yediler. Dursun dedi ki: "Ya, Temel, benim bir vicdan azabım var." "Hayırdır?" "Ben bu filmi daha önce görmüştüm." (CHP sıralarından alkışlar) "Orada araba uçuruma düşüyordu, kusura bakma yani ben bunu biliyordum. Şimdi, vicdan azabı çekiyorum, müsaade edersen bir yemek de daha sonra ben sana ikram edeyim." Temel dedi ki: "Olur fakat ben de sana bir itirafta bulunayım, ben de bu filmi görmüştüm." "E, nasıl? Yani o zaman düşmemiş miydi senin gördüğün filmde?" "Hayır, düşmüştü." "E, peki, niye girdin iddiaya?" "Ya, belki akıllanmıştır, bundan bir ders çıkarmıştır." 2023 yılı bütçesini de bu aldığı, çıkardığı dersle hazırlamıştır. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarım sektörüyle ilgili kısa bir arzda bulunmak istiyorum. 1980 yılına kadar biz tarım sektörüne çok iyi devlet destekleri verdik; çok akıllı destekler, uygun destekler verdik ve 1980 itibarıyla meşhur söz hâline geldi ki "Biz dünyada kendi kendine yeten 7 ülkeden 1'iyiz." Meşhur bir söz hâline geldi, essah da öyleydi. Daha sonra 1980 askerî darbesi ve onu takip eden hükûmetlerin bir bölümünde bu tarımseverlik azaldı; çiftçiyi, köylüyü sevmeyen veya az seven hükûmetler gelir gibi oldu. Sonunda çiftçi toprağına küstü, besici hayvanına küstü; hâlbuki besicinin canı hayvanıdır, çiftçinin canı tarlasıdır, bunlar tarlasına ve hayvanına küser oldular. Şimdi, AK PARTİ bakımından, yiğidin hakkını bir yiğide vermek istiyorum ben. 2006 yılına gelindi, AK PARTİ yöneticileri baktılar ki tarım sektörü ihmal edilmiş bir sektördür, buna tarımsal destek vermek

lazımdır, hükümetlerin keyfine de bırakmamak daha doğrudur, o yüzden "Bunun için bir kanun çıkaralım." dediler. 2006 yılında tarım destekleme kanunu çıkarıldı; bu, iyi bir kanun. Bu kanuna göre her yıl millî gelirin yüzde 1'inden az olmamak üzere tarıma destek verilecek. Biz hesap kolaylığı bakımından yüzde 1'e eşitleyelim bu işi, tamam. Şimdi bunu çıkardıkları kanuna göre layıkı vechile uyguladılar mı? Yok, uygulamadılar. Az uyguladılar, çok uyguladılar; geldik bugünkü 2023 yılı bütçesine. 2023 yılı bütçesine bakalım, tarım destekleme bütçesine ayrılan pay 54 milyar Türk lirası, tamam. Millî gelirin yüzde 1'i olmuş olsaydı kaç olacaktı? 186 milyar Türk lirası. Yani kendi çıkardığı kanuna göre AK PARTİ yönetimi, 186 milyar Türk lirası tarım destek bütçesi hazırlamış olmaları icap ederken bunun ancak üçte 1'ini hazırlamışlar, 54 milyar; bu olmaz. Bunu, netice itibarıyla, kendi çiftçinizden esirgerseniz sonunda ne olur? Şimdi, benim kollarıma göre bakalım, sağ tarafım -dünyaya düz baktığımız hâlde, harita hâlinde olsun- Avustralya olsun, dünyanın bir ucu; bu tarafa baktığımız zaman da dünyanın öbür ucu Amerika olsun, Kuzey Amerika, Güney Amerika. Türkiye'nin, bu cennet vatanın elinde Muş ovaları var, elinde Batman ovaları var, Amik Ovası var, Çukurova var, -Ahmet Bey neredesin- Denizli Baklan ovaları var, Aydın ovaları var, Menderes ovaları var ama bu dünyanın en ucundaki ülkelerden yaş meyve, sebze dâhil olmak üzere tarım ürünleri ithal ediyoruz. Bu olmaz, bu vicdana sığmaz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Şimdi, diyelim ki ettiniz; bir, neyle ediyorsunuz? Borçla. Bulgaristan'dan saman ithal ettik. İki sene önce buradaki Tarım Bakanımıza bizim arkadaşlarımız hem Plan ve Bütçe Komisyonunda hem Genel Kuruldaki Tarım Bakanlığı bütçesi konuşulurken itiraz ettiler, "Bulgaristan'dan saman ithal ediyoruz, bu yakışık alır mı?" dediler. Sonra sıkıştı sıkıştı...

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Kaç kilo?

İLHAN KESİCİ (Devamla) - Kilosu önemli değil.

RECEP ÖZEL (Isparta) – Niye?

İLHAN KESİCİ (Devamla) – 125 milyon dolar; anladın mı, 125 milyon dolar; o soruyu her kim sorduysa ona söylüyorum! (CHP sıralarından alkışlar) O, 125 milyon dolarlar birikince, işte, 444 milyar dolarlık bir borca ulaşıyor.

ABDULLAH GÜLER (İstanbul) – Peki, hangi yıl?

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Şimdi, Sayın Bakana sordular, işte, sıkıştırdılar, Sayın Bakan dedi ki "Ya, dövizimiz varmış, ithal ediyormuşuz; ne var bunda?" Hâlbuki döviziniz yok, onu ithal edecek döviziniz de olmadı; çiftçinizden, kendi çiftçinizden esirgerseniz, tarım desteğini esirgerseniz... (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Avrupa Birliği, dünyanın tarım sektörüne en yüksek desteği veren ülkeler topluluğudur; ortak tarım politikası var, en yüksek desteği verirler. Onların çiftçilerine verdikleri desteklerin karşılığında biz kendi çiftçimize destek vermez isek Bulgaristan'dan saman ithal ederiz, Yunanistan'dan pamuk ithal ederiz, Avustralya'dan canlı et ithal ederiz, Arjantin'den beyaz et ithal ederiz. Bütün bunları da toplarsınız, sonra getirir 545 milyar dolar karşılığı faiz ödersiniz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Buna can dayanmaz! Şimdi, bu, aynı zamanda yazıktır, günahıdır yani filan!

Değerli milletvekilleri, 21'inci yüzyıl bütün dünya için acımasız bir rekabetin yaşanacağı yüzyıldır ekonomik bakımdan; ekonomi de diğer alanlar da var filvaki; kültür, sanat, edebiyat, her neyse ama beni daha çok bu işin ekonomik bölümü ilgilendiriyor. Devletlerin birinci görevi -güvenlik bölümünün dışında, hariç olmak üzere- ülkelerini bütünüyle global, uluslararası rekabete hazırlamaktır; tekrar ediyorum, uluslararası, global rekabete hazırlamak. Eğer bu rekabete hazırlayamazsanız ülkemizi, hazırlayamaz isek çok geride kalırız, çok hızlı geriye doğru gideriz. Bunun bir numaralı unsuru insan sermayesidir, beşerî sermaye yani dünyada bizi uluslararası rekabette temsil edecek, bizim sırtımızı yere getirmeyecek, daha ileri gitmemizi mümkün kılacak olan en önemli sermaye para değildir, pul değildir, onların da elbette bir önemi var ama insan sermayesidir. Şimdi, bu insan sermayesi demek, eğitim demek. 21'inci yüzyılın öbür bir milliyetçilik anlayışı da ekonomik milliyetçiliktir, "ekonomik vatanseverlik" diye yeni kavramlar da icat ediyorlar. Ben de bunu Türkçeleştirilmiş filan değilim, "economic patriotism" diyor mesela yani, o kadar ileri bir şey milliyetçiliğin, vatanseverliğin ekonomik versiyonu, ekonomik bacağı olmak üzere.

Şimdi, bu global rekabete hazır olabilmenin en önemli unsuru global rekabete uygun, yüksek teknolojiye uygun, yüksek teknoloji üretecek, yaratacak, adapte edecek, kullanacak iyi vasıflı insanlar yetiştirmek. Bunlar kim? Gençler, gençlerimiz, bütün dünya ülkelerinin gençleri aslında, bizim için de bizim gençlerimiz. Hepsî gözümüzün nuru. Gençlerin önünde yetmiş aktif yıl daha Türkiye'yi taşıyacak, ileriye götürecek bir zamanları var, bir süreleri var, çok önemli. O yüzden ne kadar iyi yetiştirirsek önümüzdeki yetmiş yılda o kadar nemasını alacağız biz bu işin.

Bu bütçe kitabı, gençlerin iyi yetişmesiyle ilgili bir rakam koymuş. Millî Eğitim Bakanlığının bütçesi ve üniversitelerin bütçesi -Sayın Millî Eğitim Bakanımız da var, aziz hemşehrim- ikisinin toplam rakamı 571 milyar Türk lirası. Bu Millî Eğitim Bakanlığı ne demek? 20 milyon öğrenci, 1 milyondan fazla öğretmen. Üniversiteler ne demek? Üniversitelerde okuyan aşağı yukarı 3 milyon öğrencimiz var, yaygın eğitimle ilgili üniversite tedrisatı gören arkadaşlarımız var; 200 bin civarında da öğretim üyemiz var, öğretim elemanımız var. Bu 25 milyon öğrenci ve 1 milyondan fazla öğretmene ayırdığımız para 571 milyar Türk lirası; deminki söylediğimiz, sadece 2023 bütçesindeki faiz rakamı 566 milyar Türk lirası. Yani şimdi buradan, Türkiye'nin dünyaya uygun, dünyadaki emsallerini geçebilecek tarzda öğrenci yetiştirmesi mümkün olabilir mi? Katienin olamaz. O yüzden, şimdi, böyle bir durumda ne yapmak icap eder diye bakılırsa, bana göre neyiz yoksa... Ya, bu deminki özelleştirme rakamı -Özgür Bey'i görünce aklıma şimdi artık özelleştirme geliyor- kaçtı? 577 milyar dolar. Üniversitelere ve bütün Millî Eğitime verdiğimiz rakam ne kadardı? 571 milyar Türk lirası. Bunu birbirine uyumlu hâle getirip bölelim. Yani o 77 milyar dolar var ya sattığınız, sizden önceki hükümetlerin yaptığı, millî servet mahiyetindeki iktisadi kıymetlerimiz; eğer bu Millî Eğitim bütçesi gibi bir bütçe yapsanız yüz otuz senelik Millî Eğitim Bütçesini ve üniversitenin bütçesini karşılamış oluyordu. O yüzden -bunun önemini- bir daha bana da laf atarken arkadaşlarımızın daha dikkatli olmalarında fayda görüyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

UĞUR AYDEMİR (Manisa) – Daha önce satılmamış mıydı Sayın Kesici; daha önce satılmamış mıydı?

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Şimdi, değerli milletvekilleri, buradan enflasyona -çeşitli varyasyonlar da alıyor- hayat pahalılığına kısaca bir girmek ve daha sonra da Sayın Başkanın müsamahasını istismar etmeden çıkmak istiyorum.

Bu enflasyon kötü bir şey, bütün kötülüklerin anası; ekonomide bütün kötülüklerin anası ve bütün yanlış kararların sonucu. Ya, bu, nereden çıktı kardeşim, niye oldu bu enflasyon? Enflasyon bir sebepten olmaz, iki sebepten olmaz, üç sebepten olmaz; ekonomik hayatta yapılan bütün yanlışların sonucu olarak ortaya çıkar ve bütün kötülüklerin de iktisadi kötülüklerin de anası olmuş olur. Şimdi, bu, devleti tahrip eden bir şeydir, gelir dağılımını en çok bozan, en hızlı ve en çok bozan işlerden biridir. Alacaklı alacağını alamaz, borçlu borcunu ödeyemez... Bizde ticaret çekle yapılır, peşin parayla yapılır, senetle yapılır, bir de sözle yapılır dünyadan farklı olmak üzere. Bizdeki neredeyse söz ticareti, sözle yapılan ticaret, öbür ticaretlerden daha da büyüktür. Enflasyonist ortamlar sözü ayağa düşürür; borçlu borcunu ödeyemez, alacaklı alacağı ödeyemez, ticaret hayatı da olduğu gibi şey yapar.

İki: Türkiye'nin işçileri, memurları, emeklileri, az gelirli, dar gelirli, sabit gelirli enflasyonist ortamda normalden çok fazla ve normalden çok hızlı ezilirler. O yüzden -Sayın Maliye Bakanımızı seviyorum, sevgili ve samimi bir Maliye Bakanı olarak görüyorum- bu "epistemoloji" vesaire gibi terminolojilerle filan meseleye yaklaşmak yerine, çok daha ciddi bir şekilde bu enflasyonun belini kıracak davranışlar içerisinde olmaları lazımdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Kaç dakikamız olacak Sayın Başkanım? Bir beş dakika varsa ona göre gideyim.

BAŞKAN – Buyurun Sayın Kesici.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Müspet manada güldüler efendim.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Şimdi, buradan devletin, hazinenin durumuna gelip bu bahisten çıkmak istiyorum zaten. Bu halkın durumunu söyledik. Enflasyon, hayat pahalılığı; daha doğrusu ben hayat pahalılığı demeyi severim, doğru tabir budur. Enflasyonda 409 tane madde vardır, farklı ağırlıkları vardır, farklı ölçümlmeleri vardır, bizi günlük hayatta hiç ilgilendirmeyen bölümleri filan da vardır. E, niye biz bu işi, hesaplamaları yaparız? Ekonomik bazı hesaplamalar bakımından lazımdır. Bizi daha çok ne ilgilendirir? Biraz önce tarım sektöründe arz ettiğim gibi, gıda enflasyonu ilgilendirir, ondan da daha çok 8-10 tane çarşı, pazar maddesi ilgilendirir. Öyle değil mi? Et, süt, peynir, yumurta, patates, domates, biber, patlıcan, soğan, sarımsak; öbürlerini de arkadaşlarımız akıllarına geleni de eklesinler. Bu 10 madde ilgilendirir. Bu 10 maddedeki fiyat yüzde 150'dir. Enflasyon normal ölçümüne göre yüzde 65, TÜİK'e göre -tamam, benim itiraz etmem olmaz o işe, devletin kurumudur- ama asıl halkı ilgilendiren bölümü yüzde 150'lik bir fiyat artışıdır. Bu, belimizi kırıyor, yıkıyor.

Devletimizin hazinesi için yine mütebedeyin arkadaşlarımızın, benim de sevdiğim bir tabir var; beytülmal. Bu, devletin hazinesi demek. Devletin hazinesinin cisimlenmiş hâli şimdiki ekonomi yönetiminde Merkez Bankasının net rezervleridir. Merkez Bankasının brüt rezervleri var, bizim ona karşılık yükümlülüklerimiz var, o yükümlülükleri çıktığınız zaman elimizde kalan rakam, net rezervler. Ve AK PARTİ iktidarının da aşağı yukarı dört beş sene öncesine kadar -bu net rezervin normali bizde 50-60 milyar dolar olursa iyidir, istikrarlıysa- işte, 50-60 milyar dolar, 40,30,20,10, bu seyirde seyrediyor idi ama son üç senedir eksi 50 milyar dolar, 49,48;50,51 filan, eksi 50 milyar dolar. Ya, bu, borcun harcın filan çok ötesinde bir rakam, çok vahim bir şey. Devletin başı ağrısa, 1 tane aspirin alacak olsa buradaki parayla o aspirini alamıyor, aspirin parası yok yani. Bu eksileri, milyar dolarları falan, biraz önce de arz ettiğim gibi hepimiz kullanıyoruz ama işin aslı esası bu.

Bizde ekmeğe "nan" derler ya; bu, bizi nana muhtaç eden bir şeydir, eksi 50 milyar dolar nana muhtaç eder, namerde muhtaç eder -ediyor- muhannete muhtaç eder. Bu "5N 1K" diye medyada bir şey var, ben de onu şimdi buna benzeterek "2N 1M" ettim. 2N, nana muhtaçlık, namerde muhtaçlık; 1M, muhannete muhtaçlık. (CHP sıralarından alkışlar) Bundan süratle devletimizin, milletimizin çıkarılması lazım.

Sayın Başkan, buradan çözüme geliyorum. Çözüm... Allah'tan ki bu söylediğim rakamlar, benim gözümde gösteriyor ki artık AK PARTİ'nin yirmi yıldan sonra Türkiye'ye vereceği hiçbir müspet bir şey kalmamıştır. (CHP sıralarından alkışlar) Eskimiştir, verilecek bir şey yoktur ama ne yapılacak? Yani seçimlere üç sene kalmış olsa daha zor bir durumdu benim için de bizim için de, Allah'tan ki birkaç ay sonra bir seçim var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kesici, beşinci dakikayı da ilave veriyorum, tamamlayalım lütfen.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Olur.

BAŞKAN – Çabuk geçiyor zaman.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Öyle mi? Bir iki dakika lütfedersiniz.

Arkadaşlarımız da iyi dinliyorlar, Allah için iyi dinliyorlar yani. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, evet, bu seçim var. Samimi olarak arz ediyorum: Allah nasip ederse seçimi biz kazanacağız. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) "Biz" dediğimiz, Millet İttifakı'yla biz kazanmış olacağız. Öbürleri için de söyleyelim: Bu seçimin kaybedeni de olmayacaktır. Seçimin kazananı olacak, seçimin kaybedeni olmayacak. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) E, nasıl olacak? Çünkü demokrasi kazanacak, çünkü Türkiye kazanmış olacak. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

UGUR AYDEMİR (Manisa) – Yirmi yıldır olduğu gibi.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Şimdi, değerli milletvekilleri, seçimin kazanılmasının ertesi günü, devlette var olan ne kadar güç, kudret, yetki varsa bunların hepsi tek bir elde, tek bir makamda, tek bir kurumda toplandı. Buna son verilecektir, böyle bir düzenin devam etmesi imkânsızdır. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Onun yerine, dünya demokrasi tecrübesinin de bizi getirdiği nokta olan, şimdi de bizim birazcık daha iyileştireceğimiz iyileştirilmiş, güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçilecektir. (CHP sıralarından alkışlar)

RECEP ÖZEL (Isparta) – Nasıl geçilecek ya?

İLHAN KESİCİ (Devamla) – İyileştirilmiş, güçlendirilmiş parlamenter sistemin yapacağı ilk şey, devleti tüm kurum ve kurullarıyla avdet ettirmektir. Devlet tüm kurum ve kurallarıyla avdet edecektir. Devlette partizanlık, adam kayırmacılık... (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kesici, tamamlayalım lütfen, yedi dakika oldu; haksızlık oluyor artık.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Şimdi, cumhuriyetin 100'üncü yıl dönümü münasebetiyle, müsaade ederseniz...

BAŞKAN – Hemen, bir dakika daha...

İLHAN KESİCİ (Devamla) – O iki dakika alıyor.

BAŞKAN – Yok, bir dakika, altmış saniye...

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Onu almaz.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

İLHAN KESİCİ (Devamla) – Olur, hayhay.

Benim bir cumhuriyet tarifim var. Önümüzdeki sene, Allah nasip ederse on beş gün sonra cumhuriyetimizin 100'üncü yılına gireceğiz. Türkiye Cumhuriyeti devleti, iki yüz yıllık yenilmişliklerimize, geri kalmışlığımıza, itilip kakılmışlığımıza karşı çare olarak ancak yüz sene kafa patlatarak bulabildiğimiz merhemdir. Biz bu cumhuriyetten en küçük bir taviz vermeyiz. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Büyük Atatürk'ün Onuncu Yıl Nutku'nun en son paragrafında Türk milletine karşı bir dileği var, o dilekle -müsaade ederseniz- sözlerimi bağlıyorum: Ebediyete akıp giden her yüz senede bu büyük millet bayramını, bu büyük cumhuriyeti, aziz cumhuriyetimizi bundan sonra daha büyük şanlarla, şereflemlerle, saadetlerle kutlamaya devam edeceğiz; cumhuriyetimizin 100'üncü yıl dönümü kutlu olsun. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.24

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.51

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 40'ıncı Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk söz, Grup Başkan Vekili, Kayseri Milletvekili Sayın Mustafa Elitaş'a aittir.

Buyurun Sayın Elitaş. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda 5 Aralıkta başlayan 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi görüşmelerini, bugün, 16 Aralık itibarıyla inşallah tamamlayacağız. Bu süreçte, millî iradenin tecellîgâhı Gazi Meclisimize bütçeyi sunan Sayın Cumhurbaşkanımıza, burada bütçeyle ilgili görüşlerini açıklayan Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza, görüşmelerde yoğun mesai harcayan Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyelerine, tüm milletvekillerine, sürecin verimli bir şekilde geçmesine katkı sağlayan Sayın Bakanlarımıza, kamu kurumlarımızın değerli temsilcilerine, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında bütçe süreci boyunca emek veren değerli arkadaşlarımıza bir kez daha teşekkür ediyor; bütçe görüşmelerinin bu yıl da en hayırlı şekilde tamamlanmasını temenni ediyorum.

Değerli milletvekilleri, ülkemiz, Gezi olaylarıyla başlayan süreçte, 17-25 Aralık yargıda darbe girişimi, terör saldırıları, 15 Temmuz menfur darbe girişimi gibi pek çok iç ve dış hain saldırıyla mücadele etmekteyken Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemiyle istikrarı sağlamış, tüm bu olumsuzluklara rağmen 2011-2021 yılları arasındaki dönemde yıllık ortalama 5,8 oranında büyümeyi başarmıştır. Küresel finansal krizlere rağmen Türkiye, 2020 yılının ikinci yarısından itibaren alınan önlemler neticesinde olumlu yönde büyüyerek olumsuz yönde gerileme yaşayan diğer ülkelerden net bir şekilde ayrılmıştır.

2019-2021 yılları arasında Covid-19 salgınının etkileri tüm dünya ülkelerinde şiddetli bir şekilde görülmesine rağmen, ülkemizde gerçekleşen büyüme oranı yüzde 4,2 seviyesinde gerçekleşmiştir. Bu büyüme üretim faktörleri açısından incelendiğinde, yatırım artışlarının sürüklediği sermaye birikimi ve özellikle faktör verimliliğinin büyümeye önemli ölçüde katkı sağladığı görülmektedir. Ülkemiz güçlü sağlık altyapısı, aşılamanın hız kazanması, yılın ikinci yarısından itibaren kontrollü normalleşme dönemine geçilmesi; sanayileri, çarkları durdurmadan üretime ve ihracata hızlı devam edilmesiyle, firmalara ve hane halkına verilen desteklerin etkisiyle 2021 yılında Türkiye, OECD ve AB ülkelerinden 2 kat daha fazla büyüme göstererek yüzde 11,4'le son elli yılın en yüksek büyüme hızına ulaşmıştır. 2022 yılında kesintisiz büyüme ivmesinin devamıyla yüzde 5 civarında büyüme hızına ulaşmayı öngörüyoruz. Ukrayna'daki savaşın olumsuz etkileri pandemi tarafından hâlihazırda zarar görmüş dünya ekonomisinin toparlanmasını engellerken 2022 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 3,9, yılın ilk dokuz ayında ise yüzde 6,2 oranında büyüyen Türkiye ekonomisi, orta vadeli program hedeflerine büyük ölçüde uyumlu hareket ederek tüketim, makine, teçhizat yatırımı harcamalarının sürüklediği sabit sermaye yatırımları harcamaları ve net mal ve hizmet ihracat kalemlerinin öncülüğünde iç ve dış talebin beraber büyümesiyle harcamalar yönüyle dengeli bir görünüm sergilemiş ve güçlü duruşunu korumaya çalışmıştır. Sağlıklı ve sürdürülebilir temel yapı taşlarından olan ve özel önem verdiğimiz makine, teçhizat yatırım harcamaları on iki çeyreklik kesintisiz büyümeye devam etmiş, bu dönemde ortalama yüzde 1dokuz,6 artış hızıyla güçlü bir performans göstermiş, yılın ilk dokuz ayında büyümeye yüzde 1,72 oranında katkı sağlamıştır.

Diğer önem verdiğimiz ve ekonomi politikalarımızın temel yapı taşlarından biri olan net mal ve hizmet ihracatının yılın ilk dokuz ayında yüzde 6,2 oranındaki büyümeye katkısı ise başta ihracatımızın, turizm sektörünün üstün performansı ile 2,04 puan olmuştur. Böylece yılın ilk dokuz ayında makine, teçhizat yatırım harcamaları ile net mal ve hizmet ihracatının büyümeye katkıları toplam 3,8 puanla, yüzde 6,2 oranındaki büyümenin yüzde 60,5'ini oluşturmuşlardır. 2022 yılının ilk dokuz ayında üretim yönüyle büyümeye öne çıkan, yaptığı 5,2 puanlık katkıyla hizmetler sektörü olmuştur. Turizm gelirlerindeki ve bağlı hizmet gelirlerindeki artış sayesinde hizmetler sektörü yılın bahse konu döneminde yüzde 8,3 oranında büyüme kaydetmiştir.

Jeopolitik sorunların gündemi meşgul ettiği ve küresel durgunluk endişelerinin hâkim olmaya başladığı 2022 yılı genelinde Türkiye ekonomisinin orta vadeli program tahminlerimizle uyumlu olarak yüzde 5 civarında dengeli bir büyüme sergilemesi beklenmektedir. Türkiye ekonomisi mevcut dönemdeki zorlu sınamalara rağmen hedeflerine ulaşma kararlılığını sürdürmektedir.

Ülkemizin büyüme performansındaki güçlü eğilime paralel olarak istihdamda da önemli artışlar yaşanmıştır. Salgının işsizlik oranı üzerindeki negatif etkisi tüm dünyada diğer krizlere göre çok daha hızlı ve keskin olmuş, Amerika Birleşik Devletleri'nde işsizlik oranı salgın sürecinde 5 kate yakın artmıştır. Türkiye ise bu süreci diğer ülkelere kıyasla çok daha başarılı şekilde yönetmiş, 2019 yılı dördüncü çeyreğinden 2022 yılı ikinci çeyreğine kadarki dönemde 2 milyon 554 bin ilave istihdam artışı sağlayarak salgın öncesi döneme göre istihdam artışında ülkemiz OECD ülkeleri arasında ilk sırada yer almıştır. 2022 yılı yıl genelinde de yaklaşık 1,9 milyon istihdam gerçekleştirmeyi öngörmekteyiz. Son açıklanan verilere göre 2022 yılı Ekim ayında işsizlik oranı ise yüzde 9,9 olarak tek haneli seviyeleri kaydetmiştir.

2022 yılında tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de enflasyon en temel sorunlardan biri olmuştur. Bu eğilimde kur gelişmelerinin birikimli etkileri, Rusya-Ukrayna savaşına bağlı olarak yüksek oranda artan enerji ve gıda fiyatlarının yansımaları ve tedarik zincirlerindeki aksaklıklar belirleyici olmuştur. Diğer taraftan uygulanan vergi indirimleri ve sübvansiyonlar aracılığıyla temel ürünlere erişim kolaylaştırılmış, başta gıda olmak üzere dış ticaret tedbirleriyle arz kısıtlamaları hafifletilmiş, enflasyonla mücadele önlemleri koordineli bir şekilde kararlilikla alınmıştır. Enflasyonla mücadelede bugüne kadar yönetilen, yönlendirilen fiyatlar, vergi indirimleri ve sübvansiyonlar vasıtasıyla gerekli adımları hızla hayata geçirmiş, bundan sonra da aynı yaklaşımımız çerçevesinde vatandaşlarımızın alım gücünü koruyacak şekilde adımlarımızı atmaya devam edeceğiz. Enflasyon beklentilerinin artık kontrol altında olması, fiyat istikrarı ve finansal istikrara yönelik uygulanan önlemler ve enflasyonla mücadeleye yönelik kararlı duruşla bu aydan itibaren enflasyon oranında kesintisiz bir düşüşün yaşanacağı bir dönem başlamıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Enflasyon dinamikleri her geçen gün iyileşmekte ve aylık veriler geçmiş yıl ortalamalarına benzer gerçekleştirmeye başlamaktadır. Böylece, yılın ikinci yarısında ilk yarıya kıyasla belirgin şekilde aylık enflasyonun gerilediği görülmektedir. Bu çerçevede, enflasyon oranının 2022 yılı sonunda yüzde 65'e, 2023 yılı sonunda ise yüzde 25'e gerilemesi beklenmektedir.

Küresel ticaret, salgın ve jeopolitik gelişmelerden en fazla etkilenen alanların başında gelmektedir. Küresel ekonomik aktivite koşullarındaki değişim dış talep üzerinden mal ihracatımızı; dünya genelindeki salgın hastalıklar ve jeopolitik gerilimler turizm gelirlerimizi; yine, küresel ekonomik ve gelişmeler ise emtia fiyatları üzerinden ithalatımızı doğrudan etkilemektedir. Tüm bu dışsal faktörler ve şoklara karşı doğru stratejiler çerçevesinde gerekli tedbirleri hızlı ve işlevsel bir şekilde alıp mal ve hizmet ihracatımızı nitelik ve nicelik bakımından geliştirmeyi amaçlıyoruz. Bu kapsamda, esasen salgının ihracatımız üzerindeki

baskılayıcı etkileri kısa zamanda bertaraf edilmiş, 2020 yılının ikinci yarısı itibarıyla başlayan ve 2021 yılında da devam eden ihracat artış eğilimi sonrası ihracatımız tarihî yüksek seviyelerine yükselmiş ve ilk kez 225 milyar doların üzerine çıkmıştır.

Değerli milletvekilleri, burada biraz önce, çok değerli, kıymet verdiğim 2 milletvekili arkadaşımız görüşlerini ifade ettiler. Sayın Kesici 2012 yılından bu tarafa herhâlde bütçelerle ilgili görüşmeler yapıyor, ilk girişinde de dedi ki: "AK PARTİ iktidarının... Türkiye genelinde, belki cumhuriyet tarihinde olduğu kesin ama dünya tarihinde de böylesine bir süreklilik arz ettiği olmamıştır, takdire şayandır ama bundan sonra bu süreç devam etmeyecek." 2012 yılında da Sayın Kesici'nin nasıl konuştuğu bir film şeridi olarak gözümün önüne geldi, aynı ifadeleri kullandı ama şunu açık ve net ifade ediyorum ki 2012'de sizin söylediğiniz nasıl tutmıyorsa inşallah 2028 yılında da 26'ncı bütçeyi yapmak nasip olacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bugün 21'inci bütçeyi gerçekleştiriyoruz, 2028 yılında da inşallah AK PARTİ, Cumhuriyet 26'ncı bütçesini gerçekleştirmek üzere burada sizlerin huzurunuza gelecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Türkiye dayanır mı acaba buna?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – O zaman da tahmin ediyorum, 2024 yılının bütçesini yaparken yine inşallah, Allah nasip ederse, Sayın Kesici milletvekili olduğu takdirde, nasip olur biz de milletvekili olursak herhâlde yine aynı konuşmaları yapacağız diye tahmin ediyorum.

Bakın, Sayın Kesici'ye, kendisine teşekkür ediyorum; çok naif bir konuşma yaptı, teknik bilgilerle ifade etmeye çalıştı, gerçekten keyifle dinliyoruz bazı eleştirilerine katılmasak bile. Kendisinin Planlama Müsteşarı olduğu dönemde yakından takip ettiğimiz; Anavatan Partisi döneminde belediye başkanı adayı olduğu, daha sonraki süreçlerde de milletvekili olduğu dönemleri de biliyoruz. 1991 yılında Planlama Müsteşarı iken o zaman rahmetli Demirel'in "Kim ne verirse 5 fazla vereceğim." dediği ve emeklilik yaşını 38'e düşürdüğü dönemde Sayın Kesici Müsteşardı. O zaman müsteşar olurken Türkiye'nin aktüeryal dengesini olağanüstü derecede olumsuz etkileyecek bir süreçte maalesef bir müsteşar olarak, bir teknik adam olarak ne itiraz etmiş ne de olumsuz sonuçlarıyla ilgili herhâlde Sayın Demirel'i uyarmamıştır diye tahmin ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bugün bizim gelecekle ilgili yaptığımız rakamları, 2023 yılında Strateji ve Bütçe Başkanlığının çıkardığı Cumhurbaşkanlığı 2023 Programı'yla ilgili, oradaki rakamlar çerçevesinde alıp değerlendirmeleri... Ben de hem öğrencilik yıllarımda hem iş âleminde yıllık programları çok yakından takip ederdim. Çünkü yıllık programlar devletin, hükûmetin bir sonraki yıl ne yapacağı, hane halkı gelirlerinin nasıl olacağı, o gelirler çerçevesinde piyasada, iş âleminde ne tür yatırım yapıp yapılmaması gerektiği konusunda karar alınması için çok önemli unsurdur. Çünkü program, Türkiye Büyük Millet Meclisinin çıkardığı bütçe doğrultusunda hükûmetlere verilmiş bir yetkidir, o yetki çerçevesinde de 85 milyon insanı ilgilendiren önemli bir unsurdur. Programa bütçe çerçevesinde uyabilmek en önemli kriterlerden biridir.

Şimdi, Sayın Kesici veya Sayın Hamzaçebi 2002 yılındaki asgari ücret karşılaştırması ile bugünkü karşılaştırmayı yaptı. 2002 yılına girerken net asgari ücret...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – 2002'ye gitmedim ben.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Girmediniz, peki; ben o zaman gireyim. Net asgari ücret 2002 yılına girerken yani Aralık veya Kasım 2002'de 164 liraydı yani 98 dolardı.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – 183 liraydı, 183.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – O 184 lira 2002'deydi. 2021 yılındaki net asgari ücret... 2002 yılının Aralık ayını söylüyorum Sayın Hamzaçebi.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Düşüktü, düşük.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – 2002 yılının Aralık ayını söylüyorum.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Düşüktü tabii ki.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – 2022 yılının Aralık ayında, bugün, net asgari ücret 300 dolar civarında yani dolar cinsinden 3 misli asgari ücrette bir artış var.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Asgari ücret taban ücret değildi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bu yanlış bir karşılaştırma.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Hem Sayın Hamzaçebi'nin hem Sayın Kesici'nin ifadelerinde... "Ben müsteşarken Türkiye ekonomisi 18'inci sıradaydı." dedi; doğru.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – 17.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – "17'nci sırada" demiş, evet.

Şimdi, bakın, değerli arkadaşlarım, size Euronews'in bilgilerini ifade etmek istiyorum. Türkiye ekonomisi satın alma gücü paritesine göre 2000 yılında 18'inci sırada, 2001 yılında 18, 2011 yılında 16, 2013 yılında 14, 2016 yılında 13, 2022 yılında satın alma gücü paritesine göre 11'inci sırada. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ERHAN USTA (Samsun) – Siz 2023 hedeflerinizi satın alma gücü paritesi üzerinden koymadınız.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi, dünya ülkelerinin, satın alma gücü paritesine göre gayrisafi yurt içi hasılatları - Euronews'in rakamlarına göre- 2021 verilerini söylüyorum: Çin Halk Cumhuriyeti 27,2 trilyon dolar -1'inci sırada- Amerika Birleşik Devletleri 22,996 trilyon dolar, Hindistan 10 trilyon dolar -küsurlarını okumuyorum- Japonya 5,6 trilyon dolar, Almanya 4,9 trilyon dolar, Rusya 4,5 trilyon dolar, Endonezya 3,56 trilyon dolar, Brezilya 3,43 trilyon dolar, İngiltere 3,40 trilyon dolar, Fransa 3,35 trilyon dolar, Türkiye 2,59 trilyon dolar; satın alma gücü paritesine göre ülkemizin bulunduğu durum. Şimdi, bu süreç içerisinde baktığımızda bu neyi gösterir? Nominal olarak gayrisafi yurt içi hasılatlarını artıran ülkelerde fiyatlar çok fazla yükseldiğinden dolayı insanların izafi olarak gelirleri artarken ihtiyaçlarını karşılamak, refah seviyelerinin kontrol edebilmek için aldıkları harcamaların gelirleri oranına göre çok daha fazla arttığını gösteriyor ama bu, Türkiye'de gelirleri seviyesinde belirli bir oranda normal bir artışın da beraberinde getirdiğini gösteren en önemli unsurlardan biridir.

Bakın, değerli arkadaşlar, AK PARTİ'nin 3 Kasım 2002 seçimlerine gelirken önce en önemli yaşadığı sorunlardan biri 1994 yılında Belediye Başkanı -ki herhâlde siz de o zaman birlikte adaydınız Sayın Cumhurbaşkanımızla beraber- olduktan itibaren dört buçuk yıl Belediye Başkanlığı yaptı ve bir yargı darbesiyle Belediye Başkanlığı elinden alındı, 2002 yılına girerken "Muhtar bile olamaz." dediler ama bu millet başına bastı, bugün Türkiye'nin en büyük makamı Cumhurbaşkanlığı yaptı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 3 Kasım 2002 seçimlerine girerken alelacele Diyarbakır mahkemesinden alınan "Seçimlere girebilir." kararı başka bir üst mahkemenin bozularak "Seçimlere girilemez." kararı hâline getirildi. Yine millet buna dersini verdi, 3 Kasım 2002 seçimlerinde AK PARTİ'yi Türkiye Büyük Millet Meclisinde yüzde 66 oranında milletvekiliyle temsil edecek bir sayıya ulaştırdı.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Yüzde 34'lede...

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – O günden bu tarafa, başarılarla imza atan Sayın Cumhurbaşkanımızın "çiraklık dönemi" dediği, "kalıfalık dönemi" dediği, "ustalık dönemi" dediği süreçlerden bugün, dünyada satın alma gücü partisine göre 11'inci sıraya getirdiysek, inşallah -sizin ifadenizle de- "ustabaşılık" döneminde Türkiye'yi daha da ileriye götürüp belki ilk 10 konum arasına girdirmek için gayret edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bu dönem emeklilik dönemi olacak.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Tekrar ifade ediyorum: İnşallah, 2028 yılında 26'ncı bütçeyi hazırlamış olacağız.

Bugüne kadar, rütbeliler, demokrasiyi balans ayarı vererek idare etmeye çalıştılar, dizayn etmeye çalıştılar. Bir dönem yargı, ülkeyi, siyaseti yargısal kararlarla idare etmeye, dizayn etmeye çalıştı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Aynısını siz yapıyorsunuz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Siz de dizayn ediyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Bugüne kadar bütün meseleleri hep olumsuz güçlerin, ülke demokrasisinin önündeki engelleri hep omzunda rütbesi olanların dizayn etmeye çalıştığı, yargıyı baskılayıp siyaseti dizayn etmeye çalışılan sürecin hepsini geçtik. Hep beraber biliyoruz; yargı mensuplarının Genelkurmay Başkanlığında esas duruşta bekleyip ayakta alkışladıkları dönemi de biliyoruz ama hamdolsun, artık rütbeli demokrasiden, dizayn edilen demokrasiden değil, milletin kayıtsız şartsız egemenlik hükümlerine doğru gelmiş olduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunu AK PARTİ iktidarı döneminde yakalamış olduk.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Yargı diktatörlüğünü unutuyorsunuz, siyasi diktatörlüğü unutuyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi, Sayın Hamzaçebi hadislerle, ayetlerle hakikaten çok güzel açıklamalar yapıyor; kendisine de teşekkür ediyorum. Dün Sanayi Komisyonunda görüştüğümüz kanun tekliflerinde, çok değer verdiğim, birlikte Sanayi Komisyonunda çalıştığımız Müzeyyen Şevkin Hanımefendi vardı -o herhâlde yok- o da Nur suresinin 65'inci ayetinden güzel örnekler verdi, bazı surelerin de ayetlerinden verdi. Şimdi, gözümün önüne film şeridi gibi geldi. Bundan yıllar önce -şurada-başörtüsüyle giren hanımefendilere -sanıyorum şu sıralarda bir yerde oturuyordu- "Haddini bildirin bu Hanım'a." denilen bir kürsüyü gördük, Türkiye Büyük Millet Meclisi kürsüsünü gördük. O günden bu tarafa neler çektiğimizi çok iyi biliyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bakın, değerli milletvekilleri, ben, 14 Mart 2008 tarihindeki AK PARTİ'nin kapatılma davasında yargılanan milletvekillerinden biriyim. Toplam 79 kişi sanıktı, 39'u milletvekiliydi, o 39 milletvekilinden 1'isi bendim. Niye yargılandım biliyor musunuz? Sayın Hamzaçebi çok iyi bilir. Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 2'nci maddesine değişiklik önergesi verdiğim için yargılandım. Orada ne geçiyor? Sayın Hamzaçebi herhâlde ezbere bilir. "Bu Kanunun tatbikatında sendikalar dernek; cemaatler vakıf hükmündedir." Biz bunu aldık "Bu Kanunun uygulanmasında sendikalar dernek; cemaatler ise vakıf sayılır." ifadesini koyduk. Başsavcı ne demiş biliyor musunuz? "İlk defa bir milletvekili, bir kanuna, Türkiye Cumhuriyeti kanunlarına 'cemaat' ifadesini yerleştirmiştir." diye beni yargıladılar.

İkinci suçum neydi biliyor musunuz? Hani, 411 kaosa kalkan el var ya, o 411 kaosa kalkan... Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Sayın Devlet Bahçeli ve tüm Milliyetçi Hareket Partisi arkadaşlarımızla birlikte getirdiğimiz başörtüsüyle ilgili Anayasa değişikliği teklifiyle ilgili biz bir kanun teklifi verdik, 5 Grup Başkan Vekili imza attık. Kanun teklifinde başörtüsünün nasıl bağlanacağıyla ilgili tarif ediyorduk. O kanun teklifi, biraz önce Sayın Hamzaçebi'nin bahsettiği... Şimdiki Genel Başkan Yardımcımız Sayın Nurettin Canikli, şimdiki Adalet Bakanımız Sayın Bekir Bozdağ, ben ve diğer 2 arkadaşımız birlikte Anayasa Mahkemesinde yargılandık. Şimdi hatırlayın, 2008 yılında Anayasa Mahkemesinde bir arkadaşımız yine yargılandı. Niye yargılandı biliyor musunuz? Belediye başkanlığı adaylığı sürecinde, seçim sürecinde, ramazanda teravih namazını kıldırıp imamlık yaptığı için Anayasa Mahkemesinde yargılandı ama Cenab-ı Hak'a lütfediyorum, biz milletvekillerine 2002-2007 döneminde "Aman, buradan ayet, hadis söylemeyin." Niye? Başkaları "Laiklik ilkesine aykırı hareket ediyorsunuz." diye bize itiraz ederken, bizi birilerine şikâyet ederken, bizi birilerine, yargıya şikâyet etmesi için "Ne olur fırsat vermeyin." derken bugün, burada, daha önce de birkaç kez yaptığı gibi hem Sayın Hamzaçebi'nin hem de değerli milletvekili arkadaşımız Sayın Müzeyyen Şevkin'in dün Sanayi Komisyonunda 2 tane ayeti çok güzel de ifade etti; kendilerine de katılıyorum. Söylemesi, gerçekten Müslüman bir Türkiye'de, inanan bir Türkiye'de insanların artık ruhuna tercüman olma noktasına Cumhuriyet Halk Partisinin de gelmesi bizim için çok önemli bir gelişmedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Biz kalubeladan beri Müslümanız ya, kalubeladan beri ya. Başkan, yapma Allah'ını seversen.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Değerli arkadaşlar...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu ülkenin kurucu partisiyiz; biraz tarih okuması lazım, 1920'lere bak. İlahiyatı da biz kurduk, imam-hatibi de.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bakınız, geçenlerde sizin içinde bulunmuş, bir dönem de bakanlık yapmış değerli arkadaşımız Sayın Mehmet Sevigen bir televizyon programında açıklama yapıyor. Bugün 128 milyar dolar bahsetmediniz, geçen dönem, hani, "128 milyar dolar nerede?" diye pankartlar açarken sizin hem bir televizyon programında hem buradaki kürsüde ifade ettiğiniz "Ya, 128 milyar doların ne olduğu zaten Merkez Bankası kayıtlarında bellidir. İşi bilenler giderler bakarlar, orada görürler." dedikten sonra Cumhuriyet Halk Partisi artık "128 milyar dolar nerede?" diye sormuyor.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Vakayia diye oldu da ondan.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi sorduğunuz şu, diyorsunuz ki: Bugün Merkez Bankası bütçesinin net rezervi eksi 52 mi dediniz?

İLHAN KESİCİ (İstanbul) – Eksi 50 yani eksi 49, eksi 50.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Eksi 50 milyar dolar dediniz. Yaklaşık olarak eksi 52 olabilir, 50 de olabilir. Merkez Bankasından arkadaşlarımız varsa zaten bu bilançoya baktığınız takdirde bu net olarak gözükür.

Şimdi, Sayın Sevigen dedi ki: "Bakın, buradan ifade ediyorum, açık ve net söylüyorum, bir siyasi partinin genel başkanı 1 Temmuz 2020 tarihinde korumasına bir çanta dolusu para vererek 'Git bana dolar al.' dedi." 1 Temmuz 2020 önemli zamanlardan biriydi. "O dönem içerisinde eğer bu genel başkan açıklamazsa ben kendisini açıklayacağım." dedi. Ben buradan Sayın Sevigen'e çağırı yapıyorum. Kim, bu çantasıyla korumasına bir çanta dolusu Türk parasıyla dolar aldırarak genel başkan kim? (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – 10 bin dolar alan kim?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Sorduk kimdir diye. Sayın Sevigen bir üst kademeye daha gitti, dedi ki: "Şu anda bir siyasi partinin genel başkanı, 6'lı masadaki ittifakın birinin genel başkanı." Kimin olduğunu herhâlde siz de kendi içinde sorarsınız. Sayın Özgür Özel şimdi notlarını alıyor, herhâlde Mehmet Sevigen Bey'in bir televizyon programındaki yaptığı söyleşiyi ilgili görüşmeleri takip edecektir diye düşünüyoruz.

Değerli milletvekilleri, bakın, Türkiye Cumhuriyeti çok partili siyasi hayata geçtikten sonra değişik badireler atlattı. 1950-57 dönemindeki Demokrat Parti iktidarının 1957 tarihinden itibaren önünü kesmek, engellemekle ilgili mücadeleler ve maalesef 27 Mayıs beraberinde geldi. Geçen hafta veya bu hafta bir milletvekili arkadaşımız -kendisini de amcasını da çok iyi tanırım, ticaret hayatımızda alışveriş de yaptık- Demokrat Partinin eski üyelerinden birisi. Demokrat Partililer devletle ilgili hiç seslerini çıkarmamışlardır. Değerli arkadaşlar, darbeyi yapan devlet değildi.

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Değildir tabii, öyle bir şey demedim ben; değildir tabii.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Darbe, Demokrat Parti iktidarına karşı yapılmıştır, siyasi iradeye karşı yapılmıştır. O

gün -ben 4-5 yaşlarında çocuğum- gazete okuyorlar, bir kamyonun içerisinde taşıma yapıyorlar. Oradan birisi diyor ki: "Menderes'i asacaklarımış." İçi yanan bir amcamız da diyor ki: "Assınlar da göreyim." İçinden bağıyor, yüksek sesle bağırarak, içinden bağıarak isyanlarını dile getirmeye çalıştı. Ne yaptı? Adalet Partisini iktidara getirdi. Eğer 1960'ta benim babam, benim dedem ve o günkü Demokrat Partililer bağırabilselerdi 12 Mart olmazdı. 12 Marta biz sesimizi çıkartabilseydik -ben lise talebesiydim-yükseltebilseydik...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Biz sesimizi çıkardık ama yanımızda değildiniz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – ..."Parlamento bizim Parlamentomuz, Meclis bizim Meclisimiz doğrusu yanışıyla, iyisiyle kötüsüyle bizim Meclisimiz. Bunu biz, irademizle seçtik; onlara, rütbeli balans ayarına hayır diyoruz." deme ihtiyacını gösterebilseydik...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Biz söyledik, yanımızda değildiniz. Şimdi konuşma hiç.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – ...cesaretini ortaya koyabilseydik 12 Mart olmazdı. 12 Martta Sayın Ecevit ne yaptı? Cumhuriyet Halk Partisi sessiz kalınca "Bu darbe bana karşı yapılmıştır." dedi.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Onun sillesini biz yedik.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Millet aç, aç. Öğretmenler ayakta. Sen neyi anlatıyorsun?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Tarihî bir çınar, siyasetteki çok önemli bir figür ve 1972 yılında rahmetli İnönü'yü "Genel Başkan"lık makamından etti. Niye? Çünkü millet iradesine karşı yapılan engellere fırsat vermiyor, millet iradesine sahip çıkmaya çalışıyor ama bunu direnerek değil, sandık da göstererek yapıyor.

AHMET HAMDİ ÇAMLI (İstanbul) – Bravo!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Ve 28 Şubat... 28 Şubat kararları olduğunda hepimiz sessiz çığlık yaptık.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben sessiz kalmadım!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bütçe, bütçe!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Başörtülü kardeşlerimize işkence yapıldı, onları okullara sokmadılar, ikna odalarına soktular. O kardeşlerimiz yürüyüşler yaptılar ama "Ben onları yarasa gibi görüyorum." diyen bir zihniyet...

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben sessiz kalmadım, sen sessiz kalabilirsin ama ben sessiz kalmadım!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Ya, bırak Allah aşkına! Korsan yayın yapma, bırak, bırak da şurada konuşalım.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Sen sessiz kaldın, ben sessiz kalmadım!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Niye alınıyorsun? Sen darbecilerin içinde misin, niye alınıyorsun? Niye alınıyorsun? Alınma.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (İstanbul) – Ben sessiz kalmadım!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Dinleyin; biz dinledik, siz de dinleyin. Neye itiraz ediyorsunuz?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Alınma da konuşalım şurada.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Millet aç, aç! Bayat etmek yiyor!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Bakın, 28 Şubatta tankları yeniden yürütenler, bir televizyona "Ben görmedim, lütfen, benim için bir daha çektirir misin?" diyenler... Ordu komutanları Sincan'da tankları yeniden yürüttüler. Niye? Haber olsun diye. Büyük amiral gemisi önce çekmiş, 2'nci kruvazör de çekemediği için yeniden o senaryoyu hayata geçirdiler. Onlara "Dur!" diyemediğimiz için, Parlamento olarak, milletvekilleri olarak... Burada hani diyor ya "Millî irade..." "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." Milletten aldığımız yetkiyi kullanamadığımızdan dolayı 28 Şubat postmodern darbesi... Açıklayan ne dedi? "Biz demokrasiye balans ayarı verdik." dedi. Hiçbirimiz ağızımızı açmadık.

Bakın, değerli milletvekilleri, arkasından ne oldu? Bir Cumhurbaşkanı seçimi yapacağız. Cumhurbaşkanı seçimi... 2006 yılında bir şey çıktı ortaya: "367 çok önemlidir. 367 olmazsa şu olmaz, bu olmaz. Toplantı yeter sayısı 367'dir." dedi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, bütçe... Millet aç, aç! Çocuklar aç!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – Nara atma!

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – O zamanın meşhur bir başsavcısı vardı, Sayın Sabih Kanadoğlu, meşhur bir savcı, dedi ki: "Bu 367 sayısı toplantı yeter sayısıdır." Hiç unutmuyorum; Allah iyilik versin, Allah uzun ömür versin.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Elitaş...

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Kaç dakika vereceksiniz Sayın Başkan?

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Peki.

Sayın Baykal 2006 yılındaki bu açıklamaya "Bu, deli saçmasıdır." dedi, biz de tebrik ettik. Çünkü Sayın Baykal demokrasiye inanarak Genel Başkan diye düşündük.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Şimdiki de "deli saçması" diyor musun?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Çünkü 12 Eylül darbesini yaşamış, Zincirbozan'a gitmiş siyasilerden birisiydi. Ama bir baktık ki 27 Nisan tarihinde yaptığımız ilk oylamada 357 milletvekili bizim adayımıza "evet" oyu verdi.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – AKP il, ilçe yöneticisi avukatları hâkim, savcı olarak atadınız ya; bunlardan bahsedin.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Cumhuriyet Halk Partisinden -kulakları çınlasın- Sayın Kemal Anadol burada oturuyordu. Meclis Başkanımız Sayın Bülent Arınç. "O, Sayın Anadol da buradaymış; o, Sayın Altay da buradaymış; o Sayın Kılıçdaroğlu da buradaymış; -o dönemde olanları sayıyorum- işte, Sayın Seviyen de buradaymış..." Birdenbire dışarıdan bir haber geldi, "Aman" dediler "Böyle böyle, içeridekileri sayıyor, karar yeter sayısına geçecek." Çünkü İç Tüzük'te öyle yazıyor. Hemen oradan nöbet tutturuldu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Sayın Başkanım, süreyi tam verin de bir ona göre... Beş dakika verin, ondan sonra uzatmayacağım.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Şimdi, orada bir kişiyi nöbetçi tuttular, o da -yanılmıyorsam- Sayın Muharrem İnce'ydi, tek başına nöbet tutan kişi. Çünkü "Buradaki grup 350'yi geçemiyor, sayılsak sayılsak 358 olur." dediler. Bakın, değerli arkadaşlar, o gün akşam saat altıda Cumhuriyet Halk Partisi "deli saçması" dediği kararı Anayasa Mahkemesine götürdü ve ne yaptık? Seçim kararı aldık. Aldığımız seçim kararıyla birlikte 21 Ekim 2007 tarihinde millete dedik ki: "Bundan sonra artık, Cumhurbaşkanını Parlametoda seçtirmiyorlar, millet seçecek." "Millet iradesine biz güveniyoruz, herkes güvensin." dedik. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Ve o Anayasa değişikliği yüzde 69 oyla kabul edildi, o Anayasa değişikliği.

Bakın, değerli arkadaşlar, neler yaşadık? 2010 Anayasa değişikliği sürecinden... 2010 Anayasa değişikliğinde HSYK'nin yapısını değiştiriyorduk. HSYK'nin yapısını değiştirirken çarşaf liste çıkacak bir organizasyon yapılmıştı ama hangi el

devreye girdi, Anayasa Mahkemesine gitti referanduma gitmiş Anayasa değişikliği teklifini, onu iptal ettirdi. "Herkes 1 kişiye oy verecek." ifadesini kullanarak, o çarşaf listelerin oluşmasına engel olan bir yapı beraberinde getirildi.

Şimdi, biz bunların hepsini atlattık, bu badireleri geçirdik. Arkasından 27 Nisan tarihinde saat on biri yirmi geçte "Genelkurmayın ışıkları yanıyor." diyenler... Hani bir zamanlar çok önemliydi ya; burada, Meclisin çıkışında, Genelkurmay Başkanlığının binası var, onların ışıklarının yanması tehlike çanlarının geldiğinin işaretiydi, demokrasinin dizayn ve balans ayarlarının ifade edildiği bir süreç başlardı. Bazı gazeteciler, Genelkurmay Başkanlığıyla yakın irtibatla olan gazeteciler mesaj atarlardı, manşet atarlardı. Teknoloji bugünkü kadar gelişmemişti. Hani, Sayın Kılıçdaroğlu Rıfki'yle konuşurken diyor ya "Bak, teknolojiyi anlasın millet." diye. Ya, Sayın Kılıçdaroğlu, çocuklar, benim 5 yaşındaki torunum bile bu teknolojiyi kullanmasını çok iyi biliyor. Kendisine de teşekkür ediyoruz, AK PARTİ iktidarının teknolojiye hangi noktaya getirdiğini... Sayın Kılıçdaroğlu Rıfkin'le -ya, Rıfki aklıma geliyor- yaptığı konuşmayı "Teknolojiyi millet görsün." diye ifade ediyor; bu da bizim için şereftir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İyilerini siz yapıyorsunuz, kötülerini başkaları yapıyor(!)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Dünya geldi oraya, dünya; dünya geldi oraya.

AYŞE KEŞİR (Düzce) – Gördük, meydana konuşuyor internetten.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İnterneti de mi siz buldunuz yoksa?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – 27 Nisan e-muhtırası on bir buçukta verildi ama ne oldu biliyor musunuz? İlk defa bir irade, milletin temsilcisi, millettten aldığı yetkiyi sonuna kadar kullanarak 28 Nisan tarihinde "Herkes haddini bilecek, herkes yerini bilecek, ben buradayım." dedi. İşte, o lider Recep Tayyip Erdoğan'dı. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) 15 Temmuzda hain darbe girişimini engelleyen, 27 Nisanda liderine güvenen bu millet, o liderin millet iradesine karşı duranlara rest çekeceğine inandığı için, 15 Temmuzda tanklara göğsünü siper etti, uçaklara göğsünü siper etti; bugün artık demokrasinin sahibinin 85 milyon Türk vatandaşı olduğunu tescilleyen adam Recep Tayyip Erdoğan oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bugün, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a teşekkürlerimizi sunuyoruz. Aynı gün, 15 Temmuz tarihinde Sayın Devlet Bahçeli'nin, 15 Temmuz günü saat dokuz buçukta Genel Merkeze evine giderken, böyle bir hadisenin olduğunu "Eğer böyle bir sıkıntı varsa ben burada duramam." diyerek derhâl Parti Genel Merkezine geldiğini, Grup Başkan Vekili arkadaşlarımızla istişare ederek, Parlamente'ye milletvekillerini toplamamız gerektiğini -o zaman Grup Başkan Vekili Sayın Levent Gök'tü, onunla çok istişare ettik- "Parlamente'ye toplayalım..."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Elitaş, beş dakika doldu, tamamlayalım lütfen. Son dakika...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkanım, biraz daha zaman verin, çok iyi bütçe konuşuyor arkadaş(!)

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Yedi diyelim, Sayın Kesici'yle yedi diye sözleşmiştik.

BAŞKAN – Yedi değil, altıydı; biraz selamlama yaptı.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Peki.

Orada o gün sanıyorum Sayın Özgür Özel de vardı, 15 Temmuz 2016 gecesi 110 milletvekili arkadaşımız vardı.

ERHAN USTA (Samsun) – Eski defterleri karıştırıyor.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – O gün burada bomba patlarken Gazi Meclisin değerli milletvekilleri, kahraman milletvekilleri bombaya hiç aldrış etmeden... Sayın Bekir Bozdağ Adalet Bakanı olarak burada konuşmasını yapıyordu, herkes de alkışlıyordu şu cam kırılmışken.

OYA ERSOY (İstanbul) – Bombalar onların eline nasıl geçti?

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Ama Sayın Kılıçdaroğlu konuşmasında dedi ki: "Ya, ne Gazi Meclisi kardeşim, gaziliği almadı."

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Öyle bir şey demedi.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Öyle bir şey demedi ya.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Bakın, Gazi Meclis, Türkiye Cumhuriyeti'ni kuran Meclistir ama bugün 15 Temmuz 2016 tarihinde bombalanan Meclis, Gazi Meclis olduğunu yaşayarak tescil etmiş bir Meclistir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Biz 1922'den beri Gazi Meclis diyoruz; 15 Temmuzdan bu yana değil, 1922'den bu yana, 1920'den bu yana. Öğrenin bunları!

BAŞKAN – Sayın Elitaş, tamam, süreniz doldu, bitirelim.

Buyurun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Ben Sayın Başkanımın müsamahasını zorlamak istemiyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – 15 Temmuz'a kadar "gazi" dediğinizi duymadık hiç.

MUSTAFA ELİTAŞ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, 2023 yılı bütçemizin hayırlı uğurlu olmasını temenni ediyor, inşallah 26'ncı bütçemizde de görüşmek ve Cumhuriyet'in bütçesini yine hep birlikte oylamak üzere yüce Meclisi saygı ve hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Son bütçeniz, son.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Elbette görüşeceğiz ve siz burada olacaksınız o zaman.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Başkanım, AK PARTİ bitince mi satışmadan söz vereceksiniz?

BAŞKAN – Sayın Altay, AK PARTİ Grubu tamamlasın, ondan sonra vereyim.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Olur, olur Başkanım.

BAŞKAN – Şimdi, değerli arkadaşlar, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ikinci söz Grup Başkan Vekili Çankırı Milletvekili Sayın Muhammet Emin Akbaşoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Akbaşoğlu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Süreniz otuz dakikadır.

AK PARTİ GRUBU ADINA MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Grubumuz adına bütçe görüşmeleri için söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizin siz değerli üyelerini ve sizlerin şahsınızda aziz milletimizin tüm fertlerini hürmetle muhabbetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Görüşülmekte olan bu bütçe 2017 yılında halk oyuyla kabul ettiğimiz ve 2018 yılında tümüyle yürürlüğe giren Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemimizin 5'inci, AK PARTİ'mizin 21'inci, cumhuriyetimizin ise 100'üncü yılı bütçesidir. Bütçemizin şimdiden ülkemiz ve milletimiz için hayırlara ve bereketlere vesile olmasını Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin temeli Ankara'da, burada atıldı. Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın başkumandanlığında, Millî Mücadele'mizin karargâhı olan Gazi Meclisimiz 23 Nisan 1920'de bir Cuma günü Hacı Bayram Veli Camisi'nde kılınan cuma namazı sonrası hatimlerle, dualarla açıldı. Ankara'mızın manevi mimarı Hacı Bayram Veli'nin "Nagehan ol şâra vardım/Ol şârı yapılız gördüm/Ben dahi bile yapıldım/Taş u toprak arasında." ifadeleri, dizeleri şehrin inşası ile kendi kimlik

ve kişiliğinin inşası arasındaki münasebeti en güzel şekilde ortaya koyduğu bu manevi mimari, Meclisimizin de ruh ve manasını ortaya koymaktadır. Bu sebeple Millî Mücadele'mizden bu yana taşıdığı "Gazi"lik unvanını 15 Temmuz 2016 tarihinde uluslararası darbe ve işgal girişiminde bir kez daha ispat eden Gazi Meclisimizi ve onun değerli milletvekillerini tüm yüreğimle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Her ne kadar "Bırakın bu ayakları." diyenler olsa da milletimizin "Ölürsem şehidim, kalırsam gaziyim." şiarına Gazi Meclisimizin ebet müddet sahip çıkacağına olan inancımı buradan ifade ediyorum.

Değerli milletvekilleri, yarın 17 Aralık; şebiarus, vuslat gecesi, gönüller sultanı Hazreti Mevlâna'nın vefatının 749'uncu seneidevriyesi. "Ben yaşadıkça Kur'an'ın bendesiyim. Ben Hazreti Muhammed Mustafa'nın (SAV) yolunun tozuuyum. Biri benden bundan başkasını naklederse o kişiden de naklettiğinden de şikâyetçiyim, uzağım." diyen Hazreti Mevlâna, muhteşem ve hikmetli eseri Mesnevi'sinde bir hikâye anlatır. Verdiği işi yerine getiren 4 kişiye 1 gümüş dirhem ücretlerini ödeyip kendilerine teşekkür ettikten sonra, ayrılan o 4 arkadaşın baş başa kaldığında ihtiyaçların nasıl giderileceğiyle ilgili istişarelerinde "Bu dirhemle gidelim ineb alalım." diyenin, bir diğeri "Engür alalım." diye karşı çıkanın, bir diğeri "İstafil alalım, diğerleri olmaz." diyenin ve bir de "Hiçbiri, yerine üzüm alalım." diyenin varlığından haberdar ederek bir kavgaya tutuşmalarını anlatır. Sonra bunun üzerine Hazreti Mevlâna der ki: "Bir gönül ehli, bir dil bilen, ehlidil bir insan gelse de o 4 kişi tarafından ayrı ayrı söylenen talebin aslında aynı şeyi ifade ettiğini ve aynı şeyi istediğini onlara güzel bir şekilde anlatsa aralarındaki ayrılık sebebi bir tevhit, bir vahdet, bir birlik ve dayanışma sebebi olacaktı." Dolayısıyla bu müzakerelerden maksadımız üzüm yemektir, bağcı dövmek değil. Dolayısıyla bu değerlendirmelerimizi yaparken hiçbir şahsiyatla uğraşacak değiliz; bununla beraber, fikirler, politikalar ve zihniyetler üzerinden kendi değerlendirmemizi yapacağımızı belirtmek isterim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçen sene yine bu zamanlardı, hep beraber 2022 bütçesini görüşüyorduk. Evet, o zaman demiştik ki: "5 adım atacağız; önce asgari ücreti, sonra memur ve emeklilerle ilgili maaşları, ondan sonra 3600 ek göstergeyi, daha sonra sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesini ve nihayetinde bir sıralama ve süreç yönetimi olarak da EYT'li kardeşlerimizin talepleriyle ilgili yasal düzenlemeyi yapacağız." Bakın, o 5 adımdan 3'ünü temmuza kadar gerçekleştirdik Allah'a çok şükür. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Asgari ücretle ilgili düzenlemeyi yaptık. Hakikaten bu konuda, şu anda temmuzda da ayrıca bir ilave yüzde 30'luk zamlı, 5.500'ü net düzenlemeyi yaptık. Şu anda tekrar görüşmeler devam ediyor 2023'le ilgili. İnşallah, hem asgari ücretle ilgili hem memur hem emeklilerle ilgili -gerek SSK gerek BAĞ-KUR gerek Emekli Sandığı, bütün emeklilerimizle ilgili, bütün memurlarımızla ilgili- alım gücünü çok daha yukarılara çekecek, artıracak düzenlemeleri Allah'ın izniyle hep beraber yapacağız; az kaldı, on beş gün sonra hepsine şahit olacağız. Bu konuda, yıl sonuna kadar, 500 bine yakın sözleşmeli personelin kadroya geçirilmesine ve EYT'li kardeşlerimizin durumlarının yasayla düzenlenmesine hep beraber şahit olacağız. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) 3600 ek göstergeyi temmuz öncesinde hep beraber yasalaştırdık; ocak ayı itibarıyla da -bütün memur ve emeklilerimizle ilgili- yürürlüğe girmiş olacak.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kılıçdaroğlu sağ olsun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla, bu konuda hiç kimsenin endişesi, şüphesi olmasın. Aynı zamanda, geçen yıllarda yaptığımız, 1 milyona yakın taşeron kardeşimizin durumlarının düzeltilmesi ve süreklilik arz eden bir noktaya getirilmesiyle ilgili, o zaman hukuki statüleri farklı olan yaklaşık 70-80 bin civarındaki bu arkadaşlarımızın durumunun ele alınacağına ve altı ay ile on ay arasında çalışan geçici personelle ilgili de bunların süreklilik arz edecek şekilde iş hayatına devam edeceğine ilişkin düzenlemeleri de Allah'ın izniyle hep beraber gerçekleştireceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Dolayısıyla, biz ne söylemişsek onu konuşuyoruz, konuştuklarımızı elhamdülillah gerçekleştiriyoruz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Aldatmaca, kandırmaca, yalan, iftira üzerine kurulmuş algı ve illüzyon siyaseti değil, hak ve hakikat üzerine bina edilmiş ilkelî siyaset yürütüyoruz, ilkelî siyaset elhamdülillah. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Milletimizin ve ülkemizin lehine olan her şeyi hayata geçirmenin samimi gayreti içerisindeyiz. Milletimizin fertlerini, ülkemizi güçlü ve müreffeh kılmamızın derdindeyiz. Zira, hep beraber ifade ediyoruz ki "Aşkınan koşan yorulmaz." O sebeple "güçlü birey, güçlü devlet" diyoruz. Adalet ve Kalkınma Partisi olarak ülkemizde, bölgemizde ve tüm dünyada barışın, adaletin ve refahın tecellisi için çalıştık çabaladık. Bu konuda hakikaten "İnsanı yaşat ki devlet yaşasın." anlayışı içerisinde politikalarımızın temeline insanı aldık. Gerek ulusal anlamdaki politikalarımız da insan odaklı gerekse küresel siyasette, proaktif dış politikadada insanlık bizim merkezimizde, odağımızda. Şu tahlil koridorunu kim açtı Allah aşkına arkadaşlar? İnsanlığın hayrına, iyiliğine, güzelliğine; Afrika'daki, dünyadaki, Avrupa'daki, dünyanın dört bir yanındaki insanlığın tahlil krizinin çözülmesine imza atan hangi iktidar arkadaşlar? Hangi lider arkadaşlar? (AK PARTİ sıralarından "Recep Tayyip Erdoğan" sesleri, alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Savaşta ülkeden buğday alan hangi iktidar?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – İşte, insanımızın özgürlüğü, refahı, huzur ve mutluluğu için demokratik devrimleri ve kalkınma destanını hayata geçirdik.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Ne destanı be? Destana bak, destana!

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Bayat simit alıyor millet, bayat simit.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Değerli Mustafa Elitaş Başkanımız için teknik boyutlarına kısa sürede girerek zaten gerekli açıklamaları yaptı.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Buğdayın yüzde 5'i Afrika'ya gitti, yüzde 5'i.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Ben rakamlarla değil de onun manasıyla, anlamıyla ilgili boyutlara daha fazla vurgu yapmak istiyorum. 81 vilayetimizde 85 milyon insanımızın tamamını muhatap alarak bütün toplum kesimleriyle, devlet-millet kaynaşmasıyla, hizmetkâr devlet anlayışıyla, yepyeni bir paradigma değişikliğiyle sessiz devrimleri gerçekleştirdik. Bu devrimlerin şahidi, muhatapı bizzat aziz milletimizdir, kuzeyden güneye, doğudan batıya 85 milyon insanımızdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 8 milyon mülteciyi de unutma!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Demokratikleşme, temel hak ve özgürlüklerin yaygınlaştırılması noktasındaki bu büyük adımlarla birlikte, aynı zamanda büyük kalkınma hamlelerini atbaşı başlattık zira biz, Adalet ve Kalkınma Partisiyiz. Sonuç itibarıyla, gerçekten, az zamanda çok ve büyük işler başardık, Allah'a çok şükür, başardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yirmi yıldır iktidarsınız, daha kaç yıl olacaksınız?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, 2002 yılında bütün ihracatımız 36 milyar dolardı; şimdi, bu sene 250 milyar doları geçtik. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İthalat ne, ithalat? İthalatı da söyle, cari açığı da söyle!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şöyle bir örnek her şeye yeter, fazla uzatmaya gerek yok örneklerle: Biz iktidara geldiğimizde -bakın, Ahmet Arslan Bakanımız burada- bir Bolu Tüneli vardı, hakikaten işin içinden çıkılamıyordu; onlarca bakan, hükümet yedi götürdü. Ya, efendim, topu topu 2,5-3 kilometrelik bir tünel ama sonuç itibarıyla onun tamamlanması da AK PARTİ'ye, Recep Tayyip Erdoğan'a nasip oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yol yoktu yol, hepsini siz yaptınız(!)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Buzdolabı da yoktu, tekerlek de yoktu(!)  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Evet, bunun başlangıcı ile bitişi arasında on yedi yıl söz konusu, biz gelir gelmez hemen bitiriverdik.  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – “Elhamdülillah” de(!)  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Ama bizi beklemiş, on yedi yıl bizi beklemiş. Şimdi, sonuç itibarıyla, biz o tünelin yüzlerce katını yaptık elhamdülillah. 2002 yılında, bütün Türkiye’de bütün tüneller 50 kilometreydi, şimdi 664 kilometre; yirmi yılda 13, 14 kat... (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)  
BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Her şeyi siz yaptınız(!)  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – Taş devrindeydik, taş devrinde(!)  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – İşte, bunu gerçekleştiren partiye, hükûmete ak kadrolar denir, ak kadrolar!  
Evet, bakın, bir örnek daha vereyim. Arkadaşlar, bütün Türkiye’de 2002 yılında bölünmüş yol ağıımız 6 bin kilometreydi.  
ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Zaten kazma kürekle açıyorlardı(!)  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Seksen yılda onlarca hükûmet gelmiş geçmiş “Bunlar zaten sizin göreviniz.” diyorlar ya şu anda, sizin söylediğinize göre o hükûmetlerin hiçbiri görev yapmamış o zaman. E, seksen yılda 6 bin kilometre, şu anda ne kadar biliyor musunuz? Biz bunu yirmi yılda 29 bin kilometreye çıkardık.  
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – TBM makinesini de siz buldunuz(!)  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – Kaç tane arabadan vergi aldın? O zaman kaç tane arabadan aldın?  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – İşte, Recep Tayyip Erdoğan farkı. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bravo(!)  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – O zaman kaç araba vardı, şimdi kaç araba var? Kaç arabadan ÖTV aldınız?  
BAŞKAN – Sayın Ali Şeker, lütfen, mesai mi başladı yani? Siz yeni geldiniz ama biz böyle yapmıyorduk, böyle değildi görüşmeler, bu şekilde gitmiyordu.  
BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Yok, yaptı, yaptı.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bütün havalimanlarımızın sayısı 26’ydı, seksen yılda 26 havalimanı; biz geldik, 57’ye çıkardık.  
SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Zafer Havalimanı...  
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Zafer Havalimanı’ndan bahset, yüzde 97 zarar eden Zafer Havalimanı’ndan bahset!  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – 276 baraj vardı, seksen yılda 276 baraj; şimdi biz bunu 950’ye çıkardık.  
BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Elektrik ithal ediyoruz.  
ERHAN USTA (Samsun) – Atatürk Barajı’nı da siz yaptınız(!) Keban Barajı’nı da siz yaptınız(!)  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Seksen yıllık bütün hükûmetlerin yaptıklarının fevkinde 5, 10, 20 kat daha fazla hizmetleri yirmi yılda gerçekleştirip milletimizin hizmetine sunan partiye AK PARTİ, liderine de Recep Tayyip Erdoğan derler. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)  
Değerli milletvekilleri, tarihimizin en büyük kalkınma hamlelerinin hizmet ve eserlerle insanımızla buluşturulduğu yirmi yıllık gerçekten şanlı bir geçmişimiz var. Yaptıklarımız, yapacaklarımızın teminatıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Dolayısıyla, bu, milletimizin hafızasındadır, muhataplığındadır; başka söze hacet yok.  
Yirmi yıllık geçmişimizi demokratikleşme ve özgürlükleri genişletmeyle birlikte, bir kalkınma destanıdır. Dünyanın en büyük hizmet şaheserlerini milletimizle buluşturduk, ülkemize kazandırdık; kazandırmaya devam ediyoruz. Bir çağı kapatıp bir çağı açan Fatih’in torunları olarak nasıl ki imkânsız başarılar gemileri karadan yürütüp fetihlere imza attıysak Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde, onların yol arkadaşları olarak arabaları ve trenleri denizin altından karşı kıyıya geçirerek milletimizin öz güvenini, elhamdülillah, tazeledik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – Gemcikleri denizden mi yürüttünüz?  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Marmaray’ı, Avrasya’yı, Yavuz Sultan Selim Köprüsü’nü, Osmangazi Köprüsü’nü, Çanakkale Köprüsü’nü; Yusufeli Barajı’nı; yerli, millî uydularımızı, İHA, SİHA, TİHA, AKINCI insansız hava araçlarını, TCG Anadolu Uçak Gemimizi, 500 kilometreyi aşan TAYFUN füzemizi, Millî Muharip Uçak’ımızı, elhamdülillah, gerçekleştiriyoruz, gerçekleştirdik. Dün güzel bir haber vardı: KIZILELMA kanatlanıp uçmuş. Kızilelma’ya, Kızilelma’ya; hayırlı olsun. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) İnşallah, sırada Millî Muharip Uçak’ımız var, alanında dünyada 1 numara olacak.  
İşte, teknolojiye, inovasyonda, yenilenebilir enerjide, millî savunma sanayisinde, gerçekten ama gerçekten çok ve büyük başarılı işlere atık.  
En büyük devrimlerden bir tanesi de Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişle ilgili Anayasa değişikliğidir. Halk oyuyla milletimiz tarafından benimsenen yeni hükûmet sistemi, tam bir demokratik devrimdir.  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – O günden bu yana bellini doğrultamıyor kimse.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Doğrudan demokrasinin gereği olarak hem yasamanın hem yürütmenin millî iradenin temsilcisi, millî iradenin sahibi, egemenliğin sahibi olan millet tarafından doğrudan kullanılmasıdır, hükûmeti doğrudan milletin kurmasıdır; bütün vesayet odaklarını elimine etmektir.  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – Tek vesayet, saray vesayeti.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Cumhuriyetimizin sahibi olan milletimizin iradesinin üstünde beşerî planda hiçbir irade tanımadığımızı ve tanımayacağımızı öz güvenle, tarihî bir liderlikle haykırdık ve gerçekleştirdik. Biraz evvel Sayın Elitaş da ifade etti, o yirmi yıllık tarihimiz güllük gülistanlık içerisinde geçmedi; hep büyük mücadelelerle, sağlam bir iradeyle her zaman ama her zaman milletin yanında durmakla geçti elhamdülillah. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Vesayet odaklarıyla çetin ve hayati mücadeleler ortaya koyduk. Muhtıra ve darbe teşebbüslerini, 15 Temmuz darbe girişimini, uluslararası vesayet odaklarının her türlü tehdit ve operasyonlarını, ekonomik saldırılarını, terör saldırılarını sarsılmaz bir iradeyle karşıladık ve vesayet düzenini tarihin çöp sepetine elhamdülillah hep beraber attık.  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – Saray vesayeti getirdiniz.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – İrademizi ne içeridekiler ne de dışarıdakiler elhamdülillah teslim alamadı ve asla alamayacak. [AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından alkışlar(!)] Ancak milletimizin oylarıyla yürürlüğe giren ve dört yıldır uygulanan Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine yani millet iradesine “ucube” diyen 6’lı masa, “güçlendirilmiş parlamenter sistem” adı altında gerçekten ucube ötesi bir sistemi dayatmaya çalışıyor. Yüzde 50 artı 1’le doğrudan millet tarafından seçilen Cumhurbaşkanının üzerinde çoklu vesayet sistemini öneriyorlar, başvesayetçi konumuna da 6’lı masayı koyuyorlar.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Vesayet sizin işiniz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Yürütmeyi çift başlı hâle getiriyorlar; bir Cumhurbaşkanı, bir de partili Başbakan. Hani yürütmenin başı partili olmamalıydı! Hem Başbakan hem de partinin genel başkanı değil mi Başbakan?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Anlamazsınız ondan, demokrasiden anlamazsınız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz getirdiniz siz.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Parlamenter sistemden anlamadığınız için onlardan anlamazsınız.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla, bakın, kendi içinizde çelişki ortaya koyuyorsunuz. Aynı zamanda doğrudan bir kereliğine halka hesap vermeyecek bir Cumhurbaşkanı'nı halk tarafından seçtiyorsunuz yedi yıllığına, yüzde 50 artı 1'le seçiliyor, yürütmenin başı oluyor, Parlamento'yu feshetme yetkisi getiriyorsunuz ancak yüzde 20-25'le Başbakanın emri altına sokmaya çalışıyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yüzde 34'le Başbakan oldunuz, yüzde 34'le.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bu, eşyanın tabiatına aykırı; bu, gömleğin ilk düğmesini hakikaten yanlış ilikleme demek. Zaten eğer bir sistemde Cumhurbaşkanı doğrudan halk tarafından seçiliyorsa -ister zayıf ister güçlüsü- onun adına parlamenter sistem denilmez, olsa olsa yarı başkanlık sistemi denir ama siz “güçlendirilmiş” demekle parlamenter sistemin zaten zayıf olduğunu itiraf ediyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Neden yaptınız peki?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Burada teklifinize bakıldığında neyi güçlendiriyorsunuz? Yürütmeyi güçlendiriyorsunuz. “Bir hükümet güven almadan, bir başka hükümet gensoruyla düşürülsün.” şeklinde, “Yürütmenin hemen yedeğini ortaya koyalım sisteme.” diyorsunuz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Başkanlık dört senede çürüdü.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla adı üzerinde, parlamenter sistemle ilgili Parlamento'yu güçlendirici değil yürütmeyi güçlendirici bir teklifte bulunuyorsunuz. Ancak bunun hakikaten tam manasıyla bir çelişkiler yumağı; açmazlar, çıkmazlar yumağı olduğu da ortadadır. Nitekim 6'lı masanın bu anayasa çalışmalarında bulunan kimi sözcülerinin “Aslına bakarsanız daha sonra halk tarafından değil de Parlamento tarafından seçilmesi gerekir, bu düzenlemeyi yapmamız gerekir.” şeklinde beyanatları da tarihe not düşmektedir. Dolayısıyla biz bir seneyi aşkındır hep dedik ki 6'lı masaya: “Söyleyin, teklif ettiğiniz Cumhurbaşkanlığı hükümet sisteminde Cumhurbaşkanı kim seçecek; halk mı seçecek, Parlamento mu?” Halkın elinden bu yetkinin alınmasına halkımız rıza göstermeyeceği için sureta orada en sonunda -neden sonra- bir yazılı beyanda bulundunuz ancak onun da çelişkilerini kendi içinizde hâlâ şu an tartışıyorsunuz. Bu konudaki anayasa hukukçularının da ortaya koyduğu mütalaalar net bir şekilde ortadadır.

Ortaya koyduğunuz tekliflerle tabii ki farklı birtakım konularda, kendinize dönük konularda anlaşıyorsunuz da ancak icraata gelince anlaşılmıyorsunuz. Koalisyonunda, bu 6'lı koalisyonunda nasıl bir icraat ortaya konacak? Bu konuşmalarımı grubumuza, Hükümetimize yöneltilmiş olan konuşmalar esnasındaki değerlendirmeler üzerine yaptığımı ifade etmek isterim.

Koalisyonunda nasıl anlaşacaksınız?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz nasıl anlaşıyorsunuz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – CHP, devletin başına geldiğinde “İstanbul Sözleşmesi'ni ilk gün getireceğiz.” diyor; 6'lı masa içerisinde başka bileşenler “Zinhar, bu sözleşmenin karşısındayız.” diyor; nasıl anlaşacaksınız? 6'lı masanın bir bileşeni “Ermeni soykırımı vardır.” diyor, diğerleri bu konuyla acaba örtüşüyor mu? Parlamenter sistemde Bakanlar Kurulunun kararı hukuken tüm bakanların imzasıyla tekemmül eder, bir bakan dahi imza atmadığı takdirde Bakanlar Kurulunun geçerliliği söz konusu değildir. Evet, “Şuraya bakanlık verelim, buraya bakanlık verelim.” diyenlerle ilgili ortak bir yaklaşım içerisinde misiniz? Teröristleri sıcak takipte ve yurt dışı tezkerelerinde hep beraber bu konuda anlaşabilecek misiniz?

Yamalı bohça ittifakı, sadece yıkmak için bir araya gelmiş, yıkmak için anlaşmışlar ama iş “Gelin, icraat yapalım.” deyince herkes ayrı telden çalışıyor. Buradan da siyasi ve ekonomik bir istikrarın çıkmayacağı net bir şekilde anlaşıyor. Ancak Türkiye'nin kaybedecek bir saniyesi bile yok değerli arkadaşlar, bir saniyesi bile.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Uzlaşmadır onun adı Sayın Akbaşıoğlu, uzlaşma. Siz beş yüz sene geriden geldiğiniz için anlayamazsınız onu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şunu ifade etmek isterim, 6'lı masa diyor ki: “Şu anda mevcut hükümet sistemine...”

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hükümet yok bir kere ya, Anayasa'da “hükümet” diye bir tanım yok; önce Anayasa'ya bak.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – “...halkın onayladığı Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemine göre hep beraber seçimlere gidelim, sonra 400 milletvekiliyle bunu değiştirip tekrar sistem değişikliğiyle bir daha seçimlere gidelim.” Yani seçim üstüne seçim vaadinden başka somut hiçbir yaklaşım söz konusu olmuyor.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ha bire seçim yaptınız.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Beş ayda bir seçim yaptığınızı unutmadık.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Ancak bu teklifte ne hayır ne fayda var.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Millet aç, aç.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Dolayısıyla hakikaten bu konuda, dünya ve ahiret iyiliğinizi isteyen bir kardeşiniz olarak sizlere hatırlatıyorum, bu uçurumun kenarından dönmeniz gerektiğini hakikaten sizlere hatırlatıyorum.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Korktunuz değil mi?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Şu çay-simit hesabını bir yap da bize de bir faydası olsun.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bir daha yap çay-simit hesabını, yap bakalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çay-simit hesabı yap, konuyu biliyorsun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Evet, şunu ifade etmek isterim ki bütün insanlık için ay yıldızlı al bayrağımızın gölgesi her zaman en adil, en güvenli ve en özgür yerdir; bu hakikati hiç kimse unutmamalı.

Dış politikada Türkiye'siz denklem kurulamayacağı bütün dünyada görülmüş, anlaşılmıştır. Gerçekten, Türkiye'nin proaktif dış politikasıyla Türk Devletleri Teşkilatı yıldızı parlıyor. İnşallah, Türkiye Yüzyılı'nın parlayan yıldızı Türk Devletleri Teşkilatı, Allah'ın izniyle gerçekten tarihî önemi haiz büyük işlere öncülük edecektir.

Evet, yüce Meclisin, Parlamentosunun bilgisine sunulmuştu Antalya Diploması Forumu Vakfı Kanunu. İnşallah, bundan sonra, insanlığın gözü kulağı Davos yerine Antalya'da, Türkiye'de olacak arkadaşlar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Karabağ'da otuz yıllık ve Birleşmiş Milletlerin de tesciliyle hakikaten bu konuda... Kırk dört günde Karabağ'daki otuz yıllık işgal son buldu.

Libya'da, Münhasır Ekonomik Bölge'yle Doğu Akdeniz'deki hak, alaka ve menfaatlerimizi uluslararası koruma altına aldık.

Karadeniz'de 540 milyar metreküp doğal gazı milletimizle, inşallah, üç ay içerisinde buluşturacağız ve doğal gazı ucuzlatacağız.

Terörü temizlemenin sonucu olarak Gabar'da 12 milyar dolarlık petrol rezervlerine yenilerini ekleyerek zenginliğimizi artıracacağız. Allah'ın izniyle, bütün toplum kesimlerinin refahını, satın alma gücünü daha yukarılara taşıyacağız. Bu konuda, zengin birey ve zengin devlet anlayışımızı, istiklal ve istikbalimizi hep beraber "2023 Türkiye Yüzyılı" mottosuyla gerçekleştireceğiz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yirmi yılı gördük(!)

MÜŞERREF PERVİN TUBA DURGUT (İstanbul) – Türkiye Yüzyılı'nın kapıları açılıyor.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Tarihî bir dönüm noktasındayız, tüm insanlık için küresel sonuçlar doğuracak bir dönümün, bir dönemin eşiğindeyiz. Ortak geleceğimiz için, Selçuklulardan Osmanlıya, Osmanlıdan cumhuriyete uzanan geçmişimizle yeni yüzyıla, yeni Kızılma'ya hep beraber kenetlenmeliyiz. Emperyalistlere karşı Millî Mücadele ruhuyla Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bir araya gelmek, hepimiz için ortak millî bir vecibe olarak karşımıza çıkıyor. Bu konuda Allah için, hep beraber şunu ifade etmek isterim: Burada gelip ne yapılacağı da anlatılmıyordu, 6'lı masanın ne yapmak istediğiyle...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Siz ne yapacaksınız, onu anlatsana.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Çünkü "Herkesin eseri rütbesinde görülür." dendi, doğrudur. Peki, sizlerin bu millete vereceğiniz nedir? Çünkü lafla peynir gemisi yürümez. Namus sözü verip çiğnemek mi, temel atma törenleri düzenlemek mi?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Seçim kararı alın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Togg'un yerine heykelini yapmak mı? Baraj yerine musluk takmak mı?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Seçim kararı alın, sahnede bir görelim bakalım sizi.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – İşte, büyük hedefler, büyük vizyonlar gerektirir. Büyük vizyonları büyük liderler hayata geçirir. Hamdolsun, Türkiye Yüzyılı'nı hayata geçirecek dünya liderine sahip bir Türkiye var. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) İnşallah, 2053, 2071 vizyonlarını gerçekleştirmek için altyapıyı tesis etmiş 2023'ü, 3'üncü bin yılın yüz yılının başlangıcı yapan bir yürüyüşü hakikaten Türkiye Yüzyılı olarak gelin hep beraber başlatalım.

İnşallah, bu konuda değerli konuşmacıların bazı değerlendirmelerine de kısaca değinmek istiyorum. Konuşmalardan hareketle ifade etmek isterim ki sivil toplumun teminatı, AK PARTİ'dir değerli arkadaşlar, Hükümetimizdir. Özgürlüklerin teminatı, AK PARTİ'dir. İnançların teminatı, AK PARTİ'dir. Toplumun tüm kesimlerini kucaklayarak devlet-millet kaynaşmasıyla devletimizin kurumlarını, milletimizin hizmetine amade kılan, AK PARTİ hükümetleridir. Özgürlükler asıl, kısıtlamalar istisnadır. Kim hukuka, kanuna aykırı davranırsa demokratik hukuk devletinde karşılığını bağımsız ve tarafsız yargı eliyle bulacağı muhakkaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Daha bugün memurları Meclis kapısının önüne koymadınız! Daha bugün oldu, iki saat oldu! Memurları kapının önüne koymadınız daha!

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Sendikalara kota koydunuz, kota!

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Eskiden yazar kasa atardı vatandaş...

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, tamamlayalım lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Değerli milletvekilleri, burada değerli konuşmacıların değerlendirmelerini dinledik. Bütçe görüşmelerinde her sene "Bu sene siz gidiyorsunuz, biz geliyoruz." diyenler, geçtiğimiz yıllardan itibaren "Yılın ikinci yarısında iktidara gelip bütçeyi biz yöneteceğiz." demeye başlamışlardı. Kaç altı ay geçti, elhamdülillah, 2023 bütçesini de biz getirdik, biz. İnşallah, önümüzdeki beş yılın bütçesini de AK PARTİ olarak biz yapacağız, Cumhur İttifakı olarak biz getireceğiz ve inşallah, 2028 için beyhude hayallerinizi şimdiden kurmaya başlayabilirsiniz diyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Ek bütçeyle geldiniz, ek bütçe çıkararak gideceksiniz!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcım, Avrupa'da, dünyada kesintisiz bir şekilde 21 kere, üst üste, demokratik anlamda bütçe yapan başka bir hükümet, başka bir ülke, başka bir iktidar var mı? (AK PARTİ sıralarından "Yok." sesleri)

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Bize sor, bize! Bize sor!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Elhamdülillah. Öyleyse bunun Guinness Rekorlar Kitabı'na milletimiz, demokrasi tarihimiz için geçirilmesini teklif ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Enflasyon rekoru! İşsizlik rekoru!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Verecek, verecek, yirmi yılda nasıl batırdığınızı verecek Guinness Rekorlar Kitabı!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Buckingham Sarayı'na, Versay Sarayı'na, Beyaz Saray'a danışmanlık yapanları sonunda size de danışman olarak atamışlar. Anlaşılan, yabancı sarayların bendesi olmak için çırpınıp duruyormuşsunuz! Meğer onun için "tek adam, tek adam" "saray, saray" diye bağırıp çağırıyormuşsunuz! İthal danışmanlarınızla muradınıza ereceğini zannediyorsunuz ama nafiye. Hangi saraydan medet umarsanız umun, 6'lı masa olarak bilin ki milletimiz arkanızdaki saraylarla birlikte alayınızı tarihin hezimetine uğratacak inşallah ve yenileceksiniz! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Oo!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Eyvah!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – 2023 seçimleri "Tam bağımsız, lider ülke Türkiye!" "Büyük ve güçlü Türkiye!" diyenler ile vesayeti, manda ve himayeyi kabul edenler arasında geçecek. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Saray vesayeti!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Kayıt dışı sistem, kayıt dışı siyaset önerisinde bulunan 6'lı masanın bileşenlerine önce kendi seçmenleri öyle bir cevap verecek ki Allah'ın izniyle, Recep Tayyip Erdoğan'ın ilk turda rekor oyla seçildiğini gördüklerinde aynı sözü tekrarlayacaklar: "Adam kazandı." (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Hemen seçim, hemen!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hemen, derhâl seçim!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Yeniden büyük Türkiye, büyük ve güçlü Türkiye'nin öncülüğünde "Dünya 5'ten büyüktür." ve "Daha adil bir dünya mümkündür." mottosuyla 2053 ve 2071 vizyonlarımızı gerçekleştirecek; gençlerimiz için, yavrularımız için, milletimizin bütün fertleri için, Türkiye Yüzyılı'nı bütün insanlık için başlatan liderimizin etrafında hep beraber kenetleneceğiz ve 2023'te Cumhur İttifakı olarak en büyük zaferi elde edeceğiz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Vay vay vay!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Grubunu toplayamamışsın daha, grubunu toplayamamışsın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Çok değerli milletvekilleri, şimdi değerli milletvekilleri, çok hürmet gösterdiğim ve

gerçekten sevdiğimiz hem Sayın Hamzaçebi'yi hem de Sayın Kesici'yi de dinleme imkânı elde ettim, onların sözleriyle ilgili sadece açıklama babında birkaç beyanım olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bitti. Kaç dakika uzattın?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bitti.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Başkan, on dakika oldu ya!

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – On dakika verdin Başkan.

BEKİR BAŞEVİRGEN (Manisa) – Hep “Recep Tayyip Erdoğan” diyor, değişik bir şey yok yani.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Hep aynı şeyi söylüyor zaten.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Sayın Başkan, ayıp ya!

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, dört oldu; beşinci dakikayı veriyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Üç dakika daha... Yedi...

BAŞKAN – Yedi olmadı, yedi yok, yedi hiç vermedik.

Bitirelim lütfen.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şöyle, şunu ifade edeyim: Şimdi, bir gömlek değiştirme meselesi gündeme geldi, gömlek; tatlı su falan filan gibi. Bakın, şunu söyleyeyim: Herkes eksik görmüş, eksik anlamış o meseleyi. Biz, millî ve yerli politikalarla bugüne kadar geldik; biz, millî görüş gömleğini çıkarıp...

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Erbakan'ın millî değilmiş o zaman(!)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne demezsin!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – ...millî görüş zırhını kuşanarak yedi düvelle mücadele ediyoruz, yedi düvelle! (AK PARTİ sıralarından “Bravo!” sesleri, alkışlar)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Saman dâhil ithal etmediğimiz ürün kalmadı be! İthal etmediğimiz ürün kalmadı be!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Görmüyor musunuz yedi düvelle mücadele ettiğimizi? Biz zırhımızı kuşanmışız, Allah'a çok şükür! Buna bütün dünya şahittir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Moskova'da ne yaptınız kapıda beklerken? Almanya'ya Merkel'in...

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ne ithalatçı iktidarsınız be!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şunu da ifade edeyim: Biz asla dini kullanan -haşa ve kella- değil...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Yedi düvele teslim ettiniz!

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Erbakan millî olmadığı için mi gömlek değiştirdiniz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – ...o güzel dinimizi eksikliğimizle, kusurumuzla, yanlışlarımızla ama samimiyetle yaşamaya çalışan insanlarız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Bir dakika daha... Sayın Akbaşıoğlu, bitirelim lütfen. Son bir dakika...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Biz, dini kullanan değil, dinimizi samimiyetle yaşamaya çalışan insanlarız ancak takiyecilerle tabii ki bizim durumumuz asla ve kata bir değil arkadaşlar.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Erbakan millî değil miydi?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şunu söyleyeyim: Bizim yüzümüz Türkiye merkezli; hem batıya hem doğuya hem kuzeye hem güneye; tam merkezinde büyük ve güçlü Türkiye! (AK PARTİ sıralarından “Bravo!” sesleri, alkışlar)

Son olarak şunu söyleyeceğim, Mustafa Kemal Paşa'ya atıfla son olarak şunu okuyacağım...

Tabii, bir viraj meselesi de vardı bir hikâyede, doğrudur. Rahmetli Erbakan Hocamızı hatırlayalım.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Millî değil miydi? Siz mi millî oldunuz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şöyle derdi Erbakan Hocamız: “Bak, siz şu köşeyi, şu virajı değil; bu köşeyi, bu virajı, maalesef, aşağıya doğru gidişi ortaya koyuyorsunuz.” Çünkü fikir ve zihniyetler onu gerektiriyor. Bu yolda bence...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Erbakan millî olmadığı için mi gömlek değiştirdiniz?

BAŞKAN – Ne yapacağız Sayın Akbaşıoğlu?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum, bitiriyorum.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Son 1 kere, 2 kere olur mu Sayın Başkan?

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ya, yeter Sayın Başkan! Ayıp denilen bir şey var ya!

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Sayın Başkan, lütfen...

BAŞKAN – Peki, son... Lütfen, bir daha yok yani bu son... Selamlayalım, kapatalım.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Şunu söylüyorum: Bakın, Atatürk'e atıfla söylenen sözden hareketle, biz sadece her on senede değil, her 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'mızda büyük bir şaheserle taçlandırıyoruz, daha geçen Togg'la taçlandırdık.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Togg'un aç faydası yok.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bir öncesinde Atatürk Kültür Merkez'iyle taçlandırdık, ondan önce Avrasya'yla taçlandırdık.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Milet aç, millet! Sen “Togg” diyorsun.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Ondan önce dünyanın en büyük havalimanıyla taçlandırdık, elhamdülillah! (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Aynen Mustafa Kemal Atatürk o cümlelerine devam ediyor, diyor ki Mustafa Kemal Atatürk: “Yaptıklarımızı asla kâfi göremeyiz çünkü daha çok ve daha büyük işler yapmak mecburiyetinde ve azmindeyiz. Yurdumuzu, dünyanın en mamur ve en medeni memleketleri seviyesine çıkaracağız. Milletimizi en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız.”

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Son olarak, bitiriyorum Başkanım.

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – 2'nci paragrafı da oku.

ERHAN USTA (Samsun) – Bir on dakika daha verelim, o konuştukça AK PARTİ'nin oyları düşüyor, problem yok.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Ya, yeter ya! Allah Allah.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kaçınıcı ya!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – G20'den düştük, G20'den!

(AK PARTİ sıralarından “Verin, verin.” sesleri)

BAŞKAN – Genel talep üzerine son dakika.  
ERHAN USTA (Samsun) – AK PARTİ'nin oyları düşüyor konuştuğumuz nasıl olsa verelim, on dakika daha verin.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Evet, Atatürk diyor ki: "Milletimizi en geniş refah vasıta ve kaynaklarına sahip kılacağız. Millî kültürümüzü muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkaracağız."  
ALİ ŞEKER (İstanbul) – Siz anlamamışsınız ama.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Bu hedefi Mustafa Kemal Atatürk gösterdi.  
TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Onun için mi "hayır" dediniz.  
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Bunu fesli deli Kadir'e anlatsaydınız zamanında.  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – Arkadaşlar, tam bağımsız Türkiye'yi de muasır medeniyet seviyesinin üstüne çıkarma başarısını da dünya lideri Recep Tayyip Erdoğan gerçekleştirdi; olay budur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)  
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Fesli deli Kadir'e anlatsaydınız zamanında.  
TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Bu gazla bayağı gidersin!  
MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Devamla) – 2023 bütçemizin hayırlı ve bereketli olmasını diliyor, emeği geçen bütün milletvekillerimize, bakanlarımıza, bürokratlarımıza, bütün arkadaşlarımıza her birinize ve aziz milletimize selam, hürmet ve muhabbetlerimi sunuyorum, kalın sağlıcakla diyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)  
BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Çok güldürdün bizi, Allah da seni güldürsün(!)  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...  
BAŞKAN – Sayın Altay...  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Kendilerine ayrılan bir saatlik süreyi bir buçuk saate çıkardığınız demokratik tavrınıza ben saygı duyuyorum, aynıni bekliyoruz.  
BAŞKAN – Talebiniz üzerine...  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bir buçuk saat boyunca yaptıkları eleştirilere hiç değilse bir beş dakika cevap vereyim Başkanım.  
BAŞKAN – Sataşmadan söz istiyorsunuz.  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, sataşmadan.  
BAŞKAN – Sataşma mı vardı?  
ENGİN ALTAY (İstanbul) – Vardı.  
BAŞKAN – Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)  
V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş ile Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptıkları konuşmaları sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Allah aşkına, 600 milyar peşin açığı olan bütçenin bereketi mi olur Akbaşoğlu? Peşinen 600 milyar açık vermişsin.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Olur, olur, oranı azalmış.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Gömlek değiştirmeye gelince... Ya, sen bırak gömleği, geçtik gömlekten "Hedefe ulaşmak için papaz elbisesi giyerim." diyen bir zihniyetin mensuplarısınız ya! (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Tayyip Erdoğan'ın şu sözü çok doğru: Evet, "Dünya 5'ten büyüktür." ama Türkiye de 5'li çeteden büyüktür arkadaşlar, hiç merak etmeyin. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

ZÜLFÜ DEMİRBAG (Elâzığ) – Türkiye de 7'li masadan büyüktür!

ENGİN ALTAY (Devamla) – Hangi saraydan medet umarsınız? Bakın, burası önemli. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımıza geçen bütçesinde iki şey sordum. Bir, Sayın Erdoğan partisini kurduktan altı ay sonra Amerika'ya, New York ve Washington'a niye gitti? İki, kimlerle görüştü? Üç, yanında kimler vardı? Dört, ne görüştü? Siyaset şeffaflıktır. Daha sonra, seçimden bir gün sonra Sayın Cumhurbaşkanına dedim ki: Tayyip Erdoğan Amerika Birleşik Devletleri'nde bir devlet yetkilisine bu mektubu yazdı mı? Böyle bir mektup orta yerde dolaşıyor, bunu niye yalanlamıyorsunuz? Ben bunu daha önce de söyledim ama sükût ikrardan gelir, cevap yok. Kimin saraylardan, başka ülke saraylarından medet umduğunu biz de biliyoruz, Türkiye de biliyor. Yaptığınız yol, köprü, baraj; Allah razı olsun, Allah razı olsun. Ne var? Tünel var, köprü var, baraj var, efendim, havalimanı var. Akbaşoğlu, bunları söylüyorsun, bunların büyük çoğunluğunu yap-işlet-devretle yapıyorsunuz yani müteahhit yapıyor, milletten toplayıp veriyorsunuz. Peki, özelleştirmeden elde edilen 77 milyar dolar para nerede Akbaşoğlu? (CHP sıralarından alkışlar) Bu parayla, bu yaptığınız tünelin, barajın, havalimanının tam 10 katını yapardınız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Ya, 10 katı yapılır, 77 milyar dolardan bahsediyoruz, para nerede?

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Açalım sesi, Sayın Başkan, sesi açalım.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Açalım sesi, genel istek üzerine sesi açalım.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Sesi açalım, ses, ses!

ENGİN ALTAY (Devamla) – Şimdi, ayrıca...

BAŞKAN – Sataşmadan süre uzatımı yok arkadaşlar.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Ya, orası bir buçuk saat konuştu!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ama istek var.

BAŞKAN – Sataşmadan yok, daha sonra...

ENGİN ALTAY (Devamla) – ...Marmaray rahmetli Bülent Ecevit'in projesiydi, finansmanını da sırf Japonya'dan buldu ama seçim oldu, ömrü vefa etmedi. Yani vizyonu bizim, müteahhitliği sizin; ya, bu kadar basit yani ne konuşuyorsun! (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Altay, lütfen...

ENGİN ALTAY (Devamla) – Ve helal olsun 6'lı masanın Genel Başkanlarına, AK PARTİ'nin kimyasını bozmuşlar.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Başkan, bu mu adalet! Bu mu adalet!

ENGİN ALTAY (Devamla) – AK PARTİ'nin kimyasını bozmuşlar.

TÜRABİ KAYAN (Kırklareli) – Oraya yarım saat veriyorsunuz, buraya beş dakika vermiyorsunuz.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Ve AK PARTİ...

BAŞKAN – Sayın Altay, sataşmadan iki dakika, ilave yok. Size söz vereceğim... (CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Benim günahım ne?

BAŞKAN – Sizin konuşan arkadaşlarınıza verdik ya.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Birden fazla sataşma var.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Başkan, bir dakika ver.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Başkan, birden fazla sataşma var, birden fazla sataşma var.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Benim günahım ne?

BAŞKAN – Siz şahsınız adına konuşurken, şahsınız adınayken... (CHP sıralarından gürültüler)

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Birden fazla sataşma var.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Muhalefetin sesini bir dakika uzatmayı çok mu görüyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın Altay, bakın, bir şey söyleyeceğim, tamamlayın lütfen.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Helal olsun 6'lı masanın Genel Başkanlarına, kimyalarını bozmuş ama AK PARTİ'ye 6'lı masa sendromu, 6'lı masa paranoyası yaşatan 6 Genel Başkan'a da selam olsun, yolları açık olsun. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

OSMAN AŞKIN BAK (Rize) – Engin Bey, Akif Hamzaçebi varken, İlhan Kesici varken, Faik Öztrak varken Rifkin'i niye getirdiniz? Haksızlık yapıyorsunuz ya! Yani memleketin evlatlarını getirmiyorsunuz ya!

ZÜLFÜ DEMİRBAĞ (Elâzığ) – 7'li masanın zaten kimyası bozuk.

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir dakika...

Sayın Muhammet Naci Cinisli...

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- Erzurum Milletvekili Muhammet Naci Cinisli'nin, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET NACİ CİNİSLİ (Erzurum) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bütçede yaptığım bir konuşma ikinci defa, Sayın Zengin'den sonra Sayın Elitaş tarafından tahrif edilerek bendenize ithamda bulunulmuştur. Anlıyorum ki Sayın AK PARTİ'liler konuşmamdan rahatsız olmuşlar, olmalılar da haklılar çünkü ben o konuşmamda, kendilerini sorunlu 28 Şubat darbesinin hakiki mağduriyetleri üzerinden yüce devletimizi yerden yere vurmalarını ve darbenin müsebbipleri ile yüce devletimizi birbirine karıştırmalarını ağır eleştirdim, çok ağır eleştirdim; buna cevap beklerdim, bugüne kadar alamadım. Ne 27 Mayıs mağdurları ne de 12 Eylül mağdurları -mağduriyetlerinin büyük kısmı- bu darbeler ile devleti ilişkilendirmemişlerdir, darbenin müsebbipleri ile devleti hiçbir zaman ilişkilendirmemişlerdir; bu bir prensiptir ve devlet terbiyesidir. Fakat yine anlıyorum ki AK PARTİ eleştirilerime cevap vermeyip ikidir sözlerimi çarpıtarak eleştirilerimi zımnen kabul ediyor.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Altay bizzat isimle hitap ederek birtakım sataşmalarda bulundu.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Sayın Başkan, bunlara en son söz veriyordunuz.

BAŞKAN – Ne zaman?

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Genelde hep öyle, başlangıçta da ilk gün de öyleydi.

BAŞKAN – İlk gün öyleydi.

İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Evet, ilk gün de öyleydi.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, şimdi, grup konuşmaları bittikten sonra dedik, Sayın Altay cevaben konuştu; tamamlayalım, ara vermeden söz vereyim size.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Peki.

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi İYİ Parti Grubu adına ilk söz, Grup Başkanı Bursa Milletvekili Sayın İsmail Tatlıoğlu'na aittir.

Buyurun Sayın Tatlıoğlu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz kırk dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA İSMAİL TATLIOĞLU (Bursa) – Değerli Başkan, Parlamentomuzun, Gazi Meclisimizin saygıdeğer mensupları; hepinizi Partim İYİ Parti ve şahsım adına saygıyla selamlarım. 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerine konuşmak için kürsüye gelmiş bulunmaktayım.

Öncelikle hain terör saldırısını kınıyor, yaralılarımıza acil şifa diliyorum.

Bir yanlış da hemen başında düzeltmek istiyorum: Esasında, bu "21'inci AK PARTİ bütçesi" şeklinde konuşuluyor ama bu, 5'inci Cumhur İttifakı bütçesi. Çünkü 2018 seçimlerinde, milletimiz AK PARTİ'ye bütçe yapma hakkı vermemiştir. Onun için, bir tarafta Milliyetçi Hareket Partisinin elleri kalkıp öbür tarafta birlikte bir bütçe olmaktadır. O nedenle, Sayın Kesici de bu hakkı veriyor, ben saygı duyuyorum ama milletin verdiği böyle bir hak yoktur. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ben anlıyorum ki AK PARTİ yetkilileri, bizim güçlendirilmiş parlamenter sistem çalışmalarımızla çok yakından ilgileniyorlar, çalışmalarımıza çok yakından ilgi duyuyorlar; bu da bizi gerçekten sevindirdi. Bu konuda da bilgi eksikliği ve yanlış anlamaları engellemek için kendileriyle, kendilerinin talebi hâlinde bu konuyu gerçekten brife etmekten sevinç duyuyoruz.

Bir başka konu, buna değinmek zorundayım, özellikle AK PARTİ'li sözcülerin -meşhur laf- bütçe konuşmasında ne yazık ki gördük ki "Müflis tüccar mısınız ki eski defterleri karıştırıyorsunuz?" Gerçekten, bugüne dair söylenecekler bitti mi, yarına

dair söylenecekler bitti mi de düne dair eski defterleri karıştırarak bu bütçe sürecini bir şekilde gündemin dışına taşıma söz konusu oluyor.

Üzülerek bir şeyi söylemek istiyorum: 1998'de, Sayın Erdoğan'ın mahkûmiyet kararı için de mahkemenin lehine çok sayıda milletvekili buralardan konuşmuştu, alanlarda da çok sayıda siyasetçi konuşmuştu. Ne yazık ki görüyorum ki roller değişmiş ama niyetler aynı. Ve yazık ki o günün mağdurlarını bugünün zulmünü alkışlayanlar olarak görmek, gerçekten, üzüntü vericidir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Postmodern vesayet dönemi vardır bugün. 25 Ekim 2017'de, İYİ Parti kurulurken Sayın Genel Başkanın vecize sözünü tekrar hatırlatmak isterim: "Postmodern Millî Şef dönemine asla müsaade etmeyeceğiz." O günkü öngörü; bugün nasıl bir siyasetin hâkim olduğunu, o günkü öngörünün ne kadar haklı olduğunu bize göstermiştir ve gerçekten, demokrasi şehidi rahmetli Menderes, Polatkan ve Zorlu bugün olsalardı en sert AK PARTİ muhalifi olurlardı. Bu ülkenin, devletin partisinden parti devletine dönüştürülmesinin ve yaptıkları fedakârlıkların gömülmeğe olduğunu görmenin üzüntüsü içerisinde olurlardı ve gerçekten de ruhları incitilmiştir.

Bir şeyi daha vurgulamak istiyorum: Eğer 12 Eylül 2010 referandumu olmasaydı, değerli milletvekilleri, 15 Temmuz olmazdı. 12 Eylül 2010'un, 12 Eylül 1980'den bir bakıma daha tahripkâr olduğunu söylemek çok yanlış olmaz ve çok şükür ki aziz milletimiz 15 Temmuzda devleti sokaktan toplamıştır, bu da bu milletin büyüklüğünden kaynaklanmaktadır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Kıymetli milletvekilleri, bugün bütçeyi konuşuyoruz, ekonomiyi konuşuyoruz, sorun ve krizleri konuşuyoruz ancak bugün 1994'te gördüğümüz, 2001'de yaşadığımız bir ekonomik kriz yok, bugün onları da kapsayan bir yönetim krizi var, bir sistem krizi var; bunu görmek lazım; bunu besleyen bir atmosfer var. Bu atmosferin birinci ayağı Parlamentodan saraya yapılan güç transferidir, bu kaçınılmaz olarak böyledir.

Şimdi, bakın, 2017'de bu Parlamentoda bulunanlara söylüyorum ve soruyorum: 2017'de 2018 bütçesini yapan Parlamento, bugünkü bütçeyi yapan Parlamentodan daha yetkili ve daha güçlü değil miydi? Evet, çünkü bugün, bütçe hakkını Parlamentonun elinden aldı. Bugün bütçe hakkı, bütçe reddolduğunda Parlamentonun yapacak bir şeyi yok.

Sayın Cumhurbaşkanı, yoluna TÜFE, ÜFE ve...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Yeniden değerlendirme oranı.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Geliyorum, efendim, geliyorum.

...yeniden değerlendirme oranı çerçevesini artırarak gidiyor; neye, ne etkisi var bütçe yapma hakkının?

İSMAİL GÜNEŞ (Uşak) – Değiştirirse...

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Gelirleri toplama, harcamaları yapma yetkisi nasıl Parlamentoda? Yok, böyle bir hak. Yüzyıllar önce millete verilmiş bu hak yok, bu bir geri dönüş değil mi? Aziz milletimizin iradesi bir şekilde merkeze, saraya toplanmış değil mi? Bunun gayrimeşru olduğunu söylemiyoruz ama kuvvetler birliğinin nasıl teşkil edildiğini ve ekonomik krizleri de nedenleyen atmosferin nasıl olduğunu söylüyoruz.

Çok değerli milletvekilleri, 2018'de kurulan bu partili Cumhurbaşkanlığı sistemi, 2010 yılından beri Türkiye'de yükselen otoriter rejimi ne yazık ki kurumsallaştırmıştır. Cumhuriyet ve demokrasinin temel gayesi, tartışmayı, uzlaşmayı, istişareyi, itiraz etmeyi ve en nihayetinde milletimiz için daima en güzeli, en doğruyu ve en iyiyi bulmaktır. Türkiye'yi siyasi savrulmaya sürükleyen bugünkü yapıda maalesef, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilileri kısıtlanmıştır ve denge ve denetleme mekanizmaları yok edilmiştir. Denetimsiz bir yürütmenin keyfi çıkarılmaktadır; bugün yaşadıklarımızın, sıkıntılarımızın önemli bir kısmı budur. Yargı, yasama erkini, hatta bizatihi devletin kendisini ezen, kamuoyunu var. Yürütme sadrazamıdır, yürütmeden şikâyetçi olan herkesin güvendiği bir padişah vardır. Bugün, Türkiye'de, ayağına taş değenin "Devletim var." diye geri dönebileceği bir Cumhurbaşkanı olmalıdır.

Bugün ne yazık ki Türkiye'de bir Cumhurbaşkanlığı açığı vardır. Bugünkü sistemde Türkiye'de yürütmenin muhalifleri bir Cumhurbaşkanı yok. Önümüzdeki seçimleri Millet İttifakı'nın adayının kazanması durumunda AK PARTİ de -bu sistem devam etsin- Cumhurbaşkansız kalacaktır. Bugün, Kaz Dağları'nda kendi değerlerine sahip çıkmak isteyenlerin, İkizdere'deki amcaların, teyzelerin, Boğaziçi Üniversitesi'nin önündeki öğrencilerin, öğretim üyelerinin, geçinemediği için düşüncelerini ifade etmekten çekinen binlerin, milyonların bir Cumhurbaşkanı olduğunu söyleyebilir miyiz? (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Bakın Osmanlı'ya, bakın Selçuklu'ya, padişah ezen, sadrazam var. Yürütme sadrazamıdır, yürütmeden şikâyetçi olan herkesin güvendiği bir padişah vardır. Bugün, Türkiye'de, ayağına taş değenin "Devletim var." diye geri dönebileceği bir Cumhurbaşkanı olmalıdır.

YILMAZ TUNÇ (Bartın) – Var zaten.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Bunun kişiyle, bunun Sayın Erdoğan'la veya seçilecek kimseyle alakası yok, bunun sistemle alakası var. Bugün, aynı şehirde valiyi atayanın da il başkanını belirleyen de aynı kişi olması Türkiye'ye nasıl bir maliyettir? Böyle bir ülkenin ileri atılması, böyle bir ülkenin kendi potansiyelini harekete geçirmesi, böyle bir ülkenin kaynaklarını aktive ederek büyümesi mümkün müdür? Mümkün değildir, onun için Türkiye büyüyememektedir -biraz sonra geleceğiz- onun için 2023 yılı bütçesi bizim önümüze on beş yıl önceki Türkiye'nin gelirini hedef olarak koymaktadır. Bu sistemin sahipleri de dâhil, aziz milletimiz bu meseleyi tekrar tekrar gözden geçirmek ve inşallah milletimizin ayaklarındaki bu prangayı çıkarıp atmak durumundadır. Bu kutuplaşmayı, bu ayrıştırıcı dili hükümetler, başbakanlar, bakanlar, yürütme yapabilir; "Devleti temsil ediyorum." diyen hiç kimsenin hakkı yoktur, hiç kimsenin! Vatan, milletin bütünlüğü kadar bütündür. Milletin arasındaki ayrışma ciddi ayrışmalara neden olur, bu bizim bir beka meselemiz kadar önemlidir; bugün yeterli kadar farkında olmayabiliriz. Bu büyük medeniyetin kodlarında da böyle bir model yoktur, olmamıştır, inşallah da olmayacaktır.

Çok değerli milletvekilleri, devlet-millet bütünlüğünü sağlamak durumundayız.

Bakın, 3 no.lu Kararname var. 3 no.lu Kararname diyor ki: "Aşağıdaki görevler..." Bunlar 91 kalem. "Cumhurbaşkanıyla ilgili görevler Cumhurbaşkanının görev süresiyle sonlanır." Yani pazar günü saat 21.00'de seçim sonucu belli olduğunda 81 ilin valisi müstafidir; 183 -galiba 183, tam bilmiyorum, yanılıyorsam lütfen düzeltin- büyükelçisi müstafidir. Bakanları anlıyorum, bakan yardımcılarını anlıyorum; yönetimlerle gelirler giderler. Bursa Valisinin, İstanbul Valisinin, Sinop Valisinin, İzmir, Kayseri Valisinin parti genel başkanı da olan ve onu atayan bir iradenin elinde olması Türkiye'ye ne fayda sağlamaktadır? Şimdi, bu vali önünde bir karar olduğunda sırtını devlete dayama ihtiyacı hissetmeyecek midir? Bu vali parti ile devlet arasındaki bir tercihte, elinde kalem, kararname önünde olan parti genel başkanını gözünün önüne getirmeyecek midir? Böyle bir Türkiye'nin bütünlük içerisinde ilerleyi hareket etmesi mümkün müdür? Mümkün değildir, hiçbir ülkenin mümkün değildir ve o nedenle de edememektedir zaten ve Türkiye'nin temel sorunları buradan kaynaklanmaktadır.

Bakın, Türkiye'nin en yüksek bürokrati ve saygın bir makamıdır Cumhurbaşkanı Yardımcılığı; evet, en saygın, en yüksek bürokratik makam ve saygın bir makamıdır. Bugün Sayın Oktay, yarın başkaları... İnşallah, bu sistem değiştiğinde bu kalkacaktır ama burada bu makamın sahibinin söylediği şudur: "Kuvvetler ayrılığının zirvede olduğu bir dönemi yaşıyoruz." Yargı bağımsızlığımızın noksansız çalıştığını söylüyor, yasamanın etkinlik kazandığını, yürütmenin Türkiye'ye çağlar aşırıldığını, liderin sadece Türkiye'nin değil dünyanın bile sorunlarını çözdüğünü anlattı burada. Evet, Parlamentoda konuşması bir siyasi tavır

içerisinde ve baştan aşağı bir siyasi propaganda davranışıyla gerçekleşti.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Siyasidir, evet.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Şimdi, değerli arkadaşlar, bakanlar da böyle konuştu ve sayın makam sahibi o konuşmasında milletvekillerine hakarete bulundu, muhalefete hakaret üzerinden Meclisimizi aşağıladı; parti devleti budur, arkadaşlar, parti devleti tam budur, tam budur. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Bunu günlerce konuşsak, sayfalarca yazsak bu kadar net anlatamayız.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Terbiyeli bakanlar da vardı canım.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sizin eleştirilerinize cevap vermiştirim.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Şimdi, evet, tam da bu noktaya geleceğim, tam da bu noktaya geleceğim. Sayın Oktay'ın suçu yok, onun yerinde kim olsa benzer şeyi yapar çünkü bu kurumu tesis edenler bir müzakere yapıyorlar, bir tarafında bürokrasi, bir tarafında siyasi sorumluluk sahipleri. Böyle bir müzakere olur mu, böyle bir müzakere olur mu? Müzakere siyasilerle siyasilerin, bürokratla bükratın, tüccarla tüccarın arasında olur. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Elbette ki size söylenen bir söz... Burada bu müzakerenin bu şekilde yapılması yanlış. Neden? Çünkü bu partili Cumhurbaşkanlığı sistemi Nasrettin Hoca'nın türbesi gibi; her tarafı açık, önünde bir zincir ve kocaman bir kilit. Hiçbir şey yapmadınız. Getirdiniz partili Cumhurbaşkanlığı sistemini, dönüleceğini bildiğiniz için hiçbir iç tüzük çalışması yapmadınız. Ben, komisyonların çalışmasına... Ve komisyonda bu makam sahiplerinin, Bakan ve Cumhurbaşkanı Yardımcısının ve milletvekillerimizin karşılıklı aşağılama sözlerinin içinde eriyor. Buna müsaade eden bir sistem var. Bakın, en yüksek hakareti yapan bakan en çok alkışlandı AK PARTİ masalarında.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – Aynen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Ve inanın, o Bakan şu masaya, şu yerine oturduğunda 3 AK PARTİ'li arkadaş geldi, onun evraklarını yanına taşıdı. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Bakın, bakın lütfen, o Bakan yerine oturdu, 3 milletvekili arkadaşımız onun buradaki evraklarını aldı ve yanına götürdü. Bu bizi ezmiyor mu? Beni eziyor, hepimizi eziyor.

GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Ayıp, ayıp, çok ayıp!

(CHP sıralarından “Çantacı, çantacı...” sesi)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Böyle demeyin, lütfen.

Meseleye bunun üzerinde bakmak lazım, bunun üzerinde bakmak lazım. Dolayısıyla arkadaşlar, bu sistem Türkiye'yi eziyor, bu sistem devleti eziyor, bu sistem devletin bütün kurumlarına partinin rengini veriyor. Bir örnek vereyim; bakın, Diyanet İşleri Başkanı geçen gün bir beyanat verdi, bir açıklama yaptı, dedi ki: “Biz, öyle yapıyoruz, böyle yapıyoruz, gençleri camiye koyamıyoruz.” Ya, Değerli Başkan, gençlerin camiyle sorunu yok, gençlerin dinle de sorunu yok; onlar bekliyorlar, siz çıkın, hepsi gelecek. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Siz çıkın, onların hepsi gelecek. Sorun bu.

ERHAN USTA (Samsun) – Aynen öyle, aynı yerde olmak istemiyorlar.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Siz çıkacaksınız Diyanet İşleri Başkanı olarak, 6 yaşındaki çocuğa tecavüz edilmiş, şunu diyeceksiniz, biz şunu duyacağız Müslümanlar olarak: İnsani olmayan İslami olmaz. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Hazreti Resulullah'ın evrensel mesajı budur, bütün dinlerin evrensel mesajı budur. İnsani olmayan İslami olur mu? Bunu duymak istiyor 85 milyon, bütün dünya, bu kâinat. Ne diyoruz? Madem “Elhamdülillahi Rabbülâlemin” diyoruz “Elhamdülillahi Rabbülmüslimin” demiyoruz; Allah Müslümanların Rabb'i değil âlemlerin Rabb'iye bunu böyle böyle işaret etmek lazım. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) İşte insan hakları burada yatıyor ama biz “Elhamdülillahi Rabbülmüslimin” bile demiyoruz “Elhamdülillahi Rabbülparti” diyoruz “Elhamdülillahi Rabbülcemaat.” Allah'ı alıyoruz, cebimizde götürüyoruz beraber. Bunun karşısında kim duracak? Diyanet İşleri Başkanımız duracak; net ve açık bir söylemle duracak. Çok değerli arkadaşlarım, bunu söyleyen parti grubu bu Mecliste en yapıcı muhalefeti yapan partidir; hep de söyledik. Bu yapıcılık hep muhalefete mi düşüyor, iktidara hiç düşmüyor mu? Yüzlerce, binlerce araştırma önergesi verdik, bir tanesine el kalkmaz mı? Dinlemiyorsunuz; Türkiye'nin birikimi burada, asla böyle bir şeyiniz yok. Bakın, biz ne yapıyoruz? Güvenlikle ilgili bütün bakanlıkların bütçelerine “evet” diyoruz. Millî Savunma Bakanlığından başlamak üzere Savunma Sanayine “evet” diyoruz. Burada birçok hassasiyeti göz önüne alarak nasıl birlikte oluyorsak, niçin bugün şu Meclis, Türkiye'nin bu ihtiyaçlarını bu çerçevede içinde tartışmıyor? Sorun bu.

Çok kıymetli arkadaşlar, şimdi, bakın, bütçeyi konuşuyoruz ve elimizde 2023 bütçesi var, burada birtakım rakamlar var. Ben, benden önceki bütün konuşmacılara katılıyım, katılmayayım hepsine teşekkür ediyorum, özellikle de Sayın Kesici ve Sayın Hamzaçebi'ye, hakikaten, veriler üzerinden yaptıkları konuşma için çok teşekkür ediyorum, ben de faydalandım. Şimdi bütçenin geliri, gideri var, bunlar ayrı, bunlarla ilgili dengesi, faizi çok konuşuldu ama çok kıymetli arkadaşlar, bu bütçe bize bir hedef koymuş, Türkiye'ye, 85 milyona demiş ki: “2023 yılında 10.071 dolar millî gelirin olacak.” Baktık biz, bizim önümüze on beş yıl öncesinin hedefini koymuş, nasıl ilerleme bu? Sebebi bu, sebebi Türkiye'yi ayaklarından bağlayan otoriter yapı ve bunun 2018'den itibaren kurumsallaşan partili Cumhurbaşkanlığı sistemi. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Elbette, asla; bu başka bir ülkede de olsa -bakın, bu, Türkiye'nin sorun değil- nereye koysanız gitmez. Onun için Orta Doğu bir yere gitmiyor, onun için otoriter sistemler de bir yere gitmiyor. Bunlar tesadüfi değil ve bizim 2008'de 10.700 dolar millî gelirimiz var değerli arkadaşlar. Önümüzdeki sene de 10.071 dolar ama bir fark var; 2008'de 10.700 dolar gelirin, satın alma gücünün reel olarak bugün karşılığı 15 bin dolar. O günkü 10.700 doların bugün satın aldığı şey 15 bin dolar. Bu nominal karşılaştırma, 10.700; bugün ile o gün, on beş yıl önceki nominal değeri veriyor. Enflasyon yok mu Amerika'da? Düşün onu, biz -2008 yılında yine siz vardınız- 10 bin, 15 bin, 14.863 dolar her vatandaşın cebine para koyuyorduk. Bugün diyoruz ki her şey yolunda giderse seneye 10.071 dolar. Değerli arkadaşlar, bu, reel olarak, inanın, 2000'in bile gerisinde. Böyle bir Türkiye yok; yazık, 85 milyona, bu kadim ülkeye yazık. Bu mu, bu mu? 800 milyar dolar millî gelir; ya bugün 800 milyar dolar Türkiye'ye yakışıyor mu? Derseniz ki 800 milyar dolarlık İstanbul, başım üstüne; hatta Bursa başım üstüne; 800 milyar dolarlık bir firma var Türkiye'de, başım üstüne. 800 milyar dolar bugünün dünyasında geline bir nokta olabilir mi? Bakın, 800 milyar dolar nominal olarak bizim 2006'da aldığımız değere karşı reel olarak. 2006 yılında 547 milyar dolarlık gelirimiz bugünkü gelir. Ne oldu on altı senesine Türkiye'nin? Ne oldu arkadaşlar, on altı seneye? Kimin hesabına yazacağız bunu ya? Çocukların yüzde 72'si yarınını başka bir sınırdan arıyorsa bunları düşünüp taşınmayacağız mı? Çok güzel, burada asıyoruz, kesiyoruz. Bu nedir, bu? Bu, günün sonundaki değerdir. Ambardaki buğday değil midir bu buğday? Bu sonuçlar... Dünyadaki ülkelerin büyüklüğünü, performansını neyle ölçüyorlar? Millî gelirle ölçüyorlar. Ne yaparsanız yapın... Siz diyorsunuz ki “Dünya Kupası'nda çok güzel paslar attık, 2 top direkten döndü hatta 2 tane de gol attık ama tabela 6-2 aleyhimizde.” Sizin konuşmalarınız bu, güzel paslar attınız hakikaten, güzel vuruşlar yaptık, 2 gol de attık ama 6-2 mağlup. Bu, bu seneye ait değil değerli arkadaşlar, bu ülke 2013 yılından itibaren devamlı gelirini kaybeden bir ülke; bak burada yapısal bir sorun var. Türkiye 1994 krizini gördü, Sayın Kesici -üstat- bu dönemlerin içinde yaşadı. Türkiye 2001 krizini gördü, Türkiye 99 depremi gibi yıkıcı bir krizi gördü, hepsini aştı ama burasını aşamıyor on yıldır, aşamıyor; yapısal bir sorun var, her birimize sorumluluk yüklüyor, her birimize. Bugün 17'nciliği konuşuyoruz. Kaç para gelirimizin olması lazım biliyor muyuz arkadaşlar? 1,2 trilyonunuz olursa 17'nciliğe transfer oluyorsunuz yani bizim 400 milyar daha gelire ihtiyacımız var yani ürettiğimiz yarısı kadar daha üretirsek, ona ihtiyaç var. Peki, nereye gitti bu para? Bu satın alma gücü yurt dışına gitti; işte

transfer, işte millî, yerli ne dersanız deyin işte burada yatar. 400 milyar dolar yurt dışına giden bir transfer olarak sayılır. Ey alın teri emeğimiz! 17'ncilik bu.

Şimdi, çok değerli arkadaşlar, 2013 yılında 75 milyonmuşuz, 950 milyar dolarlık bir üretim yapmışız. Bugün 85 milyonuz, 8 milyon da mülteci var, 93 milyonuz, bugün 800 milyar dolar üretimimiz. Şimdi "9.500 dolar." dedi, arkadaşlar, konuşmacılar; bu, doğru değil. Bu çünkü neden doğru değil? 808 milyarsa Türkiye'nin millî geliri, bunun içinde 8 milyon mültecinin de ürettikleriyle var, öyle değil mi? Öyle. Yani 93 milyon üretiyor 808 milyar ama bölüşüyoruz 85 milyona. Türkiye'nin reel millî geliri bugün nominal 8.500 dolar, bunun üstü değil. Bu böyle çıplak, böyle nettir. Buradan konuşmak lazım, bu 808 milyarda 8 milyon mültecinin bir şekilde üretime kattıkları kayıt içi, kayıt dışı yok mu? Var. Neden bölmüyorsunuz? Bunlar taş mı yiyor? Bunlar evine bir şey götürmüyor mu? Sabah, akşam bir şey yemiyorlar mı? Bir şey almıyorlar mı? Bu gelir nereden geliyor? Buradan geliyor, buradan.

Şimdi, ben, Sayın Oktay'a Komisyonda demiştim ki: 19 kere hedef belirlemiş 2018'den beri partili Cumhurbaşkanlığı. Yaklaşık 8 tanesini Berat Bey, 4 tanesini Sayın Oktay, üstünü Nebati Bey, 1 kere Lütfi Bey... Dedim ki: Ya, 1 tanesi de mi tümünden bir gerçekleşmez 19 hedefin? Yok. Neden? Bu, tesadüf olmaz. Siz bir ülkede liyakati düşürürseniz... Evrensel kanundur: "Meritokrasi düşerse devlet kapasitesi daralır." Onun için her alanda, polisinizden eğlence sektörüne kadar kamuda verim biter. Bu hesaplar, bu hesapların ürünü. 19... Bir kere açıklamışız bir buçuk sene önce hedefini, tutmamış; üç ay kala açıklamışız, o tutmuş. Şimdi, cevap şu: Burada diğer konuşmacı arkadaşlarımızın da yaptığı gibi, "Efendim, küresel kriz..." "Efendim, konjonktürel şartlar..." Evet, yani her yere yağmur yağıyor. Bizim sorumuz şu: Her yere yağmur yağıyor da bizi neden sel basıyor? (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Şimdi, bunu da söyleyeyim: "255 milyar ihracat." diyoruz ya, ne kadar sevindirici. Arkadaşlar, eğer bu Hükümet, Sayın Erdoğan'ın 2010'da başlayan Türkiye'nin kadim devlet çizgisinin dışına taşan, Dışişlerinde değil de partinin koridorlarında şekillenen Orta Doğu-Suriye politikası olmasaydı o 250 milyar dolara 45 milyar dolar daha ilave etmemiz gerekecekti. İhracatımızda Orta Doğu ve Kuzey Afrika nerede? Bugün 300 milyar doları bulurdu ama işte, "kriz" diyoruz ya, işte, çalışmalar diyor ki: "Pandemi krizi ortaya çıkan lojistik ve tedarik zinciri bozulmaları Türkiye'ye 40 ila 65 milyar dolarlık ilave bir satış imkânı yaratmıştır." Bunu göreceğiz yani şu açıdan, yönetim olarak ve bunu elimizde tutmamız gerekiyor. Bunun için söylüyorum, yoksa eleştirmek için değil; bu efendim, böyle değil, ne güzel, bu fırsat yaratılmış, üzerine koyalım.

Şimdi, biz on yıldır geriliyoruz ya... Arkadaşlar, bakın, 2008'den 2022'ye bizim her vatandaşımızın cebinden 700 dolar eksilmiş, 10.700 dolardan 10 bin... 2023'e, seneye gerçekleşirse nominal olarak yani normalde 15 bin dolar, 5 bin dolar eksilmiş her Türkiye Cumhuriyeti vatandaşından satın alma gücü olarak. Bak, ben Meclise geldiğimden beri ne yoruma dayalı bir rakam ne de şahsiyatlara göre bir konuşma yapan bir milletvekiliyim ve bizim grup olarak prensibimiz de genel olarak böyledir.

Şimdi, bu çerçevede söylüyorum: Arjantin her vatandaşının cebine bu süre içerisinde -bizde 700 dolar nominal olarak eksilmiş- 4.600 dolar koymuş, her Arjantinlinin cebine bu sürede 4.600 dolar gelmiş. Her Bulgaristan vatandaşının cebine 6 bin dolar ilave olmuş. onun için, 2000 yılının başında herkes pasaportunu, kimliğini alarak Türk vatandaşı olmak için sırada beklerken şimdi 1800'lü yılların nüfus kütüklerini çıkarıp Bulgaristan vatandaşı olmak için yollarda.

Şimdi, değerli arkadaşlar, Kanada her vatandaşının cebine bu sürede 12 bin dolar koymuş, Malezya 5 bin dolar koymuş, Amerika 29 bin dolar koymuş, Macaristan koymuş, sadece Türkiye 700 dolar daha eksik; 2018'le de karşılaştırsak bu böyle, 2018 yılıyla da karşılaştırsak... Az olmuş, 8 bin dolar bekliyorlarmış, 4 bin dolar olmuş; 5 bin dolar bekliyorlarmış, 2 bin dolar olmuş ama herkes vatandaşının cebine parayı koymuş, sadece nerede eksik? Türkiye Cumhuriyeti'nde. O nedenle burada konuşan bir arkadaşımız... Ta, 1980 yılında Türkiye'nin dünya üretiminden aldığı pay 0,89; bugün 0,80; dünya durmuyor. Bulgaristan 2000 yılında 1.600 dolardan bugün 13 bin dolara geldi, dünya da 30 trilyon dolardan 110 trilyona geldi. Evet, Türkiye de geldi, reel olarak nereye "rank" ettiğimiz belli.

Şimdi, değerli arkadaşlar, bakın, konuşuyoruz, enflasyon; konuşuyoruz, piyasalar... Ben size bir şey sorayım: 2018 yılında partili Cumhurbaşkanlığıyla bu şeyi alanların Merkez Bankasında 30 milyar dolarları vardı ve Türkiye'nin Merkez Bankası rezervi ortalama 30 milyar dolardı, bugün eksi 50 milyar dolar var. Ne oldu arkadaşlar ya? Sel mi bastı Merkez Bankasını? Başka dünyada görülmeyen bir şey bu. Yoksa -telaffuz edersem söyleyebilirim- "La Casa De Papel" şeklinde soyuldu mu bu Merkez Bankası? (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Aynen öyle.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Ne oldu? Zannetmeyin ki konjonktürel.

Çok değerli milletvekilleri, aziz milletim; dünyanın neresinde devlet yöneticisinin damadı hazinenin başına gelirse ve onun arkadaşları Merkez Bankasının başına gelirse o Merkez Bankasının usule uymayan şekilde rezervleri satması mümkündür, başka türlü mümkün değil. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Eğer bu partili Cumhurbaşkanlığı ile Merkez Bankası Başkan ve yönetimi tapu daresi gibi bir imzayla her gün alınabilecek duruma gelmeseydi Türkiye bu durumda olmazdı. Türkiye'nin yönetiminde siyasal sorumluluk sahibi olan herkese sesleniyorum: Bu rezerv, bugün Türk dış politikasının ana belirleyicisidir, ana belirleyicisidir bu rezerv; bu, bu kadar önemlidir. 80 milyar dolar, bu rezervi eski hâline getirmenin maliyetidir. Bu milletin, bu maliyeti nasıl kaldıracağı hepimizin sorumluluğunda değil mi? Şimdi, bu 128 milyar dolarla ilgili hiçbir laf masanın üzerinde yokken daha, bu sorunun... "Efendim, bizim enflasyon çıktı, düşecek." Bu şuna benziyor: Yangın çıkıp itfaiyeciyi çağırma benziyor. Ya, Türkiye'nin enflasyonu, dünyada Türkiye gibi ülkelerin enflasyonu yüzde 10, olsun Türkiye yüzde 20; TÜİK'e göre yüzde 85, ÜFE'ye göre yüzde 157 nedir? Yani siz yangın çıkıp itfaiyeciyi çağırıyorsunuz; onun için "Yangını söndürüyoruz." diye bir de bunun propagandasını yapıyorsunuz. Bunun dışında bir anlatımı olabilir mi? Bu olmasaydı, 128 milyar dolar... Bu işi bilenlerin hepsini çağırdığınızda bir kişi aksini söyleyemez. Bugün enflasyon buralarda olmazdı.

Türkiye bu topraklara yeni taşınmadı, komşuları da on yıllık kiracı değil. Türkiye devleti ne olduğunu bilen bir ülke, devlet yönetiminin ne olduğunu bilen bir ülke, kaydı da şartı da bilen bir ülke. Elbette ki bunlar çıkacak. Geçen bütçe konuşmasında Sayın Kesici dedi ki: "Sultan Fatih'in kahvaltıda yediği marmeladin, reçelin kayıtları vardır." Evet, vardı, bunlar da vardır. 2 defadır Sayın İçişleri Bakanının gelip gelip sabahleyin "Bekleyin, akşam söyleyeceğim." dediği o 10 bin doları alan siyasilerin ismini akşamlara kadar bekledik, alamadık, bunların da kayıtları var. Bunlar hepimizde bir temizlenme ihtiyacı hissettirmiyor mu?

Şimdi, bu döviz niçin 18 lirada, neye rağmen? 300 milyar liralık kur korumalı mevduata rağmen. Galiba Sayın Elitaş konuşmasında şöyle söyledi -sataşma değil- "Merkez Bankasına bak." Ya, Sayın Yılmaz'a baktınız ya, üzül müştür Sayın Yılmaz, Cevdet Bey üzül müştür. Biliyorsunuz değil mi kur korumalı mevduatta Cumhurbaşkanının yetkisini artırmak için Komisyonda toplandık, dört saat Merkez Bankası yetkilisini bekledik ki bu kur korumalı mevduatın maliyeti nedir... Maliye Bakanlığımız da sağ olsun, dedi: "88,4 milyar." Merkez Bankasında nedir? Sağ olsun, alicenaplık gösterdiler, ta İstanbul'dan buraya bir Merkez Bankası görevlisi geldi. Sayın Başkan "Evet, Merkez Bankası faaliyetlerini kendi kanunları çerçevesinde yürütmektedir." dedi. Sonra Komisyonda -Sayın Oktay burada- bunun doğru olmadığını söyledi yani doğru bulmadığını ve "Merkez Bankası Başkanı gelecek..." Çağırdık, Sayın Yılmaz da çağırdı ve biz de dedik ki ya bir şey oldu, bu Merkez Bankası gelecek, bizzat bunu

açıklayacak. Ve beni o gün Merkez Bankasının cumhuriyet tarihinde en başarılı Başkanlarından Durmuş Yılmaz aradı -o da bu dönemin Başkanlarındandı ama işte sistemde fark var- dedi ki: "Sayın Başkan, ya, Merkez Bankası Başkanı geldi, onun da tutumu aynı, 'Biz size bu bilgiyi veremiyoruz.' Bizim o zaman burada durmamıza gerek yok." Bu şu demek arkadaşlar: Merkez Bankasına git, Parlamentoya da ki "Siz hiçbir şeysiniz, siz hiçbir şeysiniz. Bir daha da elinizi, dilinizi falan bu işlere bulaştırmayın, bakın işinize ya, bakın işinize." Bu aşağılamayı kaldıramadığımız için biz o Komisyonu terk ettik. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bu döviz... Bakın hesabı alın, kırılğan beşliye bakın arkadaşlar yani ekonomik durumu en kırılğan olan ülkelere bakın, paraları ne kadar bozulmuş yani devalüasyon ne kadar olmuş. Eğer biz ülke olarak o ülkelere biri olsaydık bizim paramız ne kadardı -1 dolar- biliyor musunuz? 6 lira, 6 liraydı yani bizim Endonezya'nın rupisi kadar, Brezilya'nın reali kadar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – ...Güney Afrika'nın randı kadar yani Türk lirasının da bu ekonomisi kırılğan ülkeler kadar devalüasyonu olsaydı 6 lira olacaktı. Biz 18 lirayı 300 milyar lirayla tutuyoruz çok değerli arkadaşlar. Dolayısıyla, bu çerçevede, bu ekonomik yapıyı bu şekilde değerlendirmek lazım.

Çok değerli arkadaşlar, şimdi, konuşmalarda özellikle Ulaştırma Bakanlığının yaptığı faaliyetler ve yatırımlar geçti, doğrudur. Türkiye Ulaştırma Bakanlığının açıklamasıyla size söyleyeyim ben: 2002 yılından 2022 yılının Temmuzuna kadar yani AK PARTİ'nin başladığı noktadan bugün temmuz ayında geldiğimiz noktaya kadar Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığının ne kadar yatırımı varsa, aklınıza gelen bütün o otoyollar, çift yollar, limanlar, İstanbul Havalimanı, Zafer Havalimanı, bütün tren yolları, bütün tamirler, ne varsa tamamı 183 milyar dolar, tamamı. Bunun yaklaşık 140 milyar doları hazineden, 43 milyar doları da biraz önce Sayın Altay'ın söylediği KÖİ projeleriyle daha ödeyeceğiz ama diyelim ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Bakın, bu ülke çok zengin bir ülke. Türkiye'de 2002 yılından o temmuz ayına kadar bu 85 milyon vatandaş içtiği sigarayla ne kadar para ödemiş hazineye biliyor musunuz? 206 milyar dolar yani sigaracılar devletin bu konuya harcadığını vermişler, üzerine 66 milyar dolar da para kalmış. Bu ülke güçlü bir ülke, önemli olan bu gücü yönetmek.

Bakın, ben sizinle geçmiş dönem yatırımlarını da paylaşayım. Bu, 15 Temmuz Köprüsü, Boğaziçi Köprüsü; 1973'te açıldı. 2020 maliyetleriyle 530 milyon dolar ödedi hazine. 1973'te rahmetli Süleyman Demirel bunu yaptı. Bu, Fatih Sultan Mehmet Köprüsü; 88 yılında rahmetli Özal yaptı. Buna 2020'nin maliyetleriyle 1 milyar 100 milyon dolar ödedi hazine; hazinenindi. Sonra Özal bu köprüleri, biliyorsunuz, gelir bölümüyle çıkardı, hazine ödedi o günün fiyatlarıyla. Bu da Osmangazi Köprüsü arkadaşlar. Aynı dönemde şu köprünün taşeronu, bu köprünün müteahhidi Japon firma. Buna bizim 2035 yılına kadar ödeyeceğimiz para bugün itibarıyla -enflasyon böyle giderse- 14 milyar dolar. Şimdi, yani bu 183 milyar doları biz yönetseydik herhâlde 150 milyar doların altına gelirdi.

RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Dövizin bir enflasyonu var, bu vadeli bir iş; bunlara bakmak lazım.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Sayın Akdağ, inanın baktık biz; bununla ilgili, siz de gelerseniz sizinle bu bilgileri paylaşıyoruz.

RECEP AKDAĞ (Erzurum) – Elma ile elmayı toplamak lazım.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Biz bu kürsülerde -siz o zaman burada mıydınız bilmiyorum- bunları çok paylaştık.

13,9 milyar dolar ödeyeceğiz 2035 yılına kadar. Dolayısıyla, Türkiye'de bu konu -kaç yıldır konuşuluyor hatta bunun başka şeyleri de var ama- hiçbir denetime, hiçbir savcının dosya açtığı bir konu değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tatlıoğlu, beş dakika oldu, ilave bir dakika daha verelim.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Bitiriyorum.

Evet, Togg, ne güzel, Türkiye'de seksen yıllık otomotiv fiilî üretim birikiminin neticelerinden biridir; aşağı yukarı 2 milyar dolarlık bir yatırımdır. 2 milyar doları buraya koyduğunuzda Togg'unuz olur çünkü Türkiye bu teknolojiye sahiptir.

Bakın, çift katlı elektrikli bir otobüs -fabrikası TOGG'un 2 kilometre yakınında- 490 bin euro; Almanya ve Amerika'da müşterileri var, Almanya'daki son fuarın gözde ürünlerinden. Bu teknolojiye sahip Türkiye. Ama ben şimdi ister istemez soruyorum: Bu TOGG'da da 5 firma bir araya gelmiş -bak, burada da 5 firma var- ama bu 5 firmanın içerisinde bu "5'li firma" dediğimiz yandaş firmalardan bir tanesinin ismi yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Acaba diyorum bu Togg'un müşterisi devlet olsaydı, bunlara bırakılır mıydı diye düşünüyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Kıymetli arkadaşlar, Türkiye, sorunlarını çöze çöze giden bir ülkedir; az çözer, çok çözer ama medeniyetler kurmuş, ilerlemiş, nam salmış, âlem olmuş, nizam koymuş bir milletin coğrafyasıdır. Sorunlarını çöze çöze gitmiştir ancak son on yılda, özellikle de partili cumhurbaşkanlığı döneminde sorunlarını biriktire biriktire savrulan bir ülke konumuna geldi. Burada, bakın, tarih ve Cenab-ı Allah yolumuzu açıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Son, Sayın Başkan.

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Dış politikadan ekonomiye kadar sadece şunu söyleyerek nasıl bir durumda olduğumuzu bir örnekle... Bu "durumda" dediğim, yani dış politikayla ilgili bir anekdot anlatmak istiyorum, aktarmak istiyorum: Bu Cumhuriyet Bayramı'nda Kıbrıs'a gittik. Kıbrıs, 1878'de son Osmanlı askerinin terk ettiği bir dönemden... Dediler ki: "Biz doksan altı yıl Türk askerini Kıbrıs'a bekledik ve 1974'te geldi." 1974'te Türkiye için Kıbrıs sorunu bitmiştir ama 2004'te biz bu askeri buradan çıkarmak için ne gerekiyorsa yaptık. Allah da acıdı, dedi ki: "Bu Türklerin işini Türklere bırakmayayım, Rumlara bırakayım." (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

İSMET YILMAZ (Sivas) – On dakika mı oldu? Devam lütfen...

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Son bir dakika...

BAŞKAN – Sayın Tatlıoğlu, buyurun.

İSMAİL TATLIOĞLU (Devamla) – Bugün çok şükür mavi vatan diyoruz, çok şükür Doğu Akdeniz diyoruz. Bunu neden söylüyorum? Bunu kınamak veya eleştirmek için değil... Türkiye'nin bütün iktidarları, devletinden üniversitesine, sokaktaki sivil toplumuna kadar hepsinin aklından ve birikiminden yararlanmalıdır; temel olarak buna ihtiyacımız var, bunu yapacak bir sisteme ihtiyacımız var. Ayrışmanın savurduğu bir ülke olamayız, kimse gözümüzün yaşına da bakmaz. O nedenle, inşallah, 2023 yılında Türkiye'nin bu sistemden kurtulup 21'inci yüzyıla taşıdığı bir dönem olur.

Bütün heyetinizi saygıyla selamlarım, hürmetler ederim. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi, İYİ Parti Grubu adına ikinci söz Grup Başkan Vekili Samsun Milletvekili Sayın Erhan Usta'ya aittir.

Buyurun Sayın Usta. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dakikadır.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Bugün, malum, bütçenin son günü. Bu bütçe yirmi bir gün bilfiil Plan ve Bütçe Komisyonunda, on bir gün de Genel Kurulda tartışıldı. Aslında bu tartışmalarda bizim zamanımızı önemli bir kısmı da özellikle AK PARTİ tarafının veya daha geniş ifadeyle Cumhuriyet Halk Partisi tarafının söylediklerini düzeltmekle geçti. İşte, zaman zaman “mevsimsel düzeltilmiş” kavramı nedir, onu anlatmaya çalıştık; zaman zaman yanlış rakam verdiler, rakamları düzelttik; zaman zaman da pek analiz yapmadılar ama analiz yaptıklarında da oradaki yanlışları düzelttik. Uygulamadaki, politikadaki yanlışlıkları düzeltte düzeltte geçti. Şimdi, dolayısıyla, ben de şöyle bir düşündüm -hani bugün Sayın Kesici de fıkra anlattı- yani “Bu görüşmeleri özetleyen bir fıkra var mıdır?” diye düşündüm. Muhtemelen hepimiz duyduk bunu ancak buraya çok iyi uyduğunu düşünüyorum, aklıma şu geldi: Bir gün hoca camide kurban mevzusunu, kurbanı anlatıyormuş “Hz. Davut (AS) Cenab-ı Allah'a yalvarmış: 'Ya Rabb'i, bana bir kız çocuğu ver, sana onu kurban edeceğim.' demiş. Cenab-ı Allah lütfetmiş, ona bir kız çocuğu vermiş. Ondan sonra, kız çocuğunun ismini de Ayşe koymuş. Sonra gel zaman, git zaman, tabii, kurban etme vakti gelmiş; çocuğu yatırmış, kurban edecek, gökten Azrail (AS) gelmiş, efendim, bir keçi getirmiş.” derken artık cemaatten biri dayanamamış. “Ya, hoca, sen ne anlatıyorsun?” demiş. Hoca “Ne oldu? Anlatıyorum işte, bir yanlışım varsa düzelt kardeşim.” demiş. “Ya, hoca, Allah aşkına, bunun neresini düzeltelim? Hz. Davut değil, Hz. İbrahim; kız çocuğu değil, erkek çocuğu; Ayşe değil, İsmail; Azrail değil, Cebrail; keçi değil, koç.” demiş. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Şimdi, hikâye aynen bu. Ağabey, düzeltmekten biz duman olduk burada ya! Düzeltmekten duman olduk, kendimizi anlatmaya hiç fırsatımız olmadı. Dolayısıyla, tabiri caizse -teşbihte hata olmasın- biz şeytan taşlamaktan tavaf etmeye vakit bulamadık; o yüzden bugün tavaf vakti. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Ben bugün kendi çözümlerimizi anlatacağım. Tabii, burada çözümlerimizi anlatırken de... Tabii, biz geçmişte de çözümlerimizi anlattık yani zaman zaman ikaz ettik, hataları, hata olarak gördüklerimiz varsa onları düzelttik, “Yanlış var, bakın, riskler çoğalıyor.” dedik, onları söyledik; hiç aldırmadılar. Mesela, bakın, bugün -emin olun bu şekilde, söylediğim şekilde- WhatsApp'tan bir mesaj gelmiş, beni takip edenlerden birisi “Başkanım, sen 2016 yılının 8'inci ayının 19'unda bir konuşma yapmışsın. Ya, bugün aynı şeyler gerçekleşti.” demiş. Oradakini çok kısa bir şekilde okuyacağım. Varlık Fonu, daha o zaman kanunu çıkıyor, uygulamaya girmede, diyorum ki: “Sayın Bakanın birisi 'Biz Fonla gerekirse para piyasalarına müdahale edeceğiz.’ dedi. Bu çok tehlikeli bir laf arkadaşlar yani Merkez Bankası olan bir ülkede 'Para piyasalarına ben bu Fonla müdahale edeceğim.’ demek çok tehlikelidir -özellikle söyledik bunları- bu laflardan kaçınmak lazım. Yani eğer böyle bir şey yaparsak -yani yaparsanız anlamında diyorum- para piyasasına, maliye politikasına ciddi müdahaleleri bu Fonla yaparsak bu önemli silahı kendimize karşı acımasızca kullanmış oluruz ve Türkiye'nin felaketi olur.”

Arkadaşlar, bakın, bu bir ikaz; ya keşke birazcık, birazcık dikkate alsaydınız bugün bunları yaşamayacaktık. İşte, 128 milyar doları nasıl harcadınız? Bu operasyonla harcadınız. Kamu bankları Varlık Fonunda; Varlık Fonu, kamu bankaları, Hazine üçgeninde harcadı ve bugün, işte, Elitaş da “Varlık Fonundan, 128 milyar dolardan niye bahsetmiyorsunuz?” diyor ya; yahu, sonuçlarından bahsediyoruz, onu anlayamıyor musunuz Sayın Elitaş? Yani şu anda yaşadığımız enflasyon, yaşadığımız ikiz açık, işte, bu yaptığınız 128 milyar dolarlar, bu Varlık Fonları, bu kurduğunuz, Hazineye kurduğunuz kumpasın bir sonucu. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, dolayısıyla, yine geçeceğiz dedik de az önceki konuşmaları dinleyince yine tavafa başlayamadık. Şimdi, burada, arkadaşlara söyledim, ya şu ikiz açık... Türkiye, tarihinde ilk kez -son dönem için söylüyorum- ikiz açık yaşıyor, nedir? Bütçe açığı ve cari açık. Parası rezerv para olmayan hiçbir ülke ikiz açığı kaldıramaz arkadaşlar, bu bir felakettir ülke için. Bunu anlarsınız, anlamazsınız, analiz edersiniz, edemezsiniz; Allah'ın sopası yok, işte enflasyonun bir yılda 66 puan artması bundan oluyor, Türk parasının bu kadar değer kaybetmesi bundan oluyor, yaşadığımız sıkıntıların tamamı bundan kaynaklanıyor. Bakın, 2017 yılından itibaren demişim ki Türkiye ikiz açık sarmalıyla karşı karşıya olma riski içerisinde; anlatmışım, 2018'de söylemişim, 2019'da, 2020'de... Ondan sonra girilmiş mi? Kısmen biraz çıkmış, şimdi aynı şeyleri yine söylüyoruz. Keşke bunlara bir miktar kulak assaydınız, memleket açısından çok iyi olurdu değerli arkadaşlar.

Şimdi İYİ Partinin ekonomik programını size izah etmeye çalışacağım. Programımızı 4 ilke üzerine oturttuk değerli arkadaşlar. Bunlardan 1'inci ilkemiz: Hukukun üstünlüğünün hâkim olması, demokrasi standardımızın yükseltilmesi. 2'nci ilkemiz: Her alanda liyakat ve ehliyetin esas olması, düzgün işleyen bir kamu yönetiminin kurulması. 3'üncü ilkemiz: AB'ye tam üyelik perspektifi, itibarlı dış politika. 4'üncü ilkemiz: Ekonomik coğrafyanın nimetlerinden ülkemizi faydalandırmak.

Bu ilkeleri de dikkate alarak iki seçim dönemi için yani on yıl için hedefler ortaya koyduk. Şimdi İYİ Partinin 2033 yılı makroekonomik hedeflerini size anlatmaya, izah etmeye çalışacağım. Yıllık ortalama, on yıl boyunca her yıl yıllık ortalama yüzde 6,5 gayrisafi yurt içi hasıla büyümesi hedefliyoruz. Toplam faktör verimliliğinin -birazdan detaylarını anlatmaya çalışacağım- yıllık büyümeye katkısının en az 2 puan olmasını hedefliyoruz. Kişi başı geliri 10 bin-12 bin dolar artırarak bugünkü seviyesinden 20 bin doların üzerine çıkarmayı hedefliyoruz; dolayısıyla orta gelir tuzağına yakalanmış Türkiye'yi yüksek gelirli ülkeler arasına sokmayı hedefliyoruz. Sanayinin millî gelir içindeki payını yüzde 30'ların üzerine taşımak ve uzun süre de orada tutmak diğer bir hedefimiz. Katma değer üreten, insana yatırım yapan ve geliri adil bölüşen bir Türkiye oluşturmayı hedefliyoruz. İstihdam hedefimiz on yılda 12 milyon ilave istihdam sağlayarak Türkiye'nin toplam istihdamını 40 milyonun üzerine taşımaktır. Fiyat istikrarını sağlamış bir Türkiye hedefliyoruz; ilk iki yıl içerisinde enflasyonu yüzde 10'un altına çekmeyi, takip eden yıllarda da yüzde 5 seviyesinde tutmayı hedefliyoruz. Sürdürülebilir bir cari işlemler dengesi hedefliyoruz; cari açık seviyemizi yüzde 1, 2'lerde tutmak, cari açığın finansmanının uzun dönemli, ucuz, bugünkü gibi ne idiği belirsiz değil itibarlı kaynaklardan sağlamayı hedefliyoruz. Kamu maliyesi hedefimiz ise genel devlet açığının millî gelire oranını yüzde 2 seviyesinde tutmaktır ama bugünden farkı hem açığı düşürmek, daha da önemlisi, istikrarı sağlayabilmek için maliye politikasında faiz dışı fazla veren bir bütçe hedefliyoruz.

Bu hedefleri gerçekleştirmek için kapsamlı bir ekonomik program uygulayacağız. Uygulayacağımız programla güven artacak, belirsizlik azalacak ve Türkiye'nin yaşadığı bu yapısal tikanma ancak kapsamlı bir programla aşılabılır. Programı 2 aşamalı olarak kabul düşünebiliriz. 1'inci aşaması onarım aşaması yani vatandaşa, sanayiciye, tüccara, çiftçiye nefes aldırma aşaması, bunun devamı olarak yani bir anlamda bu onarım aşaması: nefes alma, kötüye gidişi durdurma, istikrarı sağlama aşaması. 2'nci aşaması ise yapısal dönüşüm aşaması yani buradan kastımız da refah artışı, kalkınma, küresel güç Türkiye idealini gerçekleştirmek.

Bu programda 5 ana taşıyıcı kolon olacak değerli arkadaşlar, ekonomi programımızın 5 ana taşıyıcı kolonu olacak. Bunlardan 1'incisi sürdürülebilir ve kapsayıcı büyüme, 2'ncisi esnek bir kamu maliyesi çerçevesi -bunların detaylarını açacağım- 3'üncüsü ekonomide iç ve dış dengeyi aynı anda sağlayacak para, kur, kredi ve rezerv politikası; 4'üncüsü nitelikli iş gücü, 5'incisi

güçlü kurumsal altyapı.

1'inci kolon, bu 5 taşıyıcı kolondan 1'inci kolon çerçevesinde neler yapacağız? Önce, çok kısa bir sorun tespiti yapalım: Dalgalı, dengesiz ve kalitesiz bir büyüme yapımız var. Toplam faktör verimliliğinin büyümeye katkısı çok az hatta kimi yıllarda negatif. Üretim ve ihracatın teknoloji düzeyi çok düşük. Yüksek büyüme yıllarında yüksek cari açık veriyoruz. Mal ve finansman açısından dışa bağımlılığımız azalmadı, tam tersine arttı. Enerji bağımlılığı hâlâ çok yüksek düzeyde. İş gücünün beceri uyumsuzluğu problemi var. Ücretler çalışanlar açısından düşük fakat işveren açısından yüksek görülüyor. Türkiye hâlen demografik fırsat penceresinde; genç nüfusumuzu avantaja çevirmek için doğru adımlar atarsak, geleceğin mesleklerini, becerilerini onlara aktarıp istihdam sağlayabilirsek yüksek bir büyüme sağlayabiliriz. Bu büyüme istihdamı da beraberinde getireceği için sürdürülebilir olur, kalkınma hedeflerine yardımcı olur.

Yargıyı bağımsız kılarak, demokrasimizin standardını yükselterek, etkin işleyen bir kamu yönetimi tesis ederek, iş ortamını ıslah ederek, eğitim ve sağlık reformları yaparak toplam faktör verimliliğini artıracaktır. Ekonomideki kaynak tahsisine müdahale ederek kaynakları üretime ve üretken yatırım alanlarına yönlendireceğiz. Böylece sanayinin millî gelir içindeki payını yüzde 30'un üzerine taşıyacağız ve uzun süre burada tutacağız. Büyümede kalite sorunu üzerine yoğunlaşacağız. Özellikle son yıllarda tutarlı ve istikrarlı bir şekilde -ünlem işaretiyle söylüyorum- ücretlerin millî gelir içerisindeki payı düşmüştür, bunları artıracaktır. Ne Osmanlı İmparatorluğu ne de Türkiye Cumhuriyeti bundan önceki sanayi devrimlerini yakalayamadığı için istenilen gelişmişlik seviyesini de yakalayamadı maalesef. Şimdi, önümüzde merkezinde dijital dönüşümün olduğu Sanayi 4.0 var. Ülkemizin bu dönüşüm fırsatını kaçırmaya lüksü yok.

İşte, biz, Türkiye'nin küresel rekabetteki yerini ilk 20'de konumlandıracak bir sanayi dönüşümü sağlayacağız. Peki, bunu nasıl yapacağız? İmalat sanayisi kolları başta olmak üzere, bütün sektörleri Sanayi 4.0'a uyumlu hâle getirip özel sektörün dijital dönüşüm sürecini yönetecek arayüzler kuracağız. KOBİ'lerin e-ticaret platformlarıyla birbirleriyle entegrasyonunu sağlayacağız. Bugün, firmalarımız üretim kapasitelerini artırmak için yatırım yapmak istediklerinde paranın önemli kısmını makine, teçhizat ve arsaya harcıyorlar; firmaların arsa ve inşaat maliyetlerini zamana yayıp daha fazla makine ve teçhizata yatırım yapmasını sağlayacak bir emlak sanayi modelini hayata geçireceğiz. Bütün dünya teknolojiyi üreten sektörlerin başında malum savunma sanayisi gelir. Bizde ise savunma sanayimizin geliştirdiği teknolojileri diğer stratejik alanlarla kullanabileceğimiz bir kurumsal altyapı yok, biz, bu altyapıyı geliştireceğiz. Aynı zamanda, kimya, yenilenebilir enerji, eğitim ve bilişim teknolojileriyle yaşam bilimleri gibi stratejik sektörlerde girişimcilik ve inovasyon faaliyetlerini destekleyecek fonları kuracağız. Yatırım iklimini iyileştireceğiz. Bilgi ekonomisine geçişin altyapısını hazırlayacağız. Bu kapsamda, stratejik sektörlerde yerli ve yabancı yatırımcılara güçlü teşvik ve destekler vereceğiz. Teknoloji Kampüsleri Projesi'yle geleceğin meslekleri ve sektörün ihtiyaçlarını karşılayacak teknoloji odaklı yüksekokullar açacağız. Veriyi daha iyi işleyecek bilgi teknolojileriyle sanayiyi entegre edeceğiz. Yurt dışındaki girişimciler ve bilim insanlarıyla iletişimi güçlendirerek bilimsel ve ekosistemi genişleteceğiz, zenginleştirileceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyada Sanayi 4.0'la beraber tarım alanında da baş döndürücü gelişmeler yaşanıyor. Bu teknolojileri çiftçimizle tanıştıracak, yeni fiyat ve destek modelleriyle sürdürülebilir bir tarım ekosistemi yaratacak ve en nihayetinde gıda fiyatlarını düşürüp gıda güvenliğini artıracak büyük bir tarım projesine ihtiyaç var. Biz buna "Tarım 4.0" diyoruz. Peki, Tarım 4.0 projesiyle neleri yapacağız? Ulusal tarım master planını uygulamaya koyacağız; neyi, nerede, nasıl, ne miktarda, ne için ve nasıl bir katma değer yaratarak üreteceğimizi hem çiftçimize hem de sanayiye önceden söyleyeceğiz. Tarımdaki yeni teknolojileri üreticiyle buluşturacağız. Bilgi ve veri temelli tarım-gıda değer zincirini oluşturmak için teknoloji ve inovasyon stratejisi geliştireceğiz. İklim değişikliği ve kuraklığa karşı önlemler almak için Türkiye iklim değişim modeli kuracağız. Su kaynaklarını korumak ve yeni su kaynakları yaratılabilmek için su kaynakları koruma alanları oluşturacağız. Verimli tarım arazilerinde sanayi bölgesi kurulmasına, plansız kentleşmeye, tarım ve orman bölgelerinde maden arama faaliyetlerine son vereceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Kazanç odaklı bir tarımsal üretim modeli sunacağız. Ekim ve üretim sezonu öncesi tarımsal ürünlerin eşik fiyatını açıklayacağız; ürün daha fazla ederse aradaki farkı fark fiyat olarak ödeyeceğiz. Bu modelle bütünleşmiş bir sigortacılık sistemini yaygınlaştıracaktır. Fiyatın eşik fiyatın altına düşmesine izin vermeyecek, müdahale fiyatını devreye sokacağız. Yani eşik fiyatı sınır olarak belirleyip ürün fiyatının onun altına düşmesine izin vermeyeceğiz. Hayvansal ürünler için referans fiyatını garanti edeceğiz, bu fiyatın uygulanmasını sağlayacağız, ne çiftçiyi ne de ürününü mahsupsiz bırakmayacağız. Piyasaları düzenleyeceğiz, dengeleyeceğiz, denetleyeceğiz. Bu amaçla ilk icraat olarak bu görevleri yerine getirecek olan Türkiye tarımsal ürünler düzenleme kurulunu oluşturacağız.

Türkiye'nin en stratejik sektörlerinden biri olan turizmde devamlı geriye gidiyoruz. Bu kadar yüksek bir potansiyel arsa rantı uğruna bilinçsiz ve beceriksizce atılmış adımlarla yok ediliyor. Turizmde çevreye dost, Türkiye'yi kum ve güneşten ibaret görmeyen, bütün bölgeleri kapsayan bir yönetim anlayışına ihtiyaç vardır. Peki, biz bunun için ne yapacağız? Turizmi yerinden yöneteceğiz, alan yönetimleri kuracağız. Turizmciler, kentin turizminin yönetilmesinde söz sahibi olacaklar, kamu ile turizm sektörü el ele çalışacak, ortak akılla sektör yönetilecek. Bürokrasi azalacak, bölgelerdeki turizm planlamalarını sürdürülebilir bir anlayışla yöneteceğiz. Hızlı tren ağlarıyla turizm bölgelerini birbirine bağlayacağız. Turizmde kişi başı geliri artıracaktır. Turizmde kaynaklarını çok tüketen, çok turist ağırlayan ancak az kazanan ülke olmayacağız. Turizmdeki haksız vergileri kaldıracaktır. Konaklama vergisini şehir vergisine dönüştürüp oranını turizmciyle yeniden belirleyeceğiz; şehirden toplanan, o şehre harcanacak. Tanıtım Ajansı için alınan parayı turizmci sigorta fonuna dönüştüreceğiz.

Beceriksiz ve yandaş enerji politikaları milletimizin belini bükmemektedir. Enerji Bakanlığı ve EPDK âdetâ yolsuzluğun merkez üssü hâline gelmiştir. Pahalı, rekabetçi olmayan enerji alım anlaşmaları ve lisanslarını gözden geçireceğiz. Ülkemizin enerji bağımlılığını azaltacak, ucuz ve güvenli enerji üretimini teşvik edeceğiz. Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarından enerji üretimine ağırlık vereceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; programımızın 2'nci ana taşıyıcı kolonu, esnek bir kamu maliyesi çerçevesi. Bu kapsamda, kamu maliyesi yönetim politikalarımız kapsamında maliye politikasını keyfiyetten uzaklaştıracak, kural bazlı yürüteceğiz. Merkezî yönetim bütçe kapsamını genişleteceğiz. Meclisin bütçe hakkını güçlendireceğiz. Mali izleme ve saydamlık komitesi oluşturacak, hesap verebilirliği güçlendireceğiz. Kamu İhale, Kamu Mafî Yönetimi ve Kontrol, Kamu Borç Yönetimi Kanunlarını günün ihtiyaçlarına ve şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine göre yeniden yapılandıracaktır. Bütçe harcamaları politikaları kapsamında harcama programlarını tek tek gözden geçireceğiz. Önceliğini yitirmiş ve israfı neden olan harcama programlarını tasfiye edeceğiz. Teşvik sistemini, sanayide yapısal dönüşümü ve katma değerli üretimi sağlayacak şekilde gözden geçireceğiz. Tarımsal destekleri, gübre, tohum ve enerji maliyetleri başta olmak üzere girdi bazlı ve üretim esaslı olarak yeniden yapılandıracaktır. Kamu-özel iş birliği anlaşmalarını gözden geçirerek kamuya olan yükünü azaltacağız. EYT mağduriyetini gidereceğiz. İstihdam teşviklerini sadeleştireceğiz. Düşük gelir gruplarının orta gelire yakınsamasını hedefleyen, yoksulluğu azaltan ve orta sınıfı güçlendiren sosyal destek mekanizmaları oluşturduk. Rüzgârgülü Projesi'ni, Ulusal Ebeveynlik Programı'nı, bakım ekonomisi programını, asgari gelirliilere ücretsiz kira sigortasını, tüm gençlere ve ihtiyaç sahibi kadınlara maddi destek sağlayacak İYİ Yaşam Gelir Modeli'ni hızla hayata geçireceğiz. Büyük yatırım projeleri için mali alan oluşturacağız.

Ülkemizin yeterli kaynağı var, bütçe kapsamında yirmi yılda 2 trilyon 600 milyar dolar vergi toplanmış değerli arkadaşlar,

yirmi yılda 2 trilyon 600 milyar dolar. Bunun sadece 300 milyar doları yatırımlarda kullanılmış değerli arkadaşlar yani yüzde 11'i. Yani tek tek sayın hepsini, şu konuşulan bütün yatırımları sayın, 300 milyar dolar. Az önce İsmail Bey ulaştırma sektörünü söyledi, ben toplam merkezî yönetim bütçesi yatırımlarını söylüyorum -Strateji Başkanı orada, rakamları kontrol edebilir- 300 milyar dolar; 2,6 trilyon dolar vergiye karşılık. Sadece vergi mi? Bakın, ben bir şey daha söyleyeyim, bu yirmi yıllık dönemde dış borcumuz 116 milyar dolar artmış, bunu da koy üzerine, iç borç da 136 milyar dolar artmış, faiz yükümlülükleriyle birlikte söylüyorum. Özelleştirmeden 77 milyar dolar önceki kazançları satmışız, 328 milyar dolar da borçlanma ve özelleştirmeden gelen kaynak var. Yani şu: Verginin hiçbir yatırımında kullanılmamış, sadece borçlanmadaki artış ve özelleştirmelerden elde ettiğimiz 328 milyar doların bile altında bir yatırım yapılmış. Bakmayın böyle tek tek saydıklarına, başka bir iktidar olsaydı bunun 10 kat fazlasını yapardı bu ülkede. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Dolayısıyla Türkiye'nin kaynakları var. 3 milyon kilometre fiber optik kablo yatırımı; 2,5 milyon hektar yeni, 2 milyon hektar yenileme olmak üzere, toplam 4,5 milyon hektar tarım arazisinde modern sulama yatırımı yapacağız. Her şehre ve bütün OSB'lerde limanlara demir yolu ağlarını öreceğiz. Mevcut 13 bin kilometre demir yolunu önce 17 bine, sonrasında 27 bin kilometreye çıkaracağız ve bütün bunları bütçe kaynaklarıyla yapacağız.

Vergiye ilişkin politikalarımız kapsamında vergi sistemini artan oranlı güçlendireceğiz, vergi adaletini tesis edeceğiz. Kentsel rantları vergilendireceğiz. Faiz başta olmak üzere, menkul sermaye kazançlarını daha fazla vergilendireceğiz. Servet vergilerinin hesabında değerlendirme sistemini etkinleştireceğiz. Ticaret ve üretim üzerinde ciddi yük oluşturan işlem vergilerini azaltacağız. Çalışanların vergi ve sosyal güvenlik yükünü kademeli olarak indireceğiz. Vergi harcamalarını, istisna ve muafiyetlerini gözden geçireceğiz. İşletmelerin öz kaynak kullanımını destekleyecek vergi düzenlemeleri yapacağız. İhracatta KDV iade sistemini etkinleştireceğiz. Kayıt dışılıkla etkin bir şekilde mücadele edeceğiz. Bu kapsamda Artagan Projemizi hızla hayata geçireceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Bütçenin finansmanına ilişkin politikalarımız kapsamında, kamu borç yönetimi stratejisini orta-uzun vadeli bir bakış açısıyla yeniden belirleyeceğiz. Hazinesin güçlü likidite politikasını sürdüreceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, ilave süre veriyorum.

ERHAN USTA (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Hazine-kamu bankaları, Hazine-Merkez Bankası çapraşık ilişkilerine son vereceğiz. Devletin aldığı mal ve hizmetlerin bedelini zamanında ödeyeceğiz, milleti mağdur etmeyeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; programımızın 3'üncü taşıyıcı kolunu ise ekonomide iç ve dış dengeyi aynı anda sağlayacak para, kur, kredi, rezerv politikası. Yüksek enflasyonun yanı sıra belirsizliklerin arttığı bir dönemde finansal risklerin son derece yükseldiğini ikaz ederek bu kısma başlayıyorum. Bakın, bir ikaz daha; Türkiye'de finansal riskler aşırı bir şekilde yükseliyor değerli arkadaşlar; çok kısa bir süre içerisinde bununla ilgili ciddi sıkıntılar çekebilir Türkiye, bu gidişi sürdürürlerse. Tam kapsamlı enflasyon hedeflemesi rejimi uygulanacaktır. Enflasyon hedefi Merkez Bankası ve Hükümet tarafından birlikte belirlenecek, belirlenen hedefi sağlayacak araçları uygulama konusunda Merkez Bankası bağımsız olacaktır, gerçek anlamda dalgalı kur sistemi hayata geçirilecektir. Güçlü rezerv politikası uygulanacaktır. Merkez Bankasının döviz piyasasına müdahaleleri enflasyon hedeflemesi rejiminin prensipleriyle uyumlu hâle getirilecektir. Kamu bankaları aracılığıyla döviz piyasasına müdahale uygulamasına son verilecektir. Döviz alım ve satım ihaleleri uluslararası iyi uygulamalara paralel bir şekilde şeffaf ve öngörülebilir olacaktır. Maliye politikası enflasyonla mücadeleyle uygun şekilde yürütülecektir. Kamu bankalarının yeniden esas faaliyet alanlarına yönelmesi sağlanacaktır. Bankacılık sektöründeki adil rekabet şartlarını bozan, kamu bankaları ile diğer bankalar arasında fark yaratan uygulamalara son verilecektir. Finansal sistem içinde sermaye piyasalarımız maalesef çok zayıftır; sermaye piyasalarını geliştireceğiz. Esnafımız ve çiftçilerimiz için öngörülebilir, istikrarlı, sübvansiyonlu kredi uygulayacağız.

4'üncü kolonumuz ise nitelikli iş gücü. Maalesef bugün Türkiye sadece beyin göçü vermiyor, nitelikli iş gücünü de yurt dışına kaçırıyor. Nitelikli iş gücü olmadan kalkınma olmaz. Türkiye'de özellikle yükseköğrenim politikasının çağın gerisinde kalmasından dolayı beceri, uyumsuzluk problemi olduğu çok açıktır. Türkiye'nin yüksek vasıf, düşük beceri problemi vardır. Bu problemleri ortadan kaldırarak geleceğin mesleklerini ve becerilerini gençlerimiz kazandıracaktır. Mevcut iş gücümüze sertifika programlarıyla nitelikli kazandıracaktır; iş gücüne yeni katılacak gençlerimizi de kabiliyetlerine göre, etkin yönlendirme programlarıyla eğiteceğiz. Bu çerçevede, üniversitelerimizi, meslek yüksekokullarımızı ve İŞKUR'u modernize edeceğiz.

Son kolon da değerli arkadaşlar, 5'inci kolon güçlü kurumsal altyapı. Güçlendirilmiş parlamenter sisteme geçeceğiz. Burada biz sadece bir Anayasa değişikliği değil; bağımsız yargısıyla, Parlamentosuyla, demokratik kurumlarıyla, iyi işleyen kamu idareleriyle, etkin denetim mekanizmalarıyla yeni bir sistem öneriyoruz. Devletin ve toplumun gücünün dengede olduğu bir yönetim inşa edeceğiz. Sivil toplum örgütlerinin, meslek kuruluşlarının yandaş olmak zorunda kaldığı dönemi biteceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Usta, üç oldu.

ERHAN USTA (Devamla) – Kaç dakika daha var?

BAŞKAN – Tamamlayalım.

ERHAN USTA (Devamla) – Bir beş dakika daha verirseniz...

Devleti ayakta tutan, güçlü kurumlardır; kamu idarelerinin itibarını artıracaktır. İşe alma, terfi ve yükselmede ehliyet ve liyakat esas olacaktır; bu çerçevede, mülakat sistemini kaldıracağız.

Eğitim başta olmak üzere her alanda milletimiz için fırsat eşitliğini sağlayacağız. Karar mekanizmalarına tüm paydaşların katılımını sağlayacağız.

Ekonomi yönetimini yeniden yapılandıracağız; bu kapsamda, Hazine ve Maliyeyi birbirinden ayıracağız, strateji ve planlama teşkilatını kuracağız. TÜİK'in özerk çalışmasını sağlayacak, asla müdahale etmeyeceğiz. Bağımsız düzenleyici otoritelerin siyasi erkle olan ilişkilerini yeniden düzenleyerek bağımsızlıklarını güçlendireceğiz. Varlık Fonunu tasfiye edeceğiz, portföyündeki kamu işletmelerini eski statülerine kavuşturacağız. Yeni bir KİT yönetişim kanunu çıkartacağız. KİT'lerin müderrir bir tüccar gibi davranmalarını sağlayacağız.

Denetim sistemine ilişkin politikalarımız kapsamında Sayıştayın denetim alanını genişleteceğiz, kurumun ve denetçilerin bağımsızlığını güçlendireceğiz. İç denetim ve kontrol sistemini geliştireceğiz. Teftiş kurullarının görev tanımını netleştirerek bağımsız hareket etmelerini sağlayacağız. Büyük yolsuzluk alanlarına ilişkin merkezî düzeyde özel bir denetim birimi kuracağız. Vergi uzlaşma müessesesini ıslah edeceğiz. Siyasi amaçlı vergi ve SGK denetimlerine son vereceğiz. İşini düzgün yapan mükellefler rahat olsun, mala çökme dönemini biteceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

Sayın Başkanım, bir iki dakikam olacak mı acaba? Siz ne dersiniz, pazarlık yapmıyorum.

BAŞKAN – Beş dakika oluyor, burada bitirsek memnun olurum.

ERHAN USTA (Devamla) – Şöyle çok kısa yani hazırlamış olduğum metin bitti ama...

BAŞKAN – Son bir dakika tamamlamak üzere.

ERHAN USTA (Devamla) - Hani müflis tüccar -İsmail Bey dedi ya- eski defterleri karıştırmış, ya, yine duramadılar. Hani “Hep düzelttik, düzelttik.” dedik ama bugünküler düzeltme imkânımız olmadı. Bakın, arkadaşlar, çok kısa, 2002 ile bugünün göstergelerini söyleyeceğim. TÜFE devraldığınız...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Devamla) – Başkanım, bir iki dakika içerisinde özetleyeceğim.

BAŞKAN - Buyurun.

ERHAN USTA (Devamla) - TÜFE 29,7, bugün 84,4; ÜFE 30,7 2002 yılında devraldıkları Türkiye’de, bugün yüzde 136; arada bir yüzde 157 yaptı, bütün zamanların en yüksek enflasyonudur. Şimdi, ihracat arttı, ya ihracatın öbür ayağı ithalat ve ondan sonra da işte turizm geliri bilmem ne, biz buna “carî açık” diyoruz. Sizin devraldığınız Türkiye’de 2002 yılında ne kadardı carî açık biliyor musunuz? Sadece 600 milyon dolardı; bakın, 1 milyar dolar bile değil, millî gelire oranı ise 0,3’tü, bugün Hükümet şu anda 47 milyar dolar diyor ama 50 milyar doları aşacak. 1 milyar doların altında devraldığınız carî açığı 50 milyar doların üzerine çıkardınız. Carî açık ile büyüme arasında bir ilişki vardır. Devraldığınız Türkiye 2002 yılında yüzde 6,4 büyüyordu arkadaşlar yani hani sıfır büyümeyle, eksi büyümeyle olsa carî açık düşük olabilir, 6,4 büyüyen Türkiye; bugün, bu yıl da yüzde 5 büyüyor yani büyüme de geçmişte daha yüksek. Kamunun faiz dışı fazlası 3,3...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ERHAN USTA (Devamla) – Bitireyim Başkanım.

BAŞKAN – Yedi dakika oldu.

Buyurun.

ERHAN USTA (Devamla) – O zaman çok fazla vaktimiz kalmayacak, bunları daha sonra söyleriz.

Şunu söylüyorum: Değerli arkadaşlar, bütün ekonomik göstergelerde, maalesef, üzülererek söylüyorum, bakın, yıllarını bu işe vermiş bir eski bürokrat olarak söylüyorum, ciğerim yanarak söylüyorum, bugün 2002’nin çok gerisinde bir Türkiye ekonomisi var.

Bütçe görüşmeleri bugün sona eriyor. Seçim sonrasında iyi’lerin iktidarında bu bütçelerin tercihlerini değiştireceğiz, bu bütçeyi üretim ve kalkınma bütçesi hâline getireceğiz, bu bütçeyi AK PARTİ’nin unuttuğu esnafın, çiftçinin, sanayicinin, emeklinin, çalışanların, gençlerin ve kadınların bütçesi hâline getireceğiz. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Milletimiz müsterih olsun, ülkemizin üzerindeki karabulutların dağılmasına, güneşin doğmasına, iyi’lerin iktidarına çok az kaldı.

Bu bütçeye ret oyu kullanacağımızı ifade ediyor, Genel Kurulu ve milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 20.31

#### ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 21.05

BAŞKAN: Mustafa ŞENTOP

KÂTİP ÜYELER: Enez KAPLAN (Tekirdağ), Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir)

-----0-----

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 40’ıncı Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komisyon yerinde.

Şimdi, değerli arkadaşlar, şahsı adına ilk söz, lehte olmak üzere, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkanı, Sivas Milletvekili Sayın İsmet Yılmaz’a aittir.

Buyurun Sayın Yılmaz. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

İSMET YILMAZ (Sivas) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimi saygıyla selamlıyorum.

Öncelikle, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin hayırlı olmasını diliyorum. Milletimize en iyi kamu hizmetini en etkin şekilde ulaştırmak için hazırlanan, hedefi Türkiye ekonomisini güçlü bir biçimde Türkiye Yüzyılı’na hazırlamak ve halkımızın refahını artırmak olan bu bütçe teklifine destek vereceğim. Bu desteğin gerekçelerini açıklamadan önce bir hususu açıkça belirtmek isterim: 2018 yılında seçime gidildi, birçok aday halkın karşısına çıktı, her birisi kendisinin halka daha iyi hizmet edeceğini iddia ederek hükümeti kurma yetkisini istedi, aziz milletimiz Recep Tayyip Erdoğan’a güvendi “Bana hizmet etsin.” dedi ve hükümeti kurma yetkisini verdi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Millet bize yasama görevini, Cumhurbaşkanımıza da kendisine hizmet etme görevini verdi. Cumhurbaşkanımıza millete hizmet etme yolunda talep ettiği her desteği vermek millet iradesine saygının da bir gereğidir, milletimiz de bizden bunu beklemektedir, biz de bu gereği yerine getiriyoruz.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Türkiye Büyük Millet Meclisinde görüştüğümüz bu bütçede, siyasi istikrarı takip eden ekonomik istikrar süreçleri sonunda, daha önce verilen hizmetlerden katbekat fazla hizmet verildi. Halkın gözü terazidir. Aziz milletimiz bunu, ulaşımda, eğitimde, sağlıkta, enerjide, çevrede, sporda, toplu konutta verilen hizmetleri bizzat yaşayarak gördü; yirmi yılda yapılan her seçimde bu hizmetleri verenlere güven gösterdi, biz de bu süreç içinde hükümetlerimiz tarafından hazırlanan bütçe tekliflerine destek verdik. Biz iyiye “iyi”, güzele “güzel”, hayırlı olana “hayırlı” dedik. Rahmetli İnönü’nün bir açıklaması var, “Seçim mücadelesi çekişmeli olur. Bir defa seçim bittikten sonra artık hükümetleri, iktidarları dört sene için rahat hizmet görmek, memleketin binbir türlü ihtiyacını karşılamak için rahat bırakmak, hatta onlara elden gelen yardımı yapmak lazım gelir.” der. Biz de bu anlayıştan yola çıkarak muhalefetin de bütçelere destek vermesini beklerdik, hiçbirisine destek vermedi. Biz canlıların DNA’sının olduğunu düşünürdük, yaşayarak gördük ki kurumların da DNA’sı var. Umarız bu kez olsun Rahmetli İnönü’nün sözüne uyarak bu bütçemize destek olurlar.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; istikrarın sürmesi, hizmet siyasetinin devamı, değerlerimizin korunması, içeride öz güveninin inşası, dışarıda itibar için gece gündüz demeden, yılmadan, yorulmadan, usanmadan çalışanlara destek olacağız.

Türkiye’nin sorunları yok mu? Her dönemde var. Bu söylediklerim Meclis Genel Kurul kayıtlarında var. Yıl 1947, CHP iktidarı, Şubat 1947: “Şehir kömürsüz kaldı. Resmî, hususi müesseseler, apartmanlar kaloriferlerini söndürdüler.” Yıl 1949, Hürriyet Gazetesi: “Pahalılıktan İstanbul’da halk et alamaz oldu. İzmir’de de et buhranı başladı. Balıkesir’den Yunan adalarına kuzu kaçırılmaya başlandı. Kilo ile et alanlar azaldı, pek çok aile 250 gram et alabilmektedir.” Yeni Sabah, 15 Nisan 1949: “İstanbul Perakendeci Kasapları Himaye Cemiyeti Reisi, orta hâlli ailelerin ve başka vatandaşların et yemekten mahrum bulundukları kaydıyla ticaret ofislerinin tanzim satışlarında muvaffak olamadığını bildirdi.” Vatan, 13 Nisan 1949: “Et fiyatı

durmadan yükseliyor.” 24 Nisan: “Piyasada et buhranını önlemek için düşünülen çarelerden birisi de vesika usulü imiş.”

Aradan dokuz yıl geçti, Başvekil Adnan Menderes, yıl 1958, yine Mecliste: “Bir et meselesi, bir kömür meselesi, bir ekmek meselesi bugünün meselesi değildir; fiyat meselesi bugünün meselesi değildir; Türkiye'nin ezeli ve müzmin bir derdidir; el birliğiyle yenmemiz lazım gelen içtimai bir felakettir, iktisadi bir felakettir.”

Aradan on altı yıl geçti, Başbakan Bülent Ecevit, 12 Kasım 1974: “Bu Parlamento kompozisyonu içinden sürekli ve güçlü bir hükümet çıkarılma olanağı yoktur. Beş ayını hükümet bunalımıyla geçirdiğimiz son bir yıl bu Parlamento kompozisyonu içinden güçlü, istikrarlı, sürekli, tutarlı bir hükümet çıkarılamayacağını göstermektedir. Kaldı ki Parlamento daha bir yıl önce seçilmiştir.” Parlamento sistemi tercih edenlere Ecevit'in yol göstermesi.

Aradan üç yıl geçti, Başbakan Bülent Ecevit, 28 Haziran 1977: “Tarım ilaçları ithal edilemediği için pamuk gibi önemli ürünlerimiz mahvolma tehlikesiyle karşı karşıya bırakıldı. Enerji, Türkiye'nin en önemli sorunlarından biridir. Kömüre dayanan enerji santrallerinin yapımındaki olağanüstü gecikmelere son verilecek; bunların kısa sürede, birbiri ardına devreye girmeleri sağlanacaktır. Bunların yanı sıra, nükleer enerji santrallerinin hazırlığı ve yapımı da hızlandırılacaktır.” 40'inci Cumhuriyet Hükûmetinin Programı'nı Meclise sunarken söylüyor rahmetli Ecevit.

1 Temmuz 1977, Başbakan Bülent Ecevit tarafından kurulan Bakanlar Kurulu programı görüşülüyor: “Türkiye'de büyük bir enerji açığı var. Komşu Bulgaristan'a birkaç milyon dolarlık elektrik borcunu ödeyemedik. Kamu iktisadi teşebbüsleri devletimize, ekonomiye yük olacak duruma gelmiştir.” Özelleştirmeye karşı çıkanlar için...

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; Ecevit'in bu açıklamasından yirmi iki yıl sonra, Başbakan Bülent Ecevit, 7 Haziran 1999, 57'nci Cumhuriyet Hükûmeti Programı'ndaki şu ifadeyi kullanıyor: “Ekonomimiz geçen yılın güz aylarından itibaren bir durgunluk ve daralma dönemine girdi. Bunun nedenlerinin başında dünyayı sarsan ciddi ve ağır ekonomik kriz gelmektedir. Ekonomideki durgunluğun ve daralmanın bir başka nedeni de siyasal belirsizlik ve istikrarsızlıktır. Türkiye geçen nisan ayında yapılan seçimlerin bir yıl öncesinden itibaren bir siyasal belirsizlik, bir 'Seçim oldu, olacak.' havası içine sürüklendi. Bu durumda da ekonomide istikrarlı önlemler, orta ve uzun vadeli önlemler alabilmek güçleşmiştir. Ekonomideki durgunluğun ve daralmanın bir başka nedeni kaynak yetersizliğidir ve ayrıca yılların oluştuğu ağır iç ve dış borç yüküdür. Yine ekonomideki daralmanın bir başka nedeni petrol fiyatlarının kısa sürede 10 dolardan 16-17 dolara yükselmiş olmasıdır.”

Yine 28 Aralık 1999-2000 Mali Yılı Bütçe Kanunu Tasarısı hakkında rahmetli Ecevit konuşuyor: “Ekonomik sorunlarımızın başında sürekli enflasyon yani sürekli yaşam pahalılaşması ve devletin ağır borç yükü gelmektedir.”

Görüleceği üzere, her dönemde sorun olur, insanın olduğu yerde sorun da vardır; önemli olan, bu sorunları çözecek irade olmasıdır. Bugün de bizim sorunlarımız var ancak çözecek irademiz de var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; biz, insana saygının insana verilen hizmetle doğru orantılı olduğuna inanıyoruz. Gayemiz, halkımızın mutluluğudur, bu inanca daha önce yapılamayanları yaptık. Sanayi ve Teknoloji Bakanımız Mustafa Varank'ın da ifade ettiği gibi, dünyada ilk denizde gaz keşfi 1947'de yapıldı; biz, Karadeniz gazını 2020'de bulabildik. Dünyada çok bilinen piyade tüfeği AK-47, Kızıl Ordu envanterine 1949 yılında girdi; biz, MPT-76 tüfeğimizi 2017 yılında Türk Silahlı Kuvvetlerinin envanterine verebildik. Dünyada ilk uydu 1957'de yörüngeye fırlatıldı ancak biz ilk yerli uydumuzu 2011'de yapabildik. Dünyada yüksek hızlı tren ilk 1968'de kullanıldı ancak biz, 2009'da ülkemize getirebildik. Niçin olduğunun cevabını milletimiz verecektir.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; bu konuşma tabii ki bir teşekkür konuşması olacaktır. Öncelikle yirmi bir yıldır kendisine hizmet edenlerden duasını, desteğini esirgemeyen ve Hükûmetimize bütçe yapma fırsatını ve yetkisini veren aziz milletimize teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Milletimizden aldığımız destekle halkımıza hizmet için bütçeler hazırlayan Cumhurbaşkanımıza, Hükûmetimize teşekkür ediyorum. Bu süreç içinde yapılan Yavuz Sultan Selim Köprüsü'nden geçtik, Avrasya Tüneli'nden bir kıtadan bir kıtaya beş dakikada geçtik, Osmangazi Köprüsü'nden geçtik, dünyanın en uzun orta açıklığı 1915Çanakkale Köprüsü'nden geçtik. Onlarca havaalanının yanında büyük İstanbul, Rize, Tokat Havaalanları halkımızın hizmetine sunuldu. Hızlı trenle Konya'ya, Eskişehir'e, İstanbul'a gidebilmek mümkün hâle geldi, teşekkür ederim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sağlık alanında İngiltere gibi acil servise kabul için bekleme süresini kırk saate çıkarmadıkları, aile hekimini görmek için üç hafta bekletmedikleri için, Hollanda gibi verilen kara ambulansının hizmet ücretini talep etmeyi bırakın, ambulans helikopter ve ambulans uçak hizmetinin bedelini talep etmedikleri için, ABD gibi uzman bir doktora dahi sağlık hizmeti vermek için sağlık sigortası primi olarak aylık 3 bin dolar almadıkları için, şehir hastaneleriyle, ambulans hizmetleriyle, sağlık ordusuyla dünyada en iyi sağlık hizmetini Türkiye'de verdikleri için teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye'yi sadece Anayasa'sında yazan değil, verilen hizmetlerle de sosyal devlet olduğunu bize gösterdikleri, birçok desteği ilk kez uygulamaya geçirerek sosyal yardım bütçesinin millî gelire oranı 2002'de 0,4 iken 2023 yılında bu oranı 1,4 düzeyine yükselttikleri için teşekkür ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yılmaz, iki dakika daha süre veriyorum.

İSMET YILMAZ (Devamla) – 1 milyon 100 bin kişiye ev ve milyonlara umut verdikleri için teşekkür ederim. Tüm zamanların en çok ihracatını yaparak yıllık 250 milyar doları geçtikleri için teşekkür ederim. 70 sente muhtaç bir ülkede ilaç ithal etmek için dahi döviz bulamazken saman ithali için döviz bulan bir Türkiye inşa ettikleri için teşekkür ederim.

ARSLAN KABUKCUOĞLU (Eskişehir) – İlaç yine yok.

İSMET YILMAZ (Devamla) – Bu dönemde savunma sanayisinin geldiği durumu biz biliyoruz; her şeyi yaptık, millî savunma için gerekli olan uçağımızı da yapacağız diyoruz. “Yapar mıyız?” dediğimde milletimiz “Yaparız.” diyor; öz güven inşasını sağladıkları için de teşekkür ediyorum.

Teşekkür edeceğim; bütün milletvekillerimize teşekkür ediyorum; Cumhurbaşkanını Yardımcıma teşekkür ediyorum; Maliye Bakanımız başta olmak üzere bütün bakanlarımıza, hepsine teşekkür ediyorum; Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımız Cevdet Yılmaz'a ve Komisyon üyelerine, hepinize sonsuz teşekkür ediyorum.

Başkanım, bir dakikam var. Meclis araştırması önergesi doğru veya haklı sebeple geldiğinde... Daha önce beraber yaptık, müsilağa ilgili kurduk, Amasra maden kazasıyla ilgili kurduk, kadına şiddetle ilgili kurduk, yaşlıların ortak sorunları için kurduk ama haftada 3 sefer, ayda 12 sefer vererseniz, her bir komisyonda da 19 kişi olursa 513 milletvekili bulmak gerekir ki komisyonu çalıştıracaksın, yetmedi, ihtisas komisyonları çalışacak, yetmedi, Genel Kurulu çalıştıracaksın; bunun imkânı yoktur.

Yine, bir arkadaş geldi “Bunları bunları yapacağız.” dedi. Demirel'in bir cevabı var: “Şunu, bunu yapacağız.” demenin hiçbir anlamı yoktur ‘yapacağız’ ‘edeceğiz’ dediğin şeyleri neyle yapacaksın, onu söylemek lazım.” (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

DURSUN MÜSAVAT DERVİŞOĞLU (İzmir) – Söyledik.

ERHAN USTA (Samsun) – Söyledik, söyledik; dinlememişsin. 2,6 trilyon dolar vergi toplanmış, 300 milyar dolar... Söyledik, nasıl bitirileceğini de söyledik ama demek ki hatırlamıyorsunuz.

İSMET YILMAZ (Devamla) – Muhterem Başkanım, bu fırsatı verdiğiniz için teşekkür ediyorum.

Tekrar, 2023 yılı bütçemizin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Değerli arkadaşlar, şimdi yürütme adına Cumhurbaşkan Yardımcısı Sayın Fuat Oktay'a söz vereceğim.

Buyurun Sayın Oktay. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz altmış dakikadır.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi ve siz değerli milletvekillerimizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

17 Ekimde yüce Meclisimize sunulmasını takiben 21 Ekim tarihinde Plan ve Bütçe Komisyonunda başlayan 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Genel Kurul müzakerelerinde bugün itibarıyla sona yaklaşmış bulunuyoruz. Harcanılan yoğun mesai ve katkıları için Saygıdeğer Meclis Başkanı ve Başkan Vekillerine, tüm milletvekillerine, Plan ve Bütçe Komisyonumuzun Değerli Başkan ve üyelerine, Bakanlarımıza, kamu kurumlarımıza ve yöneticilerine şahsım ve Sayın Cumhurbaşkanımız adına bir daha teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sözlerimin başında, Diyarbakır'da polis servis aracının geçişi sırasında hain terör örgütü tarafından düzenlenen bombalı saldırı sonucu yaralanan polislerimize ve 1 sivil vatandaşımıza acil şifalar diliyorum. Milletimizin birlik ve beraberliğini hedef alan bu saldırılar tam tersine milletimizi birbirine kenetleyecektir, terörle mücadele kararlılığımızı da perçinleyecektir.

2023 bütçesinin gerekçesini, dayanaklarını ve hedeflerini Plan ve Bütçe Komisyonunda başlayan bütçe görüşmelerinden bugüne gerçekleştirdiğim sunuş konuşmalarında ve soru-cevap bölümlerinde ele almıştım. Şahsıma ayrılan sürede, gün boyu Genel Kurulda gündeme getirilen konulara ilişkin, yürütme adına değerlendirme yapmak üzere huzurlarınızdayım.

Karşısında ne yazık ki emir eri görmek isteyenlere bir kez daha hatırlatmak isterim ki yürütmenin temsilcileri olan Cumhurbaşkan Yardımcısı ve bakanlar muhalefetin emir erleri değildirler. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Anlaşılmak istenmediği veya anlamak istemediğiniz için de muhalefete değil, ben buradan bir kez daha yüce milletimize hatırlatmak isterim, yüzlerce kez hatırlattık beş yıl içerisinde: Cumhurbaşkan Yardımcısı ve bakanlar 657'ye tabi bürokratlar değildirler, siyasedirler; siyasi parti üyesi, kurucusu, yöneticisi olabilir, siyasi açıklama yapabilirler, Mecliste ant içerler, Anayasa'ya göre dokunulmazlıkları vardır, şayet suç işlemeleri hâlinde de Yüce Divanda yargılanırlar. Yani özetle Cumhurbaşkanımıza, Hükümetimize ve şahsıma yönelik eleştirilere aynı rahatlıkla cevabınızı alacaksınız. Sistem tabii ki geliştirilebilir, tabii ki eleştirilebilir. Biz hiçbir zaman statükocu olmadık ve hep ileriye baktık; çözümleri geride, köhnemiş sistemlerde de aramadık.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı ilgili gündemde olan yargı kararına yönelik tartışmalara değinerek yine sözlerime devam etmek isterim. İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının yargılandığı bir davada aldığı ceza üzerinden gerek kamuoyunda gerekse Mecliste konu üzerinden kendisiyle ilgisi olmayan bir gündem inşa edilmeye çalışıldığını gördük. Öncelikle şu hususları ifade etmek isterim: Anayasa'mızın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesince yargı yetkisi, Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılmaktadır. Yine Anayasa'mızın 138'inci maddesinde, görülmekte olan bir dava hakkında yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılmasıyla ilgili soru sorulamayacağı; görüşme yapılamayacağı veya herhangi bir beyanda bulunulamayacağı; yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu; bu organlar ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştirmeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktirmeyeceği açıkça hüküm altına alınmıştır. Anayasa'nın bu maddesinden anlaşılabileceği üzere, bizim bir yargı kararı hakkında beyanda bulunmamız mümkün değildir; yargısal süreçler devam etmektedir yani karar henüz kesinleşmemiştir. Kararı verecek olan ne yürütme ne Türkiye Büyük Millet Meclisi ne de karalama siyasetiyle muhalefetir. Şayet verilen kararda herhangi bir eksik veya yanlış varsa bunun düzeltilmeyeceği yer yine yargı kademeleridir. Mahkeme kararlarının arkasında siyasi akıl aramak siyasal akılsızlığın ta kendisidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MEHMET RUŞTU TIRYAKI (Batman) – Yazıklar olsun!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bugüne kadarki safahatı ve bundan sonraki süreci açıkça ortaya alan bir konuyu mitinglerde ateşli beyanlarla, asıl bağlamından koparılmış çıkarsamalarla gündeme getirmek niyetin başka olduğunun ifadesidir.

DIRAYET DILAN TAŞDEMİR (Ağrı) – Yirmi yıl o ekmeği yediniz!

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bu konuda mağduriyet edebiyatı yapanları, yine bu kürsüde "Biz mağduriyet edebiyatı yapmayız." diye haykıran muhalefet milletvekillerine havale ediyorum.

Siyasette söz millete karşı söylenir, milletin iradesi muhatap alınır. Muhalefetin kendi içindeki Cumhurbaşkan adaylığı kavgasına bu mahkeme kararının alet edilmesi trajikomik bir görüntüdür. Mağduriyet ve siyasi oyun arıyorsanız kendi içindeki hizipleşmelere bakın, sorumluları bulmak istiyorsanız. Hele hele adaylık kavgasının Cumhurbaşkanımıza ve Hükümetimize yönelik özellikle bu anlamda kirli bir kampanya üzerinden yürütülmeye kalkılması en hafif ifadesiyle, bunu yapanların kendi yetersizliklerini ikrarıdır. Cumhurbaşkanımızın bugüne kadarki tüm seçimlerde olduğu gibi bu seçimde de siyasi rakiplerini yenmek için mahkeme kararına ihtiyacı yoktur. Cumhurbaşkanımız, mücadelesini siyaset meydanında verir, desteği millettendir, neticeyi sandıkta alır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kendine güvenenleri herhangi bir bahaneye sarılmadan, delikanlıca adaylığını ilan edip meydana çıkmaya çağırıyoruz; gerisi lafûgûzafıdır, milletimizin de bu laflara karnı toktur. (AK PARTİ sıralarından "Bravo!" sesleri, alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ hükûmetlerinin 21'inci, Cumhurbaşkanlığı hükûmet sistemine geçişin ardından hazırlanan 5'inci, cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesinde sona yaklaşmış bulunuyoruz. Geçmiş yıllarda olduğu gibi, vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına, taleplerine, beklentilerine odaklanan 2023 yılı bütçesi Türkiye Yüzyılı'nın ilk mali zeminidir. 100'üncü yılının bütçesi, yirmi yılda yapılan cumhuriyet tarihinin en büyük atılımlarını daha da öteye taşıyacak yapıdadır. Bütçe görüşmelerinin başladığı ilk günden bu yana vurguluyoruz; 2023 Bütçe Kanunu Teklifi'mizi vatandaşımızı küresel belirsizliklerden ve risklerden koruyacak, her kesimden insanımızı kollayacak şekilde hazırladık. Sosyal yönlerinin yanı sıra yerli, millî teknoloji, yenilenebilir enerji, dijitalleşme, herkes için spor, yeni nesil turizm ve ihracat destekleriyle bütçemiz, dengeli şekilde, her alanda Türkiye'nin önünü açacak özelliklere sahiptir. Bütçenin program dağılımı indeksli dahi işçisinden işverenine, emeklisinden çiftçisine, esnafımızdan KOBİ'lerimize toplumun tüm kesimlerini kapsadığını ve 85 milyonun bütçesi olduğunu göstermektedir.

O "Bütçede yok." dediğiniz kesimler için özel olarak tasarlanmış bütçe programlarından birkaçını bir kez daha sayayım: Tedavi edici sağlık programı, yoksullukla mücadele ve sosyal yardımlaşma programı ve istihdam programı gibi programlar, yirmi yılda ülkemizin her meselesini çözdüğümüz gibi mevcut aksaklıkların da üstesinden geleceğimizin göstergesidir.

Biz eser ve hizmet siyaseti derdindeyiz; muhalefetin buram buram reklam kokan hareketler içinde olduğunu kamuoyu net bir şekilde de görmektedir. Biz "yatırım" "üretim" "istihdam" "ihracat" ve "cari fazla hedefli büyüme" dedikçe muhalefet "ayrım" "gerilim" "intikam" "fecaat" ve "icazet" hedefli bir modelden yana olduğunu anlattı. Kimi zaman rakamlar, kimi zaman gerçekler

muhalefet tarafından çarpıtılmaya çalışıldı; salgın hiç olmamış gibi, Rusya-Ukrayna savaşı hiç çıkmamış, bölgemizde her şey güllük gülistanlık gibi küresel etkiler görmezden gelindi, hatta dalga geçilmek istendi. Acaba muhalefet iktidarda olsaydı bugün Türkiye ne hâlde olurdu? Milletimiz bunu hayal bile etmek istemiyor çünkü kendi aralarındaki tartışmadan, bu krizleri yönetecek durumda olamayacakları aşikârdır. Her gün geçtiğiniz yolları, köprüleri, gittiğiniz son teknoloji donanımlı hastaneleri, üniversiteleri, her gün kullandığınız e-devletçi hiçe sayıp "Vergiler havaya gidiyor." dediniz. Daha iki ay önce "Fabrikası boş." dediğiniz Togg'u üretilip Meclisin kapısına çektiler, yetmedi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türk Astronot ve Bilim Misyonu Projesi'ni başlattık "Şimdi uzaya gitmenin zamanı mı?" dediniz. Süper bilgisayar TRUBA'nın bulunacağı veri merkezini Ankara'da inşa ettik, bunları görmediniz, duymadınız; görüntülü konuşup "Millet teknoloji görsün." dediniz. TRUBA'nın ne olduğunu belki duymamış olabilirsiniz: Türk Ulusal Bilim e-Altyapısı. "Gaba'da petrol bulduk, çıkarıyoruz." dedik, Karadeniz'in gazını 2023'te milletimize buluşturacağımızın sözünü verdik -muhalefet olarak bir kişi- bu gururu ne yazık ki paylaşamadınız. Sosyal desteklerimizi, yatırım teşviklerini, artan burs, kredi rakamlarını ifade ettik; sözleşmeliye kadro ve EYT çalışmalarını, asgari ücrette emekten yana duruşumuzu anlatık, duymadınız. Hâlâ bu bütçede vatandaşın olmadığını söylediniz. Yerli, millî teknoloji ANKA-3'ü, insansız denizaltıları, TÜRKSAT 6A'yı anlattık "Vergiler savaşa gidiyor." dediniz. İsveç'e, Norveç'e PKK'nın eli kanlı bir terör örgütü olduğunu kabul ettirdik, yine bu gazi mekânda teröristlerin ağızıyla "Kobani düşmez." diyen ortaklarınız, yol arkadaşlarınız oldu.

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Kobani düşmez tabii.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Millet bütçesini bir kenara bırakıp şahsıma ilişkin aslı astarı olmayan iddiaları burada proje ödevi gibi kartonla, el işi kâğıdıyla sunmaya kalktığınız anları da yaşadık.

Muhalefet mega eserlerin üzerine kara propagandayla örtmeye çabalarken biz ne yaptık, isterseniz biraz ondan bahsedelim. Cumhurbaşkanımız liderliğinde bir dakika durmadık. Bütçe görüşmeleri sürerken -hatırlarsanız bunu her yıl yapıyorum- yani Plan ve Bütçeye bütçeyi gönderdiğimiz tarihten itibaren ne yaptığımızı biz burada konuşurken, bütçe görüşmeleri sürerken eş zamanlı olarak sayısız eseri, hizmeti milletimize kazandırmaya devam ettik, durmadık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bütçe teklifimizi Gazi Meclisimize sunduğumuz tarih olan 17 Ekimden bu yana neler yapmışız; sadece ön plana çıkarılanı ifade edeceğim burada, sadece ön plana çıkarılanı.

Türkiye'nin otomobili Togg seri üretime geçti ve TOGG Gemlik kampüsünün açılışını gerçekleştirdik bu süre içerisinde.

Dünyanın 2'nci en derin tarımsal üretim ünitesi Kapalı Dikey Tarım Uygulama Merkezi'ni yine yerli, millî teknolojiyle donatarak İstanbul'da faaliyete geçirdik.

516.974 öğretmenimiz uzman öğretmen, 66.679 uzman öğretmenimiz de başöğretmen olma hakkını kazandı. Millî Eğitim Bakanlığımız tarafından hayata geçirilen 2 bin köy yaşam merkezini hizmete açtık son iki ayda.

TOKİ İlk Evim İlk İş Yerim Sosyal Konut Projesi kapsamında ilk kura çekimlerini 7 Kasım tarihinde Şırnak ve Ardahan'da başlattık. Bugün itibarıyla 86 bin konutun hak sahipleri belirlenmiş durumdadır.

Ağrı-Hamur-Tutak-Patnos bölünmüş yolu ve Malatya'yı Sivas'a bağlayan 104 kilometrelik Hekimhan yolu ve tünellerini hizmete açtık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2,3 milyar metreküp su depolama kapasitesiyle ve 275 metre gövde yüksekliğiyle, kategorisinde ülkemizin en yüksek, dünyada ise 5'inci sırada yer alan Artvin Yusufeli Barajı ve HES'ini hizmete aldık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Geri ödeme listesine alınan ilaçlarla genel sağlık sigortası kapsamını bugün yüzde 99,7 oranına ulaştırdık. Bu kapsayıcılığın dünyada bir örneği daha yoktur. Geriye kalan yüzde 0,3'lük kısmı da özel sigortalı olanlardır yani kapsam yüzde 100'dür.

Sayın Cumhurbaşkanımızın yürüttüğü yoğun diplomasiyle İstanbul Tahıl Anlaşması'nın yüz yirmi günlük süresi sona ermeden ikinci bir yüz yirmi gün daha uzatılmasını temin ettik. Milyonlarca ton tahıl Karadeniz üzerinden ihtiyaç duyan ülkelere ulaştı, ulaşmaya da devam ediyor.

Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi'nde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, ülkemizin çok taraflı girişimleriyle gözlemci üye olarak kabul edildi. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde ülkemizin mali destekleriyle yapılan Güzelyurt-Lefke yolunu ve Balalan-Yenierenköy yolunu ve 57,5 buçuk kilometrelik köy yollarını Kıbrıs Türküne kazandırdık; Kıbrıs'tan bahsediyordunuz ya.

PKK/YPG terör örgütüne karşı 19 Kasım'da başlatılan Pençe Kılıç Harekâtı dâhil sınır ötesi operasyonlarla Irak'ın ve Suriye'nin kuzeyinde son dönemin en büyük, en kapsamlı ve en etkili kara, hava operasyonlarını icra ettik.

Konya'ya ASELSAN öncülüğünde 470 milyon liralık yatırımla kurulan, dünya çapında bir silah sistemleri fabrikasının açılışını gerçekleştirdik.

Türkiye genelinde SGK e-tebligat uygulamasına geçtik; bugüne kadar 100 binden fazla evrakın sistem üzerinden tebliğini sağladık.

Türkiye'nin ilk insansız savaş uçağı KIZILELMA ilk uçuşunu başarıyla gerçekleştirdi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bir yandan, 81 ilimizde yükselen yatırımların açılış heyecanını milletimizle beraber yaşadık; diğer yandan, Türkiye'nin uluslararası alandaki gücünü ve etkisini perçinleyecek temaslarda bulunduk. Dışişleri Bakanımız Küba'dan Cezayir'e çok yönlü mekik diplomasisi uygulamayı sürdürdü. Sayın Cumhurbaşkanımız G20, Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi ve Türkiye-Azerbaycan-Türkmenistan Üçlü Zirvesi gibi platformlarda lider diplomasisine devam etti.

Bugün de -bildiğiniz gibi- Cumhurbaşkanımız doğal gaz depolama kapasitemizi yaklaşık yüzde 70'lik artışla 4,6 milyar metreküp çıkararak Silivri Gaz Depolama Tesisimizin açılışını yaptılar; bugün biz burada konuşurken. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu tesisimizin doğal gaz iletim sistemine günlük doğal gaz verme kapasitesini 28 milyon metreküpünden 50 milyon metreküp çıkarıyoruz. Böylece, tek bir tesis ülkemizin günlük doğal gaz ihtiyacının yaklaşık altıda 1'ini karşılar hâle gelecektir.

Türkiye'yi ilmek ilmek, emek emek dokuyor ve yükseltiyoruz. Ayın her haftasını, günümüzün her anını büyük bir aşkla, şevkle, azimle çalışarak geçiriyoruz. Şu an ben burada konuşmamı yaparken de yine, ülkemizin dört bir yanında yatırımlarımız yükselmeye devam ediyor. Ay sonuna kadar, geriye kalan kısımda -yani on beş günlük süreden bahsediyorum- yani bu yıl bitmeden, Asgari Ücret Tespit Komisyonunca 2023 yılı asgari ücretini makul düzeyde belirleyecek, çalışanlarımızı enflasyona ezmeyeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

2023 yılı kredi burs rakamlarını lisans öğrencilerimizde 850 liradan 1.250 liraya, yüksek lisans öğrencilerimizde 1.700'den 2.500 liraya, doktora öğrencilerimizde 2.550 liradan 3.750 liraya çıkardık ve bunu gerçekleştiriyoruz.

Emeklilikte yaşa takılanlar, EYT'yle ilgili düzenlemeyi Hükümet olarak, söz verdiğimiz gibi, bu ay tamamlayacağız ve kamuoyuyla da paylaşacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Akabinde de Meclisteki yasama süreci sonrasında da yürürlüğe girecektir. Yine, durmaya, dinlenmeye niyetimiz yok.

Çarpıtmalarla gündemimizi değiştirerek bizi hedeflerimizden alıkoyamazsınız. Siz boş mağduriyet tiyatrolarıyla vakit tüketirken biz her an hizmet, her an eser üretiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyetin milletimizin önüne yeni bir vizyon ve programla çıkabilen, böyle bir niyete, gayrete ve beceriye sahip yegâne ittifaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ülkemizi geçtiğimiz yirmi yılda asırlık eser ve hizmetlere kavuşturduğumuz gibi önümüzdeki dönemde de Türkiye Yüzyılı'nı yine milletimizle birlikte inşa edeceğiz. Türkiye

Yüzyılı Programı'mızla milletimizin kalkınma ve demokrasi hayallerini en üst düzeye çıkarmayı, en üst düzeyde hayata geçirmeyi sürdüreceğiz.

Elektrikli araç piyasasında küresel marka hedefiyle yine hayata geçirilen ve nesnelerin interneti altyapısına sahip olan yerli otomobilimiz Togg, 2023 Mart ayında yollarda olacak, o da yetmeyecek, Avrupa'da ve dünyanın diğer ülkelerinde de yollarda olacak, inşallah, bunu da hep birlikte göreceğiz. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Türkiye'nin ilk millî haberleşme uydusu TÜRKSAT 6A'nın üretim ve entegrasyon faaliyetlerini tamamladı, 2023 yılında inşallah onu da yörüngesine fırlatacağız. İlk millî gözlem uydusu İMECE'nin uçuş modelinin testlerine başladık, bu uydumuz da yine inşallah 2023'te yörüngesine olacak.

Başta KOBİ'ler olmak üzere, imalat sanayisi işletmelerinin verimlilik artışlarına önemli katkılar sunan model fabrikaları 2023 yılı sonuna kadar Kocaeli, Denizli, Eskişehir, Samsun, Trabzon, ve Malatya illerinde de yine kuracağız.

Yeni nesil süper bilgisayarımız TRUBA'nın yer alacağı yeni veri merkezimizi 2023 yılında Ankara'da açıyoruz. Böylece, ülkemizde yapay zekâ alanında yapılacak çalışmalarımızda kapasitemiz tam 5 kat artacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ankara AKM-Gar-Kızılay Metro Hattı, İstanbul Gayrettepe-İstanbul Havalimanı Metro Hattı, İstanbul Başakşehir-Kayaşehir Metro Hattı inşaatlarını tamamlayarak açılışa hazır hâle getirmeyi hedefliyoruz.

1.210 yataklı Kocaeli Şehir Hastanesini, 2.060 yataklı İzmir Bayraklı Şehir Hastanesini, 1.875 yataklı Gaziantep Şehir Hastanesini ve 610 yataklı Kütahya Şehir Hastanesini önümüzdeki yıl şehir hastaneleri gurur tablosuna ekleyeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Karadeniz Sakarya Gaz Sahası'nda üretilecek doğal gazı 2023'ün ilk çeyreğinde vatandaşımızın kullanımına sunacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Doğal gazda kaynak ülkelere yakınlığa ek olarak kaynak ülke olma yolunda ilerliyoruz. Trakya'da kurmayı planladığımız doğal gaz merkezi için atacağımız adımlarla Türkiye bir enerji üssü olacak, bu yoldaki çalışmalarımız çok ciddiye ve hızla devam etmektedir.

Yine, Akkuyu Nükleer Güç Santrali ilk ünitesinin 2023 yılında devreye alınması planlanmakta.

Eskişehir Kırka'da 600 tonluk, Balıkesir Bandırma'da 100 tonluk, toplam 700 ton kapasiteli lityum karbonat üretim tesisinin kurulması çalışmalarını ilerletecek böylece yeşil dönüşümde önemli bir adım daha atmış olacağız. Tabii ki bu tesislerin özelliği dünyada nadir bulunan elementleri üretecek olması; bu anlamda bu tesislerimiz önem arz ediyor.

Türkiye Kültür Yolu Festivalleri'ni 2023 yılında 7 bölgemize, 10 ilimize yayacağız.

Konya'da pilot olarak başlatılan ve üreticileri hem verim düşüşü hem de fiyat azalış riskine karşı koruyan en gelişmiş tarım sigortacılığı ürünü gelir koruma sigortasını 2023'te tüm illerimize yayacağız, tüm illerimizde yaygınlaştıracacağız. 100'üncü yılın bütçesiyle cumhuriyetimizin yeni yüzyılına, Türkiye Yüzyılı'na güçlü bir başlangıç yapıyoruz inşallah. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2053, 2071 vizyonlarımızı da kapsayan Türkiye Yüzyılı nasıl bir fotoğraf sunacak bir kez daha tekrar etmek isterim: Sanayide çevik dönüşüm, yeşil dönüşüm ve teknoloji odaklı sanayi hamlesiyle araştırma, tasarım ve üretimde yeni ufuklara ilerleyen sanayinin, inovasyonun yüzyılı; Türkiye Yüzyılı, yeni hidrokarbon keşifleri, nükleer güç santralleri, nadir cevherlerin işlenmesi ve artan yenilenebilir enerji kapasitesiyle enerji yüzyılı; büyüyen tarım sektörü, değerine değer kattığımız toprak ve su varlığımız ve istikrarlı gıda arzıyla tarımın yüzyılı; hem tesis ve yatak kapasitesini durmadan artıran hem dünya çapında tercih edilen destinasyonlarıyla turizmin yüzyılı; Türkiye Yüzyılı, yerli, millî sağlık teknolojileriyle, yüksek teknolojik cihazlarla donanımlı hastaneleriyle ve sağlığa dijitalleşmeyle sağlığın yüzyılı; otonom yol ve araçlar, ulaşımında bulut bilişim, "data hub" uygulamaları, depo otomasyonu ve yeşil mobiliteyle ulaştırma ve altyapının yüzyılı; okullaşma oranı daha da artmış, artırılmış sanal gerçeklikle desteklenen mesleki eğitim kurumları, AR-GE merkezlerini de barındıran liseleriyle eğitimin yüzyılı; kendi enerjisini kendi üreten, sosyal konutlar ve yeşil koridorlarla örülü akıllı yerleşim alanlarıyla şehirciliğin yüzyılı olacak.

Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun öncelikli hedeflerinden biri ülkemizde huzurun kökleştirilmesidir. Güvenliğimize yönelik tehditler sınırlarımıza dayanmadan kaynağında bertaraf eden, yerli, millî teknolojilerle donanmış, etki alanı 3 kıta, ilgi alanı ise bütün dünya olan bir millî savunma anlayışıyla stratejik güvenliğin yüzyılı olacak.

Sporu bir yaşam prensibi hâline getirmiş, sporcu her alanda destekleyen ve gençleri güçlendiren politikalarla hem gençliğin hem sporun yüzyılı; insan odaklı, sosyal adaleti sağlayan, bireyi, aileyi ve toplumsal dayanışmayı güçlendiren, toplum kesimleri arasında güven ve birlik tesis eden yeni adımlarla sosyal politikaların yüzyılı; yüksek istihdam, adil ücret, hakkaniyetli sosyal güvenlik, özgür sendikacılık ve üstün iş güvenliğiyle örnek bir çalışma hayatının yüzyılı; dış temsilcilik ağıyla dünyayı saran, bölgesel ve küresel meselelerde söz sahibi, belirleyici diplomasinin yüzyılı olacaktır.

Her alanda politikalarımız sağlam temellere dayanmaktadır. Tüm hedeflerimizin kaynağı, projesi ve dayanağı bellidir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bugüne kadar aştığımız badireler, katettiğimiz mesafe ve taviz vermeden geldiğimiz noktaya da kolay gelmedi. Bugün de sergilenen tiyatrolardan zerrece etkilenecek değiliz. Siz karabulutlardan örülü senaryolar yazsanız da biz aydınlık geleceğimize yürüyoruz. Küresel piyasalardaki olumsuzluklar da bizi yıldıramaz. Yine zorlukları geride bırakacak, milletimizi feraha çıkaracak olan bizleriz. Cumhur İttifakı olarak milletimize fayda, ülkemize katma değer sağlayacak adımlara birlikte imza atmayı sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye son yirmi yıldır karşılaştığı krizleri fırsata, sınamaları kazanca dönüştürme konusunda tecrübe sahibi olmuştur. Vesayetin ayak oyunlarından terör örgütlerinin saldırılarına, darbe girişimlerinden küresel ekonomik tuzaklara kadar nice engeli aşarak ülkemizi dünyada hak ettiği yere getirmek için çalıştık, çabaladık. Geçmişten bu yana edindiğimiz tecrübelerle bütçemizi yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve cari fazla hedefiyle ülkemizi büyütmeye esasına dayanan ekonomi politikamıza uygun şekilde hazırladık. Her bütçemiz gibi 2023 teklifinde de bir yandan çalışanından işverenine, öğrencisinden emeklisine, esnafından çiftçisine tüm kesimleri koruyacak diğer yandan da yatırımı, üretimi kesintisiz destekleyecek bir yaklaşımı esas aldık.

Küresel ekonominin temel belirleyicisi konumundaki ürünler başta olmak üzere, emtia fiyatlarında keskin artışların yaşandığı zaten herkesin malumu. İşsizlik, küresel bir sorun olarak varlığını devam ettirirken pek çok ülkede bütçe açıkları, enflasyon ve borçluluk oranları tarihî seviyelere ulaşmış durumda; bu da yine hepimizin, herkesin malumu. Pek çok yerde resesyona yani ekonomik durgunluk ve daralma tartışmaları yaşanırken uluslararası kuruluşlar ülkemizle ilgili 2022 yılı büyüme tahminlerini yükseltmişlerdir. Biz ekonomi politikalarımızı insanımızın işini, aşını, geçimini birinci sıraya koyduğumuz bir yaklaşımla uygulamaktayız. Yeni hükümet sistemi döneminde de ülkemiz ekonomisi, arz güvenliğindeki kırılmalara ve salgına, küresel belirsizliğe, çatışmalara ve savaşlara rağmen dirayette yönetilmiştir. Bu dönemde ortalama yüzde 4,2 büyüme performansı gösteren ülkemizde istihdam edilen kişi sayısı 2017 yılı sonundaki toplam 28,2 milyon seviyesinden 2022 yılı Ekim ayı itibarıyla 31,6 milyon seviyesine ulaşmıştır.

Salgının tüm dünyada büyük hasarlar verdiği, maalesef milyonlarca insanın öldüğü 2020 yılında dünya ekonomisi yüzde 3 daralırken hatta avro bölgesi yüzde 6,1 oranında daralırken Türkiye ekonomisi, Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi çerçevesinde aldığı proaktif kararlarla yüzde 1,9 aralığında büyümeyi başarmıştı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2021

yılında yüzde 11,4 büyümeyle rekor bir seviyeye ulaşarak G20 ülkeleri arasında en hızlı büyüyen ülke olmayı da başarmıştır. Yine, 2022 yılı ilk üç çeyreğinde yüzde 6,2'lik büyümeyle en hızlı büyüyen ve istihdam oluşturan ekonomilerin başında geldik hatta OECD ülkeleri arasında sanayi üretimini en hızlı artıran 5'inci ülke olduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Bu dönemde Türkiye, turizmde de sürekli zirveyi zorlamaktadır. Seyahat gelirlerimiz 2022 yılı Ekim ayı itibarıyla yıllıklandırılmış olarak 40,9 milyar dolarla tarihî rekor kırmıştır; yıl sonu itibarıyla 45 milyar doları da inşallah aşacaktır, bunu öngörüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Benzer şekilde, bütçe açığı da tüm dünyayla karşılaştırıldığında, kıyaslanabilecek diğer ülkelerde yüzde 6-7'leri hatta yüzde 10'ları aşarken biz, hem 2021 yılında hem de Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi döneminde ortalama yüzde 2,8'lik açıkla mali disiplinden de taviz vermedik, vermiyoruz.

Dünya, borç seviyelerinde rekorlar kırarken biz, AB tanımlı borç stokumuzu yüzde 39'da tutmayı başardık. AB üyesi ülkeler bile Maastricht Kriterleri olan yüzde 60'ın üzerinde borçluluk oranına sahipken Türkiye, son dönemdeki küresel gelişmelere rağmen, bu oranı düşük tutmayı başarmıştır. 2017 yılında hane halkı borcunun millî gelire oranı yüzde 16,7 iken 2022 yılı ikinci çeyreği itibarıyla bu oran yüzde 12,2'ye gerilemiştir. Ülkemiz, satın alma gücü paritesine göre millî gelirden 2021 yılında 2,95 trilyon dolara çıkmış ve dünyanın en büyük 11'inci ekonomisi olmuştur. Satın alma gücü paritesine göre, kişi başına gelirden de gelişmiş ülkelerle aramızdaki makas kapanmakta olup 2002 yılındaki Avrupa Birliği ortalamasının yüzde 38'i seviyesindeyken 2021 yılı itibarıyla bu oran yüzde 71 seviyesine ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) "Ne yaptınız?" deniliyor ya kıyaslama, buyurun size kıyaslama. Yani Avrupa Birliği'nin refah seviyesinin yaklaşık üçte 1'i seviyesindeyken şimdi üçte 2'si seviyesi aşılarak vatandaşlarımıza hızlı bir refah artışı sağlanmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Yeter mi? Yetmez. "Durmak yok, yola devam." diyoruz, şartlar ne olursa olsun mali disiplinden taviz vermiyoruz.

2022 yılının Ocak-Kasım döneminde bütçe açığı 20 milyar 449 milyon TL olarak gerçekleşmiştir. 2022 yıl sonu bütçe açığının millî gelire oranının, OVP'yle tahmin edilen yüzde 3,4 seviyesinin oldukça altında gerçekleşeceğini de öngörüyoruz. Bununla birlikte, küresel ekonomi açısından öngörülen riskler, piyasa ihtiyaçları ve maliyet avantajları da dikkate alınarak borçlanma programı revize edilmiştir; bu revizyon, borç geri ödemesi ve borçlanma takvimi arasındaki uyum dikkate alınarak yapılmıştır. Özellikle, yatırım amaçlı projelere uygun şartlı dış finansman sağlanması ve geçtiğimiz yıllarda olduğu gibi önümüzdeki yılın başındaki ödemelerimiz için yeni yıla güçlü nakit rezerviyle girilmesi amaçlanmıştır. Yeni bütçemizde aksaklıkları azaltıp kazanımları artırarak daha müreffeh imkânları milletimize sunuyor olacağız inşallah. Hedefimiz ve uygulamalarımız, üretmek ekonomiyi canlı tutmak ve arz açığını kapatarak enflasyonu program dönemi sonunda kalıcı olarak düşürmek yönündedir. Politikamız, toplum kesimleri arasında herhangi bir ayırım yapmadan, bu hedefe yönelik kredi kullanacak herkesin teşvik edilmesidir. Kaynakları üretken alanlara kanallandırmak konusunda kararlıyız. Enflasyonla mücadeleye de bu anlamda kararlılıkla devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; tarım alanında da yine bazı eleştiriler oldu. Sadece birkaç veriyi de -bazı veriler paylaşıldı tabii- müsaadenizle ben paylaşmak isterim: 2022 yılı başlangıç ödeneklerine göre Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinin artış oranı -önceden de ifade ettik- yüzde 106,9 ve ek bütçe dâhil ödeneklere göre ise yüzde 35,1'dir. 2023 yılında bütçemizden tarıma ayırdığımız kaynağı 142,9 milyar liraya çıkarıyoruz. Bu kapsamda, tarımsal destek programları için 54 milyar lira -eleştiriliyordu ya, tarımsal destek programları olmadığıyla alakalı- tarım sektörü yatırım ödenekleri için 40,4 milyar lira; tarımsal kredi sübvansiyonu, müdahale alımları, tarımsal kit ve ihracat destekleri için 48,5 milyar lira kaynak ayırıyoruz. 2023 yılı bütçesinde 2022 yılı bütçesine göre mazot desteğini yüzde 282, gübre desteğini yüzde 140 oranında artırıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) OECD 2022 Yılı Tarım Politikası İzleme ve Değerlendirme Raporlarına göre ülkemizin tarıma ayırdığı toplam kaynağın gayrisafı yurt içi hasılaya oranı -ifade edildiği için, bunu özellikle tekrar ediyorum, ifade ediyorum ben de- 2021 yılı için yüzde 1,15'tir. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) 2021 yılında OECD ülkeleri ortalaması 0,61, AB ortalaması ise 0,67 olarak tahmin edilmektedir. Size o veriler nereden geliyorsa bir daha kontrol edin lütfen. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tarım ürünlerindeki net dış ticaret fazlası 2021 yılında 7,2 milyar dolara, son yirmi yılda ise toplamda 87 milyar dolara ulaşmıştır. Ülkemiz, tarım ürünleri dış ticaretinde net ihracatçı konumunu devam ettirmektedir. Yani 125 milyon dolar saman ithal edilmesi olayı, böyle bir şey yok; nereden geliyor size bu veriler, nereden alıyorsunuz bu verileri? Vizyonunuzu da mı buna göre hazırlıyorsunuz, plan politikalarınızı da mı buna göre hazırlıyorsunuz? Böyle bir şey yok. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tarım ürünlerindeki, tarımdaki büyük resim işte budur. Tarım ve gıda konusuna her zaman stratejik bir alan olarak baktık, böyle bakmaya da devam edeceğiz; tüm imkânlarımızla çiftimizin, üreticimizin yanında olmayı sürdüreceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel ve bölgesel sorunların çözümünde inisiyatif alan dış politikamızla etrafımızda bir barış ve refah kuşağı oluşturulması için çalışmaya devam ediyoruz. "Dış politika nerede?" dediniz ya, dünyadaki ve çevremizdeki krizler karşısında Cumhurbaşkanımız liderliğinde yürüttüğümüz akil, gerçekçi, girişimci, insani ve millî dış politikayla küresel aktör olarak öne çıkıyoruz. 2002'de 163 olan yurt dışındaki temsilcilik sayımızı yükselen diplomatik gücümüze orantılı olarak 255'e çıkardık, dünyanın en geniş temsil ağına sahip ilk 5 ülkesinden 1'i hâline geldik. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bölgemizde ve dünyada barış, istikrar ve refaha katkı sağlıyoruz. Rusya-Ukrayna savaşının başlamasından sonra müzakereler yoluyla çatışmaları sona erdirmek için yoğun çaba gösterdik. Savaşın ilk haftalarında Rusya ve Ukrayna Dışişleri Bakanları, Antalya Diplomasi Forumu marjında 2 ülke arasındaki ilk doğrudan siyasi teması gerçekleştirdi. Öte yandan, taraflarla doğrudan tesis ettiğimiz iletişim kanalları, savaşın uzamasıyla birlikte ortaya çıkan bazı somut sorunların çözümünde etkili oldu. Bu çerçevede, ülkemizin ara buluculuk girişimleri neticesinde imzalanan, Ukrayna tahılını Karadeniz üzerinden uluslararası piyasalara ulaştıracak İstanbul mutabakatıyla küresel bir gıda krizinin önüne geçtik. Anlaşmanın imzalandığı gün, küresel gıda fiyatlarında yaklaşık yüzde 9'la 2008'den bu yana en fazla düşüş, en hızlı düşüş meydana geldi. Milyonlarca ton tahıl Karadeniz üzerinden ihtiyaç duyulan ülkelere ulaştı, ulaşmaya da devam ediyor.

Aynı şekilde, ülkemizin yürüttüğü temaslar sayesinde Rusya ile Ukrayna arasında esir değişimine yönelik bir düzenlemeye gidilerek 205 Ukraynalı savaş esirinin takas edilmesi sağlandı. Bölgesel açıdan vahim bir güvenlik tehdidi oluşturan Zaporijya Nükleer Santrali'nin çatışmalardan korunması için yine Rus nükleer şirketi Rosatom ile Uluslararası Atom Enerjisi Ajansı arasındaki görüşmelere İstanbul'da ev sahipliği yaptık. Tahıl Anlaşması ve esir takasıyla birlikte müzakereye fırsat verilmesi hâlinde barışa giden yolun açılacağını gördük. Her iki ülkeyle görüşmelerimizi bu yönde sürdürüyor, önce ateşkesi, ardından da bölgemizde kalıcı barışı sağlamaya dönük umudumuzu koruyoruz.

Diğer taraftan, Suriye halkının içinde bulunduğu çatışma, insani kriz ve terör sarmalından kurtulması için on yılı aşkın süredir çaba veriyoruz. Terör örgütleri üzerinden Suriye krizinin ülkemize ihracı gayretleri, bizi, bu meselede sahada fiilen var olmak mecburiyetiyle karşı karşıya bırakmıştır. Sınırlarımıza dayanan tehditleri yaptığımız harekâtlar ile güvenlik güçlerimizin gösterdiği kahramanlıkla başarıya ulaştırdık. Ülkemizi itibarsızlaştırmaya yönelik nice sinsi girişimi dik duruşumuzla ve tavizsiz mücadelemizle boşa çıkardık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Milletın kanını emen terör bataklığının kaynağı her neredeyse orada bulup yerinde kurutmaya devam edeceğiz bugüne kadar olduğu gibi. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şehitlerimizin,

masum insanlarımızın kanını hiçbir zaman yerde bırakmadık, bırakmıyoruz, bırakmayacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Güvenlik güçlerimiz tarafından sınır ötesinde icra edilen terörle mücadele harekâtlarını "savaş" olarak nitelendirerek terör örgütlerinin ekmeğine yağ sürülmesini de kesinlikle kabul etmiyoruz. PKK, YPG, PYD, FETÖ ve DEAŞ başta olmak üzere, terörün her türlü biçim ve tezahürüyle mücadelemizi hem sahada hem masada sürdürmeye devam edeceğiz. Madrid Zirvesi'nde NATO liderleri tarafından kabul edilen Stratejik Konsept Belgesi'nde terörizm, iki tehditten biri olarak kabul edildi. Ayrıca, Finlandiya ve İsveç'le imzalanan mutabakat muhtırasında FETÖ ve YPG terör örgütüyle mücadele konusuna açık şekildi yine yer verilmesini sağladık.

İnsani yardımları ve göç yönetiminde de dünya çapında örnek ülke konumumuzu sürdürüyoruz. Bugüne kadar 525 binden fazla Suriyeli terörden arındırdığımız bölgelere geri döndü. Gönüllü, güvenli ve onurlu geri dönüşler için uluslararası çabalara öncülük etmeye devam edeceğiz. Uluslararası toplumun Suriye krizinde hem fiilî müdahale hem insani destek hem mülteci akınının yönetilmesi konusunda ne kadar pasif olduğunu hep birlikte gördük. AB ülkeleri tarafından hemen her gün botları delinerek ölüme terk edilen veya zorla geri gönderilen, ellerinde avuçlarında ne varsa alınarak işkence edilen mülteci manzaralarıyla karşılaşyoruz. Kaç masumun umut yolculuğu Akdeniz'in karanlıklarında boğuldu, sayısı bile belli değil. Bu insanlık dışı tutumun sahipleri bir de lafa gelince Türkiye'ye hak, hukuk dersi vermeye kalkıyorlar; hadi oradan! (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Avrupa'da kalkan, Avrupa'da kaybolan on binlerce mülteci çocuğun akıbeti hâlâ meçhulken kimse Türkiye'ye insan hakları gazeli okumasın.

Libya'ya desteğimiz ülkenin geleceği bakımından belirleyici oldu. Ulusal Mutabakat Hükûmetine verdiğimiz destek sahada dengeleri değiştirdi. Libya'yla imzaladığımız Deniz Yetki Alanları Anlaşması'yla mavi vatan da bir dostluk yolu açılmış oldu.

Doğu Akdeniz'de ülkemizin ve Kıbrıs Türklerinin uluslararası hukuktan kaynaklanan meşru haklarının savunulmasını ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin dünya sahnesinde bağımsız, egemen ve saygın bir ülke olarak yer almasını sağlamak için aktif bir tutum sergilemeyi sürdürüyoruz. Gösterdiğimiz çabalar çerçevesinde son olarak 11 Kasım'da Semerkant'ta düzenlenen Türk Devletleri Teşkilatı Zirvesi'nde Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti gözlemci üyeliğe kabul edildi.

Afganistan'da bugün büyükelçiliği açık olan tek NATO ülkesiyiz. Doğu Akdeniz ve Körfez'de aleyhimizde oluşturulan ittifakları bertaraf ederek bölge ülkeleri ve ülkemiz lehine "kazan kazan" iş birliğine dönüştürme yolunda ciddi adımlar attık, açılımlar yaptık. Birilerinin oyununu gördük ve hep birlikte bozduk; Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bu oyunu bozduk ama ne hikmetse muhalefet bundan gocundu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bu çerçevede, Suudi Arabistan, Birleşik Arap Emirlikleri ve İsrail'le ilişkilerimize olumlu anlamda ciddi bir ivme kazandırdık. Mısır'la da benzer çerçevede ilişkilerimiz olumlu bir atmosfere doğru ilerlemektedir.

Örnek lider diplomasisi girişimleriyle Cumhurbaşkanımız daima milletimizin hak ve menfaatlerinden yana tutum sergilemiştir ve sergilemeye de devam edecektir. Söz konusu milletimizin hak ve menfaatleri olduğunda dimdik durmuştur, dimdik durmaya da devam edecektir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Biz Doğu Akdeniz'de egemenlik haklarımızı savunup deniz yetki alanlarımızı netleştirmeye çalışırken "Libya'da ne işiniz var?" diye sorgulayanların bugün bizim normalleşme adımlarımızı anlamalarını da zaten beklemiyoruz. Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı, Barış Pınarı dâhil Suriye ve Irak sınırındaki terör kamplarına yaptığımız operasyonlara destek vermeyenler, Suriye'de bir terör devleti kurulmasını engellemeye yönelik mücadele kararlılığımızı sorgulayamazlar.

Dünyada gıda arz güvenliği tehlikeye düşmüşken tahıl koridorunu açan biziz. Yine, benzer belirsizlikler yüzünden enerji arz güvenliği küresel bir sorun hâline gelmişken, bir taraftan Türk dünyası, bir taraftan Rusya'yla Türkiye'de ve hatta Türkiye'nin ötesinde enerji krizini önleyecek adımları atan ve hâlâ da atmaya çalışan yine biziz. Türkiye'yi enerji ithal eden ülke konumundan enerji ihraç eden ülke konumuna getirecek ileriye dönük hamleler yapan da biziz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Millî davamız Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti için İslam İşbirliği Teşkilatı ve Türk Devletleri Teşkilatı nezdinde gözlemci üye statüsü verilmesi için mücadele eden de biziz. Otuz yıldır kangren olmuş Dağlık Karabağ bölgesinin azat olması için can Azerbaijan'ın yanında her şeyi göze alarak dimdik duran da biziz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Azerbaijan'ın Karabağ zaferiyle, Türk Devletleri Teşkilatıyla güçlenen Türk dünyası inşallah bu yüzyıla damgasını vuracak.

2023 yılı Hariciye teşkilatımızın temellerinin atılmasının 500'üncü yıl dönümüdür. Türk diplomasinin köklü geçmişi ve parlak gelecek şiarıyla cumhuriyetimizin 100'üncü yılında geleceğe güvenle bakmayı sürdüreceğiz.

"Arkamda Cumhurbaşkanı var." diyebilen kimsenin olmadığı söylendi. Bugün, dünyanın neresinde olursa olsun, başına herhangi bir iş gelen, hastalanan ya da herhangi bir afetle zarar gören her bir vatandaşımız güvenle ve gururla "Arkamda Türkiye Cumhuriyeti devleti ve Cumhurbaşkanım var." demektedir. Siz diyemiyorsanız o sizin sorunuz. Siz millettten kopuk olduğunuz için de zaten bunları göremiyorsunuz, duymazsınız da mümkün değil. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yine, küçük yaşta evlilikle ilgili Diyanet İşlerinin veya Diyanet İşleri Başkanının net ifadesi olmadığı ifadeleri kullanıldı.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Beyanı var. Bugün hutbe okundu.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Bugün cumaya giden ve hutbeyi dinleyen herkes, Diyanet İşleri Başkanlığının erken yaşta çocukların evlendirilmesinin İslam dışı olduğunu ifade ettiğine açıkça şahit olmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Siz duymadıysanız o da sizin probleminiz, biz ne yapalım?

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – İşlerine gelmiyor.

CUMHURBAŞKANI YARDIMCISI FUAT OKTAY (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye geçtiğimiz yirmi yılda her alanda büyük değişimler yaşamış, ilerlemeler kaydetmiştir. Milletimizin hak ve özgürlükleri, refahı, istikrarı konusunda yaşanan hiçbir gelişme kolay olmamış, bir günde gerçekleşmemiştir. Cumhurbaşkanımız liderliğinde atılan her adım gerisinde verilen büyük mücadeleler ve fedakârlıklar vardır. 2023 bütçesi, Anadolu'ya emek ekip bereket biçen çiftçilerimizin, tüm dünyada itibarı ve izi olan ihracatçılarımızın, Türkiye'ye değer üreten girişimcilerimizi, yatırımcılarımızın, üniversitelerimizi yükselten akademisyenlerimizin, hocalarımızın, Türkiye'nin güçlü kadınlarının, öncü gençlerinin bütçesidir; öğrenim destekleriyle darda bırakmadığımız öğrencilerimizin bütçesidir; bu bütçe, teknoparklarda sabahlayan bilim dünyamızın olduğu kadar Devlet Tiyatrolarında, Opera ve Balesinde başarılar sergileyen sanatçılarımızın, kültür dünyamızın bütçesidir; sınırlarımızın içinde ve dışında güvenliğimiz için amansız bir mücadele veren güvenlik güçlerimizin bütçesidir; yeşil ormanlarımızın, mavi sahillerimizin, iklim dostu tüm politikalarımızın bütçesidir; turizmci den esnafa, KOBİ'lere, zanaatkârlara, doktorlarımızdan eczacı, hemşire, diş hekimlerine toplumun tüm kesimlerinin bütçesidir.

Emeğin, refahın, bölgede barış ve istikrarın, oyun kurucu Türkiye'nin bütçesi olan bu teklifin, Türkiye Yüzyılı'nın sıçrama zemini olacağı inancıyla, insanımızın işini, aşını ve geleceğini güvence altına almaya devam edeceğiz. Bizim milletimize sözümüz, ahdimiz var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2023 bütçemizle, ülkemizin bütünlüğünü, milletimizin birliği ve devletimizin gücünü daha da perçinleyerek Cumhuriyetimizin 100'üncü yılında yeni yükseliş destanları yazacağız.

Cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesi olması vesilesiyle ben de teşekkür kısmını müsaadenizle, yine peşinen bu konuşmamın içinde değerlendireceğim, genelde teşekkür konuşması yapma fırsatımız olmadığı için.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesiyle milletimizin istikbalinde yeni bir sayfa,

aydınlık bir ufuk açılıyor. Cumhuriyetimizin banisi ve Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk Başkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk başta olmak üzere ülkemizin ilk yüzyılında varoluş mücadelesini sahiplenen herkesi şükranla anıyorum. Malazgirt'ten bu yana Anadolu'daki varlığımızın sürmesi için canları pahasına mücadele veren aziz şehitlerimizi ve gazilerimizi rahmetle, minnetle yâd ediyorum. Türkiye Yüzyılı'nda maziden aldığımız güçle atıye daha güçlü yürümeye, istiklalimize ve istikbalimize birlik, beraberlik, kardeşlik içinde sahip çıkmaya devam edeceğiz.

Bu düşüncelerle 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'mizin bir kez daha hayırlara vesile olmasını diliyorum.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin hazırlanmasında gösterdiği perspektif, liderlik ve vizyon için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Sayın Bakanlarımıza, ayrıca Cumhuriyet İttifakı çatısı altında destek veren milletvekillerine, MHP Genel Başkanı Sayın Bahçeli'ye (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar) ve Büyük Birlik Partisi Genel Başkanı Sayın Destici'ye özellikle teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Gazi Meclisimizde 2023 yılı merkezî yönetim bütçemizin görüşmelerindeki destek ve katkıları için Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı başta olmak üzere, tüm Başkan Vekillerimize, tüm milletvekillerimize (AK PARTİ sıralarından alkışlar) yine bütçenin hazırlanmasında emeği geçen Plan ve Bütçe Komisyonu Başkan ve tüm üyelerine, stenograflara, idari ve destek hizmetleri personeli dâhil tüm Meclis çalışanlarımıza; Strateji ve Bütçe Başkanlığımız ile Hazine ve Maliye Bakanlığımıza, yine tüm Bakanlarımıza ve bakanlıklarımıza; ilgili kurum, kuruluşların başkan ve çalışanlarına, tüm bütçe sürecini takip eden basın mensuplarına ve emeği geçen ve katkı veren herkese ve buradan da yine bütün milletimize yürekten teşekkür ediyorum, şükranlarımı sunuyorum.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Hamzaçebi...

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Sayın Başkan, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Sayın Fuat Oktay konuşmasında bana sataşmıştır. Şu şekilde: Ben bütçe konuşmamda tarımsal desteklerin bütçe içindeki payının ve millî gelire oranının 2002 yılı rakamlarını esas alarak bugün çok aşağıya indiğini söylemiştim. Sayın Oktay konuşmasında OECD rakamlarını kullanmak suretiyle "Türkiye, OECD ortalamasının üzerinde bir oranla destek vermektedir. Siz bu rakamları nereden alıyorsunuz, bilmiyorum." diyerek benim Genel Kurula gerçeğe aykırı bilgi verdiğim yönünde bir izlenim yarattı efendim, bu nedenle söz istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

V.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Mehmet Akif Hamzaçebi'nin, Cumhurbaşkanlığı Yardımcısı Fuat Oktay'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin tümü üzerinde yürütme adına yaptığı konuşması sırasında şahsına sataşması nedeniyle konuşması

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın milletvekilleri, Sayın Oktay; ben bu bilgileri 2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı'ndan aldım. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Hemen solunuzda oturan Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanına sorsaydınız, eski planlamacı olarak bunu size söylerdi. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Sayfa 155; her yılın yıllık programında tarımsal destekleme ödemeleri bütün ayrıntılarına kadar yazılıdır burada, bakın.

İkincisi, ben herhâlde yeterince izah edemedim, bir daha izah edeyim: Bakın, bu tabloyu Genel Kurula tutmuştum, şimdi size tutacağım Sayın Oktay. (CHP sıralarından "Bak, bak!" sesleri) Tarımsal destekleme ödemelerinin millî gelire oranı mavi çizgi. Bakın, 2002 yılı burada, yüzde 0,52; binde 5. Şimdi ne kadar? 2023 yılı yüzde 0,29; binde 3'ün de altına düşmüş. Bunun rakamsal karşılıklarını ifade etmiştim. Faiz dışı harcamalara oranında da yine paralel şekilde düşüş var, kırmızı çizgi; bir daha gösteriyorum.

Şimdi, siz cevaben OECD rakamlarını veriniz, hemen baktım OECD rakamlarına; onu da size söyleyeyim, size o bilgiyi verenler eksik vermiş. OECD farklı bir kriter alıyor; örneğin, gıda ürünleri ya da tarımsal ürün ithalatına vergi koyduysanız onu da bir destek olarak alıyor. 2002 yılında OECD rakamlarına göre Türkiye'nin tarıma verdiği destek millî gelirin yüzde 3,7'si, 2021'de yüzde 1,1'i; 2002'nin altında kalmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan, sağ olun. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

MEHMET AKİF HAMZAÇEBİ (İstanbul) – Tabloyu gönderebilirim Sayın Oktay. (CHP sıralarından alkışlar)

IV.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) Kanun Teklifleri (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Eklî Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, şahsı adına ikinci konuşmacı, aleyhte olmak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili...

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Bir dakika... Önce bir söz istedik Başkanım.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Önce merakımı dinleseydiniz efendim.

BAŞKAN – Siz konuşun, ihtiyaç olursa zaten uzatıyoruz.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmaları oraya eklersiniz diye umuyorum, yapılan sataşmalarla ilgili cevap hakkımı da; az, fazla değil.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Altay, heyecanla bekliyoruz.

BAŞKAN – Şahsı adına ikinci konuşma, aleyhte olmak üzere, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili, İstanbul Milletvekili Sayın Engin Altay'a aittir.

Buyurun Sayın Altay. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Süreniz on dakikadır.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan. Sizi ve Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Bugün sabaha karşı Diyarbakır'da meydana gelen hain saldırıyı şiddetle ve nefretle kınıyoruz, yaralı kahraman polislerimize acil şifalar diliyoruz. Bütün terör örgütleri bilmelidir ki kahraman polisimizin terörle mücadelesindeki azim ve kararlılığı bu tür kirli, pis, hain saldırılarla asla azaltılamaz; bu, sadece polisimizin göreviyle ilgili bilincini ve mücadele azmini artırır. (CHP, AK PARTİ ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Mahkeme kararlarına uyma zorunluluğundan bahsetti Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı ama Sayın Cumhurbaşkanı da "Ben bu mahkeme kararını tanımıyorum." diyebildi.

Bir hakkı teslim etmeniz lazım, bazen ayıp ediliyor. Biz Togg için emeği geçen herkese teşekkür ettik, bir kere daha altını çizerek ediyoruz ama "Yok, Togg'u istemediniz. Togg, işte..." Buradan ekmek çıkmaz. Evet, Togg, Türkiye için güzel, olumlu bir şeydir; emeği geçen herkesten Allah razı olsun. (CHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Ayrıca, şunu da yapmamanız lazım: Yani, dediniz ya işte "Muhalefet bizi desteklemiyor." Hatta İsmet Paşa'dan örnek verdi Sayın Yılmaz, İnönü "Hükümetlere yardım etmek lazım." demiş. E, etmedik mi? Terörle mücadelede 6 maddelik kanun teklifi getirdiniz "Ancak böyle çözülür." dediniz, "evet" demedik mi? Ticaret Kanunu 1.572 madde, üç günde çıkmadı mı? Allah'tan korkun! İyiye iyi, kötüye kötü diyeceğiz. Savunma sanayisiyle ilgili o gelişmeleri de dikkatle ve olumlu bir şekilde gözlediğimizi, izlediğimizi burada yüz kere söyledik ya! O konuda emeği geçen herkese de teşekkür ediyorum. Oldu mu? Hah... (CHP sıralarından alkışlar)

Ortada bir adaylık kavgası yok Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcısı, o sizin arzunuz; ortada millî irade hırsızlığına teşebbüs var ama ortada bir 6'lı masa sendromu, 6'lı masa paranoyası genel olarak bütün AK PARTİ'de var görülüyor. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

"Cumhurbaşkanı siyaseti meydana yapar, efendim, desteği alır; millet ister, neticeyi sandıkta alır." vesair söylediniz; özetle "Neticeyi sandıkta alır." dediniz. İstanbul seçimlerinde neticeyi sandıkta alamayınca yargıya tasallut ederek almaya çalışıp seçimi iptal ettirdiğini de bilmeyen yok. Bunu da söyleyelim. (CHP sıralarından alkışlar)

Sayın İsmet Yılmaz "1930'da, 1940'ta, 1949'da durum çok kötüydü, et alınamıyordu." dedi.

İSMAİL YILMAZ (Sivas) – 1960, 1970, 1980...

ENGİN ALTAY (Devamla) – Doğru, doğru; yalan söylemedi, yanlış söylemedi, doğru söyledi. Ama yani 1930 dediğiniz yıl Türkiye... Bu genç cumhuriyet 1923'te kurulduğunda, 14 numara lamba camı yapamayan bir Türkiye'den bugünlere geldik. Bugün İYİ Parti Grup Başkanı sizden önce yapılan köprüleri gösterdi; sizden önce yapılan ve sizin sattıklarınızı ruyla arkadaşlarımız buraya doğru serdi. (CHP sıralarından alkışlar) Didişmek istemiyoruz ama hamasetle, muhalefetin ve milletin feryadını engelleyemezsiniz.

Şimdi konuşmama geçiyorum, buraya kadarki kısmı satışlara cevaptı.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sizin kursüden masaya, bizimki Edirne'den Kars'a...

ENGİN ÖZKOÇ (Sakarya) – Ama biz dinledik Muhammet Bey, biz dinledik.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Biz ağızımızı açmadık.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; devlet, yasama, yürütme ve yargı demektir. Bu üçü varsa, bu üçü birbirinden bağımsız orta yerde bir devlet vardır. Hükümet edenler kendilerini devlet zanneder ise devlette çürüme başlar ve devlet, önce ahlaki, sonra liyakati, sonra da adaleti kaybeder. Ahlak, liyakatten ve adaletten mahrum bir devlet, devlet sayılmaz, devlet sayılmaz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Değerli milletvekilleri, bu kadim devletimizi korumak, şan ve şerefini yüceltmek hepimizin en temel ve ortak görevidir. Devleti korumanın yolu da devleti bunlardan mahrum etmemektir. İnsanı bir devlet gibi düşünürsek sistemlerimiz var; solunum sistemimiz, dolaşım sistemimiz, sindirim sistemimiz, sinir sistemimiz. Bunlar arıza yapınca ölüyoruz. Solunum sistemini yargı olarak düşünelim, dolaşım sistemini yasama olarak düşünelim, sindirim sistemini yürütme olarak düşünelim ve sinir sistemini de dördüncü kuvvet olarak, medya olarak düşünelim ama Türkiye Cumhuriyeti devleti, geldiğimiz bu noktada, vallahi, bir çoklu organ yetmezliğiyle karşı karşıya. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Peygamber Efendimiz -hani ahlak, adalet, liyakat diyoruz- ne güzel söylemiş "İş ehli olmayana tevdi edildiği zaman kıyameti bekle." demiş. Liyakate yaptığı vurguya bakın. Mevlâna Celâlettin Rûmî hazretleri -yarın akşam şebiarus- bakın, o da adalet için çok kısa bir şey söylemiş: "Adalet nedir? Bir şeyi layık olduğu yere koymak. Zülüm nedir? Layık olmadığı yere koymak." Bu kadar, bu kadar. (CHP sıralarından alkışlar) Yani bu mealen şudur, Demirel'den de bir alıntı yapalım İlhan ağabey de buradayken: "Terzi dükkânında yemek pişirilmez." Sizin tam olarak yaptığınız budur. Ve Büyük Atatürk de ahlakla ilgili bir şey söylemiş. "Bir millette, özellikle bir milletin işbaşında bulunan yöneticilerinde özel istek ve çıkar duygusu vatanın yüce görevlerinin gerektirdiği duygulardan üstün olursa memleketin yıkılıp kaybolması kaçınılmaz bir sonudur." demiş, bunu da Gazi Mustafa Kemal söylemiş. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bütçe bitiyor. Yürütme bu bütçe boyunca ne yaptı? Bazı -çoğu değil- birkaç atanmış sayın bakan seçilmişlere parmak salladı, hadsiz hakaretlerde bulundular; onları Genel Kurulun, siz sayın milletvekillerinin vicdan ve takdirine havale ediyorum. Bazı bakanlar da Parlamente'ye, dolayısıyla yüce milletimize gayet saygılı, gayet nazik bir tutum takındılar; onlara da teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, AK PARTİ ne yaptı bu bütçede? 6 şey söylediniz: "Hedef, vizyon" dediniz, "eski Türkiye, yeni Türkiye" dediniz, "Eser ve hizmet siyasetinde yarışalım." dediniz, "yerlilik, millîlik" dilinize pelesenk olmuş, "vesayet" dediniz ve hamaset yaptınız.

Hedeften başlayalım. "Hedef 2023" 2011'deki hedefinizdi, tutmayınca şimdi "2050 Vizyonu" diye konuşuyorsunuz. "Dünya ekonomisinde ilk 10" dediniz, 23'teyiz. "Millî gelir 2 trilyon" dediniz, 714 milyardayız. "Kişi başı gelir 25 bin dolar" dediniz, 8 bin dolardayız. "İhracat 500 milyar dolar" dediniz, 242 milyardayız. İşsizliği yüzde 5 hedeflediniz, yüzde 10. "Enflasyon tek haneli" dediniz, gıda enflasyonu yüzde 150. 2023 olmadı, 2050 verelim mi! Devam etsinler hedef diye! (CHP sıralarından alkışlar)

"Eski Türkiye, yeni Türkiye..." Bir kere, eski Türkiye, yeni Türkiye yok; bir tane Türkiye var, onun adı da Türkiye Cumhuriyeti ve Gazi Mustafa Kemal'in Türkiye'si. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ama eski Türkiye'yi mukayese edelim. Mesela, 12 Cumhurbaşkanımızın hiçbirisi mal varlığıyla tehdit edilmedi eski Türkiye'de ve eski Türkiye'de hiçbir devlet yetkilisi devletin en mahremine, kozmik odaya FETÖ terör örgütünü sokmadı, kozmik odayı terör örgütüne teslim etmedi. (CHP sıralarından alkışlar) Eski Türkiye'de hiçbir devlet yetkilisi eski Türkiye'de işlenen vahşi bir cinayetin soruşturmasını kapatmadı, üstelik dosyayı "İhracat 500 milyar dolar" "katil" ilan edilenlere göndermedi. (CHP sıralarından alkışlar) Ve eski Türkiye'de 34 askerimizi İdlib'de şehit edenlerin kapısına gidilip orada dakikalarca beklenilmedi. (CHP sıralarından alkışlar) Ve eski Türkiye'de uyuşturucu kullanım yaşı 11 değildi, şimdi sizin "yeni Türkiye" dediğiniz Türkiye'de bu böyle. (CHP sıralarından alkışlar) Ve eski Türkiye'de Bakanlar tarafından devletin memuruna, devletin çalışanına "fakir fukara" denilmedi; ayıptır, ayıp! (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Eser siyaseti sizinle hiç yarışamayacağımız bir iştir ama... Biz sizinle, eser siyaseti falan, yarışamayız arkadaşlar; sizin eserleriniz ortada ya! Türkiye'yi gri listeye soktunuz, sizin en büyük eseriniz. (CHP sıralarından alkışlar) Cari açık her gün değişiyor, benim yazdığımda 39 milyar dolarmış. Enflasyon, yüzde 150 gıda enflasyonu sizin eseriniz; neyle yarışacağım ben

bunun? (CHP sıralarından alkışlar) 4,75'ten aldığınız kuru 18,60 yapmak gibi bir marifeti göstermişsiniz; biz yarışamayız, yapamayız, yarışamayız. Ve Merkez Bankası tarihin hiçbir döneminde eksi 55 milyar dolar rezerv noktasına gelmedi; bu da sizin eseriniz, nasıl yarışacağız? Yarışamayız, istemiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar)

"Yerli, millî; yerli, millî..."

METİN GÜNDOĞDU (Ordu) – Bir daha yapar mısınız?

ENGİN ALTAY (Devamla) – "Kurtuluş Savaşı'nı keşke Yunan kazansaydı." diyen bir meczubun hasta yatağının başına gitmek, cenazesine gitmek nasıl bir millîlik anlayışı? Birisi çıksın, bana bunu izah etsin. (CHP sıralarından alkışlar) Şeker Fabrikalarını satın dışarıdan şeker getirmek, ithal etmek yerlilikse ben öyle yerliliği reddediyorum kardeşim! (CHP sıralarından alkışlar) 50 milyon dolar maliyeti var diye şanlı ordumuzun Tank Palet Fabrikasını Katar ordusuna peşkeş çekmek ne yerliliktir ne de millîliktir! (CHP sıralarından alkışlar)

BURHAN ÇAKIR (Erzincan) – KIZILELMA'dan bahset, KIZILELMA'dan!

ENGİN ALTAY (Devamla) – "15 Temmuz darbe girişiminin finansörü" dedğiniz, "şerefsizler" diye manşet attırdığınız Birleşik Arap Emirlikleri'ne üç beş kuruş için gidip el sıkmak nasıl bir yerlilik, nasıl bir millîlik, bir izaha muhtaç! (CHP sıralarından alkışlar) Türkiye'nin limanlarını kırk dokuz yıllığına yabancılara peşkeş çekmek ne yerliliktir ne millîliktir! (CHP sıralarından alkışlar)

"Vesayet..." Şikâyetçisiniz: "Vesayet, vesayet, vesayet!" Evet, maalesef, Türkiye'de geçmişte hükûmetlerin üzerinde farklı vesayet odakları oldu; oldu, olmasa iyiydi. Şimdi durum daha vahim! Ben bir iki vesayet örneği vereyim. Şimdi yürütmenin hem yargı hem yasama üzerinde vesayeti var yahu; bu, daha kötüdür, daha kötüdür! (CHP sıralarından alkışlar) Eskiden yasamaya vesayet yoktu. Evet, şurada, tam şurada, askerler geldi üniformalarıyla, Cumhurbaşkanı seçtirmeye kalktılar; reddediyoruz, şiddetle reddediyoruz! Askerin yeri bellidir, kıyasıdır; bir tek 30 Ağustos'ta çıkar sokağa, bir de savaşa çıkar! (CHP sıralarından alkışlar) Ama şimdi ne oluyor? Meclisteki vesayete basit, kısa bir örnek: Ya, kanunlara uymak önce Hükûmetin işi. 2022'de borçlanılmış, yasal dayanaktan yoksun; şimdi, dün Komisyon'da 1 Ocak 2022'den geçerli kanun getirdiniz ya! Meclis sizin emir eriniz mi? Hükûmetin Meclisin onayını almadan bir parayı harcamayacağı Anayasa'da, kanunda yazarken Meclisten onay almadan o parayı nasıl harcarsınız ya, nasıl harcarsınız! (CHP sıralarından alkışlar)

Yürütmenin üzerindeki vesayetten 4 örnek: Ekrem İmamoğlu kararı, Rahip Brunson kararı, Cemal Kaşıkçı dosyasının iadesi; Sezgin Baran Korkmaz'ın tepeden tırnağa bir devlet operasyonu, iki mahkeme kararıyla, attâ, yurt dışına postalanması! Bunlar yargıya vesayetin en son ve somut örnekleri. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Altay, üç dakika vermiştim.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Kaç?

BAŞKAN – Artı üç vermiştim.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Hadi, son olsun.

BAŞKAN – Verdim. Zaman çabuk geçiyor...

ENGİN ALTAY (Devamla) – Son Başkanım, selamlama.

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Bir "ahmaklık" tartışması gidiyor. Ahmaklık, asıl ahmaklık, rüşvetçi büyükelçi atamak, devletin itibarını yerle bir etmektir. (CHP sıralarından alkışlar) Asıl ahmaklık, 5 yaşındaki çocuğu, çocukları sabahın köründe, zifirî karanlıkta yollara düşürmektir. Neymiş? "Elektrik tasarrufu..." (CHP sıralarından alkışlar) Asıl ahmaklık, Türkiye'yi döviz krizine sokup "kur korumalı mevduat" adı altında 200 milyar TL'yi fakirden alıp zengine vermektir. (CHP sıralarından alkışlar) Asıl ahmaklık, uydurma teorileri ispatlamak için Merkez Bankasının kasasını boşaltıp 128 milyar doları arka kapıdan eşe dosta göndermektir. (CHP sıralarından alkışlar) Asıl ahmaklık, Boğaziçi Üniversitesi'nin öğrencileriyle cebelleşmektir; gençlerden elinizi çekin! (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Tamamlayalım lütfen.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Sayın Başkan, tamam, çok teşekkür ederim toleransınıza.

ÖZGÜR ÖZEL (Manisa) – Baştan söyle Boğaziçi'ni.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Şunu söylemek mümkün: Siyasette elbette münakaşa ederiz, müzakere ederiz; hükûmetler de elbette hep pembe tablo çizecek, muhalefet de olmayanı, eksiği gediği söyleyecek ama değerli arkadaşlar, ortada bir tablo var; millet fakruzaruret içerisindeyken devlet yetkilileri ve onların yandaşları zevkûşefada, bunu görün. Kimi rakamları gösterip de "Türkiye'nin durumu iyi." dersiniz millet size iyi söylemez. Milletin aklıyla ve hâliyle daha fazla dalga geçmeyin, bu milletle alay etmeyin. Pazarda çürük domates topluyor insanlar. Tarımda üreten tarladaki köylü şikâyetçi, pazardaki satıcı şikâyetçi, pazarda elindeki fileli boş olan vatandaş şikâyetçi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (Devamla) – Dolayısıyla, üreticinin, satıcının ve tüketicinin şikâyetçi olduğu bir bütçeye, bir yönetime bizim kabul oyu vermemiz mümkün değil.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Kaç saat oldu Sayın Başkan?

ENGİN ALTAY (Devamla) – Hükûmeti de bu ahmak politikarlardan bir an önce vazgeçmeye çağırıyorum.

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Ayıp bir ifade ya!

ENGİN ALTAY (Devamla) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkan...

BÜLENT TURAN (Çanakkale) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Evet, Sayın Akbaşıoğlu...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, tartışma uzamasın diye bir tek cümle söylüyorum: Kendi sıfatlarını kimseye yansıtmayınlar; bir. İkinci olarak da asıl ahmaklık, bunların hepsine cevap verildiği hâlde hâlâ anlamamaktır. [AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar; CHP sıralarından alkışlar(!)]

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin görüşmeleri tamamlanmıştır.

Şimdi, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin oylamalarını yapacağız.

Teklifler açık oylamaya tabidir.

Açık oylamanın şekli hakkında Genel Kurulun kararını alacağım.

Tekliflerin açık oylamasının elektronik oylama cihazıyla yapılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için üç dakika süre vereceğim. Bu süre içinde sisteme giremeyen üyelerin teknik personelden yardım istemelerini, bu yardıma rağmen de sisteme giremeyen üyelerin oy pusulalarını oylama için verilen süre içinde Başkanlığa ulaştırmalarını rica ediyorum.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi açık oylama sonucu:

|                       |   |         |
|-----------------------|---|---------|
| “Kullanılan oy sayısı | : | 526     |
| Kabul                 | : | 325     |
| Ret                   | : | 201 (*) |

|           |           |
|-----------|-----------|
| Kâtip Üye | Kâtip Üye |
|-----------|-----------|

|             |                 |
|-------------|-----------------|
| Enez Kaplan | Mustafa Açıkgöz |
|-------------|-----------------|

|          |           |
|----------|-----------|
| Tekirdağ | Nevşehir” |
|----------|-----------|

Değerli arkadaşlar, sayın milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin açık oylama sonucunu okudum; böylece 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır, hayırlı olsun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin açık oylamasına başlıyoruz.

Oylama için üç dakika süre vereceğim.

Oylama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla oylamaya başlandı)

BAŞKAN – Arkadaşlar, Genel Kurul çalışması devam ediyor. Milletvekili olmayanların Genel Kurul salonuna girmemesi lazım, lütfen. Ama, böyle bir ortam oluşturursanız tespit yapamayız.

GARO PAYLAN (Diyarbakır) – Ara verin.

BAŞKAN – Şimdi kapatsam oturumu bu sefer bütçe oylanmamış olacak, lütfen yani yapmayın; iki dakika sabredelim lütfen.

(Elektronik cihazla oylamaya devam edildi)

BAŞKAN – 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi açık oylama sonucu:

|                       |   |         |
|-----------------------|---|---------|
| “Kullanılan oy sayısı | : | 513     |
| Kabul                 | : | 320     |
| Ret                   | : | 193 (*) |

|           |           |
|-----------|-----------|
| Kâtip Üye | Kâtip Üye |
|-----------|-----------|

|             |                 |
|-------------|-----------------|
| Enez Kaplan | Mustafa Açıkgöz |
|-------------|-----------------|

|          |           |
|----------|-----------|
| Tekirdağ | Nevşehir” |
|----------|-----------|

Böylece 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır.

Gündemimizdeki konular tamamlanmıştır.

Denetim konuları ve kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 20 Aralık 2022 Salı günü saat 15.00'te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 22.51

(\*) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.

(\*) Açık oylama kesin sonuçlarını gösteren tablo tutanağa eklidir.